LAUPEH | AIDEN’S STUDY CORNER

PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1

KSSM | Sesi 2026

255 soalan bertulis dan model jawapan

4 bidang | 17 unit

Setiap unit: 40 objektif + 10 berstruktur + 5 esei pendek.

Aktiviti amalan dan refleksi turut disediakan.

Fikir. Fahami. Amalkan.

Nama: _____

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

Latihan tambahan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Markah ialah panduan latihan. Gunakan bersama buku teks dan maklum balas guru. Semakan guru bebas belum dibuat.

18 nilai universal

Penerangan ringkas dengan kata-kata sendiri. Satu situasi boleh melibatkan beberapa nilai; sokong jawapan dengan alasan.

Kepercayaan kepada Tuhan Pegangan kepada Tuhan membimbing amalan agama atau kepercayaan masing-masing selaras dengan Rukun Negara.	**Bertanggungjawab** Tunaikan tugas dan kewajipan dengan teliti serta akui akibat tindakan sendiri.
Berdikari Usahakan perkara yang mampu dilakukan sendiri dan minta bantuan apabila diperlukan.	**Harga diri** Pelihara maruah diri melalui pilihan dan perlakuan yang wajar.
Kerajinan Terus berusaha dengan tekun untuk menyiapkan sesuatu dengan baik.	**Berterima kasih** Hargai bantuan dan sumbangan orang melalui kata-kata serta tindakan.
Patriotisme Tunjukkan rasa bangga serta kesetiaan kepada raja dan negara.	**Kebebasan** Gunakan ruang membuat pilihan dengan mematuhi peraturan dan undang-undang.
Keberanian Hadapi cabaran dengan yakin dan tabah apabila melakukan perkara yang wajar.	**Kejujuran** Sampaikan perkara yang benar, pelihara amanah dan bertindak dengan ikhlas.
Rasional Nilai bukti dan alasan sebelum membuat keputusan yang munasabah.	**Baik hati** Peka kepada keperluan diri dan orang lain serta bantu dengan ikhlas.
Hemah tinggi Jaga adab, tutur kata dan tingkah laku ketika berhubung dengan orang lain.	**Hormat** Hargai orang lain serta patuhi peraturan institusi sosial dengan pertimbangan yang wajar.
Kasih sayang Nyatakan keprihatinan dan rasa sayang secara ikhlas melalui tindakan yang menjaga kebajikan.	**Kerjasama** Sumbangkan usaha bersama orang lain untuk mencapai kebaikan bersama.
Kesederhanaan Elakkan sikap melampau sambil mengambil kira keperluan diri dan orang lain.	**Toleransi** Bertolak ansur dengan sabar dan kawal diri supaya hubungan kekal sejahtera.

Tiga domain yang saling berkait

Penaakulan: pertimbangkan alasan. Emosi: fahami perasaan. Perlakuan: laksanakan tindakan yang wajar.

Cara menjawab: baca situasi, kenal pasti kehendak soalan, jelaskan isi dan hubungkannya dengan contoh atau kesan.

Kandungan | Unit 1-6

Halaman di bawah merujuk PDF ini. Halaman pada latihan ialah rujukan skop unit buku teks.

Unit 1 | Kenali Moral

Bidang 1: Pengenalan Moral

Bertulis: 6

Unit 2 | Insan Bermoral Pilihan Hidup

Bidang 1: Pengenalan Moral

Bertulis: 27

Unit 3 | Hidup Bermoral Pemangkin Kesejahteraan

Bidang 1: Pengenalan Moral

Bertulis: 48

Unit 4 | Hidup Beragama atau Berkepercayaan Membawa Berkat

Bidang 2: Diri, Keluarga dan Persahabatan

Bertulis: 69

Unit 5 | Serlahkan Potensi Diri

Bidang 2: Diri, Keluarga dan Persahabatan

Bertulis: 90

Unit 6 | Hubungan Mesra Keluarga Bahagia

Bidang 2: Diri, Keluarga dan Persahabatan

Bertulis: 112

Kandungan | Unit 7-12

Halaman di bawah merujuk PDF ini. Halaman pada latihan ialah rujukan skop unit buku teks.

Unit 7 | Bijaksana Memilih Sahabat

Bidang 2: Diri, Keluarga dan Persahabatan

Bertulis: 133

Unit 8 | Warga Prihatin Sekolah Sejahtera

Bidang 3: Hubungan antara Diri, Komuniti dan Masyarakat

Bertulis: 155

Unit 9 | Keselamatan Tempat Tinggal Tanggungjawab Bersama

Bidang 3: Hubungan antara Diri, Komuniti dan Masyarakat

Bertulis: 176

Unit 10 | Kemudahan Awam Dijaga Bersama

Bidang 3: Hubungan antara Diri, Komuniti dan Masyarakat

Bertulis: 197

Unit 11 | Masyarakat Prihatin Alam Terpelihara

Bidang 3: Hubungan antara Diri, Komuniti dan Masyarakat

Bertulis: 218

Unit 12 | Remaja Berhemah Harapan Negara

Bidang 3: Hubungan antara Diri, Komuniti dan Masyarakat

Bertulis: 239

Kandungan | Unit 13-17

Halaman di bawah merujuk PDF ini. Halaman pada latihan ialah rujukan skop unit buku teks.

Unit 13 | Patuhi Etiket Keluarga Harmoni

Bidang 4: Moral, Peraturan dan Undang-undang

Bertulis: 260

Unit 14 | Hindari Ketagihan Hidup Sejahtera

Bidang 4: Moral, Peraturan dan Undang-undang

Bertulis: 281

Unit 15 | Patuhi Peraturan Sekolah

Bidang 4: Moral, Peraturan dan Undang-undang

Bertulis: 302

Unit 16 | Kenali Hak Kanak-kanak

Bidang 4: Moral, Peraturan dan Undang-undang

Bertulis: 323

Unit 17 | Rasuah Musuh Negara

Bidang 4: Moral, Peraturan dan Undang-undang

Bertulis: 344

Soalan menyokong pemahaman moral. Kuiz bertulis tidak membuktikan amalan sebenar atau menentukan tahap penguasaan PBD. Model jawapan ialah panduan, bukan satu-satunya jawapan yang diterima.

UNIT 01 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Kenali Moral

Berstruktur dan esei pendek

Moral membantu kita menilai tindakan terhadap diri dan orang lain. Dalam unit ini, Aiden meneliti perlakuan baik, benar dan patut melalui situasi harian. Kita belajar memberikan sebab bagi keputusan, mempertimbangkan kesannya serta menceritakan perasaan dengan jujur. Akhir sekali, kita berlatih melakukan pilihan yang menjaga kebajikan, kebenaran dan kesesuaian keadaan.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M1S01 | 1.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.1

Dina menerima dua buku latihan sedangkan setiap murid hanya diperuntukkan satu. Dia memaklumkan guru sebelum pembahagian tamat.

(a) Nyatakan dua pihak yang mendapat manfaat daripada tindakan Dina. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab tindakan Dina boleh dinilai bermoral. [4 markah]

M1S02 | 1.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.1

Beberapa orang menampal hasil kerja orang lain sebagai hasil kumpulan mereka. Mereka berkata bahawa tindakan itu dibenarkan kerana ramai pernah melakukannya.

(a) Kenal pasti dua masalah moral dalam keadaan ini. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan pembetulan dan jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M1S03 | 1.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.2

Yusri menemui wang di kantin. Dia menyerahkannya kepada guru dan menerangkan lokasi penemuan secara perlahan supaya tidak mengganggu kelas.

(a) Nyatakan dua maklumat daripada rangsangan yang menunjukkan cara bertindak yang wajar. [2 markah]

(b) Jelaskan unsur baik dan unsur benar dalam tindakan Yusri, dengan satu alasan bagi setiap unsur. [4 markah]

M1S04 | 1.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.2

Alia mahu memaklumkan kesilapan kiraan rakannya. Dia mempunyai salinan kiraan yang betul, tetapi bercadang mengejek rakan itu di hadapan kelas.

(a) Bezakan sudut benar dan patut dalam rancangan Alia. [2 markah]

(b) Cadangkan dua perubahan pada cara Alia bertindak dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M1S05 | 1.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.3

Satu kumpulan menggunakan jadual giliran untuk berkongsi kamera sekolah. Setiap ahli merekod masa peminjaman sebenar dan memulangkan kamera mengikut jadual.

(a) Nyatakan dua amalan bermoral dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Huraikan dua manfaat amalan tersebut kepada kumpulan. [4 markah]

M1S06 | 1.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.3

Selepas tersalah menyebut nama pencipta poster, ketua kumpulan membetulkan pengumuman dan memberikan pengiktirafan kepada pencipta sebenar.

(a) Nyatakan dua perkara yang telah dibetulkan oleh ketua kumpulan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kepentingan pembetulan itu. [4 markah]

M1S07 | 1.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.4

Kavita telah mengaku terlupa membawa bahan kumpulan. Dia berasa malu dan pada masa yang sama lega kerana rakan mengetahui keadaan sebenar.

(a) Nyatakan dua perasaan yang dialami Kavita. [2 markah]

(b) Jelaskan sebab yang munasabah bagi setiap perasaan serta satu tindakan susulan bagi setiap sebab itu. [4 markah]

M1S08 | 1.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.4

Badrul membantu memulangkan buku perpustakaan kelas. Dia berasa letih, manakala rakannya berasa gembira. Kedua-duanya telah melaksanakan tugas dengan jujur.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dihormati ketika mereka berkongsi perasaan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab perbezaan perasaan itu tidak mencukupi untuk menentukan siapa lebih bermoral. [4 markah]

M1S09 | 1.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.5, 1.1.2

Anda perlu menunjukkan cara meminta izin untuk menggunakan tablet keluarga. Seorang ahli keluarga sedang menggunakannya untuk menyiapkan tugas.

(a) Tulis dua ayat yang sesuai untuk memulakan permintaan izin. [2 markah]

(b) Nyatakan dua tindakan selepas meminta izin dan jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M1S10 | 1.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.5, 1.1.4

Semasa lakonan memulangkan bekas pensel, pasangan anda mendapati bahawa anda bercakap terlalu laju dan tidak menyatakan tempat barang dijumpai.

(a) Nyatakan dua aspek lakonan yang perlu diperbaiki. [2 markah]

(b) Rancang dua pembaikan dan jelaskan tujuan setiap pembaikan. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M1E01 | 1.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.1, 1.1.3

Kelas anda menyediakan kotak alat tulis bersama. Seorang murid berkata, "Tidak mengapa mengambil semua pensel yang saya suka kerana tiada orang melihat."

Huraikan empat pertimbangan moral yang patut digunakan untuk menilai tindakan murid itu. Berikan satu penjelasan bagi setiap pertimbangan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M1E02 | 1.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.2

Jia melihat rakan menerima maklumat waktu latihan yang salah. Dia sudah menyemak waktu sebenar dengan guru. Dia mahu membetulkan maklumat itu dalam kumpulan kelas.

Huraikan empat langkah yang menggabungkan pertimbangan baik, benar dan patut ketika Jia membetulkan maklumat.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M1E03 | 1.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.3

Pasukan pameran sekolah sering berkongsi bahan, masa dan maklumat. Guru meminta ahli menjelaskan kepentingan berkelakuan baik, benar dan patut sepanjang persediaan.

Huraikan empat manfaat tindakan bermoral kepada pasukan itu. Jelaskan bagaimana setiap manfaat boleh berlaku.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M1E04 | 1.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.4

Selepas mengaku bahawa dia tersalah menyimpan bahan kelas, Afiq berasa malu, bimbang dan lega. Dia mahu menulis refleksi tanpa berpura-pura bahawa semuanya mudah.

Huraikan empat perkara yang sesuai dimasukkan dalam refleksi Afiq: tiga perasaan dengan sebab masing-masing dan satu langkah pembaikan dengan alasannya.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M1E05 | 1.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.5, 1.1.2

Anda diminta merancang demonstrasi memulangkan sebuah buku rekaan yang dijumpai di ruang kelas. Latihan melibatkan dua murid yang bersetuju dan seorang pemerhati.

Terangkan empat langkah demonstrasi yang selamat dan bermoral. Jelaskan tujuan setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M1S01 | 1.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.1

(a) Nyatakan dua pihak yang mendapat manfaat daripada tindakan Dina.

Contoh jawapan

Murid lain yang belum menerima buku. Guru yang menguruskan pembahagian.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Murid lain yang belum menerima buku.

☐ P2 (1 markah): Guru yang menguruskan pembahagian.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S01 (b) Jelaskan dua sebab tindakan Dina boleh dinilai bermoral.

Contoh jawapan

Dina memberikan maklumat yang benar. Guru dapat membetulkan jumlah buku berdasarkan keadaan sebenar. Dina menjaga peluang murid lain. Buku lebihan boleh diberikan kepada murid yang belum menerima.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dina memberikan maklumat yang benar.

☐ P2 (1 markah): Guru dapat membetulkan jumlah buku berdasarkan keadaan sebenar.

☐ P3 (1 markah): Dina menjaga peluang murid lain.

☐ P4 (1 markah): Buku lebihan boleh diberikan kepada murid yang belum menerima.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S02 | 1.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.1

(a) Kenal pasti dua masalah moral dalam keadaan ini.

Contoh jawapan

Mengaku hasil orang lain sebagai hasil sendiri. Menggunakan tindakan ramai sebagai alasan tanpa menilai kewajarannya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Mengaku hasil orang lain sebagai hasil sendiri.

☐ P2 (1 markah): Menggunakan tindakan ramai sebagai alasan tanpa menilai kewajarannya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S02 (b) Cadangkan dua tindakan pembetulan dan jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Betulkan pengakuan tentang pemilik hasil kerja. Pengiktirafan perlu diberikan kepada pihak yang benar-benar menghasilkannya. Hasilkan kerja kumpulan sendiri. Usaha sebenar membantu pembelajaran dan mengelakkan penipuan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Betulkan pengakuan tentang pemilik hasil kerja.

☐ P2 (1 markah): Pengiktirafan perlu diberikan kepada pihak yang benar-benar menghasilkannya.

☐ P3 (1 markah): Hasilkan kerja kumpulan sendiri.

☐ P4 (1 markah): Usaha sebenar membantu pembelajaran dan mengelakkan penipuan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S03 | 1.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.2

(a) Nyatakan dua maklumat daripada rangsangan yang menunjukkan cara bertindak yang wajar.

Contoh jawapan

Wang diserahkan kepada guru. Penjelasan dibuat secara perlahan agar tidak mengganggu kelas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Wang diserahkan kepada guru.

☐ P2 (1 markah): Penjelasan dibuat secara perlahan agar tidak mengganggu kelas.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S03 (b) Jelaskan unsur baik dan unsur benar dalam tindakan Yusri, dengan satu alasan bagi setiap unsur.

Contoh jawapan

Pemulangan wang ialah tindakan baik yang diterima masyarakat berlandaskan nilai moral kerana menjaga kepentingan pemilik. Unsur benar terlihat apabila Yusri menyatakan lokasi penemuan secara jujur berdasarkan kejadian sebenar; maklumat itu membantu guru menyemak tuntutan pemilik.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Unsur baik ialah pemulangan wang yang diterima secara moral oleh masyarakat.

☐ P2 (1 markah): Tindakan itu menjaga kepentingan pemilik untuk mendapatkan semula wang.

☐ P3 (1 markah): Unsur benar ialah melaporkan lokasi penemuan dengan jujur.

☐ P4 (1 markah): Maklumat tepat membantu guru menyemak tuntutan pemilik.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S04 | 1.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.2

(a) Bezakan sudut benar dan patut dalam rancangan Alia.

Contoh jawapan

Sudut benar berkaitan ketepatan kiraan yang telah disemak. Sudut patut berkaitan kewajaran cara menyampaikan pembetulan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sudut benar berkaitan ketepatan kiraan yang telah disemak.

☐ P2 (1 markah): Sudut patut berkaitan kewajaran cara menyampaikan pembetulan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S04 (b) Cadangkan dua perubahan pada cara Alia bertindak dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Bercakap dengan sopan tanpa ejekan. Cara itu menjaga maruah rakan sambil membetulkan kesilapan. Tunjukkan langkah pengiraan dan beri ruang rakan menyemak. Rakan dapat memahami alasan pembetulan, bukan sekadar menerima tuduhan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bercakap dengan sopan tanpa ejekan.

☐ P2 (1 markah): Cara itu menjaga maruah rakan sambil membetulkan kesilapan.

☐ P3 (1 markah): Tunjukkan langkah pengiraan dan beri ruang rakan menyemak.

☐ P4 (1 markah): Rakan dapat memahami alasan pembetulan, bukan sekadar menerima tuduhan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S05 | 1.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.3

(a) Nyatakan dua amalan bermoral dalam rangsangan.

Contoh jawapan

Merekod masa peminjaman dengan jujur. Memulangkan kamera mengikut jadual yang dipersetujui.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Merekod masa peminjaman dengan jujur.

☐ P2 (1 markah): Memulangkan kamera mengikut jadual yang dipersetujui.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S05 (b) Huraikan dua manfaat amalan tersebut kepada kumpulan.

Contoh jawapan

Ahli boleh mempercayai rekod penggunaan. Perancangan dibuat berdasarkan maklumat sebenar. Ahli lain mendapat peluang menggunakan kamera. Pemulangan tepat masa mengurangkan gangguan tugasan mereka.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ahli boleh mempercayai rekod penggunaan.

☐ P2 (1 markah): Perancangan dibuat berdasarkan maklumat sebenar.

☐ P3 (1 markah): Ahli lain mendapat peluang menggunakan kamera.

☐ P4 (1 markah): Pemulangan tepat masa mengurangkan gangguan tugasan mereka.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S06 | 1.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.3

(a) Nyatakan dua perkara yang telah dibetulkan oleh ketua kumpulan.

Contoh jawapan

Maklumat tentang nama pencipta poster. Pengiktirafan terhadap usaha pencipta sebenar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Maklumat tentang nama pencipta poster.

☐ P2 (1 markah): Pengiktirafan terhadap usaha pencipta sebenar.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S06 (b) Jelaskan dua kepentingan pembetulan itu.

Contoh jawapan

Kepercayaan ahli dapat dipulihkan. Ketua menunjukkan kesediaan mengakui dan membetulkan kesilapan. Usaha pencipta dihargai dengan adil. Orang yang menghasilkan poster tidak kehilangan pengiktirafan atas kerjanya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kepercayaan ahli dapat dipulihkan.

☐ P2 (1 markah): Ketua menunjukkan kesediaan mengakui dan membetulkan kesilapan.

☐ P3 (1 markah): Usaha pencipta dihargai dengan adil.

☐ P4 (1 markah): Orang yang menghasilkan poster tidak kehilangan pengiktirafan atas kerjanya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S07 | 1.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.4

(a) Nyatakan dua perasaan yang dialami Kavita.

Contoh jawapan

Malu. Lega.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Malu.

☐ P2 (1 markah): Lega.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S07 (b) Jelaskan sebab yang munasabah bagi setiap perasaan serta satu tindakan susulan bagi setiap sebab itu.

Contoh jawapan

Kavita malu kerana kelalaiannya menjejaskan persediaan kumpulan. Dia boleh meminta maaf dan berbincang tentang cara mengganti bahan. Kavita lega kerana sudah bercakap benar. Dia boleh menggunakan senarai semak supaya lebih bersedia selepas ini.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kavita malu kerana kelalaiannya menjejaskan persediaan kumpulan.

☐ P2 (1 markah): Dia boleh meminta maaf dan berbincang tentang cara mengganti bahan.

☐ P3 (1 markah): Kavita lega kerana sudah bercakap benar.

☐ P4 (1 markah): Dia boleh menggunakan senarai semak supaya lebih bersedia selepas ini.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S08 | 1.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.4

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dihormati ketika mereka berkongsi perasaan.

Contoh jawapan

Perasaan mereka boleh berbeza. Mereka boleh menerangkan perasaan secara jujur tanpa dipaksa.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Perasaan mereka boleh berbeza.

☐ P2 (1 markah): Mereka boleh menerangkan perasaan secara jujur tanpa dipaksa.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S08 (b) Jelaskan dua sebab perbezaan perasaan itu tidak mencukupi untuk menentukan siapa lebih bermoral.

Contoh jawapan

Keletihan mungkin berkaitan tenaga yang telah digunakan. Ia tidak menafikan manfaat tindakan memulangkan buku. Kegembiraan ialah pengalaman emosi seseorang. Penilaian tindakan masih perlu melihat kejujuran, cara dan kesannya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keletihan mungkin berkaitan tenaga yang telah digunakan.

☐ P2 (1 markah): Ia tidak menafikan manfaat tindakan memulangkan buku.

☐ P3 (1 markah): Kegembiraan ialah pengalaman emosi seseorang.

☐ P4 (1 markah): Penilaian tindakan masih perlu melihat kejujuran, cara dan kesannya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S09 | 1.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.5, 1.1.2

(a) Tulis dua ayat yang sesuai untuk memulakan permintaan izin.

Contoh jawapan

"Boleh saya menggunakan tablet selepas tugas anda selesai?" "Beritahu saya masa yang sesuai supaya saya boleh menunggu."

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): "Boleh saya menggunakan tablet selepas tugas anda selesai?"

☐ P2 (1 markah): "Beritahu saya masa yang sesuai supaya saya boleh menunggu."

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S09 (b) Nyatakan dua tindakan selepas meminta izin dan jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Tunggu jawapan sebelum mengambil tablet. Pemilik atau pengguna semasa berhak menentukan masa penggunaannya. Patuhi tempoh penggunaan yang dipersetujui. Ahli keluarga lain dapat merancang penggunaan mereka dengan yakin.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tunggu jawapan sebelum mengambil tablet.

☐ P2 (1 markah): Pemilik atau pengguna semasa berhak menentukan masa penggunaannya.

☐ P3 (1 markah): Patuhi tempoh penggunaan yang dipersetujui.

☐ P4 (1 markah): Ahli keluarga lain dapat merancang penggunaan mereka dengan yakin.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S10 | 1.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.5, 1.1.4

(a) Nyatakan dua aspek lakonan yang perlu diperbaiki.

Contoh jawapan

Kelajuan percakapan. Maklumat tentang lokasi penemuan barang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kelajuan percakapan.

☐ P2 (1 markah): Maklumat tentang lokasi penemuan barang.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1S10 (b) Rancang dua pembaikan dan jelaskan tujuan setiap pembaikan.

Contoh jawapan

Ulang penjelasan dengan kadar yang lebih jelas. Penerima boleh memahami maklumat tanpa keliru. Nyatakan lokasi penemuan secara jujur. Maklumat itu membantu mengesahkan keadaan penemuan dan pemilikan barang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ulang penjelasan dengan kadar yang lebih jelas.

☐ P2 (1 markah): Penerima boleh memahami maklumat tanpa keliru.

☐ P3 (1 markah): Nyatakan lokasi penemuan secara jujur.

☐ P4 (1 markah): Maklumat itu membantu mengesahkan keadaan penemuan dan pemilikan barang.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M1E01 | 1.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.1, 1.1.3

Huraikan empat pertimbangan moral yang patut digunakan untuk menilai tindakan murid itu. Berikan satu penjelasan bagi setiap pertimbangan.

Contoh jawapan

Pertama, murid itu perlu mempertimbangkan hak pengguna lain. Kotak tersebut disediakan untuk kelas, maka mengambil semua pensel akan mengurangkan peluang rakan yang turut memerlukannya. Keperluan setiap orang patut diambil kira.

Kedua, dia perlu menilai keperluan sebenar. Mengambil sebatang pensel yang diperlukan untuk tugas lebih munasabah daripada mengumpulkan semuanya kerana menyukai pensel itu. Cara ini mengelakkan pembaziran.

Ketiga, penggunaan perlu dilakukan dengan jujur. Tiada orang melihat bukan alasan menyembunyikan pengambilan bahan bersama. Murid boleh mengikut rekod atau aturan penggunaan yang telah dipersetujui.

Keempat, dia perlu bertanggungjawab memulangkan bahan selepas digunakan. Pensel yang masih elok dapat digunakan oleh rakan seterusnya. Penilaian moral merangkumi kebajikan bersama, kejujuran serta cara penggunaan yang wajar.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pertimbangkan hak pengguna lain.

☐ H1 (1 markah): Mengambil semuanya menafikan peluang mereka menggunakan bahan bersama.

☐ F2 (1 markah): Pertimbangkan keperluan sebenar.

☐ H2 (1 markah): Mengambil mengikut keperluan mengelakkan pembaziran dan monopoli.

☐ F3 (1 markah): Pertimbangkan kejujuran penggunaan.

☐ H3 (1 markah): Ketiadaan pengawasan bukan alasan menyembunyikan pengambilan.

☐ F4 (1 markah): Pertimbangkan tanggungjawab memulangkan bahan.

☐ H4 (1 markah): Bahan yang dipulangkan boleh digunakan semula oleh kelas.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M1E02 | 1.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.2

Huraikan empat langkah yang menggabungkan pertimbangan baik, benar dan patut ketika Jia membetulkan maklumat.

Contoh jawapan

Jia perlu memastikan bahawa maklumat pembetulannya sepadan dengan waktu yang disahkan oleh guru. Tindakan ini menekankan sudut benar kerana dia menggunakan fakta yang telah disemak, bukan menambah andaian sendiri.

Dia kemudian boleh menulis waktu sebenar dengan jelas. Penjelasan yang mudah dibaca membantu rakan mengubah rancangan dan mengelakkan mereka hadir pada masa yang salah. Membetulkan kekeliruan ialah perlakuan baik yang diterima masyarakat kerana menjaga kepentingan bersama.

Jia juga perlu menggunakan bahasa sopan tanpa mengejek orang yang tersilap. Cara yang patut memberi tumpuan kepada pembetulan dan menjaga maruah individu.

Akhirnya, dia perlu memastikan mesej pembetulan sampai kepada penerima maklumat asal. Dia boleh meminta bantuan guru jika ada rakan yang belum menerima pembetulan. Menyampaikan fakta sekali sahaja mungkin belum membetulkan kekeliruan semua pihak.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pastikan pembetulan sepadan dengan pengesahan guru.

☐ H1 (1 markah): Hal ini menjaga ketepatan fakta yang disampaikan.

☐ F2 (1 markah): Nyatakan waktu sebenar dengan jelas.

☐ H2 (1 markah): Rakan dapat mengubah rancangan berdasarkan maklumat yang betul.

☐ F3 (1 markah): Gunakan bahasa sopan tanpa menyalahkan individu.

☐ H3 (1 markah): Cara ini menjaga maruah dan memudahkan pembetulan diterima.

☐ F4 (1 markah): Pastikan pembetulan sampai kepada penerima asal.

☐ H4 (1 markah): Rakan yang sudah membaca maklumat lama tidak terus tersalah faham.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M1E03 | 1.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.3

Huraikan empat manfaat tindakan bermoral kepada pasukan itu. Jelaskan bagaimana setiap manfaat boleh berlaku.

Contoh jawapan

Tindakan bermoral membantu membina kepercayaan dalam pasukan. Apabila ahli melaporkan kemajuan dengan jujur, rakan boleh mengetahui tugas yang sudah selesai serta bantuan yang masih diperlukan. Maklumat yang benar memudahkan keputusan bersama.

Amalan ini juga menjaga peluang menggunakan bahan. Ahli yang mematuhi giliran membolehkan rakan lain menggunakan alat pada masa yang dipersetujui, bukannya menguasai semuanya.

Selain itu, cara bercakap yang sopan dapat mengurangkan salah faham. Ahli boleh menjelaskan masalah dan menerima pembetulan tanpa perlu berdepan ejekan. Perbincangan lebih tertumpu pada penyelesaian.

Akhirnya, menepati janji membantu melancarkan persediaan. Apabila bahan dipulangkan dan tugas diselesaikan mengikut jadual, ahli seterusnya dapat meneruskan kerja. Manfaat ini memerlukan amalan yang konsisten, bukan sekadar satu tindakan yang dilakukan untuk mendapat pujian.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Membina kepercayaan.

☐ H1 (1 markah): Laporan jujur membolehkan ahli bergantung pada maklumat sebenar.

☐ F2 (1 markah): Menjaga peluang menggunakan bahan.

☐ H2 (1 markah): Giliran yang dipatuhi mengelakkan seorang ahli menguasai semua bahan.

☐ F3 (1 markah): Mengurangkan salah faham.

☐ H3 (1 markah): Perbincangan sopan memberi ruang menjelaskan masalah tanpa penghinaan.

☐ F4 (1 markah): Melancarkan kerja bersama.

☐ H4 (1 markah): Janji yang ditepati membantu ahli menyusun tugas mengikut jadual.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M1E04 | 1.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.4

Huraikan empat perkara yang sesuai dimasukkan dalam refleksi Afiq: tiga perasaan dengan sebab masing-masing dan satu langkah pembaikan dengan alasannya.

Contoh jawapan

Afiq boleh menulis bahawa dia berasa malu kerana tersalah menyimpan bahan kelas. Dia memahami bahawa rakan mungkin mengambil masa tambahan untuk mencarinya. Mengakui sebab ini menunjukkan dia meneliti kesan tindakannya.

Dia juga boleh menceritakan kebimbangan tentang reaksi rakan. Dia mungkin risau bahawa mereka kurang mempercayainya selepas kesilapan itu. Perasaan bimbang boleh diterangkan tanpa menjadikannya alasan untuk menyembunyikan fakta.

Pada masa yang sama, Afiq berasa lega kerana telah berterus terang. Rakan mengetahui keadaan sebenar dan boleh berbincang tentang cara memulangkan bahan ke tempatnya.

Sebagai pembaikan, dia akan menggunakan label serta menyemak tempat simpanan selepas aktiviti. Langkah khusus ini membantu mengelakkan kesilapan berulang. Refleksi yang jujur menerima perasaan bercampur sambil menghubungkannya dengan tanggungjawab untuk memperbaiki tindakan.

Semak isi penting

- ☐ F1 (1 markah): Malu tentang kesilapan menyimpan bahan.
- ☐ H1 (1 markah): Kesilapan itu mungkin menyukarkan rakan mencari bahan yang diperlukan.
- ☐ F2 (1 markah): Bimbang tentang reaksi rakan.
- ☐ H2 (1 markah): Pengakuan kesilapan boleh membuatnya risau tentang kepercayaan mereka.
- ☐ F3 (1 markah): Lega selepas berterus terang.
- ☐ H3 (1 markah): Rakan kini mengetahui keadaan sebenar dan boleh membantu membetulkannya.
- ☐ F4 (1 markah): Gunakan label dan semak tempat simpanan selepas aktiviti.
- ☐ H4 (1 markah): Langkah itu mengurangkan kemungkinan kesilapan berulang.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M1E05 | 1.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 1-12 | Rujukan 1.1.5, 1.1.2

Terangkan empat langkah demonstrasi yang selamat dan bermoral. Jelaskan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Mula-mula, peserta perlu bersetuju tentang peranan dan menggunakan buku rekaan. Cara ini memastikan latihan tidak menggunakan barang atau pengalaman peribadi seseorang tanpa izin. Pemerhati juga perlu mengetahui perkara yang hendak diperhatikan.

Seterusnya, murid yang menemui buku melakonkan tindakan memaklumkan penemuan kepada guru. Guru ialah pihak yang sesuai untuk membantu menentukan cara buku dikembalikan kepada pemilik dalam keadaan sekolah.

Murid kemudian menyatakan tempat penemuan dengan jujur dan menyerahkan buku secara sopan. Maklumat yang tepat membantu semakan, manakala cara yang wajar menjaga hubungan dengan penerima.

Akhirnya, pemerhati memberikan maklum balas khusus tentang suara, maklumat dan tindakan. Peserta mengulang bahagian yang perlu dibaiki. Dengan cara ini, demonstrasi menunjukkan perlakuan yang sebenar, bukannya hanya menghafal nama nilai atau meminta pujian.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Gunakan buku rekaan dan persetujuan peserta.

☐ H1 (1 markah): Latihan tidak mendedahkan barang atau pengalaman peribadi sebenar tanpa izin.

☐ F2 (1 markah): Maklumkan penemuan kepada guru dalam lakonan.

☐ H2 (1 markah): Guru dapat membantu proses pemulangan melalui pihak yang sesuai.

☐ F3 (1 markah): Nyatakan tempat penemuan dengan jujur dan serahkan dengan sopan.

☐ H3 (1 markah): Maklumat benar serta cara wajar membantu pemulangan yang teratur.

☐ F4 (1 markah): Minta maklum balas dan ulang bahagian yang perlu dibaiki.

☐ H4 (1 markah): Peserta dapat meningkatkan tindakan yang boleh diperhatikan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 02 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Insan Bermoral Pilihan Hidup

Berstruktur dan esei pendek

Insan bermoral berusaha menyelaraskan pertimbangan, perasaan terhadap orang lain dan tindakan yang bertanggungjawab. Unit ini membantu Aiden mengenal ciri tersebut tanpa menganggap seseorang sentiasa sempurna. Kita menilai contoh, menjalankan kajian kecil tentang kepentingannya dan mengamalkan kerjasama dalam masyarakat majmuk. Kesilapan menjadi peluang untuk mengaku, membaiki kesan dan membuat pilihan lebih baik.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M2S01 | 2.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

Tini memahami bahawa rakan yang baharu mungkin kurang mengenali aturan kelas. Dia bertanya sama ada rakannya memerlukan penjelasan dan menawarkan bantuan tanpa memaksa.

(a) Nyatakan dua unsur insan bermoral yang terlihat dalam tindakan Tini. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab tindakan Tini sesuai dengan maksud insan bermoral. [4 markah]

M2S02 | 2.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

Gan tahu bahawa janji perlu ditepati. Namun, dia terlupa memulangkan bahan kumpulan. Selepas sedar, dia memaklumkan rakan dan mengatur pemulangan.

(a) Nyatakan satu pengetahuan Gan dan satu tindakan pembaikannya. [2 markah]

(b) Jelaskan dua pelajaran tentang insan bermoral daripada keadaan ini. [4 markah]

M2S03 | 2.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

Laila mencatat kos bahan mengikut resit sebenar. Apabila jumlahnya tersilap, dia membetulkan kiraan dan menjelaskan perubahan kepada kumpulan.

(a) Nyatakan dua ciri bermoral yang boleh dikaitkan dengan tindakan Laila. [2 markah]

(b) Huraikan satu bukti bagi setiap ciri tersebut berserta kepentingannya. [4 markah]

M2S04 | 2.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

Rafi menolak ajakan mengejek sebutan seorang ahli. Dia berkata bahawa semua ahli patut diberi peluang bercakap tanpa dihina.

(a) Nyatakan dua perlakuan Rafi yang menyokong maruah ahli tersebut. [2 markah]

(b) Jelaskan dua ciri bermoral Rafi dengan bukti daripada rangsangan. [4 markah]

M2S05 | 2.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

Empat peserta bersetuju menyertai kajian ringkas tentang giliran bercakap. Pemerhati mencatat bahawa semua peserta memberi sekurang-kurangnya satu idea. Tiga peserta berkata giliran membantu, manakala seorang meminta masa berfikir tambahan.

(a) Nyatakan satu pemerhatian dan satu pendapat daripada kajian ini. [2 markah]

(b) Tulis satu rumusan yang sesuai dengan satu alasan, serta satu penambahbaikan dengan satu alasan. [4 markah]

M2S06 | 2.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

Kumpulan anda mahu menemu bual rakan tentang kepentingan kejujuran. Seorang ahli mencadangkan supaya jawapan yang tidak menyokong pandangan kumpulan dipadamkan.

(a) Nyatakan dua prinsip kajian beretika yang perlu dipatuhi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah yang menjadikan kajian lebih bertanggungjawab dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M2S07 | 2.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

Iman boleh menyembunyikan kesilapan kerana guru belum menyedarinya. Dia memilih untuk memaklumkan kesilapan itu supaya kumpulan dapat membetulkannya.

(a) Nyatakan dua sebab bermoral yang mungkin mendasari pilihan Iman. [2 markah]

(b) Jelaskan dua perbezaan antara kesedaran moral dengan hanya takut diketahui. [4 markah]

M2S08 | 2.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

Dalam refleksi mingguan, Alin menulis, "Saya selalu bersetuju dengan ajakan rakan walaupun saya tahu tindakan itu boleh merugikan orang lain."

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu Alin pertimbangkan sebelum bersetuju. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah membina kesedaran dan jelaskan tujuannya. [4 markah]

M2S09 | 2.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5

Lima ahli daripada latar berbeza menyediakan sudut bacaan. Dua ahli kurang memahami istilah dalam arahan, dan seorang ahli belum diberi tugas.

(a) Nyatakan dua halangan penyertaan dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan adil berserta sebabnya. [4 markah]

M2S10 | 2.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5, 1.2.3

Selepas aktiviti kumpulan, catatan menunjukkan dua orang menguasai kebanyakan perbincangan. Ahli lain telah bersetuju menyertai aktiviti tetapi belum sempat memberikan idea.

(a) Nyatakan dua tindakan bermoral yang diperlukan dalam perbincangan seterusnya. [2 markah]

(b) Rancang dua cara menilai sama ada pembaikan berjaya dan jelaskan tujuannya. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M2E01 | 2.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

Seorang murid berkata, "Saya sudah tahu banyak nilai, jadi saya tidak perlu menilai semula tindakan saya."

Huraikan empat penjelasan untuk menunjukkan bahawa menjadi insan bermoral memerlukan lebih daripada pengetahuan nilai.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M2E02 | 2.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

Pasukan kecil anda perlu menghasilkan bahan pameran menggunakan peralatan bersama. Semua ahli mempunyai peranan masing-masing.

Huraikan empat ciri insan bermoral yang sesuai diamalkan. Berikan contoh perlakuan yang menjelaskan setiap ciri.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M2E03 | 2.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

Guru meminta kajian kecil tentang bagaimana peluang bersuara membantu kerjasama. Kajian hanya melibatkan beberapa peserta yang bersetuju dan tidak perlu mengumpulkan maklumat peribadi.

Huraikan empat langkah kajian yang beretika dan jelaskan tujuan setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M2E04 | 2.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

Anda sedang membina kesedaran untuk bertindak jujur walaupun rakan mendesak anda mengubah keputusan permainan. Anda mahu menjaga hubungan tanpa menerima penipuan.

Huraikan empat langkah yang membantu anda membuat pilihan bermoral. Berikan satu alasan bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M2E05 | 2.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5

Dalam aktiviti membuat papan maklumat, ahli kumpulan anda mempunyai latar, minat dan cara komunikasi yang pelbagai. Ketua mahu semua orang menyumbang secara bermakna.

Cadangkan empat amalan bermoral yang boleh dilaksanakan oleh kumpulan. Jelaskan bagaimana setiap amalan menyokong penyertaan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M2S01 | 2.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

(a) Nyatakan dua unsur insan bermoral yang terlihat dalam tindakan Tini.

Contoh jawapan

Keprihatinan terhadap keadaan rakan baharu. Perlakuan membantu yang menghormati pilihan rakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keprihatinan terhadap keadaan rakan baharu.

☐ P2 (1 markah): Perlakuan membantu yang menghormati pilihan rakan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S01 (b) Jelaskan dua sebab tindakan Tini sesuai dengan maksud insan bermoral.

Contoh jawapan

Tini mempertimbangkan keadaan sebelum bertindak. Dia tidak terus mengandaikan semua keperluan rakan. Tini menyalurkan keprihatinan melalui bantuan yang sesuai. Rakan mendapat peluang menerima penjelasan tanpa dipaksa.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tini mempertimbangkan keadaan sebelum bertindak.

☐ P2 (1 markah): Dia tidak terus mengandaikan semua keperluan rakan.

☐ P3 (1 markah): Tini menyalurkan keprihatinan melalui bantuan yang sesuai.

☐ P4 (1 markah): Rakan mendapat peluang menerima penjelasan tanpa dipaksa.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S02 | 2.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

(a) Nyatakan satu pengetahuan Gan dan satu tindakan pembaikannya.

Contoh jawapan

Gan tahu bahawa janji perlu ditepati. Gan memaklumkan rakan dan mengatur pemulangan bahan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Gan tahu bahawa janji perlu ditepati.

☐ P2 (1 markah): Gan memaklumkan rakan dan mengatur pemulangan bahan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S02 (b) Jelaskan dua pelajaran tentang insan bermoral daripada keadaan ini.

Contoh jawapan

Pengetahuan perlu disusuli perlakuan yang sepadan. Mengetahui kepentingan janji tidak mencukupi jika bahan tidak dipulangkan. Kesilapan boleh dihadapi dengan tanggungjawab. Pengakuan dan pemulangan membantu membaiki kesan kesilapan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pengetahuan perlu disusuli perlakuan yang sepadan.

☐ P2 (1 markah): Mengetahui kepentingan janji tidak mencukupi jika bahan tidak dipulangkan.

☐ P3 (1 markah): Kesilapan boleh dihadapi dengan tanggungjawab.

☐ P4 (1 markah): Pengakuan dan pemulangan membantu membaiki kesan kesilapan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S03 | 2.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

(a) Nyatakan dua ciri bermoral yang boleh dikaitkan dengan tindakan Laila.

Contoh jawapan

Kejujuran. Tanggungjawab.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kejujuran.

☐ P2 (1 markah): Tanggungjawab.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S03 (b) Huraikan satu bukti bagi setiap ciri tersebut berserta kepentingannya.

Contoh jawapan

Laila menggunakan angka pada resit sebenar. Ahli dapat mempercayai maklumat perbelanjaan. Laila membetulkan kiraan dan menjelaskan perubahan. Kumpulan dapat menggunakan jumlah yang tepat untuk keputusan seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Laila menggunakan angka pada resit sebenar.

☐ P2 (1 markah): Ahli dapat mempercayai maklumat perbelanjaan.

☐ P3 (1 markah): Laila membetulkan kiraan dan menjelaskan perubahan.

☐ P4 (1 markah): Kumpulan dapat menggunakan jumlah yang tepat untuk keputusan seterusnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S04 | 2.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

(a) Nyatakan dua perlakuan Rafi yang menyokong maruah ahli tersebut.

Contoh jawapan

Menolak ajakan mengejek sebutannya. Mempertahankan peluang ahli untuk bercakap tanpa dihina.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menolak ajakan mengejek sebutannya.

☐ P2 (1 markah): Mempertahankan peluang ahli untuk bercakap tanpa dihina.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S04 (b) Jelaskan dua ciri bermoral Rafi dengan bukti daripada rangsangan.

Contoh jawapan

Rafi menunjukkan keberanian moral. Dia menolak ajakan rakan yang tidak wajar. Rafi menunjukkan sikap hormat. Dia mempertahankan ruang bersuara tanpa penghinaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rafi menunjukkan keberanian moral.

☐ P2 (1 markah): Dia menolak ajakan rakan yang tidak wajar.

☐ P3 (1 markah): Rafi menunjukkan sikap hormat.

☐ P4 (1 markah): Dia mempertahankan ruang bersuara tanpa penghinaan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S05 | 2.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

(a) Nyatakan satu pemerhatian dan satu pendapat daripada kajian ini.

Contoh jawapan

Pemerhatian: semua empat peserta memberikan sekurang-kurangnya satu idea. Pendapat: tiga peserta berpendapat bahawa giliran membantu kerjasama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pemerhatian: semua empat peserta memberikan sekurang-kurangnya satu idea.

☐ P2 (1 markah): Pendapat: tiga peserta berpendapat bahawa giliran membantu kerjasama.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S05 (b) Tulis satu rumusan yang sesuai dengan satu alasan, serta satu penambahbaikan dengan satu alasan.

Contoh jawapan

Giliran memberi peluang menyumbang dalam kumpulan kecil ini. Pemerhatian menunjukkan semua peserta sempat memberikan idea. Sediakan masa berfikir sebelum giliran bermula. Pelarasan itu mengambil kira keperluan peserta yang meminta masa tambahan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Giliran memberi peluang menyumbang dalam kumpulan kecil ini.

☐ P2 (1 markah): Pemerhatian menunjukkan semua peserta sempat memberikan idea.

☐ P3 (1 markah): Sediakan masa berfikir sebelum giliran bermula.

☐ P4 (1 markah): Pelarasan itu mengambil kira keperluan peserta yang meminta masa tambahan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S06 | 2.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

(a) Nyatakan dua prinsip kajian beretika yang perlu dipatuhi.

Contoh jawapan

Penyertaan dan jawapan diberikan secara sukarela. Dapatan direkodkan dengan jujur termasuk pandangan berbeza.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Penyertaan dan jawapan diberikan secara sukarela.

☐ P2 (1 markah): Dapatan direkodkan dengan jujur termasuk pandangan berbeza.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S06 (b) Cadangkan dua langkah yang menjadikan kajian lebih bertanggungjawab dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Catat pandangan tanpa nama dan tanpa mengubah maksud. Privasi dijaga dan dapatan menggambarkan jawapan sebenar. Laporkan skop serta batas bilangan peserta. Pembaca tidak tersalah anggap bahawa dapatan mewakili semua orang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Catat pandangan tanpa nama dan tanpa mengubah maksud.

☐ P2 (1 markah): Privasi dijaga dan dapatan menggambarkan jawapan sebenar.

☐ P3 (1 markah): Laporkan skop serta batas bilangan peserta.

☐ P4 (1 markah): Pembaca tidak tersalah anggap bahawa dapatan mewakili semua orang.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S07 | 2.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

(a) Nyatakan dua sebab bermoral yang mungkin mendasari pilihan Iman.

Contoh jawapan

Menjaga kepercayaan kumpulan. Membolehkan kesilapan dibetulkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menjaga kepercayaan kumpulan.

☐ P2 (1 markah): Membolehkan kesilapan dibetulkan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S07 (b) Jelaskan dua perbezaan antara kesedaran moral dengan hanya takut diketahui.

Contoh jawapan

Kesedaran moral mempertimbangkan kesan terhadap orang lain. Iman mahu kumpulan mempunyai maklumat sebenar untuk membaiki kerja. Hanya takut diketahui menumpukan usaha mengelakkan akibat kepada diri. Sikap itu boleh mendorong penyembunyian apabila tiada pengawasan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kesedaran moral mempertimbangkan kesan terhadap orang lain.

☐ P2 (1 markah): Iman mahu kumpulan mempunyai maklumat sebenar untuk membaiki kerja.

☐ P3 (1 markah): Hanya takut diketahui menumpukan usaha mengelakkan akibat kepada diri.

☐ P4 (1 markah): Sikap itu boleh mendorong penyembunyian apabila tiada pengawasan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S08 | 2.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu Alin pertimbangkan sebelum bersetuju.

Contoh jawapan

Kesan tindakan kepada pihak yang terlibat. Sama ada alasan dan cara tindakan itu jujur serta wajar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kesan tindakan kepada pihak yang terlibat.

☐ P2 (1 markah): Sama ada alasan dan cara tindakan itu jujur serta wajar.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S08 (b) Cadangkan dua langkah membina kesedaran dan jelaskan tujuannya.

Contoh jawapan

Berhenti seketika untuk menilai sebab dan akibat ajakan. Dia dapat membuat keputusan berdasarkan pertimbangan, bukan tekanan sahaja. Latih penolakan sopan dan dapatkan bantuan jika tekanan berterusan. Dia mempunyai cara selamat untuk mempertahankan keputusan yang bermoral.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berhenti seketika untuk menilai sebab dan akibat ajakan.

☐ P2 (1 markah): Dia dapat membuat keputusan berdasarkan pertimbangan, bukan tekanan sahaja.

☐ P3 (1 markah): Latih penolakan sopan dan dapatkan bantuan jika tekanan berterusan.

☐ P4 (1 markah): Dia mempunyai cara selamat untuk mempertahankan keputusan yang bermoral.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S09 | 2.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5

(a) Nyatakan dua halangan penyertaan dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Dua ahli kurang memahami istilah arahan. Seorang ahli belum mendapat tugas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dua ahli kurang memahami istilah arahan.

☐ P2 (1 markah): Seorang ahli belum mendapat tugas.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S09 (b) Cadangkan dua tindakan adil berserta sebabnya.

Contoh jawapan

Terangkan istilah dengan bahasa yang difahami bersama. Ahli boleh memahami tugasan dan menyumbang dengan yakin. Bincangkan pembahagian tugas mengikut keupayaan dan persetujuan. Setiap ahli mendapat peluang menyumbang tanpa ditentukan oleh latarnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan istilah dengan bahasa yang difahami bersama.

☐ P2 (1 markah): Ahli boleh memahami tugasan dan menyumbang dengan yakin.

☐ P3 (1 markah): Bincangkan pembahagian tugas mengikut keupayaan dan persetujuan.

☐ P4 (1 markah): Setiap ahli mendapat peluang menyumbang tanpa ditentukan oleh latarnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S10 | 2.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5, 1.2.3

(a) Nyatakan dua tindakan bermoral yang diperlukan dalam perbincangan seterusnya.

Contoh jawapan

Memberikan giliran kepada semua ahli. Mendengar idea tanpa memotong percakapan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memberikan giliran kepada semua ahli.

☐ P2 (1 markah): Mendengar idea tanpa memotong percakapan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S10 (b) Rancang dua cara menilai sama ada pembaikan berjaya dan jelaskan tujuannya.

Contoh jawapan

Catat bilangan ahli yang mendapat peluang bercakap tanpa merekod nama. Pemerhatian menunjukkan sama ada peluang penyertaan lebih seimbang. Minta maklum balas sukarela tentang keselesaan menyumbang. Pandangan ahli membantu mengenal pasti halangan yang tidak terlihat melalui kiraan sahaja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Catat bilangan ahli yang mendapat peluang bercakap tanpa merekod nama.

☐ P2 (1 markah): Pemerhatian menunjukkan sama ada peluang penyertaan lebih seimbang.

☐ P3 (1 markah): Minta maklum balas sukarela tentang keselesaan menyumbang.

☐ P4 (1 markah): Pandangan ahli membantu mengenal pasti halangan yang tidak terlihat melalui kiraan sahaja.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2E01 | 2.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

Huraikan empat penjelasan untuk menunjukkan bahawa menjadi insan bermoral memerlukan lebih daripada pengetahuan nilai.

Contoh jawapan

Mengetahui nilai merupakan permulaan, tetapi insan bermoral masih perlu membuat pertimbangan berasas. Keadaan boleh berbeza antara satu situasi dengan situasi lain, maka sebab serta kesan pilihan perlu diteliti sebelum bertindak.

Selain itu, seseorang perlu mengambil peduli kebajikan orang lain. Pengetahuan tentang hormat, misalnya, patut membantu kita mendengar pengalaman rakan dan tidak menganggap semua orang mempunyai keperluan sama.

Perlakuan juga perlu sepadan dengan pemahaman. Seseorang yang tahu tentang kejujuran perlu memberikan maklumat benar ketika membuat laporan, bukan mengubah angka supaya kelihatan berjaya.

Akhirnya, insan bermoral perlu membuat refleksi dan pembaikan. Jika tersilap, dia boleh mengaku, memaklumkan pihak terlibat dan membantu membetulkan akibatnya. Usaha berterusan ini lebih bermakna daripada menganggap hafalan membuktikan semua tindakan diri sentiasa betul.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pertimbangan berasas masih diperlukan.

☐ H1 (1 markah): Keadaan dan kesan setiap pilihan perlu difahami.

☐ F2 (1 markah): Keprihatinan terhadap orang lain perlu dikembangkan.

☐ H2 (1 markah): Pengetahuan perlu membantu kita memahami kebajikan pihak yang terkesan.

☐ F3 (1 markah): Perlakuan perlu sepadan dengan pemahaman.

☐ H3 (1 markah): Nilai kejujuran ditunjukkan melalui maklumat dan tindakan yang benar.

☐ F4 (1 markah): Refleksi serta pembaikan diperlukan selepas kesilapan.

☐ H4 (1 markah): Kesediaan membaiki akibat menunjukkan tanggungjawab yang berterusan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M2E02 | 2.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

Huraikan empat ciri insan bermoral yang sesuai diamalkan. Berikan contoh perlakuan yang menjelaskan setiap ciri.

Contoh jawapan

Ciri pertama ialah kejujuran. Setiap ahli perlu melaporkan kemajuan sebenar, termasuk tugas yang belum siap. Maklumat ini membolehkan pasukan merancang bantuan tanpa terpedaya oleh laporan yang dibesar-besarkan.

Ciri kedua ialah tanggungjawab. Ahli menjaga peralatan bersama dan memulangkannya mengikut masa yang dipersetujui. Dengan itu, rakan seterusnya dapat menggunakan bahan tanpa gangguan yang tidak perlu.

Ciri ketiga ialah hormat. Semasa berbincang, ahli mendengar idea hingga selesai sebelum memberikan pandangan. Mereka boleh tidak bersetuju, tetapi alasan disampaikan dengan sopan tanpa menghina latar atau kebolehan seseorang.

Ciri keempat ialah baik hati. Ahli menawarkan pertolongan kepada rakan yang memerlukannya sambil bertanya bentuk bantuan yang sesuai. Bantuan itu tidak patut mengambil alih semua keputusan rakan. Contoh-contoh ini menunjukkan bahawa ciri moral perlu diterangkan melalui perlakuan yang dapat diperhatikan.

Semak isi penting

- ☐ F1 (1 markah): Kejujuran dalam laporan kemajuan.
- ☐ H1 (1 markah): Ahli menyatakan tugas yang benar-benar siap dan yang masih memerlukan bantuan.
- ☐ F2 (1 markah): Tanggungjawab terhadap bahan dan tugas.
- ☐ H2 (1 markah): Ahli menjaga peralatan serta memulangkannya pada waktu dipersetujui.
- ☐ F3 (1 markah): Hormat dalam perbincangan.
- ☐ H3 (1 markah): Ahli mendengar idea sebelum menyatakan persetujuan atau bantahan dengan sopan.
- ☐ F4 (1 markah): Baik hati dalam bantuan.
- ☐ H4 (1 markah): Ahli menawarkan bantuan yang diperlukan tanpa mengambil alih keputusan penerima.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M2E03 | 2.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

Huraikan empat langkah kajian yang beretika dan jelaskan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Pertama, kumpulan perlu menetapkan soalan seperti cara giliran bercakap membantu ahli menyumbang idea. Soalan yang jelas menentukan perkara yang hendak diperhatikan, bukannya mengumpulkan maklumat yang tidak berkaitan.

Kedua, dapatkan persetujuan peserta dan gunakan catatan tanpa nama. Sesiapa yang tidak mahu menjawab perlu dihormati. Cara ini menjaga pilihan serta privasi mereka sepanjang aktiviti.

Ketiga, catat perkara yang benar-benar berlaku dan maklum balas peserta. Pemerhati boleh merekod bilangan ahli yang mendapat giliran, kemudian membezakan pemerhatian itu daripada pendapat tentang keselesaan mereka. Jawapan berbeza tidak boleh dipadam.

Keempat, rumuskan dapatan dengan menyatakan batas kajian kecil. Kumpulan boleh mencadangkan masa berfikir tambahan jika diperlukan, tetapi tidak mendakwa dapatan mewakili semua murid. Kejujuran dalam kaedah dan rumusan ialah sebahagian amalan bermoral.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Tetapkan soalan kajian tentang peluang bersuara.

☐ H1 (1 markah): Soalan jelas menentukan pemerhatian yang berkaitan.

☐ F2 (1 markah): Dapatkan persetujuan dan gunakan catatan tanpa nama.

☐ H2 (1 markah): Pilihan peserta dan privasi dihormati.

☐ F3 (1 markah): Catat pemerhatian serta maklum balas secara jujur.

☐ H3 (1 markah): Bukti sebenar membolehkan manfaat dan masalah dikenal pasti.

☐ F4 (1 markah): Rumuskan dapatan dengan batas kajian dan cadangan pembaikan.

☐ H4 (1 markah): Kesimpulan tidak diperluas kepada semua orang tanpa bukti.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M2E04 | 2.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

Huraikan empat langkah yang membantu anda membuat pilihan bermoral. Berikan satu alasan bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Saya akan meneliti kesan jika keputusan diubah. Peserta lain telah berusaha mengikut aturan, maka rekod palsu boleh menafikan layanan adil kepada mereka. Kesedaran ini membantu saya melihat perkara selain penerimaan rakan.

Seterusnya, saya akan menolak dengan sopan dan menerangkan bahawa saya mahu keputusan sebenar dicatat. Saya tidak perlu menghina rakan untuk mempertahankan kejujuran; fokus saya ialah tindakan yang diminta.

Saya juga boleh mencadangkan semakan bersama berdasarkan rekod permainan. Cara ini memberi ruang membetulkan kesilapan sebenar tanpa mereka hasil yang menguntungkan kumpulan tertentu.

Jika desakan berterusan, saya akan mendapatkan bantuan guru. Bantuan orang dewasa boleh mengurus tekanan dan menjelaskan aturan dengan lebih selamat. Menjadi insan bermoral tidak bermaksud saya mesti menyelesaikan semua keadaan sukar seorang diri.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kenal pasti kesan perubahan keputusan.

☐ H1 (1 markah): Peserta lain mungkin kehilangan layanan yang adil.

☐ F2 (1 markah): Nyatakan penolakan dengan alasan yang sopan.

☐ H2 (1 markah): Rakan memahami bahawa penolakan menumpukan tindakan, bukan penghinaan diri.

☐ F3 (1 markah): Cadangkan cara menyemak keputusan sebenar.

☐ H3 (1 markah): Semakan membantu menyelesaikan pertikaian berasaskan bukti.

☐ F4 (1 markah): Dapatkan bantuan guru jika tekanan berterusan.

☐ H4 (1 markah): Orang dewasa boleh membantu mengurus keadaan dengan selamat dan adil.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M2E05 | 2.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5

Cadangkan empat amalan bermoral yang boleh dilaksanakan oleh kumpulan. Jelaskan bagaimana setiap amalan menyokong penyertaan.

Contoh jawapan

Kumpulan boleh bermula dengan bertanya minat dan keupayaan setiap ahli. Tugas kemudian dipersetujui bersama berdasarkan maklumat individu, bukannya andaian tentang kaum, bahasa atau latar keluarganya. Cara ini memberi peluang yang lebih adil.

Arahan juga perlu diterangkan dengan jelas. Ahli boleh meminta penjelasan istilah yang kurang difahami tanpa diejek. Apabila tugas difahami, mereka lebih mudah mengambil bahagian dengan yakin.

Selain itu, kumpulan boleh menggunakan giliran perbincangan yang fleksibel. Ahli yang memerlukan masa berfikir diberi ruang mencatat dahulu sebelum berkongsi. Mendengar pendapat yang berbeza membantu hasil bersama.

Akhirnya, penghargaan perlu diberikan kepada semua penyumbang mengikut kerja sebenar. Ketua tidak patut hanya menyebut nama sahabat rapat. Pengiktirafan yang jujur menunjukkan bahawa setiap sumbangan dihargai dan membantu mengekalkan kerjasama.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Tanya minat dan keupayaan setiap ahli.

☐ H1 (1 markah): Pembahagian tugas berdasarkan individu mengelakkan stereotaip latar.

☐ F2 (1 markah): Terangkan arahan dengan jelas dan beri ruang bertanya.

☐ H2 (1 markah): Ahli memahami tugas serta tidak tersisih kerana istilah sukar.

☐ F3 (1 markah): Sediakan giliran perbincangan yang fleksibel.

☐ H3 (1 markah): Ahli yang memerlukan masa berfikir turut mendapat peluang menyumbang.

☐ F4 (1 markah): Akui sumbangan semua ahli berdasarkan kerja sebenar.

☐ H4 (1 markah): Pengiktirafan adil mengukuhkan rasa dihargai dalam kumpulan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 03 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Hidup Bermoral Pemangkin Kesejahteraan

Berstruktur dan esei pendek

Mempelajari moral membantu kita membuat keputusan yang menjaga kesejahteraan diri dan orang lain. Unit ini menghubungkan pembelajaran dengan cara hidup harian, bukan hanya jawapan dalam peperiksaan. Aiden akan membandingkan perlakuan, meneliti manfaat yang munasabah dan menjalankan amalan kecil secara konsisten. Kita juga belajar menghargai kemajuan tanpa menganggap tindakan baik menjamin semua masalah hilang.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M3S01 | 3.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

Semasa memilih giliran menggunakan komputer kelas, beberapa murid hanya memikirkan kerja sendiri. Guru meminta mereka menggunakan pembelajaran moral untuk menilai keputusan.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dipertimbangkan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kepentingan pembelajaran moral dalam situasi ini. [4 markah]

M3S02 | 3.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

Wen mahu menghafal nilai untuk ujian tetapi berkata bahawa nilai tidak diperlukan ketika bermain atau membantu keluarga.

(a) Nyatakan dua keadaan di luar ujian yang memerlukan pertimbangan moral. [2 markah]

(b) Jelaskan kepentingan moral bagi setiap keadaan yang dinyatakan. [4 markah]

M3S03 | 3.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

Kedua-dua kumpulan terlupa menyiapkan satu label pameran. Kumpulan A memaklumkan guru dan menyiapkannya. Kumpulan B mendakwa label sudah siap tetapi hilang tanpa menyemak.

(a) Nyatakan satu persamaan dan satu perbezaan tindakan kedua-dua kumpulan. [2 markah]

(b) Bandingkan dua kesan yang mungkin timbul daripada respons kumpulan A dan B. [4 markah]

M3S04 | 3.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

Nisa meminjam bahan selepas meminta izin. Rakannya mengambil bahan yang sama jenis tanpa bertanya kerana mahu cepat menyiapkan kerja.

(a) Nyatakan dua perkara yang boleh dibandingkan dalam tindakan mereka. [2 markah]

(b) Jelaskan dua alasan mengapa kecepatan sahaja tidak cukup untuk membenarkan tindakan mengambil tanpa izin. [4 markah]

M3S05 | 3.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1, 1.3.3

Kelas membuat aturan memulangkan bahan ke bekas berlabel selepas aktiviti. Minggu berikutnya, murid lebih mudah mencari bahan dan masa persediaan menjadi lebih singkat.

(a) Nyatakan dua manfaat yang disebut dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab manfaat itu berkaitan dengan amalan bermoral. [4 markah]

M3S06 | 3.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Ahli kumpulan saling mendengar dan memberikan alasan dengan sopan. Mereka masih belum bersetuju tentang warna poster tetapi telah memahami tujuan setiap cadangan.

(a) Nyatakan dua manfaat yang sudah berlaku walaupun keputusan belum dibuat. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab perbezaan pendapat tidak semestinya bermakna amalan moral gagal. [4 markah]

M3S07 | 3.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Hana membantu menyusun bahan dan berasa letih tetapi puas hati. Dia juga mendapati bahawa dua bekas belum mempunyai label yang jelas.

(a) Nyatakan dua perkara jujur yang patut dimasukkan dalam refleksi Hana. [2 markah]

(b) Jelaskan satu manfaat yang boleh dihargai dan satu pembaikan yang perlu dibuat, masing-masing dengan alasan. [4 markah]

M3S08 | 3.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Catatan tiga hari menunjukkan Amir berjaya memulangkan alat pada hari pertama dan ketiga. Pada hari kedua, dia terlupa kerana sesi belajar berakhir lebih awal.

(a) Nyatakan dua fakta yang patut dikekalkan dalam refleksi. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab Amir perlu mencatat kejayaan serta halangan. [4 markah]

M3S09 | 3.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4

Anda mahu mengamalkan tanggungjawab mengemas bahan sendiri selepas ulang kaji. Anda hanya mempunyai masa singkat sebelum aktiviti keluarga bermula.

(a) Nyatakan dua ciri sasaran yang realistik untuk keadaan ini. [2 markah]

(b) Rancang dua langkah pelaksanaan dan jelaskan tujuan setiap langkah. [4 markah]

M3S10 | 3.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4, 1.3.3

Kumpulan ingin memastikan semua ahli mendapat peluang menyumbang idea. Dua ahli biasanya lebih cepat bercakap, manakala ahli lain lebih selesa menulis dahulu.

(a) Nyatakan dua cara penyertaan yang boleh digunakan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah untuk melaksanakan peluang adil dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M3E01 | 3.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

Sekolah meminta murid menerangkan bagaimana Pendidikan Moral berguna dalam kehidupan, termasuk di rumah, bersama rakan dan ketika menjalankan tugas.

Huraikan empat kepentingan mempelajari moral. Berikan satu contoh atau penjelasan bagi setiap kepentingan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M3E02 | 3.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

Dua pasukan berkongsi bahan. Pasukan A meminta izin, mengikut giliran, melaporkan kerosakan dan memulangkan bahan. Pasukan B mengambil tanpa bertanya, memotong giliran, menyembunyikan kerosakan dan meninggalkan bahan merata-rata.

Buat empat perbandingan perlakuan kedua-dua pasukan. Bagi setiap perbandingan, jelaskan satu kesan yang munasabah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M3E03 | 3.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Selepas beberapa minggu mengamalkan giliran, laporan jujur dan penjagaan bahan, kumpulan anda berasa kerja bersama lebih teratur. Namun, masih terdapat perbezaan pendapat.

Huraikan empat manfaat amalan bermoral yang boleh dihargai oleh kumpulan. Jelaskan bagaimana setiap manfaat terhasil.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M3E04 | 3.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Dalam aktiviti mengemas sudut belajar, beberapa bahan sudah tersusun tetapi dua bekas masih mengelirukan. Seorang peserta berasa puas hati, seorang lagi penat. Anda perlu menyediakan refleksi kumpulan yang jujur.

Huraikan empat perkara dalam refleksi: satu kemajuan, satu manfaat, satu pengakuan tentang perasaan berbeza dan satu pembaikan. Jelaskan setiap perkara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M3E05 | 3.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4

Anda mahu membina tabiat memulangkan bahan belajar yang dipinjam. Rutin perlu sesuai dengan jadual sekolah dan keluarga serta dapat dilaksanakan tanpa merekod maklumat peribadi orang lain.

Rancang empat langkah amalan harian yang realistik. Jelaskan tujuan setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M3S01 | 3.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dipertimbangkan.

Contoh jawapan

Keperluan murid lain yang turut menggunakan komputer. Kesan aturan giliran terhadap peluang semua pengguna.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keperluan murid lain yang turut menggunakan komputer.

☐ P2 (1 markah): Kesan aturan giliran terhadap peluang semua pengguna.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S01 (b) Jelaskan dua kepentingan pembelajaran moral dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Moral membantu mengenal pasti hak dan keperluan pihak lain. Murid tidak membuat keputusan berdasarkan keuntungan diri sahaja. Moral membantu memberikan alasan bagi aturan yang adil. Perbincangan boleh menumpukan keperluan serta kesan, bukan desakan semata-mata.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Moral membantu mengenal pasti hak dan keperluan pihak lain.

☐ P2 (1 markah): Murid tidak membuat keputusan berdasarkan keuntungan diri sahaja.

☐ P3 (1 markah): Moral membantu memberikan alasan bagi aturan yang adil.

☐ P4 (1 markah): Perbincangan boleh menumpukan keperluan serta kesan, bukan desakan semata-mata.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S02 | 3.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

(a) Nyatakan dua keadaan di luar ujian yang memerlukan pertimbangan moral.

Contoh jawapan

Berkongsi alat permainan mengikut giliran. Melaksanakan tugas keluarga yang telah dipersetujui.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berkongsi alat permainan mengikut giliran.

☐ P2 (1 markah): Melaksanakan tugas keluarga yang telah dipersetujui.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S02 (b) Jelaskan kepentingan moral bagi setiap keadaan yang dinyatakan.

Contoh jawapan

Pertimbangan moral membantu menjaga peluang pengguna lain. Giliran adil membolehkan semua peserta bermain tanpa dirampas haknya. Pertimbangan moral membantu menepati tanggungjawab bersama. Tugas yang dilaksanakan mengurangkan beban ahli keluarga lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pertimbangan moral membantu menjaga peluang pengguna lain.

☐ P2 (1 markah): Giliran adil membolehkan semua peserta bermain tanpa dirampas haknya.

☐ P3 (1 markah): Pertimbangan moral membantu menepati tanggungjawab bersama.

☐ P4 (1 markah): Tugas yang dilaksanakan mengurangkan beban ahli keluarga lain.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S03 | 3.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

(a) Nyatakan satu persamaan dan satu perbezaan tindakan kedua-dua kumpulan.

Contoh jawapan

Persamaan: kedua-duanya terlupa menyiapkan satu label. Perbezaan: A mengaku dan membaiki, manakala B memberikan dakwaan yang tidak disemak.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Persamaan: kedua-duanya terlupa menyiapkan satu label.

☐ P2 (1 markah): Perbezaan: A mengaku dan membaiki, manakala B memberikan dakwaan yang tidak disemak.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S03 (b) Bandingkan dua kesan yang mungkin timbul daripada respons kumpulan A dan B.

Contoh jawapan

Respons A memberi maklumat sebenar kepada guru. Guru dapat membantu pembaikan berdasarkan masalah yang berlaku. Respons B boleh mengelirukan pihak yang membantu. Masa mungkin terbuang mencari label yang sebenarnya belum disiapkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Respons A memberi maklumat sebenar kepada guru.

☐ P2 (1 markah): Guru dapat membantu pembaikan berdasarkan masalah yang berlaku.

☐ P3 (1 markah): Respons B boleh mengelirukan pihak yang membantu.

☐ P4 (1 markah): Masa mungkin terbuang mencari label yang sebenarnya belum disiapkan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S04 | 3.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

(a) Nyatakan dua perkara yang boleh dibandingkan dalam tindakan mereka.

Contoh jawapan

Sama ada pemilik diberi peluang memberikan izin. Sama ada keperluan pemilik dipertimbangkan sebelum barang digunakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sama ada pemilik diberi peluang memberikan izin.

☐ P2 (1 markah): Sama ada keperluan pemilik dipertimbangkan sebelum barang digunakan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S04 (b) Jelaskan dua alasan mengapa kecepatan sahaja tidak cukup untuk membenarkan tindakan mengambil tanpa izin.

Contoh jawapan

Pemilik masih berhak menentukan penggunaan barangnya. Masa yang singkat tidak menghapuskan hak tersebut. Pemilik mungkin memerlukan bahan pada waktu itu. Pengambilan tanpa bertanya boleh mengganggu tugas orang lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pemilik masih berhak menentukan penggunaan barangnya.

☐ P2 (1 markah): Masa yang singkat tidak menghapuskan hak tersebut.

☐ P3 (1 markah): Pemilik mungkin memerlukan bahan pada waktu itu.

☐ P4 (1 markah): Pengambilan tanpa bertanya boleh mengganggu tugas orang lain.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S05 | 3.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1, 1.3.3

(a) Nyatakan dua manfaat yang disebut dalam rangsangan.

Contoh jawapan

Bahan lebih mudah dicari. Masa persediaan menjadi lebih singkat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bahan lebih mudah dicari.

☐ P2 (1 markah): Masa persediaan menjadi lebih singkat.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S05 (b) Jelaskan dua sebab manfaat itu berkaitan dengan amalan bermoral.

Contoh jawapan

Murid bertanggungjawab memulangkan bahan ke tempat yang dipersetujui. Pengguna seterusnya tidak perlu mencari barang yang ditinggalkan merata-rata. Murid mengambil kira keperluan bersama. Ruang yang teratur membantu kelas menggunakan masa dengan lebih baik.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Murid bertanggungjawab memulangkan bahan ke tempat yang dipersetujui.

☐ P2 (1 markah): Pengguna seterusnya tidak perlu mencari barang yang ditinggalkan merata-rata.

☐ P3 (1 markah): Murid mengambil kira keperluan bersama.

☐ P4 (1 markah): Ruang yang teratur membantu kelas menggunakan masa dengan lebih baik.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S06 | 3.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

(a) Nyatakan dua manfaat yang sudah berlaku walaupun keputusan belum dibuat.

Contoh jawapan

Ahli dapat menyampaikan alasan dengan sopan. Ahli memahami tujuan cadangan orang lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ahli dapat menyampaikan alasan dengan sopan.

☐ P2 (1 markah): Ahli memahami tujuan cadangan orang lain.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S06 (b) Jelaskan dua sebab perbezaan pendapat tidak semestinya bermakna amalan moral gagal.

Contoh jawapan

Hormat tidak memerlukan semua orang mempunyai pilihan sama. Ahli boleh mengekalkan pandangan sambil mendengar orang lain. Perbincangan ialah proses mencari keputusan berasas. Pemahaman alasan boleh membantu persetujuan atau kompromi pada langkah seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hormat tidak memerlukan semua orang mempunyai pilihan sama.

☐ P2 (1 markah): Ahli boleh mengekalkan pandangan sambil mendengar orang lain.

☐ P3 (1 markah): Perbincangan ialah proses mencari keputusan berasas.

☐ P4 (1 markah): Pemahaman alasan boleh membantu persetujuan atau kompromi pada langkah seterusnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S07 | 3.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

(a) Nyatakan dua perkara jujur yang patut dimasukkan dalam refleksi Hana.

Contoh jawapan

Perasaan letih dan puas hati selepas membantu. Masih terdapat dua bekas yang memerlukan label jelas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Perasaan letih dan puas hati selepas membantu.

☐ P2 (1 markah): Masih terdapat dua bekas yang memerlukan label jelas.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S07 (b) Jelaskan satu manfaat yang boleh dihargai dan satu pembaikan yang perlu dibuat, masing-masing dengan alasan.

Contoh jawapan

Hana boleh menghargai bahan yang telah disusun. Susunan itu memudahkan pengguna mendapatkan bahan yang diperlukan. Hana boleh berbincang untuk menyediakan label bagi dua bekas. Label jelas mengurangkan kekeliruan dalam penggunaan seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hana boleh menghargai bahan yang telah disusun.

☐ P2 (1 markah): Susunan itu memudahkan pengguna mendapatkan bahan yang diperlukan.

☐ P3 (1 markah): Hana boleh berbincang untuk menyediakan label bagi dua bekas.

☐ P4 (1 markah): Label jelas mengurangkan kekeliruan dalam penggunaan seterusnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S08 | 3.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

(a) Nyatakan dua fakta yang patut dikekalkan dalam refleksi.

Contoh jawapan

Amir berjaya pada hari pertama dan ketiga. Amir terlupa pada hari kedua apabila sesi berakhir lebih awal.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Amir berjaya pada hari pertama dan ketiga.

☐ P2 (1 markah): Amir terlupa pada hari kedua apabila sesi berakhir lebih awal.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S08 (b) Jelaskan dua sebab Amir perlu mencatat kejayaan serta halangan.

Contoh jawapan

Kejayaan menunjukkan tindakan yang sudah dapat diamalkan. Amir boleh menghargai kemajuan dan mengenal pasti rutin yang membantu. Halangan menunjukkan keadaan yang menyebabkan amalan terlepas. Amir boleh menambah semakan sebelum sesi tamat walaupun waktunya berubah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kejayaan menunjukkan tindakan yang sudah dapat diamalkan.

☐ P2 (1 markah): Amir boleh menghargai kemajuan dan mengenal pasti rutin yang membantu.

☐ P3 (1 markah): Halangan menunjukkan keadaan yang menyebabkan amalan terlepas.

☐ P4 (1 markah): Amir boleh menambah semakan sebelum sesi tamat walaupun waktunya berubah.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S09 | 3.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4

(a) Nyatakan dua ciri sasaran yang realistik untuk keadaan ini.

Contoh jawapan

Tugas khusus dan kecil seperti menyusun bahan sendiri. Masa pelaksanaan yang singkat serta dipersetujui dengan keluarga.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tugas khusus dan kecil seperti menyusun bahan sendiri.

☐ P2 (1 markah): Masa pelaksanaan yang singkat serta dipersetujui dengan keluarga.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S09 (b) Rancang dua langkah pelaksanaan dan jelaskan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Sediakan senarai ringkas bahan yang perlu dipulangkan atau disusun. Senarai membantu mengingati perkara utama tanpa tugas menjadi terlalu besar. Mulakan semakan beberapa minit sebelum aktiviti keluarga. Masa yang dirancang membolehkan tugas disiapkan tanpa mengganggu komitmen seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan senarai ringkas bahan yang perlu dipulangkan atau disusun.

☐ P2 (1 markah): Senarai membantu mengingati perkara utama tanpa tugas menjadi terlalu besar.

☐ P3 (1 markah): Mulakan semakan beberapa minit sebelum aktiviti keluarga.

☐ P4 (1 markah): Masa yang dirancang membolehkan tugas disiapkan tanpa mengganggu komitmen seterusnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S10 | 3.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4, 1.3.3

(a) Nyatakan dua cara penyertaan yang boleh digunakan.

Contoh jawapan

Bercakap mengikut giliran. Menulis idea dahulu sebelum berkongsi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bercakap mengikut giliran.

☐ P2 (1 markah): Menulis idea dahulu sebelum berkongsi.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3S10 (b) Cadangkan dua langkah untuk melaksanakan peluang adil dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Sediakan masa berfikir serta giliran ringkas. Ahli mempunyai ruang menyediakan dan menyampaikan idea tanpa dipintas. Benarkan idea bertulis dibaca oleh pemiliknya atau wakil dengan izin. Cara ini menghormati keselesaan ahli sambil memastikan ideanya dipertimbangkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan masa berfikir serta giliran ringkas.

☐ P2 (1 markah): Ahli mempunyai ruang menyediakan dan menyampaikan idea tanpa dipintas.

☐ P3 (1 markah): Benarkan idea bertulis dibaca oleh pemiliknya atau wakil dengan izin.

☐ P4 (1 markah): Cara ini menghormati keselesaan ahli sambil memastikan ideanya dipertimbangkan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M3E01 | 3.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.1

Huraikan empat kepentingan mempelajari moral. Berikan satu contoh atau penjelasan bagi setiap kepentingan.

Contoh jawapan

Pendidikan Moral membantu murid menilai pilihan dengan lebih berasas. Apabila rakan mengajak melakukan sesuatu, murid boleh mempertimbangkan sebab dan kesannya sebelum bersetuju. Keputusan tidak perlu dibuat kerana tekanan sahaja.

Pembelajaran ini juga membina tanggungjawab. Di rumah, murid memahami bahawa tugas yang dipersetujui membantu ahli keluarga lain. Menyiapkan tugas sendiri mengurangkan beban bersama dan menunjukkan komitmen yang boleh dipercayai.

Selain itu, moral membantu menjaga hubungan yang saling menghormati. Murid belajar mendengar pendapat berbeza serta menyatakan bantahan dengan sopan. Mereka tidak perlu menghina seseorang untuk mempertahankan pandangan.

Akhirnya, moral mendorong pembaikan kesilapan. Murid boleh mengaku apabila tersilap, memaklumkan pihak terlibat dan membantu membetulkan kesannya. Kepentingan ini menunjukkan bahawa pembelajaran moral bukan sekadar hafalan untuk ujian, tetapi panduan yang digunakan dalam kehidupan sebenar.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Membantu menilai pilihan.

☐ H1 (1 markah): Murid dapat membandingkan sebab dan kesan sebelum menerima ajakan rakan.

☐ F2 (1 markah): Membina tanggungjawab.

☐ H2 (1 markah): Murid memahami kepentingan melaksanakan tugas yang dipersetujui.

☐ F3 (1 markah): Menjaga hubungan yang saling menghormati.

☐ H3 (1 markah): Murid belajar mendengar pandangan berbeza tanpa menghina.

☐ F4 (1 markah): Mendorong pembaikan kesilapan.

☐ H4 (1 markah): Murid boleh mengaku dan merancang tindakan membetulkan akibat.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M3E02 | 3.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.2

Buat empat perbandingan perlakuan kedua-dua pasukan. Bagi setiap perbandingan, jelaskan satu kesan yang munasabah.

Contoh jawapan

Pasukan A meminta izin sebelum menggunakan bahan, manakala pasukan B mengambilnya tanpa bertanya. Permintaan izin menjaga hak pemilik menentukan penggunaan barang. Tindakan B boleh mengganggu pemilik yang turut memerlukan bahan itu.

Pasukan A mengikut giliran, sedangkan pasukan B memotong giliran. Aturan yang dipatuhi membantu peluang pengguna lebih teratur dan mengurangkan perebutan bahan yang terhad.

Pasukan A juga melaporkan kerosakan, tetapi pasukan B menyembunyikannya. Maklumat yang jujur membolehkan pihak bertanggungjawab merancang pembaikan. Penyembunyian boleh menyebabkan orang lain terus menggunakan bahan tanpa mengetahui keadaannya.

Akhirnya, pasukan A memulangkan bahan, manakala pasukan B meninggalkannya merata-rata. Pemulangan memudahkan pengguna seterusnya mencari bahan. Perbandingan ini menilai perbuatan pasukan, bukannya melabel ahli pasukan B sebagai manusia yang tidak boleh berubah.

Semak isi penting

- ☐ F1 (1 markah): A meminta izin manakala B mengambil tanpa bertanya.
- ☐ H1 (1 markah): A menjaga hak pemilik sementara tindakan B boleh mengganggu keperluannya.
- ☐ F2 (1 markah): A mengikut giliran manakala B memotong giliran.
- ☐ H2 (1 markah): Peluang pengguna lebih teratur dengan tindakan A.
- ☐ F3 (1 markah): A melaporkan kerosakan manakala B menyembunyikannya.
- ☐ H3 (1 markah): Maklumat jujur A membolehkan pembaikan dirancang.
- ☐ F4 (1 markah): A memulangkan bahan manakala B meninggalkannya merata-rata.
- ☐ H4 (1 markah): Pengguna seterusnya lebih mudah mendapatkan bahan yang dijaga oleh A.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M3E03 | 3.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Huraikan empat manfaat amalan bermoral yang boleh dihargai oleh kumpulan. Jelaskan bagaimana setiap manfaat terhasil.

Contoh jawapan

Kumpulan boleh menghargai kepercayaan yang semakin terbina. Apabila laporan disampaikan dengan jujur, ahli mengetahui kemajuan sebenar serta bahagian yang memerlukan bantuan. Mereka boleh membuat rancangan berdasarkan maklumat yang lebih tepat.

Peluang penyertaan juga menjadi lebih adil. Aturan giliran memberi ruang kepada ahli yang sebelum ini kurang sempat menyumbang. Lebih banyak pandangan dapat dipertimbangkan sebelum keputusan dibuat.

Selain itu, penggunaan bahan menjadi lebih teratur. Bahan yang dijaga dan dipulangkan mengikut persetujuan mudah digunakan oleh ahli seterusnya. Masa tidak banyak terbuang untuk mencari atau menyusun semula.

Akhirnya, bahasa sopan membantu kumpulan membincangkan perbezaan pendapat. Ahli boleh meneliti alasan tanpa menghina individu. Amalan bermoral tidak menjamin semua pandangan menjadi sama, tetapi menyediakan cara yang lebih menghormati untuk mengurus perbezaan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kepercayaan terhadap maklumat bertambah.

☐ H1 (1 markah): Laporan jujur menunjukkan kemajuan serta keperluan bantuan sebenar.

☐ F2 (1 markah): Peluang penyertaan lebih adil.

☐ H2 (1 markah): Giliran memberi ruang kepada ahli yang sebelum ini kurang menyumbang.

☐ F3 (1 markah): Penggunaan bahan lebih teratur.

☐ H3 (1 markah): Penjagaan dan pemulangan memudahkan ahli seterusnya bekerja.

☐ F4 (1 markah): Perbezaan pendapat lebih mudah dibincangkan.

☐ H4 (1 markah): Bahasa sopan menumpukan hujah dan mengurangkan penghinaan peribadi.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M3E04 | 3.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.3

Huraikan empat perkara dalam refleksi: satu kemajuan, satu manfaat, satu pengakuan tentang perasaan berbeza dan satu pembaikan. Jelaskan setiap perkara.

Contoh jawapan

Refleksi kumpulan perlu mengakui kemajuan yang benar-benar berlaku. Beberapa bahan telah disusun, maka sebahagian tugas sudah dilaksanakan. Kami boleh menghargai usaha tersebut tanpa mendakwa semua kerja telah selesai.

Manfaatnya ialah bahan yang tersusun lebih mudah dicari oleh pengguna seterusnya. Mereka boleh menyediakan kerja dengan lebih cepat dan tidak perlu mencari barang yang sama di banyak tempat.

Refleksi juga perlu menerima perasaan berbeza. Seorang peserta berpuas hati, manakala seorang lagi penat selepas membantu. Kedua-dua pengalaman boleh diterangkan dengan jujur tanpa memaksa semua orang menyatakan kegembiraan yang sama.

Sebagai pembaikan, kumpulan perlu menyediakan label jelas bagi dua bekas yang masih mengelirukan. Langkah ini terus menangani masalah yang diperhatikan. Refleksi yang seimbang menghargai manfaat sambil mengakui kerja yang masih perlu dilakukan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Akui kemajuan bahan yang sudah tersusun.

☐ H1 (1 markah): Kemajuan itu menunjukkan sebahagian tugas benar-benar dilaksanakan.

☐ F2 (1 markah): Hargai kemudahan mencari bahan yang tersusun.

☐ H2 (1 markah): Pengguna seterusnya dapat menyediakan kerja dengan lebih cepat.

☐ F3 (1 markah): Terima perasaan puas hati dan penat.

☐ H3 (1 markah): Peserta boleh mengalami emosi atau keadaan diri yang berbeza selepas membantu.

☐ F4 (1 markah): Sediakan label jelas bagi dua bekas yang mengelirukan.

☐ H4 (1 markah): Pembaikan itu menangani masalah yang masih terlihat dalam aktiviti.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M3E05 | 3.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 23-34 | Rujukan 1.3.4

Rancang empat langkah amalan harian yang realistik. Jelaskan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Saya akan menetapkan sasaran khusus untuk memulangkan bahan selepas setiap sesi belajar. Sasaran ini lebih mudah disemak daripada janji umum untuk menjadi lebih bertanggungjawab. Saya juga akan memastikan tempoh pinjaman dipersetujui pemilik.

Kemudian, saya menyediakan peringatan ringkas berhampiran buku yang digunakan. Sebelum menutup buku, saya akan menyemak bahan pinjaman. Peringatan itu menghubungkan tugas dengan rutin yang sudah berlaku setiap hari.

Saya akan mencatat pelaksanaan sebenar, termasuk hari yang terlepas. Catatan hanya berkaitan tindakan sendiri dan tidak memerlukan nama atau maklumat peribadi rakan. Kejujuran membantu saya memahami kemajuan serta halangan.

Akhirnya, saya akan membaiki halangan dan meminta sokongan penjaga jika diperlukan. Contohnya, saya boleh mengubah masa semakan apabila jadual berubah. Matlamatnya ialah membina amalan konsisten, bukan mendakwa saya tidak akan tersilap lagi.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pilih sasaran khusus memulangkan bahan selepas sesi belajar.

☐ H1 (1 markah): Sasaran jelas membolehkan tindakan disemak.

☐ F2 (1 markah): Sediakan peringatan pada tempat yang sesuai.

☐ H2 (1 markah): Peringatan menghubungkan tugas dengan rutin yang sedia ada.

☐ F3 (1 markah): Catat pelaksanaan sebenar termasuk hari terlepas.

☐ H3 (1 markah): Catatan jujur membantu mengenal pasti kemajuan dan halangan.

☐ F4 (1 markah): Baiki halangan serta teruskan amalan dengan sokongan jika perlu.

☐ H4 (1 markah): Pelarasan membantu membina kesinambungan tanpa janji kesempurnaan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 04 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Hidup Beragama atau Berkepercayaan Membawa Berkat

Berstruktur dan esei pendek

Malaysia mempunyai kepelbagaian agama dan kepercayaan. Unit ini membantu Aiden mengenali kepelbagaian tersebut, memahami amalan melalui maklumat yang berasas dan menghormati pilihan orang lain. Kita meneliti peranan pegangan dalam kehidupan, menceritakan pengalaman dengan jujur serta mengamalkan nilai dan pegangan sendiri secara selamat. Penghormatan dan kerjasama boleh dibina tanpa memaksa semua orang berkongsi kepercayaan yang sama.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M4S01 | 4.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.1

Sudut maklumat kelas menyenaraikan Islam, Buddha, Hindu, Kristian dan Sikh. Seorang murid mengingatkan kumpulan bahawa kepercayaan peribumi turut wujud dalam sesetengah komuniti.

(a) Nyatakan dua agama yang disebut dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua cara menyediakan sudut maklumat yang menghormati kepelbagaian. [4 markah]

M4S02 | 4.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.1

Ketika menyediakan poster kepelbagaian, Danial mencadangkan supaya agama setiap rakan diteka daripada nama dan pakaian. Beberapa rakan tidak selesa berkongsi pegangan mereka.

(a) Nyatakan dua masalah dalam cadangan Danial. [2 markah]

(b) Cadangkan dua pembaikan serta jelaskan sebabnya. [4 markah]

M4S03 | 4.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.2

Kad A menerangkan bahawa gurdwara dikaitkan dengan agama Sikh. Kad B menerangkan bahawa gereja dikaitkan dengan agama Kristian. Kedua-dua kad ialah bahan pengenalan umum.

(a) Padankan dua tempat ibadat dengan agama yang dinyatakan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua perkara yang tidak patut disimpulkan hanya daripada kad tersebut. [4 markah]

M4S04 | 4.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.2

Penganjur lawatan menyatakan bahawa pengunjung perlu menjaga suara, bertanya sebelum merakam dan mematuhi arahan ruang yang dibenarkan. Anda belum memahami satu aturan khusus.

(a) Nyatakan dua aturan yang disebut dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua langkah memahami amalan atau aturan dengan bertanggungjawab. [4 markah]

M4S05 | 4.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.3

Kumpulan ingin memilih masa mesyuarat. Seorang ahli mempunyai komitmen amalan pada salah satu masa yang dicadangkan, tetapi dia tidak mahu menerangkan butiran peribadinya.

(a) Nyatakan dua perkara yang patut dihormati oleh kumpulan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan yang menyokong perpaduan dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M4S06 | 4.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.3

Rakan anda menolak penyertaan dalam bahagian ibadat suatu acara kerana batas pegangan sendiri. Dia menawarkan diri membantu mengemas selepas acara.

(a) Nyatakan dua bentuk penghormatan yang boleh diamalkan oleh penganjur. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab tindakan rakan itu tidak semestinya menolak perpaduan. [4 markah]

M4S07 | 4.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.4, 2.1.5

Seseorang menggunakan ajaran tentang kejujuran untuk mengaku kesilapan dalam rekod. Dia berasa lega kerana dapat membetulkan maklumat, tetapi masih bimbang tentang reaksi rakan.

(a) Nyatakan satu pengajaran yang diamalkan dan satu perasaan yang disebut. [2 markah]

(b) Jelaskan peranan pegangan dalam tindakannya serta sebab perasaan bercampur itu boleh diterima. [4 markah]

M4S08 | 4.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.4, 2.1.5

Dalam kegiatan kebajikan, Li menghargai peluang mengamalkan pengajaran tentang membantu. Dia tidak mahu mengatakan bahawa semua masalah penerima sudah selesai kerana bantuannya terhad.

(a) Nyatakan dua perkara yang boleh dimasukkan dalam refleksi jujur Li. [2 markah]

(b) Jelaskan dua cara menghubungkan pegangan dengan kebajikan secara bertanggungjawab. [4 markah]

M4S09 | 4.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.6, 2.1.5

Anda diminta melaksanakan satu amalan sesuai dengan pegangan sendiri, dengan bimbingan penjaga. Guru hanya memerlukan refleksi umum dan tidak meminta gambar ibadat atau butiran peribadi keluarga.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dirancang sebelum amalan dilakukan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua cara menunjukkan pembelajaran selepas pelaksanaan tanpa menjejaskan privasi. [4 markah]

M4S10 | 4.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.6, 2.1.3

Semasa kegiatan kebajikan bersama penjaga, anda diminta menyusun pek ringan. Seorang peserta mencadangkan gambar penerima bantuan diambil tanpa bertanya supaya laporan lebih menarik.

(a) Nyatakan dua tindakan yang boleh anda lakukan dengan bertanggungjawab. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab amalan yang baik perlu menjaga keselamatan dan maruah. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M4E01 | 4.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.1

Kelas anda mahu menyediakan pengenalan kepelbagaian agama dan kepercayaan di Malaysia tanpa mengumpulkan maklumat peribadi murid.

Huraikan empat panduan untuk menghasilkan pengenalan yang tepat dan menghormati semua pihak.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M4E02 | 4.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.2

Sekolah merancang lawatan pembelajaran tentang kepelbagaian amalan. Murid perlu memahami aturan lawatan, menghormati variasi dan menjaga batas pegangan sendiri.

Huraikan empat langkah memahami amalan yang pelbagai secara berasas dan sopan. Jelaskan tujuan setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M4E03 | 4.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.3

Satu kumpulan pelbagai pegangan mahu mengadakan aktiviti kebajikan bersama. Mereka perlu memilih masa, makanan, tugas dan cara dokumentasi yang sesuai.

Cadangkan empat tindakan yang menghormati kepelbagaian dan jelaskan bagaimana setiap tindakan membantu perpaduan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M4E04 | 4.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.4, 2.1.5

Seorang murid mengatakan bahawa pegangannya menggalakkan kejujuran dan belas kasihan. Dia telah membetulkan rekod yang salah serta membantu kegiatan kebajikan, lalu berasa lega dan bersyukur.

Huraikan empat hubungan antara pegangan dengan pengalaman murid itu: dua peranan pegangan dan dua perasaan dengan sebabnya.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M4E05 | 4.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.6, 2.1.3, 2.1.5

Anda akan menjalankan satu amalan yang sesuai dengan agama atau kepercayaan sendiri bersama bimbingan penjaga. Aktiviti perlu selamat, menghormati orang lain dan mempunyai refleksi umum.

Rancang empat langkah pelaksanaan dan jelaskan sebab setiap langkah. Anda tidak perlu mendedahkan butiran pegangan yang peribadi.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M4S01 | 4.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.1

(a) Nyatakan dua agama yang disebut dalam rangsangan.

Contoh jawapan

Islam dan Buddha. Jawapan lain daripada senarai, seperti Hindu, Kristian atau Sikh, juga diterima.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menyatakan satu agama daripada senarai Islam, Buddha, Hindu, Kristian atau Sikh.

☐ P2 (1 markah): Menyatakan satu lagi agama yang berbeza daripada senarai tersebut.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S01 (b) Jelaskan dua cara menyediakan sudut maklumat yang menghormati kepelbagaian.

Contoh jawapan

Masukkan pengenalan berasas tentang kepercayaan peribumi. Kepelbagaian pegangan tidak digambarkan seolah-olah terhad kepada senarai awal sahaja. Elakkan melabel pegangan setiap rakan berdasarkan kaum atau nama. Individu mempunyai pengalaman dan pilihan yang tidak boleh dipastikan melalui andaian.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Masukkan pengenalan berasas tentang kepercayaan peribumi.

☐ P2 (1 markah): Kepelbagaian pegangan tidak digambarkan seolah-olah terhad kepada senarai awal sahaja.

☐ P3 (1 markah): Elakkan melabel pegangan setiap rakan berdasarkan kaum atau nama.

☐ P4 (1 markah): Individu mempunyai pengalaman dan pilihan yang tidak boleh dipastikan melalui andaian.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S02 | 4.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.1

(a) Nyatakan dua masalah dalam cadangan Danial.

Contoh jawapan

Nama dan pakaian tidak memberikan kepastian tentang pegangan individu. Cadangan itu tidak menghormati rakan yang tidak mahu berkongsi perkara peribadi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Nama dan pakaian tidak memberikan kepastian tentang pegangan individu.

☐ P2 (1 markah): Cadangan itu tidak menghormati rakan yang tidak mahu berkongsi perkara peribadi.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S02 (b) Cadangkan dua pembaikan serta jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Gunakan maklumat umum daripada rujukan yang sesuai. Poster boleh mengenali kepelbagaian tanpa meneka pegangan rakan. Hormati keputusan individu untuk tidak berkongsi. Privasi dijaga dan hubungan tidak dibina melalui paksaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Gunakan maklumat umum daripada rujukan yang sesuai.

☐ P2 (1 markah): Poster boleh mengenali kepelbagaian tanpa meneka pegangan rakan.

☐ P3 (1 markah): Hormati keputusan individu untuk tidak berkongsi.

☐ P4 (1 markah): Privasi dijaga dan hubungan tidak dibina melalui paksaan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S03 | 4.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.2

(a) Padankan dua tempat ibadat dengan agama yang dinyatakan.

Contoh jawapan

Gurdwara dikaitkan dengan agama Sikh. Gereja dikaitkan dengan agama Kristian.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Gurdwara dikaitkan dengan agama Sikh.

☐ P2 (1 markah): Gereja dikaitkan dengan agama Kristian.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S03 (b) Jelaskan dua perkara yang tidak patut disimpulkan hanya daripada kad tersebut.

Contoh jawapan

Kad tidak menentukan cara amalan setiap individu secara seragam. Maklumat umum tentang tempat tidak menerangkan semua variasi pengalaman penganut. Kad tidak menentukan pegangan semua pengunjung atau penduduk berdekatan. Kehadiran atau tempat tinggal sahaja tidak memberikan kepastian tentang pegangan seseorang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kad tidak menentukan cara amalan setiap individu secara seragam.

☐ P2 (1 markah): Maklumat umum tentang tempat tidak menerangkan semua variasi pengalaman penganut.

☐ P3 (1 markah): Kad tidak menentukan pegangan semua pengunjung atau penduduk berdekatan.

☐ P4 (1 markah): Kehadiran atau tempat tinggal sahaja tidak memberikan kepastian tentang pegangan seseorang.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S04 | 4.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.2

(a) Nyatakan dua aturan yang disebut dalam rangsangan.

Contoh jawapan

Menjaga suara dan bertanya sebelum merakam. Mematuhi arahan tentang ruang yang dibenarkan juga diterima.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menyatakan satu aturan: menjaga suara, bertanya sebelum merakam atau mematuhi ruang yang dibenarkan.

☐ P2 (1 markah): Menyatakan satu lagi aturan berbeza daripada rangsangan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S04 (b) Jelaskan dua langkah memahami amalan atau aturan dengan bertanggungjawab.

Contoh jawapan

Tanya penganjur atau guru tentang aturan yang belum difahami. Maklumat daripada pihak sesuai mengelakkan tindakan berdasarkan tekaan. Gunakan penjelasan dalam konteks lawatan itu. Satu aturan setempat tidak semestinya menerangkan semua amalan komuniti lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tanya penganjur atau guru tentang aturan yang belum difahami.

☐ P2 (1 markah): Maklumat daripada pihak sesuai mengelakkan tindakan berdasarkan tekaan.

☐ P3 (1 markah): Gunakan penjelasan dalam konteks lawatan itu.

☐ P4 (1 markah): Satu aturan setempat tidak semestinya menerangkan semua amalan komuniti lain.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S05 | 4.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.3

(a) Nyatakan dua perkara yang patut dihormati oleh kumpulan.

Contoh jawapan

Ketersediaan masa ahli untuk menyertai mesyuarat. Pilihannya untuk tidak berkongsi butiran peribadi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ketersediaan masa ahli untuk menyertai mesyuarat.

☐ P2 (1 markah): Pilihannya untuk tidak berkongsi butiran peribadi.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S05 (b) Cadangkan dua tindakan yang menyokong perpaduan dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Bandingkan beberapa masa yang sesuai berdasarkan ketersediaan semua ahli. Pelarasan munasabah membantu penyertaan tanpa meminta butiran kepercayaan. Sediakan cara menyumbang alternatif jika tiada masa bersama. Ahli masih boleh bekerjasama tanpa dipaksa meninggalkan komitmennya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bandingkan beberapa masa yang sesuai berdasarkan ketersediaan semua ahli.

☐ P2 (1 markah): Pelarasan munasabah membantu penyertaan tanpa meminta butiran kepercayaan.

☐ P3 (1 markah): Sediakan cara menyumbang alternatif jika tiada masa bersama.

☐ P4 (1 markah): Ahli masih boleh bekerjasama tanpa dipaksa meninggalkan komitmennya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S06 | 4.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.3

(a) Nyatakan dua bentuk penghormatan yang boleh diamalkan oleh penganjur.

Contoh jawapan

Menerima penolakan penyertaan ibadat tanpa paksaan. Menghargai tawaran membantu dalam tugas lain yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menerima penolakan penyertaan ibadat tanpa paksaan.

☐ P2 (1 markah): Menghargai tawaran membantu dalam tugas lain yang sesuai.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S06 (b) Jelaskan dua sebab tindakan rakan itu tidak semestinya menolak perpaduan.

Contoh jawapan

Menjaga batas pegangan tidak sama dengan menghina pegangan orang lain. Dia boleh menyatakan penolakan secara sopan sambil menjaga hubungan. Kerjasama boleh berlaku dalam urusan bersama yang sesuai. Tawaran mengemas menunjukkan kesediaannya menyumbang tanpa penyertaan ritual.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menjaga batas pegangan tidak sama dengan menghina pegangan orang lain.

☐ P2 (1 markah): Dia boleh menyatakan penolakan secara sopan sambil menjaga hubungan.

☐ P3 (1 markah): Kerjasama boleh berlaku dalam urusan bersama yang sesuai.

☐ P4 (1 markah): Tawaran mengemas menunjukkan kesediaannya menyumbang tanpa penyertaan ritual.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S07 | 4.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.4, 2.1.5

(a) Nyatakan satu pengajaran yang diamalkan dan satu perasaan yang disebut.

Contoh jawapan

Pengajaran tentang kejujuran. Perasaan lega atau bimbang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pengajaran tentang kejujuran.

☐ P2 (1 markah): Perasaan lega atau bimbang.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S07 (b) Jelaskan peranan pegangan dalam tindakannya serta sebab perasaan bercampur itu boleh diterima.

Contoh jawapan

Pegangan menjadi panduan untuk menyatakan keadaan sebenar. Pengakuan membolehkan rekod dibetulkan berdasarkan fakta. Perasaan lega dan bimbang boleh berlaku serentak. Dia boleh menghargai pembetulan sambil risau tentang reaksi orang lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pegangan menjadi panduan untuk menyatakan keadaan sebenar.

☐ P2 (1 markah): Pengakuan membolehkan rekod dibetulkan berdasarkan fakta.

☐ P3 (1 markah): Perasaan lega dan bimbang boleh berlaku serentak.

☐ P4 (1 markah): Dia boleh menghargai pembetulan sambil risau tentang reaksi orang lain.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S08 | 4.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.4, 2.1.5

(a) Nyatakan dua perkara yang boleh dimasukkan dalam refleksi jujur Li.

Contoh jawapan

Rasa menghargai peluang membantu. Pengakuan bahawa bantuan mempunyai batas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rasa menghargai peluang membantu.

☐ P2 (1 markah): Pengakuan bahawa bantuan mempunyai batas.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S08 (b) Jelaskan dua cara menghubungkan pegangan dengan kebajikan secara bertanggungjawab.

Contoh jawapan

Laksanakan bantuan yang sesuai dengan keperluan penerima. Pengajaran tentang membantu diterjemahkan kepada manfaat sebenar. Nilai sumbangan tanpa merendahkan penerima atau membesar-besarkan hasil. Maruah penerima dan ketepatan refleksi dapat dijaga.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Laksanakan bantuan yang sesuai dengan keperluan penerima.

☐ P2 (1 markah): Pengajaran tentang membantu diterjemahkan kepada manfaat sebenar.

☐ P3 (1 markah): Nilai sumbangan tanpa merendahkan penerima atau membesar-besarkan hasil.

☐ P4 (1 markah): Maruah penerima dan ketepatan refleksi dapat dijaga.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S09 | 4.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.6, 2.1.5

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dirancang sebelum amalan dilakukan.

Contoh jawapan

Amalan yang sesuai dengan pegangan dan keupayaan diri. Masa serta cara pelaksanaan yang selamat dengan bimbingan penjaga.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Amalan yang sesuai dengan pegangan dan keupayaan diri.

☐ P2 (1 markah): Masa serta cara pelaksanaan yang selamat dengan bimbingan penjaga.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S09 (b) Jelaskan dua cara menunjukkan pembelajaran selepas pelaksanaan tanpa menjejaskan privasi.

Contoh jawapan

Terangkan tindakan yang benar-benar dilakukan secara umum. Guru dapat memahami pelaksanaan tanpa gambar atau butiran peribadi. Catat satu pengajaran dan perasaan yang selesa dikongsi. Refleksi menunjukkan pemahaman sambil menghormati batas pendedahan diri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan tindakan yang benar-benar dilakukan secara umum.

☐ P2 (1 markah): Guru dapat memahami pelaksanaan tanpa gambar atau butiran peribadi.

☐ P3 (1 markah): Catat satu pengajaran dan perasaan yang selesa dikongsi.

☐ P4 (1 markah): Refleksi menunjukkan pemahaman sambil menghormati batas pendedahan diri.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S10 | 4.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.6, 2.1.3

(a) Nyatakan dua tindakan yang boleh anda lakukan dengan bertanggungjawab.

Contoh jawapan

Laksanakan tugas menyusun pek ringan yang sesuai dengan keupayaan. Tidak mengambil atau menyebarkan gambar penerima tanpa izin.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Laksanakan tugas menyusun pek ringan yang sesuai dengan keupayaan.

☐ P2 (1 markah): Tidak mengambil atau menyebarkan gambar penerima tanpa izin.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4S10 (b) Jelaskan dua sebab amalan yang baik perlu menjaga keselamatan dan maruah.

Contoh jawapan

Tugas sesuai membolehkan murid menyumbang tanpa risiko yang tidak perlu. Niat baik tidak mewajarkan mengangkat beban di luar kemampuan. Persetujuan rakaman menjaga pilihan serta privasi penerima. Keperluan laporan tidak mengatasi hak penerima untuk dihormati.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tugas sesuai membolehkan murid menyumbang tanpa risiko yang tidak perlu.

☐ P2 (1 markah): Niat baik tidak mewajarkan mengangkat beban di luar kemampuan.

☐ P3 (1 markah): Persetujuan rakaman menjaga pilihan serta privasi penerima.

☐ P4 (1 markah): Keperluan laporan tidak mengatasi hak penerima untuk dihormati.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M4E01 | 4.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.1

Huraikan empat panduan untuk menghasilkan pengenalan yang tepat dan menghormati semua pihak.

Contoh jawapan

Pengenalan boleh bermula dengan nama agama yang terdapat di Malaysia, seperti Islam, Buddha, Hindu, Kristian dan Sikh. Nama-nama itu membantu murid mengenali contoh kepelbagaian, bukannya membuat perbandingan tentang nilai manusia.

Pengenalan juga perlu mengakui kewujudan kepercayaan peribumi dalam sesetengah komuniti. Dengan itu, kepelbagaian tidak digambarkan seolah-olah hanya terhad kepada senarai awal. Kita tidak patut menganggap semua anggota komuniti berkongsi pegangan seragam.

Seterusnya, maklumat perlu diperoleh daripada rujukan yang sesuai dan boleh disemak. Jenaka atau cerita yang tidak disahkan tidak wajar dijadikan sumber utama untuk menerangkan pegangan orang lain.

Akhirnya, kumpulan tidak perlu meneka agama rakan melalui kaum, nama atau rupa. Maklumat umum sudah mencukupi untuk tujuan pengenalan. Menghormati pilihan untuk tidak berkongsi menjaga privasi serta hubungan yang baik.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kenali nama agama yang terdapat di Malaysia.

☐ H1 (1 markah): Contoh Islam, Buddha, Hindu, Kristian dan Sikh membantu pengenalan umum.

☐ F2 (1 markah): Akui kewujudan kepercayaan peribumi.

☐ H2 (1 markah): Pengenalan tidak mengecilkan kepelbagaian kepada satu senarai terhad sahaja.

☐ F3 (1 markah): Gunakan rujukan sesuai dan boleh disemak.

☐ H3 (1 markah): Maklumat tidak bergantung pada jenaka atau andaian.

☐ F4 (1 markah): Elakkan meneka pegangan individu melalui kaum, nama atau rupa.

☐ H4 (1 markah): Cara ini menjaga ketepatan serta privasi orang yang tidak mahu berkongsi.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M4E02 | 4.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.2

Huraikan empat langkah memahami amalan yang pelbagai secara berasas dan sopan. Jelaskan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Sebelum lawatan, murid perlu membaca bahan pengenalan yang sesuai. Maklumat asas tentang tempat, perayaan atau kegiatan membantu mereka memahami konteks, bukannya hadir dengan andaian berdasarkan cerita yang tidak disahkan.

Murid juga perlu bertanya kepada penganjur atau guru tentang aturan yang belum jelas. Contohnya, mereka boleh menyemak ruang yang dibenarkan dan aturan rakaman sebelum mengambil gambar. Pertanyaan sopan menunjukkan kesediaan menghormati keadaan setempat.

Semasa menerangkan dapatan, murid perlu menyebut konteks contoh amalan tersebut. Satu pengalaman lawatan tidak semestinya mewakili cara semua individu atau komuniti mengamalkan pegangan mereka.

Akhirnya, murid perlu membezakan pemerhatian hormat daripada penyertaan ibadat. Mereka boleh menjaga ketenteraman serta mendengar penerangan tanpa dipaksa melakukan ritual yang bercanggah dengan batas sendiri. Pembelajaran dan penghormatan dapat berlaku melalui maklumat serta hubungan yang sopan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Baca bahan pengenalan yang sesuai sebelum lawatan.

☐ H1 (1 markah): Maklumat asas membantu murid memahami konteks tempat dan amalan.

☐ F2 (1 markah): Tanya penganjur atau guru tentang aturan yang belum jelas.

☐ H2 (1 markah): Penjelasan mengelakkan tindakan berdasarkan tekaan.

☐ F3 (1 markah): Terangkan contoh amalan bersama konteksnya.

☐ H3 (1 markah): Murid tidak menganggap satu contoh mewakili semua penganut secara seragam.

☐ F4 (1 markah): Bezakan pemerhatian hormat daripada penyertaan ibadat.

☐ H4 (1 markah): Murid boleh belajar sambil mengekalkan batas pegangan sendiri tanpa paksaan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M4E03 | 4.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.3

Cadangkan empat tindakan yang menghormati kepelbagaian dan jelaskan bagaimana setiap tindakan membantu perpaduan.

Contoh jawapan

Kumpulan perlu bertanya ketersediaan peserta sebelum menetapkan masa. Beberapa pilihan boleh dibandingkan untuk mendapatkan persetujuan yang munasabah. Peserta tidak perlu mendedahkan butiran peribadi amalan mereka untuk menjelaskan masa yang sesuai.

Keperluan makanan juga perlu disemak secara sukarela. Label bahan yang jelas membantu peserta membuat pilihan sendiri. Cara ini lebih tepat daripada meneka semua keperluan berdasarkan kaum atau nama.

Tugas pula patut dibahagikan melalui persetujuan dan kesesuaian keupayaan. Kerjasama dalam kegiatan kebajikan tidak perlu mensyaratkan penyertaan dalam ibadat. Setiap peserta boleh menjaga batas pegangannya sambil menyumbang.

Akhirnya, penganjur perlu meminta izin sebelum merakam dan menghormati penolakan. Keinginan menghasilkan laporan tidak mengatasi maruah peserta atau penerima bantuan. Keempat-empat tindakan ini membina kepercayaan melalui penghormatan yang nyata, bukan melalui paksaan supaya semua orang kelihatan sama.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Tanya ketersediaan peserta dan persetujui masa yang munasabah.

☐ H1 (1 markah): Penyertaan dapat dirancang tanpa memaksa pendedahan butiran kepercayaan.

☐ F2 (1 markah): Semak keperluan makanan secara sukarela dan label bahan.

☐ H2 (1 markah): Peserta dapat membuat pilihan sesuai tanpa andaian berdasarkan kaum.

☐ F3 (1 markah): Sediakan tugas yang dipersetujui tanpa penyertaan ritual paksa.

☐ H3 (1 markah): Kerjasama boleh berlaku sambil menghormati batas pegangan individu.

☐ F4 (1 markah): Minta izin sebelum merakam serta patuhi pilihan untuk menolak.

☐ H4 (1 markah): Maruah dan kepercayaan antara peserta serta penerima bantuan terpelihara.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M4E04 | 4.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.4, 2.1.5

Huraikan empat hubungan antara pegangan dengan pengalaman murid itu: dua peranan pegangan dan dua perasaan dengan sebabnya.

Contoh jawapan

Pegangan murid itu menjadi panduan untuk berlaku jujur. Apabila rekod didapati salah, dia membetulkannya supaya keputusan dibuat berdasarkan maklumat sebenar. Pengajaran tidak berhenti sebagai kata-kata, tetapi digunakan dalam tindakan.

Pegangannya juga mendorong belas kasihan. Melalui kegiatan kebajikan, dia berusaha menyumbang kepada keperluan orang lain dengan cara yang sesuai. Bantuan masih perlu menjaga maruah dan pilihan penerima.

Murid itu berasa lega selepas rekod dibetulkan. Perasaan tersebut boleh dikaitkan dengan kesediaannya mengakui kesilapan serta memulihkan ketepatan maklumat yang digunakan bersama.

Dia juga berasa bersyukur kerana mempunyai peluang membantu. Rasa itu menunjukkan penghargaan terhadap kesempatan mengamalkan pengajaran sendiri. Pengalaman ini ialah contoh peribadi, bukannya bukti bahawa semua orang mesti mempunyai perasaan sama atau bahawa label pegangan sahaja menjamin setiap tindakan seseorang bermoral.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pegangan memberi panduan untuk berlaku jujur.

☐ H1 (1 markah): Murid membetulkan rekod agar maklumat sebenar digunakan.

☐ F2 (1 markah): Pegangan mendorong belas kasihan melalui bantuan.

☐ H2 (1 markah): Murid menyumbang kepada kegiatan yang menjaga keperluan pihak lain.

☐ F3 (1 markah): Murid berasa lega selepas membetulkan rekod.

☐ H3 (1 markah): Kesilapan telah diakui dan maklumat dapat digunakan dengan lebih tepat.

☐ F4 (1 markah): Murid berasa bersyukur kerana dapat menyumbang.

☐ H4 (1 markah): Dia menghargai peluang melaksanakan pengajaran melalui tindakan yang membantu.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M4E05 | 4.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 35-46 | Rujukan 2.1.6, 2.1.3, 2.1.5

Rancang empat langkah pelaksanaan dan jelaskan sebab setiap langkah. Anda tidak perlu mendedahkan butiran pegangan yang peribadi.

Contoh jawapan

Saya akan berbincang dengan penjaga untuk memilih satu amalan yang sesuai dengan pegangan sendiri. Pilihan boleh berupa doa, renungan atau kegiatan kebajikan yang selaras dengan ajaran keluarga. Bimbingan membantu saya memahami tujuan amalan tersebut.

Seterusnya, saya menetapkan masa, tempat dan tugas yang selamat. Jika kegiatan melibatkan bantuan, saya memilih tugas mengikut keupayaan. Pelaksanaan tidak patut mengganggu keperluan orang lain atau mengambil risiko yang tidak perlu.

Semasa menjalankan amalan, saya akan menjaga pilihan dan maruah pihak yang terlibat. Saya tidak akan memaksa rakan menyertai ibadat atau merakam penerima bantuan tanpa izin. Penghormatan tetap diperlukan walaupun niat saya baik.

Akhirnya, saya menulis refleksi umum tentang tindakan yang dibuat, satu pengajaran dan perasaan yang benar-benar dialami. Saya hanya berkongsi perkara yang selesa supaya pembelajaran dapat dinilai tanpa mendedahkan hal peribadi keluarga.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pilih amalan yang sesuai dengan pegangan serta bimbingan penjaga.

☐ H1 (1 markah): Pemilihan berasas mengelakkan peniruan tanpa memahami kesesuaian.

☐ F2 (1 markah): Tetapkan masa, tempat dan tugas yang selamat.

☐ H2 (1 markah): Pelaksanaan boleh dilakukan mengikut keupayaan tanpa mengganggu orang lain.

☐ F3 (1 markah): Laksanakan amalan sambil menjaga pilihan dan maruah pihak terlibat.

☐ H3 (1 markah): Niat baik tidak membenarkan paksaan atau rakaman tanpa izin.

☐ F4 (1 markah): Tulis refleksi umum tentang tindakan, pengajaran dan perasaan.

☐ H4 (1 markah): Pembelajaran dapat diteliti tanpa pendedahan peribadi yang tidak diperlukan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 05 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Serlahkan Potensi Diri

Berstruktur dan esei pendek

Potensi diri ialah bakat, kebolehan dan kekuatan yang boleh dikembangkan melalui pengalaman serta latihan. Unit ini membimbing anda mengenali diri berdasarkan bukti, menerima maklum balas dan merancang penambahbaikan. Potensi tidak terhad kepada keputusan peperiksaan. Kemahiran mendengar, mengurus, berkarya dan bekerjasama boleh digunakan untuk kesejahteraan serta diteroka bagi pembelajaran dan kerjaya masa depan.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M5S01 | 5.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.1

Nura menyemak bahan pameran dengan teliti dan mengesan label tertukar. Namun, dia sering terlupa mencatat tarikh mesyuarat.

(a) Nyatakan satu kekuatan dan satu aspek yang perlu Nura perbaiki. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara Nura mengenali dirinya dengan lebih tepat dan jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M5S02 | 5.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.1

Faris suka mengambil gambar tetapi gambar sering kabur. Dia juga dapat mendengar arahan dan menyampaikannya semula dengan tepat kepada kumpulan.

(a) Nyatakan satu minat dan satu kekuatan Faris berdasarkan rangsangan. [2 markah]

(b) Jelaskan minat dan kekuatan Faris dengan menggunakan bukti daripada rangsangan. Berikan satu penjelasan bagi setiap aspek. [4 markah]

M5S03 | 5.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.2

Leena sering terlupa langkah terakhir ketika melakukan latihan. Dia mahu memperbaiki kelemahan itu tanpa menyalin jawapan rakan.

(a) Nyatakan dua tindakan awal yang sesuai. [2 markah]

(b) Cadangkan dua kaedah latihan dan jelaskan kegunaan setiap kaedah. [4 markah]

M5S04 | 5.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.2

Hasif berlatih berucap selama dua minit setiap petang. Selepas beberapa sesi, rakan berkata isinya jelas tetapi sebutan tertentu masih sukar difahami.

(a) Nyatakan satu kemajuan dan satu perkara untuk latihan seterusnya. [2 markah]

(b) Cadangkan dua penyesuaian pelan Hasif dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M5S05 | 5.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.3

Zara menyusun jadual pameran dan mengingatkan ahli tentang tugas. Amir menyediakan gambar, manakala Liew menyemak maklumat. Pameran siap mengikut masa.

(a) Nyatakan kekuatan Zara dan satu bukti yang menyokongnya. [2 markah]

(b) Jelaskan dua cara Zara menerangkan sumbangannya dengan jujur. [4 markah]

M5S06 | 5.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.3

Dua catatan kendiri ditulis oleh murid. Catatan A: "Saya paling hebat." Catatan B: "Saya sabar mendengar dan dapat merumuskan pandangan ahli dengan tepat."

(a) Nyatakan catatan yang lebih berasas dan satu bukti daripada catatan itu. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara memperkukuh penerangan kekuatan diri dan jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M5S07 | 5.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.4

Dewi belum dipilih untuk pertandingan bercerita. Selepas berlatih secara berkala, dia kini dapat bercerita dengan urutan lebih jelas berbanding bulan lalu.

(a) Nyatakan dua perkara yang boleh Dewi hargai tentang dirinya. [2 markah]

(b) Berikan dua contoh perasaan yang munasabah dalam situasi ini dan jelaskan sebab setiap perasaan. [4 markah]

M5S08 | 5.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.4

Arif pandai mengurus bahan, manakala sahabatnya pandai bersukan. Arif mula menganggap kebolehannya tidak bernilai kerana kurang menerima perhatian.

(a) Nyatakan dua kekuatan yang terdapat dalam situasi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara Arif menghargai dirinya tanpa merendahkan sahabat dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M5S09 | 5.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.5

Kelab mahu menyediakan panduan penggunaan sudut bacaan. Sara pandai melukis tetapi belum mengetahui semua aturan. Dia juga mempunyai tugasan sekolah yang perlu disiapkan.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu Sara ketahui sebelum menerima tugas. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan untuk menggunakan potensi Sara secara bertanggungjawab dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M5S10 | 5.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.3, 2.2.5

Irfan suka menyusun maklumat dan telah membantu kumpulan membuat jadual yang jelas. Dia ingin mengetahui bagaimana kebolehan itu boleh dikembangkan untuk masa depan.

(a) Nyatakan satu kekuatan Irfan dan bukti dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah meneroka penggunaan kebolehan itu pada masa depan dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M5E01 | 5.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.1, 2.2.3

Kelas meminta setiap murid menghasilkan profil diri. Hana suka menulis, kerap membantu menyusun bahan dan masih sukar bercakap dengan jelas di hadapan kumpulan.

Huraikan empat cara Hana menghasilkan profil diri yang jujur dan berguna. Berikan penjelasan bagi setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M5E02 | 5.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.2

Rafi mahu memperbaiki pembentangan. Dia kerap bercakap terlalu cepat, hanya mempunyai masa latihan singkat dan mudah kecewa apabila belum melihat perubahan.

Huraikan empat langkah pelan penambahbaikan yang realistik untuk Rafi. Jelaskan kegunaan setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M5E03 | 5.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.3, 2.2.4

Kumpulan Dina berjaya menyiapkan pameran. Dina menyemak fakta, manakala ahli lain melukis dan menerangkan isi. Dina diminta menceritakan kekuatannya selepas aktiviti.

Huraikan empat perkara yang patut Dina lakukan untuk menerangkan dan menghargai kekuatannya secara sederhana. Jelaskan setiap perkara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M5E04 | 5.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.4

Amira semakin mahir melukis tetapi hasilnya belum dipilih untuk pameran. Dia membandingkan dirinya dengan sahabat yang sering menang pertandingan dan mula merendahkan diri.

Huraikan empat cara Amira menghargai keistimewaan dirinya sambil terus belajar. Jelaskan setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M5E05 | 5.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.2, 2.2.5

Kelab mahu membuat panduan belajar bergambar. Nabil pandai melukis, Sera pandai menyusun isi dan kedua-duanya masih perlu menyiapkan tugasan sendiri. Panduan akan digunakan oleh rakan sekelas.

Huraikan empat tindakan untuk menggunakan potensi kedua-dua murid secara bertanggungjawab. Jelaskan setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M5S01 | 5.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.1

(a) Nyatakan satu kekuatan dan satu aspek yang perlu Nura perbaiki.

Contoh jawapan

1. Kekuatan Nura ialah ketelitian semasa menyemak bahan.
2. Nura perlu memperbaiki pengurusan tarikh mesyuarat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kekuatan Nura ialah ketelitian semasa menyemak bahan.

☐ P2 (1 markah): Nura perlu memperbaiki pengurusan tarikh mesyuarat.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S01 (b) Cadangkan dua cara Nura mengenali dirinya dengan lebih tepat dan jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Nura boleh mencatat contoh tugas yang berjaya dan yang sukar. Catatan ini memberikan bukti khusus, bukan sekadar label umum tentang diri.

Nura boleh meminta maklum balas guru tentang pengurusan tugasnya. Pandangan khusus membantu melengkapkan pemerhatiannya sendiri dan mengenal pasti aspek yang belum disedari.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Nura boleh mencatat contoh tugas yang berjaya dan yang sukar.

☐ P2 (1 markah): Catatan ini memberikan bukti khusus, bukan sekadar label umum tentang diri.

☐ P3 (1 markah): Nura boleh meminta maklum balas guru tentang pengurusan tugasnya.

☐ P4 (1 markah): Pandangan khusus membantu melengkapkan pemerhatiannya sendiri dan mengenal pasti aspek yang belum disedari.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S02 | 5.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.1

(a) Nyatakan satu minat dan satu kekuatan Faris berdasarkan rangsangan.

Contoh jawapan

1. Minat Faris ialah mengambil gambar.
2. Kekuatannya ialah mendengar dan menyampaikan arahan dengan tepat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Minat Faris ialah mengambil gambar.

☐ P2 (1 markah): Kekuatannya ialah mendengar dan menyampaikan arahan dengan tepat.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S02 (b) Jelaskan minat dan kekuatan Faris dengan menggunakan bukti daripada rangsangan. Berikan satu penjelasan bagi setiap aspek.

Contoh jawapan

Minat mengambil gambar menunjukkan perkara yang Faris suka lakukan. Gambar yang masih kabur menunjukkan minat itu belum membuktikan penguasaan kemahiran fotografi.

Kekuatan menyampaikan arahan disokong oleh hasil yang tepat. Contoh tindakan yang berjaya memberikan bukti kebolehan, bukan hanya kecenderungan melakukan sesuatu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Minat mengambil gambar menunjukkan perkara yang Faris suka lakukan.

☐ P2 (1 markah): Gambar yang masih kabur menunjukkan minat itu belum membuktikan penguasaan kemahiran fotografi.

☐ P3 (1 markah): Kekuatan menyampaikan arahan disokong oleh hasil yang tepat.

☐ P4 (1 markah): Contoh tindakan yang berjaya memberikan bukti kebolehan, bukan hanya kecenderungan melakukan sesuatu.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S03 | 5.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.2

(a) Nyatakan dua tindakan awal yang sesuai.

Contoh jawapan

1. Kenal pasti langkah terakhir yang kerap tertinggal.
2. Minta guru menerangkan langkah itu jika masih tidak difahami.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kenal pasti langkah terakhir yang kerap tertinggal.

☐ P2 (1 markah): Minta guru menerangkan langkah itu jika masih tidak difahami.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S03 (b) Cadangkan dua kaedah latihan dan jelaskan kegunaan setiap kaedah.

Contoh jawapan

Leena boleh menggunakan senarai semak langkah semasa latihan. Senarai itu mengingatkannya menyemak bahagian akhir sebelum menghantar kerja.

Leena boleh mencuba contoh baharu selepas menerima penerangan. Percubaan sendiri menunjukkan sama ada pemahaman dapat digunakan, bukan sekadar disalin.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Leena boleh menggunakan senarai semak langkah semasa latihan.

☐ P2 (1 markah): Senarai itu mengingatkannya menyemak bahagian akhir sebelum menghantar kerja.

☐ P3 (1 markah): Leena boleh mencuba contoh baharu selepas menerima penerangan.

☐ P4 (1 markah): Percubaan sendiri menunjukkan sama ada pemahaman dapat digunakan, bukan sekadar disalin.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S04 | 5.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.2

(a) Nyatakan satu kemajuan dan satu perkara untuk latihan seterusnya.

Contoh jawapan

1. Susunan isi Hasif sudah jelas.
2. Hasif perlu memperbaiki sebutan yang masih sukar difahami.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Susunan isi Hasif sudah jelas.

☐ P2 (1 markah): Hasif perlu memperbaiki sebutan yang masih sukar difahami.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S04 (b) Cadangkan dua penyesuaian pelan Hasif dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Hasif boleh menumpukan beberapa perkataan yang sukar dahulu. Sasaran kecil membantu latihan menjadi khusus dan lebih mudah disemak.

Hasif boleh meminta rakan mendengar semula selepas latihan. Maklum balas membantu menentukan sama ada sebutan lebih jelas atau strategi lain diperlukan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hasif boleh menumpukan beberapa perkataan yang sukar dahulu.

☐ P2 (1 markah): Sasaran kecil membantu latihan menjadi khusus dan lebih mudah disemak.

☐ P3 (1 markah): Hasif boleh meminta rakan mendengar semula selepas latihan.

☐ P4 (1 markah): Maklum balas membantu menentukan sama ada sebutan lebih jelas atau strategi lain diperlukan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S05 | 5.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.3

(a) Nyatakan kekuatan Zara dan satu bukti yang menyokongnya.

Contoh jawapan

1. Zara mempunyai kemahiran mengurus tugas.
2. Dia menyusun jadual dan mengingatkan ahli tentang peranan mereka.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Zara mempunyai kemahiran mengurus tugas.

☐ P2 (1 markah): Dia menyusun jadual dan mengingatkan ahli tentang peranan mereka.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S05 (b) Jelaskan dua cara Zara menerangkan sumbangannya dengan jujur.

Contoh jawapan

Zara boleh menyebut tugas menyusun jadual yang benar-benar dilakukannya. Pernyataan khusus menghubungkan kekuatan dengan bukti tindakan dalam pameran itu.

Zara perlu mengiktiraf gambar Amir dan semakan Liew. Kejayaan kumpulan ialah hasil beberapa sumbangan, bukan usaha seorang sahaja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Zara boleh menyebut tugas menyusun jadual yang benar-benar dilakukannya.

☐ P2 (1 markah): Pernyataan khusus menghubungkan kekuatan dengan bukti tindakan dalam pameran itu.

☐ P3 (1 markah): Zara perlu mengiktiraf gambar Amir dan semakan Liew.

☐ P4 (1 markah): Kejayaan kumpulan ialah hasil beberapa sumbangan, bukan usaha seorang sahaja.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S06 | 5.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.3

(a) Nyatakan catatan yang lebih berasas dan satu bukti daripada catatan itu.

Contoh jawapan

1. Catatan B lebih berasas.
2. Penulis dapat merumuskan pandangan ahli dengan tepat selepas mendengar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Catatan B lebih berasas.

☐ P2 (1 markah): Penulis dapat merumuskan pandangan ahli dengan tepat selepas mendengar.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S06 (b) Cadangkan dua cara memperkukuh penerangan kekuatan diri dan jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Berikan contoh tindakan dalam situasi tertentu. Contoh membolehkan pembaca memahami kebolehan yang didakwa tanpa bergantung pada pujian umum.

Nyatakan hasil yang berkaitan dan akui bantuan yang diterima. Penerangan menjadi lebih tepat serta tidak melebih-lebihkan sumbangan sendiri dalam usaha bersama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berikan contoh tindakan dalam situasi tertentu.

☐ P2 (1 markah): Contoh membolehkan pembaca memahami kebolehan yang didakwa tanpa bergantung pada pujian umum.

☐ P3 (1 markah): Nyatakan hasil yang berkaitan dan akui bantuan yang diterima.

☐ P4 (1 markah): Penerangan menjadi lebih tepat serta tidak melebih-lebihkan sumbangan sendiri dalam usaha bersama.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S07 | 5.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.4

(a) Nyatakan dua perkara yang boleh Dewi hargai tentang dirinya.

Contoh jawapan

1. Kemajuan menyusun urutan cerita dengan lebih jelas.
2. Usaha latihan yang telah dilakukannya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kemajuan menyusun urutan cerita dengan lebih jelas.

☐ P2 (1 markah): Usaha latihan yang telah dilakukannya.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S07 (b) Berikan dua contoh perasaan yang munasabah dalam situasi ini dan jelaskan sebab setiap perasaan.

Contoh jawapan

Dewi mungkin berasa kecewa kerana belum dipilih. Dia berharap memperoleh peluang pertandingan dan boleh mengakui harapan yang belum tercapai.

Dewi juga mungkin berasa bangga secara sederhana terhadap kemajuannya. Urutan cerita yang lebih jelas menunjukkan hasil usaha walaupun dia belum memenangi pemilihan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dewi mungkin berasa kecewa kerana belum dipilih.

☐ P2 (1 markah): Dia berharap memperoleh peluang pertandingan dan boleh mengakui harapan yang belum tercapai.

☐ P3 (1 markah): Dewi juga mungkin berasa bangga secara sederhana terhadap kemajuannya.

☐ P4 (1 markah): Urutan cerita yang lebih jelas menunjukkan hasil usaha walaupun dia belum memenangi pemilihan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S08 | 5.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.4

(a) Nyatakan dua kekuatan yang terdapat dalam situasi.

Contoh jawapan

1. Arif pandai mengurus bahan.
2. Sahabat Arif pandai bersukan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Arif pandai mengurus bahan.

☐ P2 (1 markah): Sahabat Arif pandai bersukan.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S08 (b) Cadangkan dua cara Arif menghargai dirinya tanpa merendahkan sahabat dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Arif boleh mengenal pasti manfaat pengurusan bahan kepada kumpulan. Sumbangan yang memudahkan tugas tetap bernilai walaupun kurang mendapat perhatian umum.

Arif boleh mengiktiraf kebolehan sahabat sambil meneruskan latihan sendiri. Kebolehan yang berbeza boleh saling melengkapi dan tidak perlu dijadikan ukuran nilai manusia.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Arif boleh mengenal pasti manfaat pengurusan bahan kepada kumpulan.

☐ P2 (1 markah): Sumbangan yang memudahkan tugas tetap bernilai walaupun kurang mendapat perhatian umum.

☐ P3 (1 markah): Arif boleh mengiktiraf kebolehan sahabat sambil meneruskan latihan sendiri.

☐ P4 (1 markah): Kebolehan yang berbeza boleh saling melengkapi dan tidak perlu dijadikan ukuran nilai manusia.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S09 | 5.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.5

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu Sara ketahui sebelum menerima tugas.

Contoh jawapan

1. Aturan sudut bacaan yang tepat dan telah disemak.
2. Skop tugas serta masa yang mampu diperuntukkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Aturan sudut bacaan yang tepat dan telah disemak.

☐ P2 (1 markah): Skop tugas serta masa yang mampu diperuntukkan.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S09 (b) Cadangkan dua tindakan untuk menggunakan potensi Sara secara bertanggungjawab dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Sara boleh menyemak isi panduan dengan guru sebelum melukis. Kebolehan seni perlu digunakan bersama maklumat tepat supaya panduan benar-benar membantu pengguna.

Sara boleh membahagikan bahagian lukisan dengan ahli lain mengikut masa yang dipersetujui. Pembahagian munasabah membolehkan dia menyumbang tanpa mengabaikan tugasan sekolahnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sara boleh menyemak isi panduan dengan guru sebelum melukis.

☐ P2 (1 markah): Kebolehan seni perlu digunakan bersama maklumat tepat supaya panduan benar-benar membantu pengguna.

☐ P3 (1 markah): Sara boleh membahagikan bahagian lukisan dengan ahli lain mengikut masa yang dipersetujui.

☐ P4 (1 markah): Pembahagian munasabah membolehkan dia menyumbang tanpa mengabaikan tugasan sekolahnya.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5S10 | 5.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.3, 2.2.5

(a) Nyatakan satu kekuatan Irfan dan bukti dalam rangsangan.

Contoh jawapan

1. Kekuatannya ialah menyusun maklumat.
2. Dia membantu kumpulan menghasilkan jadual yang jelas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kekuatannya ialah menyusun maklumat.

☐ P2 (1 markah): Dia membantu kumpulan menghasilkan jadual yang jelas.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M5S10 (b) Cadangkan dua langkah meneroka penggunaan kebolehan itu pada masa depan dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Irfan boleh mencuba tugas pengurusan maklumat yang lebih pelbagai dengan bimbingan guru. Pengalaman membantu mengenal pasti kemahiran yang sudah kukuh dan yang masih perlu dipelajari.

Irfan boleh berbincang dengan guru bimbingan tentang bidang pembelajaran dan kerjaya berkaitan. Maklumat tersebut membantu meneroka pilihan tanpa menganggap satu kebolehan menetapkan masa depannya secara pasti.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Irfan boleh mencuba tugas pengurusan maklumat yang lebih pelbagai dengan bimbingan guru.

☐ P2 (1 markah): Pengalaman membantu mengenal pasti kemahiran yang sudah kukuh dan yang masih perlu dipelajari.

☐ P3 (1 markah): Irfan boleh berbincang dengan guru bimbingan tentang bidang pembelajaran dan kerjaya berkaitan.

☐ P4 (1 markah): Maklumat tersebut membantu meneroka pilihan tanpa menganggap satu kebolehan menetapkan masa depannya secara pasti.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M5E01 | 5.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.1, 2.2.3

Huraikan empat cara Hana menghasilkan profil diri yang jujur dan berguna. Berikan penjelasan bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Hana boleh memisahkan minat daripada kebolehan yang sudah dibuktikan. Minat menulis menunjukkan perkara yang disukai, tetapi tahap kemahiran perlu diterangkan melalui contoh hasil sebenar dan maklum balas yang berkaitan.

Hana boleh menyebut pengalamannya menyusun bahan sebagai bukti awal kekuatan. Contoh itu menunjukkan sumbangan yang dapat diperhatikan dan lebih jelas daripada hanya mendakwa dirinya hebat dalam semua bidang.

Hana perlu mencatat kesukaran bercakap secara khusus tanpa menghina diri. Penjelasan tentang kejelasan pertuturan membuka ruang latihan, sedangkan label bahawa dirinya gagal tidak membantu mengenal pasti langkah seterusnya.

Hana boleh mendapatkan pandangan guru atau rakan yang mengenali kerjanya. Maklum balas khusus melengkapkan pemerhatian sendiri dan membolehkan profil dikemas kini apabila kebolehan berkembang melalui pengalaman baharu.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Hana boleh memisahkan minat daripada kebolehan yang sudah dibuktikan.

☐ H1 (1 markah): Minat menulis menunjukkan perkara yang disukai, tetapi tahap kemahiran perlu diterangkan melalui contoh hasil sebenar dan maklum balas yang berkaitan.

☐ F2 (1 markah): Hana boleh menyebut pengalamannya menyusun bahan sebagai bukti awal kekuatan.

☐ H2 (1 markah): Contoh itu menunjukkan sumbangan yang dapat diperhatikan dan lebih jelas daripada hanya mendakwa dirinya hebat dalam semua bidang.

☐ F3 (1 markah): Hana perlu mencatat kesukaran bercakap secara khusus tanpa menghina diri.

☐ H3 (1 markah): Penjelasan tentang kejelasan pertuturan membuka ruang latihan, sedangkan label bahawa dirinya gagal tidak membantu mengenal pasti langkah seterusnya.

☐ F4 (1 markah): Hana boleh mendapatkan pandangan guru atau rakan yang mengenali kerjanya.

☐ H4 (1 markah): Maklum balas khusus melengkapkan pemerhatian sendiri dan membolehkan profil dikemas kini apabila kebolehan berkembang melalui pengalaman baharu.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M5E02 | 5.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.2

Huraikan empat langkah pelan penambahbaikan yang realistik untuk Rafi. Jelaskan kegunaan setiap langkah.

Contoh jawapan

Rafi boleh memilih kelajuan pertuturan sebagai sasaran khusus yang pertama. Sasaran ini terus berkaitan dengan masalahnya dan membolehkan perhatian ditumpukan pada satu aspek sebelum menambah cabaran lain.

Dia boleh berlatih satu perenggan dengan jeda pada tanda baca. Latihan pendek sesuai dengan masa yang tersedia dan memberi peluang mengulang kemahiran tanpa mengabaikan pembelajaran, rehat atau tanggungjawab lain.

Rafi boleh meminta guru atau rakan memberikan satu cadangan yang khusus. Maklum balas tentang kejelasan membantu mengenal pasti bahagian yang masih sukar dan memilih perubahan latihan yang lebih sesuai.

Dia boleh membandingkan percubaan baharu dengan latihan terdahulu secara berkala. Kemajuan kecil boleh dihargai, manakala hasil yang belum berubah menjadi maklumat untuk melaras pelan dan bukannya menghukum seluruh diri.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Rafi boleh memilih kelajuan pertuturan sebagai sasaran khusus yang pertama.

☐ H1 (1 markah): Sasaran ini terus berkaitan dengan masalahnya dan membolehkan perhatian ditumpukan pada satu aspek sebelum menambah cabaran lain.

☐ F2 (1 markah): Dia boleh berlatih satu perenggan dengan jeda pada tanda baca.

☐ H2 (1 markah): Latihan pendek sesuai dengan masa yang tersedia dan memberi peluang mengulang kemahiran tanpa mengabaikan pembelajaran, rehat atau tanggungjawab lain.

☐ F3 (1 markah): Rafi boleh meminta guru atau rakan memberikan satu cadangan yang khusus.

☐ H3 (1 markah): Maklum balas tentang kejelasan membantu mengenal pasti bahagian yang masih sukar dan memilih perubahan latihan yang lebih sesuai.

☐ F4 (1 markah): Dia boleh membandingkan percubaan baharu dengan latihan terdahulu secara berkala.

☐ H4 (1 markah): Kemajuan kecil boleh dihargai, manakala hasil yang belum berubah menjadi maklumat untuk melaras pelan dan bukannya menghukum seluruh diri.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M5E03 | 5.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.3, 2.2.4

Huraikan empat perkara yang patut Dina lakukan untuk menerangkan dan menghargai kekuatannya secara sederhana. Jelaskan setiap perkara.

Contoh jawapan

Dina boleh menyatakan ketelitian sebagai kekuatan yang ditunjukkan dalam aktiviti. Dia perlu menghubungkannya dengan tugas menyemak fakta supaya penerangan berasaskan tindakan, bukan hanya pujian umum terhadap dirinya sendiri.

Dina boleh memberikan contoh kesilapan atau kekurangan yang dikenal pasti jika ada. Contoh sebenar membantu menjelaskan bagaimana ketelitian digunakan, tetapi dia tidak patut mereka hasil semata-mata untuk kelihatan lebih hebat.

Dina perlu mengiktiraf kerja melukis dan penerangan yang dilakukan oleh ahli lain. Penghargaan itu menunjukkan kejayaan pameran ialah usaha bersama dan tidak mengurangkan nilai sumbangannya sendiri dalam semakan maklumat.

Dina boleh menerima pujian sambil meminta cadangan penambahbaikan yang sesuai. Menghargai kekuatan tidak bermaksud kerja sentiasa sempurna; pandangan yang berasas boleh membantu mengembangkan kebolehan untuk tugas pada masa hadapan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Dina boleh menyatakan ketelitian sebagai kekuatan yang ditunjukkan dalam aktiviti.

☐ H1 (1 markah): Dia perlu menghubungkannya dengan tugas menyemak fakta supaya penerangan berasaskan tindakan, bukan hanya pujian umum terhadap dirinya sendiri.

☐ F2 (1 markah): Dina boleh memberikan contoh kesilapan atau kekurangan yang dikenal pasti jika ada.

☐ H2 (1 markah): Contoh sebenar membantu menjelaskan bagaimana ketelitian digunakan, tetapi dia tidak patut mereka hasil semata-mata untuk kelihatan lebih hebat.

☐ F3 (1 markah): Dina perlu mengiktiraf kerja melukis dan penerangan yang dilakukan oleh ahli lain.

☐ H3 (1 markah): Penghargaan itu menunjukkan kejayaan pameran ialah usaha bersama dan tidak mengurangkan nilai sumbangannya sendiri dalam semakan maklumat.

☐ F4 (1 markah): Dina boleh menerima pujian sambil meminta cadangan penambahbaikan yang sesuai.

☐ H4 (1 markah): Menghargai kekuatan tidak bermaksud kerja sentiasa sempurna; pandangan yang berasas boleh membantu mengembangkan kebolehan untuk tugas pada masa hadapan.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M5E04 | 5.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.4

Huraikan empat cara Amira menghargai keistimewaan dirinya sambil terus belajar. Jelaskan setiap cara.

Contoh jawapan

Amira boleh mengakui perasaan kecewa tanpa menganggap seluruh dirinya tidak bernilai. Perasaan itu berkaitan dengan harapan untuk dipilih, tetapi satu keputusan pameran tidak merangkumi semua usaha dan kebolehan yang dimilikinya.

Dia boleh membandingkan hasil semasa dengan lukisan terdahulu yang pernah dibuat. Perbandingan ini membantu melihat kemajuan sebenar dan memberi bukti bahawa latihan mempunyai nilai walaupun belum menerima pengiktirafan luar.

Amira boleh menghargai kejayaan sahabat tanpa menjadikannya ukuran tunggal nilai diri. Setiap individu mempunyai pengalaman serta kadar perkembangan yang berbeza, dan penghormatan kepada orang lain boleh berjalan bersama penghargaan diri.

Dia boleh meminta satu cadangan khusus untuk memperbaiki lukisan seterusnya. Tindakan ini menukar perhatian kepada perkara yang boleh dilatih sambil mengekalkan sikap terbuka terhadap bantuan dan peluang pembelajaran baharu.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Amira boleh mengakui perasaan kecewa tanpa menganggap seluruh dirinya tidak bernilai.

☐ H1 (1 markah): Perasaan itu berkaitan dengan harapan untuk dipilih, tetapi satu keputusan pameran tidak merangkumi semua usaha dan kebolehan yang dimilikinya.

☐ F2 (1 markah): Dia boleh membandingkan hasil semasa dengan lukisan terdahulu yang pernah dibuat.

☐ H2 (1 markah): Perbandingan ini membantu melihat kemajuan sebenar dan memberi bukti bahawa latihan mempunyai nilai walaupun belum menerima pengiktirafan luar.

☐ F3 (1 markah): Amira boleh menghargai kejayaan sahabat tanpa menjadikannya ukuran tunggal nilai diri.

☐ H3 (1 markah): Setiap individu mempunyai pengalaman serta kadar perkembangan yang berbeza, dan penghormatan kepada orang lain boleh berjalan bersama penghargaan diri.

☐ F4 (1 markah): Dia boleh meminta satu cadangan khusus untuk memperbaiki lukisan seterusnya.

☐ H4 (1 markah): Tindakan ini menukar perhatian kepada perkara yang boleh dilatih sambil mengekalkan sikap terbuka terhadap bantuan dan peluang pembelajaran baharu.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M5E05 | 5.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 47-58 | Rujukan 2.2.2, 2.2.5

Huraikan empat tindakan untuk menggunakan potensi kedua-dua murid secara bertanggungjawab. Jelaskan setiap tindakan.

Contoh jawapan

Mereka perlu bertanya bahagian pelajaran yang benar-benar memerlukan penerangan bergambar. Maklumat daripada pengguna dan guru membantu memilih kandungan yang relevan, supaya kebolehan digunakan untuk memenuhi keperluan sebenar rakan sekelas.

Mereka boleh membahagikan peranan melukis dan menyusun isi melalui persetujuan bersama. Pembahagian mengikut kemampuan memberi ruang kedua-duanya menyumbang sambil mengelakkan seorang menanggung semua kerja atau mengawal semua keputusan.

Mereka perlu menetapkan skop dan masa yang tidak mengabaikan tugasan sendiri. Pelan yang munasabah menjaga keseimbangan tanggungjawab dan membolehkan bantuan tambahan diminta jika jumlah kerja melebihi kemampuan yang tersedia.

Mereka boleh menyemak fakta dengan guru dan meminta maklum balas pengguna. Semakan menjaga ketepatan, manakala maklum balas menunjukkan sama ada gambar serta susunan isi benar-benar membantu pemahaman atau perlu diperbaiki.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Mereka perlu bertanya bahagian pelajaran yang benar-benar memerlukan penerangan bergambar.

☐ H1 (1 markah): Maklumat daripada pengguna dan guru membantu memilih kandungan yang relevan, supaya kebolehan digunakan untuk memenuhi keperluan sebenar rakan sekelas.

☐ F2 (1 markah): Mereka boleh membahagikan peranan melukis dan menyusun isi melalui persetujuan bersama.

☐ H2 (1 markah): Pembahagian mengikut kemampuan memberi ruang kedua-duanya menyumbang sambil mengelakkan seorang menanggung semua kerja atau mengawal semua keputusan.

☐ F3 (1 markah): Mereka perlu menetapkan skop dan masa yang tidak mengabaikan tugasan sendiri.

☐ H3 (1 markah): Pelan yang munasabah menjaga keseimbangan tanggungjawab dan membolehkan bantuan tambahan diminta jika jumlah kerja melebihi kemampuan yang tersedia.

☐ F4 (1 markah): Mereka boleh menyemak fakta dengan guru dan meminta maklum balas pengguna.

☐ H4 (1 markah): Semakan menjaga ketepatan, manakala maklum balas menunjukkan sama ada gambar serta susunan isi benar-benar membantu pemahaman atau perlu diperbaiki.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 06 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Hubungan Mesra Keluarga Bahagia

Berstruktur dan esei pendek

Hubungan keluarga diperkukuh melalui perhatian, komunikasi dan tindakan yang sesuai dengan kemampuan setiap anggota. Keluarga boleh mempunyai susunan yang berbeza, termasuk tinggal bersama penjaga atau datuk dan nenek. Unit ini membantu anda merancang aktiviti bersama, menghargai sumbangan dan meluahkan kasih sayang dengan selamat tanpa mengabaikan keperluan atau batas diri.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M6S01 | 6.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.1

Maya tinggal bersama ibu saudara yang menjaganya. Pada petang tertentu, penjaganya perlu menyiapkan beberapa urusan dan Maya telah selesai membuat kerja sekolah.

(a) Nyatakan dua cara Maya boleh menunjukkan kasih sayang. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan membantu yang menghormati keperluan penjaga dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M6S02 | 6.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.1

Adik menggunakan bahan lukisan kakak tanpa izin dan beberapa bahan hilang. Kakak marah, tetapi adik mahu membaiki hubungan mereka.

(a) Nyatakan dua tindakan awal yang wajar dilakukan adik. [2 markah]

(b) Jelaskan dua amalan yang boleh mencegah masalah sama berulang. [4 markah]

M6S03 | 6.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.2

Seorang anggota melakukan hampir semua tugas menyediakan ruang makan. Anggota lain tidak sedar bahawa dia semakin terbeban.

(a) Nyatakan dua masalah yang boleh dikenal pasti. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kepentingan membincangkan semula pembahagian tugas. [4 markah]

M6S04 | 6.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.2

Keluarga Aina tidak selalu bersetuju tentang penggunaan ruang bersama. Mereka mula mendengar keperluan setiap orang dan membuat giliran yang dipersetujui.

(a) Nyatakan dua perubahan positif dalam cara keluarga berkomunikasi. [2 markah]

(b) Jelaskan dua manfaat cara tersebut kepada hubungan keluarga. [4 markah]

M6S05 | 6.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3

Keluarga ingin menjalankan aktiviti berkebun ringkas. Seorang anggota sukar berdiri lama dan perbelanjaan yang tersedia kecil.

(a) Nyatakan dua keperluan yang perlu diambil kira. [2 markah]

(b) Cadangkan dua unsur rancangan yang sesuai dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M6S06 | 6.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3

Keluarga merancang berjalan di taman, tetapi cuaca mungkin tidak sesuai. Ada anggota yang hanya mempunyai masa singkat.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dipastikan sebelum aktiviti. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan perancangan dan jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M6S07 | 6.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.4

Penjaga membantu Arun menyediakan bahan projek. Arun berasa berterima kasih tetapi kurang selesa berucap panjang di hadapan orang lain.

(a) Nyatakan dua cara Arun boleh melahirkan penghargaan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab cara luahan penghargaan perlu menghormati keselesaan individu. [4 markah]

M6S08 | 6.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.4

Selepas aktiviti keluarga, Hana berasa gembira tetapi juga penat. Dia mahu memberitahu keluarganya dengan sopan.

(a) Nyatakan dua perasaan Hana berdasarkan rangsangan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara Hana menjelaskan pengalamannya dengan hormat dan jelaskan kegunaan setiap cara. [4 markah]

M6S09 | 6.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3, 2.3.5

Rafi bersetuju menyediakan bahan permainan keluarga. Jadual sekolahnya berubah dan dia tidak sempat menyiapkan semua bahan sebelum masa yang dijanjikan.

(a) Nyatakan dua maklumat yang patut Rafi sampaikan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan untuk mengekalkan penyertaan Rafi secara bertanggungjawab dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M6S10 | 6.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.4, 2.3.5

Keluarga menyusun album lama. Seorang anggota tidak selesa gambarnya dikongsi dalam talian, manakala anggota lain mahu menunjukkan hasil aktiviti kepada saudara.

(a) Nyatakan dua kepentingan yang perlu dipertimbangkan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan yang menjaga hubungan dan privasi serta jelaskan sebabnya. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M6E01 | 6.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.1, 2.3.4

Nadia tinggal bersama penjaga dan seorang adik. Dia mahu menunjukkan kasih sayang melalui tindakan harian tanpa memerlukan perbelanjaan besar.

Huraikan empat cara Nadia menunjukkan kasih sayang yang menghormati keperluan keluarganya. Jelaskan setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M6E02 | 6.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.2

Keluarga Ravi sering berebut ruang belajar dan seorang anggota melakukan terlalu banyak tugas rumah. Mereka bersetuju untuk berbincang dengan tenang.

Huraikan empat manfaat perbincangan yang menghormati semua anggota keluarga dalam situasi ini. Jelaskan setiap manfaat.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M6E03 | 6.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3

Keluarga mahu mengadakan aktiviti hujung minggu di rumah. Perbelanjaan terhad, seorang anggota memerlukan rehat lebih kerap dan peserta mempunyai minat berbeza.

Huraikan empat langkah merancang aktiviti yang sesuai untuk keluarga ini. Jelaskan sebab setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M6E04 | 6.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.4

Selepas sesi memasak bersama, Lina menghargai bantuan keluarga tetapi berasa penat. Seorang anggota tidak selesa berpelukan dan seorang lagi kurang selesa bercakap di hadapan ramai.

Huraikan empat cara melahirkan kasih sayang dan perasaan dengan menghormati perbezaan tersebut. Jelaskan setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M6E05 | 6.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3, 2.3.5

Keluarga Faris merancang menyusun sudut bacaan di rumah. Semasa aktiviti, seorang anggota penat, Faris menemui rak berat yang perlu dialih dan beberapa gambar keluarga hendak dikongsi dalam talian.

Huraikan empat tindakan untuk meneruskan aktiviti dengan bertanggungjawab, selamat dan mesra. Jelaskan setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M6S01 | 6.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.1

(a) Nyatakan dua cara Maya boleh menunjukkan kasih sayang.

Contoh jawapan

1. Menawarkan bantuan tugas ringan yang sesuai.
2. Bertanya khabar dan mendengar apabila penjaga mahu berbual.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menawarkan bantuan tugas ringan yang sesuai.

☐ P2 (1 markah): Bertanya khabar dan mendengar apabila penjaga mahu berbual.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S01 (b) Cadangkan dua tindakan membantu yang menghormati keperluan penjaga dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Maya boleh bertanya tugas yang benar-benar memerlukan bantuan. Pertanyaan mengelakkan andaian dan membolehkan bantuan disesuaikan dengan keperluan sebenar.

Maya boleh memilih tugas yang mampu dilakukan dengan selamat. Kasih sayang tidak memerlukan murid mengambil risiko atau mengendalikan peralatan yang belum dikuasai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Maya boleh bertanya tugas yang benar-benar memerlukan bantuan.

☐ P2 (1 markah): Pertanyaan mengelakkan andaian dan membolehkan bantuan disesuaikan dengan keperluan sebenar.

☐ P3 (1 markah): Maya boleh memilih tugas yang mampu dilakukan dengan selamat.

☐ P4 (1 markah): Kasih sayang tidak memerlukan murid mengambil risiko atau mengendalikan peralatan yang belum dikuasai.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S02 | 6.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.1

(a) Nyatakan dua tindakan awal yang wajar dilakukan adik.

Contoh jawapan

1. Mengakui penggunaan tanpa izin dan meminta maaf.
2. Membantu mencari bahan serta memaklumkan keadaan dengan jujur.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Mengakui penggunaan tanpa izin dan meminta maaf.

☐ P2 (1 markah): Membantu mencari bahan serta memaklumkan keadaan dengan jujur.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S02 (b) Jelaskan dua amalan yang boleh mencegah masalah sama berulang.

Contoh jawapan

Adik perlu meminta izin sebelum menggunakan bahan kakak. Persetujuan menghormati hak pemilik walaupun mereka mempunyai hubungan keluarga yang rapat.

Mereka boleh bersetuju tentang cara menggunakan dan memulangkan bahan. Aturan yang jelas mengurangkan salah faham dan membantu menjaga barang yang dikongsi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Adik perlu meminta izin sebelum menggunakan bahan kakak.

☐ P2 (1 markah): Persetujuan menghormati hak pemilik walaupun mereka mempunyai hubungan keluarga yang rapat.

☐ P3 (1 markah): Mereka boleh bersetuju tentang cara menggunakan dan memulangkan bahan.

☐ P4 (1 markah): Aturan yang jelas mengurangkan salah faham dan membantu menjaga barang yang dikongsi.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S03 | 6.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.2

(a) Nyatakan dua masalah yang boleh dikenal pasti.

Contoh jawapan

1. Pembahagian tugas tidak seimbang.
2. Keperluan dan perasaan anggota yang terbeban belum diketahui dengan baik.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pembahagian tugas tidak seimbang.

☐ P2 (1 markah): Keperluan dan perasaan anggota yang terbeban belum diketahui dengan baik.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S03 (b) Jelaskan dua kepentingan membincangkan semula pembahagian tugas.

Contoh jawapan

Perbincangan boleh membantu beban dikongsi mengikut kemampuan. Anggota yang terbeban tidak perlu terus menanggung semua kerja seorang diri.

Perbincangan memberi ruang keperluan dan perasaan didengar. Pemahaman yang lebih baik membantu mengurangkan salah faham serta mengukuhkan hubungan mesra.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Perbincangan boleh membantu beban dikongsi mengikut kemampuan.

☐ P2 (1 markah): Anggota yang terbeban tidak perlu terus menanggung semua kerja seorang diri.

☐ P3 (1 markah): Perbincangan memberi ruang keperluan dan perasaan didengar.

☐ P4 (1 markah): Pemahaman yang lebih baik membantu mengurangkan salah faham serta mengukuhkan hubungan mesra.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S04 | 6.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.2

(a) Nyatakan dua perubahan positif dalam cara keluarga berkomunikasi.

Contoh jawapan

1. Mereka mendengar keperluan setiap anggota.
2. Mereka membuat giliran melalui persetujuan bersama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Mereka mendengar keperluan setiap anggota.

☐ P2 (1 markah): Mereka membuat giliran melalui persetujuan bersama.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S04 (b) Jelaskan dua manfaat cara tersebut kepada hubungan keluarga.

Contoh jawapan

Giliran membantu penggunaan ruang menjadi lebih teratur. Perebutan dapat dikurangkan kerana setiap orang mengetahui masa yang dipersetujui.

Mendengar memberi peluang setiap anggota berasa pandangannya dipertimbangkan. Hubungan boleh menjadi lebih saling memahami walaupun perbezaan pendapat masih berlaku.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Giliran membantu penggunaan ruang menjadi lebih teratur.

☐ P2 (1 markah): Perebutan dapat dikurangkan kerana setiap orang mengetahui masa yang dipersetujui.

☐ P3 (1 markah): Mendengar memberi peluang setiap anggota berasa pandangannya dipertimbangkan.

☐ P4 (1 markah): Hubungan boleh menjadi lebih saling memahami walaupun perbezaan pendapat masih berlaku.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S05 | 6.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3

(a) Nyatakan dua keperluan yang perlu diambil kira.

Contoh jawapan

1. Aktiviti perlu membolehkan tugas sambil duduk atau masa rehat.
2. Bahan dan aktiviti perlu sesuai dengan perbelanjaan yang kecil.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Aktiviti perlu membolehkan tugas sambil duduk atau masa rehat.

☐ P2 (1 markah): Bahan dan aktiviti perlu sesuai dengan perbelanjaan yang kecil.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S05 (b) Cadangkan dua unsur rancangan yang sesuai dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Sediakan tugas seperti mengasingkan benih sambil duduk jika dipersetujui. Penyesuaian memberi peluang penyertaan tanpa memaksa kemampuan fizikal yang sama.

Gunakan bahan sedia ada yang sesuai dan selamat. Kos dapat dikawal sambil mengekalkan tujuan berinteraksi serta bekerjasama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan tugas seperti mengasingkan benih sambil duduk jika dipersetujui.

☐ P2 (1 markah): Penyesuaian memberi peluang penyertaan tanpa memaksa kemampuan fizikal yang sama.

☐ P3 (1 markah): Gunakan bahan sedia ada yang sesuai dan selamat.

☐ P4 (1 markah): Kos dapat dikawal sambil mengekalkan tujuan berinteraksi serta bekerjasama.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S06 | 6.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dipastikan sebelum aktiviti.

Contoh jawapan

1. Masa yang benar-benar tersedia bagi anggota terlibat.
2. Pilihan aktiviti dalaman jika keadaan luar tidak sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Masa yang benar-benar tersedia bagi anggota terlibat.

☐ P2 (1 markah): Pilihan aktiviti dalaman jika keadaan luar tidak sesuai.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S06 (b) Cadangkan dua tindakan perancangan dan jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Setujui tempoh aktiviti yang ringkas berdasarkan jadual bersama. Rancangan tidak mengabaikan tanggungjawab anggota yang mempunyai masa terhad.

Sediakan permainan atau sesi bercerita di rumah sebagai pilihan gantian. Aktiviti boleh diteruskan secara selamat tanpa memaksa rancangan luar apabila keadaan berubah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Setujui tempoh aktiviti yang ringkas berdasarkan jadual bersama.

☐ P2 (1 markah): Rancangan tidak mengabaikan tanggungjawab anggota yang mempunyai masa terhad.

☐ P3 (1 markah): Sediakan permainan atau sesi bercerita di rumah sebagai pilihan gantian.

☐ P4 (1 markah): Aktiviti boleh diteruskan secara selamat tanpa memaksa rancangan luar apabila keadaan berubah.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S07 | 6.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.4

(a) Nyatakan dua cara Arun boleh melahirkan penghargaan.

Contoh jawapan

1. Menyampaikan ucapan ringkas secara peribadi.
2. Menulis nota yang menyebut bantuan penjaga.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menyampaikan ucapan ringkas secara peribadi.

☐ P2 (1 markah): Menulis nota yang menyebut bantuan penjaga.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S07 (b) Jelaskan dua sebab cara luahan penghargaan perlu menghormati keselesaan individu.

Contoh jawapan

Cara yang selesa membolehkan penghargaan disampaikan tanpa tekanan yang tidak perlu. Kasih sayang tidak semestinya memerlukan ucapan panjang atau persembahan di hadapan orang ramai.

Pilihan berbeza menghormati batas serta privasi setiap orang. Tidak semua individu selesa berkongsi pengalaman peribadi atau menggunakan bentuk luahan yang sama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Cara yang selesa membolehkan penghargaan disampaikan tanpa tekanan yang tidak perlu.

☐ P2 (1 markah): Kasih sayang tidak semestinya memerlukan ucapan panjang atau persembahan di hadapan orang ramai.

☐ P3 (1 markah): Pilihan berbeza menghormati batas serta privasi setiap orang.

☐ P4 (1 markah): Tidak semua individu selesa berkongsi pengalaman peribadi atau menggunakan bentuk luahan yang sama.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S08 | 6.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.4

(a) Nyatakan dua perasaan Hana berdasarkan rangsangan.

Contoh jawapan

1. Gembira.
2. Penat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Gembira.

☐ P2 (1 markah): Penat.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S08 (b) Cadangkan dua cara Hana menjelaskan pengalamannya dengan hormat dan jelaskan kegunaan setiap cara.

Contoh jawapan

Hana boleh menyebut bahagian aktiviti yang disukainya. Penerangan itu menunjukkan penghargaan terhadap pengalaman bersama tanpa menafikan perasaan penat.

Hana boleh menyatakan bahawa dia memerlukan rehat dan mencadangkan sesi lebih pendek. Keperluan disampaikan dengan jelas supaya keluarga boleh menyesuaikan aktiviti berikutnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hana boleh menyebut bahagian aktiviti yang disukainya.

☐ P2 (1 markah): Penerangan itu menunjukkan penghargaan terhadap pengalaman bersama tanpa menafikan perasaan penat.

☐ P3 (1 markah): Hana boleh menyatakan bahawa dia memerlukan rehat dan mencadangkan sesi lebih pendek.

☐ P4 (1 markah): Keperluan disampaikan dengan jelas supaya keluarga boleh menyesuaikan aktiviti berikutnya.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S09 | 6.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3, 2.3.5

(a) Nyatakan dua maklumat yang patut Rafi sampaikan.

Contoh jawapan

1. Bahagian bahan yang belum dapat disediakan.
2. Perubahan jadual dan masa yang masih tersedia.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bahagian bahan yang belum dapat disediakan.

☐ P2 (1 markah): Perubahan jadual dan masa yang masih tersedia.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S09 (b) Cadangkan dua tindakan untuk mengekalkan penyertaan Rafi secara bertanggungjawab dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Rafi perlu memaklumkan kesukaran lebih awal kepada pihak terlibat. Keluarga mempunyai masa untuk menyesuaikan rancangan dan tidak dibiarkan menunggu tanpa maklumat.

Rafi boleh mencadangkan pertukaran tugas atau bantuan yang dipersetujui. Dia masih menyumbang mengikut kemampuan sambil mengelakkan janji yang tidak dapat ditunaikan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rafi perlu memaklumkan kesukaran lebih awal kepada pihak terlibat.

☐ P2 (1 markah): Keluarga mempunyai masa untuk menyesuaikan rancangan dan tidak dibiarkan menunggu tanpa maklumat.

☐ P3 (1 markah): Rafi boleh mencadangkan pertukaran tugas atau bantuan yang dipersetujui.

☐ P4 (1 markah): Dia masih menyumbang mengikut kemampuan sambil mengelakkan janji yang tidak dapat ditunaikan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6S10 | 6.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.4, 2.3.5

(a) Nyatakan dua kepentingan yang perlu dipertimbangkan.

Contoh jawapan

1. Privasi dan persetujuan anggota yang terdapat dalam gambar.
2. Keinginan berkongsi hasil aktiviti melalui cara yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Privasi dan persetujuan anggota yang terdapat dalam gambar.

☐ P2 (1 markah): Keinginan berkongsi hasil aktiviti melalui cara yang sesuai.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M6S10 (b) Cadangkan dua tindakan yang menjaga hubungan dan privasi serta jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Minta persetujuan sebelum memilih gambar untuk dikongsi. Hubungan keluarga tidak memberikan izin automatik untuk menerbitkan gambar seseorang.

Pilih gambar bahan atau hasil susunan yang tidak mendedahkan individu tanpa izin. Keluarga masih boleh berkongsi pengalaman sambil menghormati batas anggota yang tidak selesa.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Minta persetujuan sebelum memilih gambar untuk dikongsi.

☐ P2 (1 markah): Hubungan keluarga tidak memberikan izin automatik untuk menerbitkan gambar seseorang.

☐ P3 (1 markah): Pilih gambar bahan atau hasil susunan yang tidak mendedahkan individu tanpa izin.

☐ P4 (1 markah): Keluarga masih boleh berkongsi pengalaman sambil menghormati batas anggota yang tidak selesa.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M6E01 | 6.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.1, 2.3.4

Huraikan empat cara Nadia menunjukkan kasih sayang yang menghormati keperluan keluarganya. Jelaskan setiap cara.

Contoh jawapan

Nadia boleh bertanya khabar dan mendengar apabila anggota keluarga mahu berkongsi. Perhatian itu memberi ruang memahami pengalaman serta keperluan mereka tanpa memaksa pendedahan perkara yang belum selesa untuk diceritakan.

Nadia boleh menawarkan bantuan tugas ringan yang sesuai dengan kemampuannya. Bantuan yang dipersetujui mengurangkan beban bersama, tetapi dia tidak perlu mengambil risiko untuk membuktikan kasih sayang kepada keluarga.

Dia boleh mengucapkan terima kasih atas bantuan tertentu yang diterimanya. Penghargaan yang menyebut sumbangan sebenar menunjukkan bahawa usaha anggota keluarga diperhatikan dan tidak bergantung pada harga hadiah atau balasan.

Nadia boleh menghormati ruang peribadi dan meminta izin menggunakan barang orang lain. Persetujuan membantu menjaga kepercayaan kerana hubungan rapat tidak menghapuskan hak seseorang terhadap barang, masa dan maklumat peribadinya sendiri.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Nadia boleh bertanya khabar dan mendengar apabila anggota keluarga mahu berkongsi.

☐ H1 (1 markah): Perhatian itu memberi ruang memahami pengalaman serta keperluan mereka tanpa memaksa pendedahan perkara yang belum selesa untuk diceritakan.

☐ F2 (1 markah): Nadia boleh menawarkan bantuan tugas ringan yang sesuai dengan kemampuannya.

☐ H2 (1 markah): Bantuan yang dipersetujui mengurangkan beban bersama, tetapi dia tidak perlu mengambil risiko untuk membuktikan kasih sayang kepada keluarga.

☐ F3 (1 markah): Dia boleh mengucapkan terima kasih atas bantuan tertentu yang diterimanya.

☐ H3 (1 markah): Penghargaan yang menyebut sumbangan sebenar menunjukkan bahawa usaha anggota keluarga diperhatikan dan tidak bergantung pada harga hadiah atau balasan.

☐ F4 (1 markah): Nadia boleh menghormati ruang peribadi dan meminta izin menggunakan barang orang lain.

☐ H4 (1 markah): Persetujuan membantu menjaga kepercayaan kerana hubungan rapat tidak menghapuskan hak seseorang terhadap barang, masa dan maklumat peribadinya sendiri.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M6E02 | 6.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.2

Huraikan empat manfaat perbincangan yang menghormati semua anggota keluarga dalam situasi ini. Jelaskan setiap manfaat.

Contoh jawapan

Perbincangan memberi peluang mengetahui masa belajar yang diperlukan oleh setiap anggota. Maklumat ini membantu menyusun giliran penggunaan ruang dengan lebih munasabah daripada membuat andaian bahawa semua mempunyai jadual yang sama.

Perbincangan membantu mengenal pasti beban tugas yang tertumpu pada seorang anggota. Tugas boleh disemak semula mengikut kemampuan dan masa supaya bantuan menjadi lebih seimbang serta tidak hanya bergantung pada seorang.

Mendengar dengan tenang boleh mengurangkan salah faham tentang tindakan anggota lain. Seseorang mungkin mempunyai kekangan yang belum diketahui, maka penerangan memberi asas untuk mencari penyelesaian tanpa segera menyalahkan atau menghina.

Perbincangan menunjukkan pandangan dan keperluan setiap anggota wajar dipertimbangkan. Hal ini boleh menyokong rasa dihargai dan kepercayaan, walaupun keluarga masih perlu menilai semula persetujuan apabila keadaan atau keperluan berubah.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Perbincangan memberi peluang mengetahui masa belajar yang diperlukan oleh setiap anggota.

☐ H1 (1 markah): Maklumat ini membantu menyusun giliran penggunaan ruang dengan lebih munasabah daripada membuat andaian bahawa semua mempunyai jadual yang sama.

☐ F2 (1 markah): Perbincangan membantu mengenal pasti beban tugas yang tertumpu pada seorang anggota.

☐ H2 (1 markah): Tugas boleh disemak semula mengikut kemampuan dan masa supaya bantuan menjadi lebih seimbang serta tidak hanya bergantung pada seorang.

☐ F3 (1 markah): Mendengar dengan tenang boleh mengurangkan salah faham tentang tindakan anggota lain.

☐ H3 (1 markah): Seseorang mungkin mempunyai kekangan yang belum diketahui, maka penerangan memberi asas untuk mencari penyelesaian tanpa segera menyalahkan atau menghina.

☐ F4 (1 markah): Perbincangan menunjukkan pandangan dan keperluan setiap anggota wajar dipertimbangkan.

☐ H4 (1 markah): Hal ini boleh menyokong rasa dihargai dan kepercayaan, walaupun keluarga masih perlu menilai semula persetujuan apabila keadaan atau keperluan berubah.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M6E03 | 6.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3

Huraikan empat langkah merancang aktiviti yang sesuai untuk keluarga ini. Jelaskan sebab setiap langkah.

Contoh jawapan

Tanya minat, masa dan keselesaan anggota sebelum memilih bentuk aktiviti bersama. Maklumat daripada peserta membantu mengelakkan rancangan yang hanya sesuai untuk seorang atau mengabaikan keperluan yang belum diketahui oleh keluarga.

Pilih aktiviti ringkas menggunakan bahan sedia ada seperti permainan atau album. Pilihan ini mengambil kira perbelanjaan terhad sambil mengekalkan peluang berbual, bekerjasama dan mengenali pengalaman anggota tanpa pembelian barang mahal.

Bahagikan tugas mengikut kemampuan dan sediakan ruang rehat yang dipersetujui. Anggota yang memerlukan rehat masih boleh mengambil bahagian melalui peranan sesuai, tanpa dipaksa melakukan tugas atau tempoh yang sama.

Sediakan pilihan gantian dan masa untuk mendapatkan maklum balas selepas aktiviti. Rancangan boleh diubah jika keperluan peserta berubah, manakala pengalaman yang dikongsi membantu keluarga memperbaiki aktiviti bersama pada masa akan datang.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Tanya minat, masa dan keselesaan anggota sebelum memilih bentuk aktiviti bersama.

☐ H1 (1 markah): Maklumat daripada peserta membantu mengelakkan rancangan yang hanya sesuai untuk seorang atau mengabaikan keperluan yang belum diketahui oleh keluarga.

☐ F2 (1 markah): Pilih aktiviti ringkas menggunakan bahan sedia ada seperti permainan atau album.

☐ H2 (1 markah): Pilihan ini mengambil kira perbelanjaan terhad sambil mengekalkan peluang berbual, bekerjasama dan mengenali pengalaman anggota tanpa pembelian barang mahal.

☐ F3 (1 markah): Bahagikan tugas mengikut kemampuan dan sediakan ruang rehat yang dipersetujui.

☐ H3 (1 markah): Anggota yang memerlukan rehat masih boleh mengambil bahagian melalui peranan sesuai, tanpa dipaksa melakukan tugas atau tempoh yang sama.

☐ F4 (1 markah): Sediakan pilihan gantian dan masa untuk mendapatkan maklum balas selepas aktiviti.

☐ H4 (1 markah): Rancangan boleh diubah jika keperluan peserta berubah, manakala pengalaman yang dikongsi membantu keluarga memperbaiki aktiviti bersama pada masa akan datang.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M6E04 | 6.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.4

Huraikan empat cara melahirkan kasih sayang dan perasaan dengan menghormati perbezaan tersebut. Jelaskan setiap cara.

Contoh jawapan

Lina boleh mengucapkan terima kasih dengan menyebut bantuan yang diterimanya secara khusus. Ucapan itu mengiktiraf usaha keluarga dan menunjukkan penghargaan yang berpunca daripada pengalaman sebenar, tanpa perlu menjanjikan balasan yang berlebihan.

Lina boleh menyatakan rasa penat serta keperluan berehat dengan bahasa yang sopan. Mengakui keperluan diri tidak menafikan kasih sayang, malah memberi maklumat supaya aktiviti berikutnya dapat disesuaikan dengan keadaan peserta.

Keluarga boleh memilih cara penghargaan lain bagi anggota yang tidak selesa berpelukan. Kata-kata atau tindakan yang dipersetujui menghormati batas sentuhan dan mengelakkan andaian bahawa satu cara luahan wajib diterima oleh semua.

Anggota yang kurang selesa bercakap di hadapan ramai boleh diberi pilihan nota peribadi. Pilihan itu membolehkan penghargaan disampaikan mengikut keselesaan tanpa memaksa seseorang mendedahkan pengalaman atau perasaan kepada khalayak yang lebih luas.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Lina boleh mengucapkan terima kasih dengan menyebut bantuan yang diterimanya secara khusus.

☐ H1 (1 markah): Ucapan itu mengiktiraf usaha keluarga dan menunjukkan penghargaan yang berpunca daripada pengalaman sebenar, tanpa perlu menjanjikan balasan yang berlebihan.

☐ F2 (1 markah): Lina boleh menyatakan rasa penat serta keperluan berehat dengan bahasa yang sopan.

☐ H2 (1 markah): Mengakui keperluan diri tidak menafikan kasih sayang, malah memberi maklumat supaya aktiviti berikutnya dapat disesuaikan dengan keadaan peserta.

☐ F3 (1 markah): Keluarga boleh memilih cara penghargaan lain bagi anggota yang tidak selesa berpelukan.

☐ H3 (1 markah): Kata-kata atau tindakan yang dipersetujui menghormati batas sentuhan dan mengelakkan andaian bahawa satu cara luahan wajib diterima oleh semua.

☐ F4 (1 markah): Anggota yang kurang selesa bercakap di hadapan ramai boleh diberi pilihan nota peribadi.

☐ H4 (1 markah): Pilihan itu membolehkan penghargaan disampaikan mengikut keselesaan tanpa memaksa seseorang mendedahkan pengalaman atau perasaan kepada khalayak yang lebih luas.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M6E05 | 6.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 59-72 | Rujukan 2.3.3, 2.3.5

Huraikan empat tindakan untuk meneruskan aktiviti dengan bertanggungjawab, selamat dan mesra. Jelaskan setiap tindakan.

Contoh jawapan

Faris boleh bertanya keperluan anggota yang penat dan mencadangkan rehat atau tugas lebih ringan. Penyesuaian membolehkan hubungan mesra dijaga kerana rancangan tidak patut diteruskan dengan mengabaikan keadaan serta keselesaan orang yang menyertainya.

Faris perlu meminta orang dewasa mengurus rak berat dan tidak mengalihnya sendiri. Tugas murid perlu sesuai dengan kemampuan, dan keinginan membantu keluarga tidak menjadi alasan untuk mengambil risiko yang tidak diperlukan.

Keluarga perlu mendapatkan persetujuan sebelum berkongsi gambar yang mengenal pasti seseorang. Privasi tetap penting dalam hubungan rapat, maka gambar atau maklumat yang tidak dipersetujui tidak patut diterbitkan untuk menunjukkan hasil aktiviti.

Selepas aktiviti, keluarga boleh menghargai sumbangan dan berbincang tentang perkara yang perlu diperbaiki. Refleksi bersama membantu memilih pembahagian tugas serta tempoh yang lebih sesuai, tanpa menjadikan seorang anggota sebagai pihak yang dipersalahkan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Faris boleh bertanya keperluan anggota yang penat dan mencadangkan rehat atau tugas lebih ringan.

☐ H1 (1 markah): Penyesuaian membolehkan hubungan mesra dijaga kerana rancangan tidak patut diteruskan dengan mengabaikan keadaan serta keselesaan orang yang menyertainya.

☐ F2 (1 markah): Faris perlu meminta orang dewasa mengurus rak berat dan tidak mengalihnya sendiri.

☐ H2 (1 markah): Tugas murid perlu sesuai dengan kemampuan, dan keinginan membantu keluarga tidak menjadi alasan untuk mengambil risiko yang tidak diperlukan.

☐ F3 (1 markah): Keluarga perlu mendapatkan persetujuan sebelum berkongsi gambar yang mengenal pasti seseorang.

☐ H3 (1 markah): Privasi tetap penting dalam hubungan rapat, maka gambar atau maklumat yang tidak dipersetujui tidak patut diterbitkan untuk menunjukkan hasil aktiviti.

☐ F4 (1 markah): Selepas aktiviti, keluarga boleh menghargai sumbangan dan berbincang tentang perkara yang perlu diperbaiki.

☐ H4 (1 markah): Refleksi bersama membantu memilih pembahagian tugas serta tempoh yang lebih sesuai, tanpa menjadikan seorang anggota sebagai pihak yang dipersalahkan.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 07 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Bijaksana Memilih Sahabat

Berstruktur dan esei pendek

Persahabatan yang baik memberi ruang untuk saling menyokong, belajar dan menghormati perbezaan. Memilih sahabat melibatkan pertimbangan terhadap perlakuan, bukannya kekayaan, popularity atau kaum. Unit ini membimbing anda mengenali pengaruh yang membina, menolak tekanan yang merugikan, mengekalkan hubungan keluarga dan membina persahabatan yang menghargai kepelbagaian dalam kehidupan seharian.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M7S01 | 7.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.1

Sahabat meminta Naim berkongsi kata laluan sebagai bukti kepercayaan. Naim tidak selesa, tetapi sahabatnya berkata semua orang dalam kumpulan telah bersetuju.

(a) Nyatakan dua perlakuan yang menimbulkan kebimbangan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua ciri persahabatan positif yang patut menggantikan perlakuan tersebut. [4 markah]

M7S02 | 7.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.1

Rina menegur susunan poster sahabatnya dengan sopan dan memberikan alasan. Seorang ahli lain mengejek sahabat itu sebagai tidak berguna tanpa mencadangkan pembaikan.

(a) Nyatakan satu perlakuan positif dan satu perlakuan negatif dalam situasi. [2 markah]

(b) Jelaskan dua perbezaan antara teguran membina dengan penghinaan berdasarkan situasi. [4 markah]

M7S03 | 7.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.2

Asha dan Ben mempunyai cara menyusun nota yang berbeza. Mereka berbincang, menerangkan idea dan mencuba sendiri selepas belajar bersama.

(a) Nyatakan dua perlakuan yang membantu pembelajaran mereka. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kebaikan persahabatan dalam situasi ini. [4 markah]

M7S04 | 7.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.2

Kumpulan sahabat diminta menyediakan pameran. Seorang pandai melukis, seorang teliti menyemak fakta dan seorang jelas menyampaikan penerangan.

(a) Nyatakan dua kebolehan yang boleh menyumbang kepada pameran. [2 markah]

(b) Jelaskan dua manfaat bekerjasama dalam persahabatan bagi kumpulan ini. [4 markah]

M7S05 | 7.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.3

Dua sahabat mengajak Kamal menyebarkan cerita yang belum disahkan tentang seorang murid. Mereka berkata tindakan itu akan membuat kumpulan lebih popular.

(a) Nyatakan dua pihak yang boleh menerima kesan tindakan itu. [2 markah]

(b) Ramalkan dua kesan yang munasabah jika cerita disebarkan dan jelaskan sebab setiap kesan. [4 markah]

M7S06 | 7.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.3

Sahabat mendesak Devi mengabaikan pertemuan projek berkali-kali. Devi takut kehilangan tempat dalam kumpulan sahabat itu lalu mempertimbangkan untuk menurut.

(a) Nyatakan bentuk tekanan dan satu tanggungjawab Devi yang terlibat. [2 markah]

(b) Ramalkan dua akibat jika Devi terus mengabaikan pertemuan dan jelaskan sebab setiap akibat. [4 markah]

M7S07 | 7.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.4

Jadual Rafi: membantu penjaga pada petang Sabtu dan belajar bersama rakan pada pagi Ahad. Rakan kini meminta sesi belajar dipindahkan ke petang Sabtu.

(a) Nyatakan dua komitmen yang bertembung jika perubahan diterima. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan untuk menjaga kedua-dua hubungan dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M7S08 | 7.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.4

Lia bersetuju berjumpa rakan di perpustakaan pada waktu petang dengan pengetahuan penjaga. Rakan kemudian mahu menukar tempat dan pulang lebih lewat.

(a) Nyatakan dua perubahan yang perlu dimaklumkan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan Lia sebelum menerima perubahan dan jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M7S09 | 7.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.5, 2.4.6

Murid baharu menyertai kumpulan pelbagai latar. Dia membantu menyusun bahan, tetapi ahli lain belum bertanya minatnya dan masih membuat andaian tentang kebolehannya berdasarkan kaum.

(a) Nyatakan satu sumbangan murid baharu dan satu masalah dalam layanan kumpulan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan untuk menghargai dan menyertakan murid itu serta jelaskan sebabnya. [4 markah]

M7S10 | 7.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.5, 2.4.6

Sahabat pernah membantu Iman memahami pelajaran. Kini sahabat itu meminta Iman menyertai gurauan tentang kaum murid lain, sedangkan murid tersebut kelihatan tidak selesa.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu Iman pertimbangkan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan Iman dan jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M7E01 | 7.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.1

Kumpulan baru menawarkan tempat kepada Johan jika dia menyerahkan kata laluan, membenarkan tugasan disalin dan sentiasa bersetuju dengan ketua. Johan mahu mempunyai sahabat tetapi berasa kurang selesa.

Huraikan empat pertimbangan atau langkah yang membantu Johan menilai persahabatan ini. Jelaskan setiap perkara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M7E02 | 7.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.2

Empat sahabat mahu menyiapkan projek bersama. Mereka mempunyai minat berbeza, saling memberikan maklum balas dan kadangkala memerlukan bantuan memahami arahan.

Huraikan empat kebaikan persahabatan yang sihat kepada kumpulan ini. Berikan penjelasan bagi setiap kebaikan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M7E03 | 7.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.3

Sekumpulan rakan mahu menyebarkan gambar memalukan murid lain, mengabaikan tugas projek dan mengejek orang yang menolak ajakan mereka. Alia sedang mempertimbangkan kesan mengikut kumpulan tersebut.

Ramalkan empat kesan munasabah terhadap Alia atau pihak lain jika perlakuan itu diteruskan. Jelaskan sebab setiap kesan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M7E04 | 7.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.4

Sahabat mengajak Hanif keluar pada masa dia telah berjanji membantu keluarga. Mereka juga mahu menukar lokasi pada saat akhir. Hanif mahu menjaga persahabatan tanpa mengabaikan tanggungjawab dan keselamatan.

Huraikan empat tindakan Hanif untuk mengimbangkan kedua-dua hubungan. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M7E05 | 7.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.5, 2.4.6

Kumpulan pelbagai kaum mahu menyambut seorang murid baharu. Ada ahli membuat andaian tentang minatnya berdasarkan kaum, sedangkan murid itu telah membantu menyediakan bahan aktiviti.

Huraikan empat tindakan untuk membina persahabatan yang menghargai murid baharu dan memupuk perpaduan. Jelaskan setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M7S01 | 7.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.1

(a) Nyatakan dua perlakuan yang menimbulkan kebimbangan.

Contoh jawapan

1. Meminta maklumat peribadi yang patut dirahsiakan.
2. Menggunakan persetujuan kumpulan untuk menekan Naim.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Meminta maklumat peribadi yang patut dirahsiakan.

☐ P2 (1 markah): Menggunakan persetujuan kumpulan untuk menekan Naim.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S01 (b) Jelaskan dua ciri persahabatan positif yang patut menggantikan perlakuan tersebut.

Contoh jawapan

Sahabat perlu menghormati batas privasi Naim. Kepercayaan tidak memerlukan penyerahan kata laluan atau akses kepada semua maklumat peribadi.

Sahabat perlu menerima penolakan tanpa tekanan kumpulan. Pilihan individu tetap perlu dihormati walaupun ahli lain bersetuju dengan sesuatu permintaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sahabat perlu menghormati batas privasi Naim.

☐ P2 (1 markah): Kepercayaan tidak memerlukan penyerahan kata laluan atau akses kepada semua maklumat peribadi.

☐ P3 (1 markah): Sahabat perlu menerima penolakan tanpa tekanan kumpulan.

☐ P4 (1 markah): Pilihan individu tetap perlu dihormati walaupun ahli lain bersetuju dengan sesuatu permintaan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S02 | 7.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.1

(a) Nyatakan satu perlakuan positif dan satu perlakuan negatif dalam situasi.

Contoh jawapan

1. Teguran Rina yang sopan serta beralasan ialah perlakuan positif.
2. Ejekan yang menghina diri sahabat ialah perlakuan negatif.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Teguran Rina yang sopan serta beralasan ialah perlakuan positif.

☐ P2 (1 markah): Ejekan yang menghina diri sahabat ialah perlakuan negatif.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S02 (b) Jelaskan dua perbezaan antara teguran membina dengan penghinaan berdasarkan situasi.

Contoh jawapan

Teguran membina menumpukan bahagian kerja yang boleh diperbaiki. Rina membincangkan susunan poster, bukan merendahkan nilai keseluruhan diri sahabat.

Teguran membina memberikan alasan untuk membantu pertimbangan. Penghinaan tanpa cadangan boleh melukai perasaan tetapi tidak menunjukkan cara meningkatkan hasil kerja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Teguran membina menumpukan bahagian kerja yang boleh diperbaiki.

☐ P2 (1 markah): Rina membincangkan susunan poster, bukan merendahkan nilai keseluruhan diri sahabat.

☐ P3 (1 markah): Teguran membina memberikan alasan untuk membantu pertimbangan.

☐ P4 (1 markah): Penghinaan tanpa cadangan boleh melukai perasaan tetapi tidak menunjukkan cara meningkatkan hasil kerja.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S03 | 7.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.2

(a) Nyatakan dua perlakuan yang membantu pembelajaran mereka.

Contoh jawapan

1. Menerangkan idea masing-masing.
2. Mencuba sendiri selepas perbincangan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menerangkan idea masing-masing.

☐ P2 (1 markah): Mencuba sendiri selepas perbincangan.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S03 (b) Jelaskan dua kebaikan persahabatan dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Persahabatan membuka ruang berkongsi cara memahami pelajaran. Mereka boleh mengenali strategi lain dan menilai cara yang sesuai dengan keperluan sendiri.

Sokongan bersama boleh membantu mereka terus mencuba apabila kurang faham. Pertanyaan dan penerangan memberi bantuan tanpa menggantikan tanggungjawab belajar setiap individu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Persahabatan membuka ruang berkongsi cara memahami pelajaran.

☐ P2 (1 markah): Mereka boleh mengenali strategi lain dan menilai cara yang sesuai dengan keperluan sendiri.

☐ P3 (1 markah): Sokongan bersama boleh membantu mereka terus mencuba apabila kurang faham.

☐ P4 (1 markah): Pertanyaan dan penerangan memberi bantuan tanpa menggantikan tanggungjawab belajar setiap individu.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S04 | 7.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.2

(a) Nyatakan dua kebolehan yang boleh menyumbang kepada pameran.

Contoh jawapan

1. Kemahiran melukis.
2. Ketelitian menyemak fakta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kemahiran melukis.

☐ P2 (1 markah): Ketelitian menyemak fakta.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S04 (b) Jelaskan dua manfaat bekerjasama dalam persahabatan bagi kumpulan ini.

Contoh jawapan

Kebolehan ahli boleh saling melengkapi bahagian pameran yang berbeza. Lukisan, fakta tepat dan penerangan jelas diperlukan untuk hasil yang mudah difahami.

Pembahagian tugas yang dipersetujui boleh mengurangkan beban seorang ahli. Setiap orang berpeluang menyumbang sambil belajar menghormati peranan dan tanggungjawab rakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kebolehan ahli boleh saling melengkapi bahagian pameran yang berbeza.

☐ P2 (1 markah): Lukisan, fakta tepat dan penerangan jelas diperlukan untuk hasil yang mudah difahami.

☐ P3 (1 markah): Pembahagian tugas yang dipersetujui boleh mengurangkan beban seorang ahli.

☐ P4 (1 markah): Setiap orang berpeluang menyumbang sambil belajar menghormati peranan dan tanggungjawab rakan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S05 | 7.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.3

(a) Nyatakan dua pihak yang boleh menerima kesan tindakan itu.

Contoh jawapan

1. Murid yang menjadi sasaran cerita.
2. Kamal dan ahli kumpulan yang menyebarkannya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Murid yang menjadi sasaran cerita.

☐ P2 (1 markah): Kamal dan ahli kumpulan yang menyebarkannya.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S05 (b) Ramalkan dua kesan yang munasabah jika cerita disebarkan dan jelaskan sebab setiap kesan.

Contoh jawapan

Murid sasaran boleh berasa terluka atau tidak selamat. Cerita yang belum disahkan mungkin menjejaskan cara orang lain melayannya tanpa asas yang adil.

Kepercayaan terhadap penyebar cerita boleh merosot. Orang lain mungkin meragui kejujuran kumpulan apabila maklumat yang disebarkan tidak dapat disokong.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Murid sasaran boleh berasa terluka atau tidak selamat.

☐ P2 (1 markah): Cerita yang belum disahkan mungkin menjejaskan cara orang lain melayannya tanpa asas yang adil.

☐ P3 (1 markah): Kepercayaan terhadap penyebar cerita boleh merosot.

☐ P4 (1 markah): Orang lain mungkin meragui kejujuran kumpulan apabila maklumat yang disebarkan tidak dapat disokong.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S06 | 7.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.3

(a) Nyatakan bentuk tekanan dan satu tanggungjawab Devi yang terlibat.

Contoh jawapan

1. Tekanan untuk mengekalkan penerimaan kumpulan sahabat.
2. Tanggungjawab menyertai dan menyumbang kepada projek yang dipersetujui.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tekanan untuk mengekalkan penerimaan kumpulan sahabat.

☐ P2 (1 markah): Tanggungjawab menyertai dan menyumbang kepada projek yang dipersetujui.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S06 (b) Ramalkan dua akibat jika Devi terus mengabaikan pertemuan dan jelaskan sebab setiap akibat.

Contoh jawapan

Kerja projek Devi mungkin tertangguh. Dia kehilangan peluang berbincang serta menyiapkan bahagian yang memerlukan kerjasama ahli.

Ahli projek lain mungkin menanggung beban tambahan dan hilang kepercayaan. Tugas yang tidak dilaksanakan boleh terpaksa disiapkan oleh orang lain tanpa persetujuan yang adil.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kerja projek Devi mungkin tertangguh.

☐ P2 (1 markah): Dia kehilangan peluang berbincang serta menyiapkan bahagian yang memerlukan kerjasama ahli.

☐ P3 (1 markah): Ahli projek lain mungkin menanggung beban tambahan dan hilang kepercayaan.

☐ P4 (1 markah): Tugas yang tidak dilaksanakan boleh terpaksa disiapkan oleh orang lain tanpa persetujuan yang adil.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S07 | 7.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.4

(a) Nyatakan dua komitmen yang bertembung jika perubahan diterima.

Contoh jawapan

1. Komitmen membantu penjaga.
2. Sesi belajar bersama rakan yang dicadangkan pada petang Sabtu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Komitmen membantu penjaga.

☐ P2 (1 markah): Sesi belajar bersama rakan yang dicadangkan pada petang Sabtu.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S07 (b) Cadangkan dua tindakan untuk menjaga kedua-dua hubungan dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Rafi boleh menjelaskan komitmen asal kepada rakan dengan jujur. Maklumat yang jelas membantu rakan memahami sebab dia tidak terus menerima perubahan.

Rafi boleh berbincang tentang masa lain yang sesuai dengan pihak terlibat. Pilihan bersama mengekalkan peluang belajar tanpa mengabaikan tanggungjawab keluarga yang telah dipersetujui.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rafi boleh menjelaskan komitmen asal kepada rakan dengan jujur.

☐ P2 (1 markah): Maklumat yang jelas membantu rakan memahami sebab dia tidak terus menerima perubahan.

☐ P3 (1 markah): Rafi boleh berbincang tentang masa lain yang sesuai dengan pihak terlibat.

☐ P4 (1 markah): Pilihan bersama mengekalkan peluang belajar tanpa mengabaikan tanggungjawab keluarga yang telah dipersetujui.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S08 | 7.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.4

(a) Nyatakan dua perubahan yang perlu dimaklumkan.

Contoh jawapan

1. Perubahan tempat pertemuan.
2. Perubahan masa pulang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Perubahan tempat pertemuan.

☐ P2 (1 markah): Perubahan masa pulang.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S08 (b) Cadangkan dua tindakan Lia sebelum menerima perubahan dan jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Lia perlu berbincang semula dengan penjaga tentang rancangan baharu. Persetujuan asal dibuat berdasarkan tempat dan masa yang kini telah berubah.

Lia boleh mencadangkan kekal pada rancangan asal jika pilihan baharu tidak sesuai. Batas yang jelas menjaga keselamatan serta tanggungjawab tanpa perlu menipu atau menghina sahabat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Lia perlu berbincang semula dengan penjaga tentang rancangan baharu.

☐ P2 (1 markah): Persetujuan asal dibuat berdasarkan tempat dan masa yang kini telah berubah.

☐ P3 (1 markah): Lia boleh mencadangkan kekal pada rancangan asal jika pilihan baharu tidak sesuai.

☐ P4 (1 markah): Batas yang jelas menjaga keselamatan serta tanggungjawab tanpa perlu menipu atau menghina sahabat.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S09 | 7.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.5, 2.4.6

(a) Nyatakan satu sumbangan murid baharu dan satu masalah dalam layanan kumpulan.

Contoh jawapan

1. Dia membantu menyusun bahan.
2. Ahli membuat andaian tentang kebolehannya berdasarkan kaum.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dia membantu menyusun bahan.

☐ P2 (1 markah): Ahli membuat andaian tentang kebolehannya berdasarkan kaum.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S09 (b) Cadangkan dua tindakan untuk menghargai dan menyertakan murid itu serta jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Ucapkan terima kasih dengan menyebut sumbangan menyusun bahan. Penghargaan khusus menunjukkan bahawa usahanya diperhatikan dan mempunyai nilai kepada kumpulan.

Tanya minat serta kebolehannya sebelum membahagikan peranan seterusnya. Maklumat individu lebih adil daripada stereotaip dan membuka peluang kerjasama yang bermakna.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ucapkan terima kasih dengan menyebut sumbangan menyusun bahan.

☐ P2 (1 markah): Penghargaan khusus menunjukkan bahawa usahanya diperhatikan dan mempunyai nilai kepada kumpulan.

☐ P3 (1 markah): Tanya minat serta kebolehannya sebelum membahagikan peranan seterusnya.

☐ P4 (1 markah): Maklumat individu lebih adil daripada stereotaip dan membuka peluang kerjasama yang bermakna.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7S10 | 7.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.5, 2.4.6

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu Iman pertimbangkan.

Contoh jawapan

1. Bantuan sahabat yang boleh dihargai tanpa kewajipan menurut semua permintaan.
2. Kesan gurauan terhadap maruah dan perasaan murid sasaran.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bantuan sahabat yang boleh dihargai tanpa kewajipan menurut semua permintaan.

☐ P2 (1 markah): Kesan gurauan terhadap maruah dan perasaan murid sasaran.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M7S10 (b) Cadangkan dua tindakan Iman dan jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Iman boleh menghargai bantuan lalu sambil menolak gurauan tersebut dengan jelas. Rasa syukur tidak mewajibkan penyertaan dalam perlakuan yang merendahkan orang lain.

Iman boleh mencadangkan aktiviti yang melibatkan semua dengan bahasa yang menghormati. Kerjasama tanpa penghinaan lebih sesuai untuk memupuk persahabatan merentas kaum dan kepercayaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Iman boleh menghargai bantuan lalu sambil menolak gurauan tersebut dengan jelas.

☐ P2 (1 markah): Rasa syukur tidak mewajibkan penyertaan dalam perlakuan yang merendahkan orang lain.

☐ P3 (1 markah): Iman boleh mencadangkan aktiviti yang melibatkan semua dengan bahasa yang menghormati.

☐ P4 (1 markah): Kerjasama tanpa penghinaan lebih sesuai untuk memupuk persahabatan merentas kaum dan kepercayaan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M7E01 | 7.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.1

Huraikan empat pertimbangan atau langkah yang membantu Johan menilai persahabatan ini. Jelaskan setiap perkara.

Contoh jawapan

Johan perlu menilai sama ada batas privasinya dihormati oleh kumpulan tersebut. Permintaan kata laluan sebagai syarat diterima menunjukkan tekanan yang tidak sesuai, kerana persahabatan tidak memerlukan akses kepada semua maklumat peribadi.

Dia perlu membezakan bantuan belajar daripada membenarkan kerja disalin. Sahabat yang positif boleh meminta penerangan dan mencuba sendiri, bukannya memindahkan tanggungjawab atau melibatkan orang lain dalam ketidakjujuran.

Johan perlu menilai ruang untuk berbeza pendapat tanpa dihina atau diancam. Keperluan sentiasa bersetuju boleh menyekat pertimbangannya, sedangkan hubungan sihat membenarkan teguran serta perbincangan yang mempunyai alasan dan bahasa sopan.

Dia boleh mendapatkan pandangan orang dewasa yang dipercayai jika tekanan berterusan. Sokongan membantu Johan membuat pilihan yang selamat tanpa menganggap keinginan mempunyai sahabat mewajibkannya memenuhi syarat yang merugikan diri sendiri.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Johan perlu menilai sama ada batas privasinya dihormati oleh kumpulan tersebut.

☐ H1 (1 markah): Permintaan kata laluan sebagai syarat diterima menunjukkan tekanan yang tidak sesuai, kerana persahabatan tidak memerlukan akses kepada semua maklumat peribadi.

☐ F2 (1 markah): Dia perlu membezakan bantuan belajar daripada membenarkan kerja disalin.

☐ H2 (1 markah): Sahabat yang positif boleh meminta penerangan dan mencuba sendiri, bukannya memindahkan tanggungjawab atau melibatkan orang lain dalam ketidakjujuran.

☐ F3 (1 markah): Johan perlu menilai ruang untuk berbeza pendapat tanpa dihina atau diancam.

☐ H3 (1 markah): Keperluan sentiasa bersetuju boleh menyekat pertimbangannya, sedangkan hubungan sihat membenarkan teguran serta perbincangan yang mempunyai alasan dan bahasa sopan.

☐ F4 (1 markah): Dia boleh mendapatkan pandangan orang dewasa yang dipercayai jika tekanan berterusan.

☐ H4 (1 markah): Sokongan membantu Johan membuat pilihan yang selamat tanpa menganggap keinginan mempunyai sahabat mewajibkannya memenuhi syarat yang merugikan diri sendiri.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M7E02 | 7.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.2

Huraikan empat kebaikan persahabatan yang sihat kepada kumpulan ini. Berikan penjelasan bagi setiap kebaikan.

Contoh jawapan

Persahabatan membuka peluang berkongsi idea daripada minat dan pengalaman yang berbeza. Apabila setiap pandangan didengar dengan hormat, kumpulan boleh mengenali pilihan yang lebih luas sebelum memilih cara melaksanakan projek bersama.

Hubungan yang menyokong memudahkan ahli bertanya apabila arahan kurang difahami. Penerangan rakan membantu pembelajaran tanpa perlu mempermalukan sesiapa, tetapi setiap ahli masih perlu mencuba dan memahami tugasnya sendiri.

Kerjasama membolehkan tugas dibahagikan mengikut kemampuan serta persetujuan ahli. Beban tidak perlu tertumpu pada seorang sahaja, dan setiap sahabat mendapat peluang menunjukkan sumbangan yang relevan kepada hasil kumpulan.

Maklum balas yang sopan membantu ahli memperbaiki bahagian kerja tertentu. Cadangan beralasan boleh menunjukkan kekurangan yang terlepas pandang tanpa merendahkan nilai diri, sekali gus menyokong kepercayaan dan pembelajaran bersama.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Persahabatan membuka peluang berkongsi idea daripada minat dan pengalaman yang berbeza.

☐ H1 (1 markah): Apabila setiap pandangan didengar dengan hormat, kumpulan boleh mengenali pilihan yang lebih luas sebelum memilih cara melaksanakan projek bersama.

☐ F2 (1 markah): Hubungan yang menyokong memudahkan ahli bertanya apabila arahan kurang difahami.

☐ H2 (1 markah): Penerangan rakan membantu pembelajaran tanpa perlu mempermalukan sesiapa, tetapi setiap ahli masih perlu mencuba dan memahami tugasnya sendiri.

☐ F3 (1 markah): Kerjasama membolehkan tugas dibahagikan mengikut kemampuan serta persetujuan ahli.

☐ H3 (1 markah): Beban tidak perlu tertumpu pada seorang sahaja, dan setiap sahabat mendapat peluang menunjukkan sumbangan yang relevan kepada hasil kumpulan.

☐ F4 (1 markah): Maklum balas yang sopan membantu ahli memperbaiki bahagian kerja tertentu.

☐ H4 (1 markah): Cadangan beralasan boleh menunjukkan kekurangan yang terlepas pandang tanpa merendahkan nilai diri, sekali gus menyokong kepercayaan dan pembelajaran bersama.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M7E03 | 7.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.3

Ramalkan empat kesan munasabah terhadap Alia atau pihak lain jika perlakuan itu diteruskan. Jelaskan sebab setiap kesan.

Contoh jawapan

Murid dalam gambar boleh berasa terluka dan kehilangan kepercayaan terhadap rakan. Perkongsian yang memalukan tanpa persetujuan menjejaskan privasi serta boleh mengubah cara orang lain melayannya, walaupun kumpulan menganggapnya sebagai gurauan.

Tugas projek boleh tertangguh apabila ahli memilih untuk mengabaikan peranan mereka. Bahagian yang tidak disiapkan menyukarkan penyelarasan dan mengurangkan peluang kumpulan menghasilkan kerja yang telah dipersetujui mengikut masa yang sesuai.

Ahli yang masih bertanggungjawab mungkin terpaksa menanggung beban kerja tambahan. Keadaan ini boleh menimbulkan rasa tidak adil kerana mereka perlu menggantikan sumbangan orang lain tanpa pembahagian semula yang dipersetujui bersama.

Alia mungkin semakin tertekan untuk mengikut keputusan kumpulan walaupun tidak selesa. Ejekan terhadap penolakan boleh menyukarkan penetapan batas, maka akibat ini menunjukkan kepentingan mendapatkan sokongan dan tidak menilai kesetiaan melalui kepatuhan tanpa pertimbangan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Murid dalam gambar boleh berasa terluka dan kehilangan kepercayaan terhadap rakan.

☐ H1 (1 markah): Perkongsian yang memalukan tanpa persetujuan menjejaskan privasi serta boleh mengubah cara orang lain melayannya, walaupun kumpulan menganggapnya sebagai gurauan.

☐ F2 (1 markah): Tugas projek boleh tertangguh apabila ahli memilih untuk mengabaikan peranan mereka.

☐ H2 (1 markah): Bahagian yang tidak disiapkan menyukarkan penyelarasan dan mengurangkan peluang kumpulan menghasilkan kerja yang telah dipersetujui mengikut masa yang sesuai.

☐ F3 (1 markah): Ahli yang masih bertanggungjawab mungkin terpaksa menanggung beban kerja tambahan.

☐ H3 (1 markah): Keadaan ini boleh menimbulkan rasa tidak adil kerana mereka perlu menggantikan sumbangan orang lain tanpa pembahagian semula yang dipersetujui bersama.

☐ F4 (1 markah): Alia mungkin semakin tertekan untuk mengikut keputusan kumpulan walaupun tidak selesa.

☐ H4 (1 markah): Ejekan terhadap penolakan boleh menyukarkan penetapan batas, maka akibat ini menunjukkan kepentingan mendapatkan sokongan dan tidak menilai kesetiaan melalui kepatuhan tanpa pertimbangan.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M7E04 | 7.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.4

Huraikan empat tindakan Hanif untuk mengimbangkan kedua-dua hubungan. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Hanif perlu menyemak komitmen keluarga yang telah dipersetujui sebelum memberi jawapan. Maklumat tentang masa dan tugas membantu menentukan ruang yang benar-benar tersedia, bukannya menerima jemputan dahulu lalu membuat janji yang bercanggah.

Hanif boleh menerangkan keadaan kepada sahabat dengan bahasa yang sopan dan jujur. Penjelasan menunjukkan bahawa penolakan masa tertentu berkaitan dengan tanggungjawab, bukan semestinya penolakan terhadap hubungan atau keinginan untuk berkawan bersama mereka.

Dia boleh mencadangkan masa lain atau kegiatan yang sesuai melalui perbincangan. Pilihan ini mengekalkan peluang bersahabat sambil memberi ruang kepada keperluan keluarga, tanpa menuntut satu pihak mengorbankan semua komitmen secara sepihak.

Hanif perlu memaklumkan perubahan lokasi kepada penjaga sebelum bersetuju meneruskannya. Rancangan baharu mungkin mempunyai keperluan perjalanan dan keselamatan berbeza, maka persetujuan berdasarkan maklumat lama perlu disemak semula dengan pihak yang sesuai.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Hanif perlu menyemak komitmen keluarga yang telah dipersetujui sebelum memberi jawapan.

☐ H1 (1 markah): Maklumat tentang masa dan tugas membantu menentukan ruang yang benar-benar tersedia, bukannya menerima jemputan dahulu lalu membuat janji yang bercanggah.

☐ F2 (1 markah): Hanif boleh menerangkan keadaan kepada sahabat dengan bahasa yang sopan dan jujur.

☐ H2 (1 markah): Penjelasan menunjukkan bahawa penolakan masa tertentu berkaitan dengan tanggungjawab, bukan semestinya penolakan terhadap hubungan atau keinginan untuk berkawan bersama mereka.

☐ F3 (1 markah): Dia boleh mencadangkan masa lain atau kegiatan yang sesuai melalui perbincangan.

☐ H3 (1 markah): Pilihan ini mengekalkan peluang bersahabat sambil memberi ruang kepada keperluan keluarga, tanpa menuntut satu pihak mengorbankan semua komitmen secara sepihak.

☐ F4 (1 markah): Hanif perlu memaklumkan perubahan lokasi kepada penjaga sebelum bersetuju meneruskannya.

☐ H4 (1 markah): Rancangan baharu mungkin mempunyai keperluan perjalanan dan keselamatan berbeza, maka persetujuan berdasarkan maklumat lama perlu disemak semula dengan pihak yang sesuai.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M7E05 | 7.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 73-86 | Rujukan 2.4.5, 2.4.6

Huraikan empat tindakan untuk membina persahabatan yang menghargai murid baharu dan memupuk perpaduan. Jelaskan setiap tindakan.

Contoh jawapan

Ahli kumpulan boleh menyapa murid baharu dan bertanya minatnya dengan sopan. Pertanyaan memberi peluang mengenali individu sebenar dan mengelakkan andaian bahawa semua orang daripada latar yang sama mempunyai minat serta kebolehan serupa.

Mereka boleh mengucapkan terima kasih dengan menyebut bantuan menyediakan bahan aktiviti. Penghargaan khusus menunjukkan bahawa sumbangannya diperhatikan, sambil mengelakkan tuntutan bahawa bantuan tersebut mesti dibalas dengan kesetiaan atau persetujuan tanpa batas.

Kumpulan perlu membahagikan peranan aktiviti melalui persetujuan dan peluang yang adil. Kerjasama yang sebenar membolehkan murid baharu menyumbang, mengenali ahli lain dan membina kepercayaan melalui pengalaman bersama yang menghormati kemampuan masing-masing.

Ahli perlu menghentikan stereotaip atau gurauan yang merendahkan kaum seseorang. Bahasa yang menghormati membantu menjaga perasaan serta maruah, dan perbezaan boleh dibincangkan dengan sopan tanpa menjadikan individu wakil tunggal seluruh kaumnya.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Ahli kumpulan boleh menyapa murid baharu dan bertanya minatnya dengan sopan.

☐ H1 (1 markah): Pertanyaan memberi peluang mengenali individu sebenar dan mengelakkan andaian bahawa semua orang daripada latar yang sama mempunyai minat serta kebolehan serupa.

☐ F2 (1 markah): Mereka boleh mengucapkan terima kasih dengan menyebut bantuan menyediakan bahan aktiviti.

☐ H2 (1 markah): Penghargaan khusus menunjukkan bahawa sumbangannya diperhatikan, sambil mengelakkan tuntutan bahawa bantuan tersebut mesti dibalas dengan kesetiaan atau persetujuan tanpa batas.

☐ F3 (1 markah): Kumpulan perlu membahagikan peranan aktiviti melalui persetujuan dan peluang yang adil.

☐ H3 (1 markah): Kerjasama yang sebenar membolehkan murid baharu menyumbang, mengenali ahli lain dan membina kepercayaan melalui pengalaman bersama yang menghormati kemampuan masing-masing.

☐ F4 (1 markah): Ahli perlu menghentikan stereotaip atau gurauan yang merendahkan kaum seseorang.

☐ H4 (1 markah): Bahasa yang menghormati membantu menjaga perasaan serta maruah, dan perbezaan boleh dibincangkan dengan sopan tanpa menjadikan individu wakil tunggal seluruh kaumnya.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 08 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Warga Prihatin Sekolah Sejahtera

Berstruktur dan esei pendek

Sekolah yang sejahtera memberi ruang kepada warga pelbagai kaum untuk belajar, bekerja dan berinteraksi dengan selamat serta hormat. Kesejahteraan melibatkan hubungan, kebersihan, peluang penyertaan dan cara menangani masalah. Unit ini menghubungkan ciri sekolah yang harmoni dengan tindakan harian murid, termasuk komunikasi, bantuan yang sesuai dan kerjasama bersama warga sekolah.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M8S01 | 8.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

Sekolah kelihatan bersih dan mempunyai taman yang cantik. Namun, beberapa murid takut meminta bantuan kerana bimbang akan diejek.

(a) Nyatakan satu ciri positif dan satu perkara yang perlu diperbaiki. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab kesejahteraan sekolah tidak boleh dinilai melalui rupa bangunan sahaja. [4 markah]

M8S02 | 8.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

Dalam satu aktiviti, guru, murid dan kakitangan membantu menyediakan ruang. Seorang murid berkata hanya guru dan murid patut dihargai.

(a) Nyatakan dua golongan warga sekolah selain murid. [2 markah]

(b) Jelaskan dua ciri layanan yang sepatutnya diamalkan terhadap semua warga sekolah. [4 markah]

M8S03 | 8.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

Perbincangan kelas sering dikuasai dua orang. Beberapa murid baharu daripada latar berbeza tidak pernah mendapat peluang memberikan idea.

(a) Nyatakan dua halangan penyertaan dalam situasi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua usaha mengatasi halangan itu dan jelaskan sebab setiap usaha. [4 markah]

M8S04 | 8.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

Kelab merancang aktiviti di ruang yang sempit. Seorang ahli memerlukan ruang pergerakan lebih luas, sementara bahan berkumpulan diletakkan di tengah laluan.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dinilai sebelum aktiviti. [2 markah]

(b) Cadangkan dua penyesuaian dengan bantuan guru dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M8S05 | 8.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

Kelas memperkenalkan giliran bercakap dan pembahagian tugas melalui perbincangan. Lebih ramai ahli kini menyumbang idea serta mengetahui peranan mereka.

(a) Nyatakan dua perubahan yang dapat diperhatikan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua manfaat perubahan tersebut kepada kesejahteraan kelas. [4 markah]

M8S06 | 8.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

Sekolah menyediakan cara menyampaikan masalah secara peribadi kepada guru. Beberapa murid mula meminta bantuan tentang gangguan yang sebelum ini tidak dilaporkan.

(a) Nyatakan dua ciri saluran bantuan dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kepentingan saluran tersebut kepada warga sekolah. [4 markah]

M8S07 | 8.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

Amira berasa diterima selepas kumpulan mendengar ideanya. Namun, dia masih gementar untuk bercakap kerana baru menyertai kelas.

(a) Nyatakan dua perasaan Amira. [2 markah]

(b) Jelaskan sebab yang munasabah bagi setiap perasaan berdasarkan situasi. [4 markah]

M8S08 | 8.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

Selepas aktiviti kelas, seorang murid memilih menulis refleksi peribadi. Dia tidak selesa menceritakan pengalaman di hadapan semua orang.

(a) Nyatakan dua cara guru atau rakan menghormati pilihannya. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab pilihan cara perkongsian penting kepada kesejahteraan. [4 markah]

M8S09 | 8.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

Kumpulan menyusun sudut bacaan. Terdapat rak berat yang menghalang laluan, seorang ahli belum mendapat tugas dan guru berada berhampiran.

(a) Nyatakan dua masalah yang perlu diberi perhatian. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan yang menjaga keselamatan dan penyertaan serta jelaskan sebabnya. [4 markah]

M8S10 | 8.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4, 3.1.5

Selepas aktiviti bersama pelbagai latar, ruang kelas lebih kemas. Namun, maklum balas menunjukkan dua ahli membuat hampir semua kerja dan beberapa ahli tidak pasti peranan mereka.

(a) Nyatakan satu hasil positif dan satu kelemahan pelaksanaan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua pembaikan aktiviti berikutnya dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M8E01 | 8.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

Sebuah sekolah mempunyai bangunan yang kemas. Untuk menilai kesejahteraan secara lebih menyeluruh, kelas diminta memerhatikan pengalaman warga sekolah yang berbeza.

Huraikan empat ciri sekolah sejahtera yang patut diperhatikan selain rupa bangunan. Jelaskan setiap ciri.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M8E02 | 8.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

Kelab sekolah mahu memperbaiki aktiviti berkumpulan. Murid baharu jarang diberi peranan, arahan kurang jelas dan sesetengah ahli memerlukan cara penyertaan yang disesuaikan.

Huraikan empat cadangan meningkatkan kesejahteraan dan penyertaan ahli pelbagai latar. Jelaskan setiap cadangan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M8E03 | 8.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

Kelas melaksanakan giliran bercakap, pembahagian tugas yang jelas, penjagaan ruang bersama dan saluran meminta bantuan kepada guru.

Huraikan empat manfaat amalan tersebut terhadap kesejahteraan warga sekolah. Berikan satu penjelasan bagi setiap manfaat.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M8E04 | 8.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

Selepas aktiviti, seorang murid berasa diterima, seorang masih gementar dan seorang kurang selesa berkongsi pengalaman secara terbuka. Guru mahu memahami perasaan mereka dengan hormat.

Huraikan empat cara memahami dan menghormati perasaan murid dalam situasi ini. Jelaskan setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

M8E05 | 8.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

Kumpulan pelbagai kaum menyusun ruang bacaan dengan guru berhampiran. Rak berat menghalang laluan, seorang ahli belum mendapat peranan dan pengguna meminta bahan lebih mudah dicari.

Huraikan empat tindakan untuk menjayakan aktiviti secara selamat, adil dan bermanfaat. Jelaskan setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat.
2. Susun empat idea; berikan satu penjelasan khusus bagi setiap idea.
3. Semak kesesuaian, keselamatan dan hubungan jawapan dengan rangsangan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M8S01 | 8.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

(a) Nyatakan satu ciri positif dan satu perkara yang perlu diperbaiki.

Contoh jawapan

1. Kebersihan dan persekitaran fizikal dijaga dengan baik.
2. Murid perlu dapat meminta bantuan tanpa takut diejek.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kebersihan dan persekitaran fizikal dijaga dengan baik.

☐ P2 (1 markah): Murid perlu dapat meminta bantuan tanpa takut diejek.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S01 (b) Jelaskan dua sebab kesejahteraan sekolah tidak boleh dinilai melalui rupa bangunan sahaja.

Contoh jawapan

Kesejahteraan juga melibatkan hubungan yang menghormati warga. Ejekan boleh menjejaskan pengalaman murid walaupun persekitaran fizikal kelihatan menarik.

Warga memerlukan ruang yang selamat untuk menyatakan masalah. Masalah yang tidak kelihatan mungkin tersembunyi jika murid takut meminta bantuan daripada pihak sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kesejahteraan juga melibatkan hubungan yang menghormati warga.

☐ P2 (1 markah): Ejekan boleh menjejaskan pengalaman murid walaupun persekitaran fizikal kelihatan menarik.

☐ P3 (1 markah): Warga memerlukan ruang yang selamat untuk menyatakan masalah.

☐ P4 (1 markah): Masalah yang tidak kelihatan mungkin tersembunyi jika murid takut meminta bantuan daripada pihak sesuai.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S02 | 8.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

(a) Nyatakan dua golongan warga sekolah selain murid.

Contoh jawapan

1. Guru.
2. Kakitangan sekolah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Guru.

☐ P2 (1 markah): Kakitangan sekolah.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S02 (b) Jelaskan dua ciri layanan yang sepatutnya diamalkan terhadap semua warga sekolah.

Contoh jawapan

Semua warga perlu dilayan dengan sopan tanpa merendahkan peranan mereka. Tugas yang berbeza saling menyokong kehidupan sekolah dan tidak mengurangkan nilai seseorang.

Sumbangan setiap pihak perlu diiktiraf dengan adil. Penghargaan membantu hubungan saling menghormati dan mengelakkan pihak tertentu berasa dipinggirkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Semua warga perlu dilayan dengan sopan tanpa merendahkan peranan mereka.

☐ P2 (1 markah): Tugas yang berbeza saling menyokong kehidupan sekolah dan tidak mengurangkan nilai seseorang.

☐ P3 (1 markah): Sumbangan setiap pihak perlu diiktiraf dengan adil.

☐ P4 (1 markah): Penghargaan membantu hubungan saling menghormati dan mengelakkan pihak tertentu berasa dipinggirkan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S03 | 8.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

(a) Nyatakan dua halangan penyertaan dalam situasi.

Contoh jawapan

1. Perbincangan dikuasai oleh dua orang.
2. Murid baharu tidak diberi peluang menyumbang idea.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Perbincangan dikuasai oleh dua orang.

☐ P2 (1 markah): Murid baharu tidak diberi peluang menyumbang idea.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S03 (b) Cadangkan dua usaha mengatasi halangan itu dan jelaskan sebab setiap usaha.

Contoh jawapan

Tetapkan giliran ringkas untuk setiap ahli yang bersedia berkongsi. Giliran membuka ruang supaya idea tidak hanya datang daripada ahli paling lantang.

Minta guru membantu pembahagian peranan dan menyemak penyertaan. Bimbingan memberi peluang yang lebih teratur kepada murid baharu tanpa membuat andaian tentang kebolehan mereka.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tetapkan giliran ringkas untuk setiap ahli yang bersedia berkongsi.

☐ P2 (1 markah): Giliran membuka ruang supaya idea tidak hanya datang daripada ahli paling lantang.

☐ P3 (1 markah): Minta guru membantu pembahagian peranan dan menyemak penyertaan.

☐ P4 (1 markah): Bimbingan memberi peluang yang lebih teratur kepada murid baharu tanpa membuat andaian tentang kebolehan mereka.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S04 | 8.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu dinilai sebelum aktiviti.

Contoh jawapan

1. Keperluan ruang pergerakan ahli.
2. Kedudukan bahan yang menghalang laluan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keperluan ruang pergerakan ahli.

☐ P2 (1 markah): Kedudukan bahan yang menghalang laluan.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S04 (b) Cadangkan dua penyesuaian dengan bantuan guru dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Susun semula bahan ringan di tempat sesuai mengikut arahan guru. Laluan yang tidak terhalang membantu warga bergerak dan menggunakan ruang dengan lebih selamat.

Bincangkan lokasi atau cara penyertaan yang memenuhi keperluan ahli. Penyesuaian membuka peluang menyertai aktiviti tanpa mengecualikannya hanya kerana keperluan pergerakan berbeza.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Susun semula bahan ringan di tempat sesuai mengikut arahan guru.

☐ P2 (1 markah): Laluan yang tidak terhalang membantu warga bergerak dan menggunakan ruang dengan lebih selamat.

☐ P3 (1 markah): Bincangkan lokasi atau cara penyertaan yang memenuhi keperluan ahli.

☐ P4 (1 markah): Penyesuaian membuka peluang menyertai aktiviti tanpa mengecualikannya hanya kerana keperluan pergerakan berbeza.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S05 | 8.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

(a) Nyatakan dua perubahan yang dapat diperhatikan.

Contoh jawapan

1. Lebih ramai ahli menyumbang idea.
2. Ahli mengetahui peranan yang dipersetujui.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Lebih ramai ahli menyumbang idea.

☐ P2 (1 markah): Ahli mengetahui peranan yang dipersetujui.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S05 (b) Jelaskan dua manfaat perubahan tersebut kepada kesejahteraan kelas.

Contoh jawapan

Peluang menyumbang boleh mengukuhkan rasa bahawa pandangan ahli dipertimbangkan. Keputusan tidak hanya bergantung pada suara beberapa orang yang paling aktif.

Peranan jelas membantu kerja diurus dengan lebih teratur. Ahli dapat menunaikan tanggungjawab dan mengurangkan pertindihan atau bahagian tugas yang terlepas pandang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Peluang menyumbang boleh mengukuhkan rasa bahawa pandangan ahli dipertimbangkan.

☐ P2 (1 markah): Keputusan tidak hanya bergantung pada suara beberapa orang yang paling aktif.

☐ P3 (1 markah): Peranan jelas membantu kerja diurus dengan lebih teratur.

☐ P4 (1 markah): Ahli dapat menunaikan tanggungjawab dan mengurangkan pertindihan atau bahagian tugas yang terlepas pandang.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S06 | 8.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

(a) Nyatakan dua ciri saluran bantuan dalam rangsangan.

Contoh jawapan

1. Masalah boleh disampaikan secara peribadi.
2. Guru menjadi pihak yang boleh diminta bantuan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Masalah boleh disampaikan secara peribadi.

☐ P2 (1 markah): Guru menjadi pihak yang boleh diminta bantuan.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S06 (b) Jelaskan dua kepentingan saluran tersebut kepada warga sekolah.

Contoh jawapan

Saluran itu membantu masalah yang tersembunyi diketahui oleh pihak sesuai. Guru mempunyai maklumat awal untuk menilai keadaan dan mengusahakan bantuan yang diperlukan.

Murid tidak perlu mendedahkan semua pengalaman kepada khalayak kelas. Pilihan peribadi boleh mengurangkan tekanan perkongsian dan menghormati privasi ketika mendapatkan sokongan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Saluran itu membantu masalah yang tersembunyi diketahui oleh pihak sesuai.

☐ P2 (1 markah): Guru mempunyai maklumat awal untuk menilai keadaan dan mengusahakan bantuan yang diperlukan.

☐ P3 (1 markah): Murid tidak perlu mendedahkan semua pengalaman kepada khalayak kelas.

☐ P4 (1 markah): Pilihan peribadi boleh mengurangkan tekanan perkongsian dan menghormati privasi ketika mendapatkan sokongan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S07 | 8.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

(a) Nyatakan dua perasaan Amira.

Contoh jawapan

1. Berasa diterima.
2. Masih gementar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa diterima.

☐ P2 (1 markah): Masih gementar.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S07 (b) Jelaskan sebab yang munasabah bagi setiap perasaan berdasarkan situasi.

Contoh jawapan

Amira boleh berasa diterima kerana kumpulan mendengar ideanya. Peluang menyumbang menunjukkan pandangannya diberikan perhatian oleh ahli kumpulan.

Amira boleh masih gementar kerana sedang menyesuaikan diri dengan kelas baharu. Sambutan positif tidak semestinya menghilangkan semua rasa kurang pasti dengan serta-merta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Amira boleh berasa diterima kerana kumpulan mendengar ideanya.

☐ P2 (1 markah): Peluang menyumbang menunjukkan pandangannya diberikan perhatian oleh ahli kumpulan.

☐ P3 (1 markah): Amira boleh masih gementar kerana sedang menyesuaikan diri dengan kelas baharu.

☐ P4 (1 markah): Sambutan positif tidak semestinya menghilangkan semua rasa kurang pasti dengan serta-merta.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S08 | 8.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

(a) Nyatakan dua cara guru atau rakan menghormati pilihannya.

Contoh jawapan

1. Menerima refleksi peribadi melalui saluran yang sesuai.
2. Tidak memaksanya mendedahkan pengalaman sensitif kepada kelas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menerima refleksi peribadi melalui saluran yang sesuai.

☐ P2 (1 markah): Tidak memaksanya mendedahkan pengalaman sensitif kepada kelas.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S08 (b) Jelaskan dua sebab pilihan cara perkongsian penting kepada kesejahteraan.

Contoh jawapan

Pilihan memberi ruang murid menyatakan perasaan mengikut keselesaan. Maklumat yang dikongsi boleh menjadi lebih jujur apabila tidak dipaksa mengikut satu bentuk persembahan.

Pilihan membantu menjaga privasi pengalaman tertentu. Sokongan boleh diperoleh daripada orang dipercayai tanpa menjadikan semua butiran peribadi pengetahuan umum.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pilihan memberi ruang murid menyatakan perasaan mengikut keselesaan.

☐ P2 (1 markah): Maklumat yang dikongsi boleh menjadi lebih jujur apabila tidak dipaksa mengikut satu bentuk persembahan.

☐ P3 (1 markah): Pilihan membantu menjaga privasi pengalaman tertentu.

☐ P4 (1 markah): Sokongan boleh diperoleh daripada orang dipercayai tanpa menjadikan semua butiran peribadi pengetahuan umum.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S09 | 8.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

(a) Nyatakan dua masalah yang perlu diberi perhatian.

Contoh jawapan

1. Rak berat menghalang laluan.
2. Seorang ahli belum mendapat peluang menyumbang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rak berat menghalang laluan.

☐ P2 (1 markah): Seorang ahli belum mendapat peluang menyumbang.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S09 (b) Cadangkan dua tindakan yang menjaga keselamatan dan penyertaan serta jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Maklumkan halangan kepada guru dan jangan mengalih rak berat sendiri. Bantuan pihak sesuai mengurangkan risiko semasa menyelesaikan masalah ruang.

Bincangkan tugas ringan yang sesuai dengan ahli yang belum mendapat peranan. Peluang sebenar menyumbang menjadikan kerjasama lebih adil dan tidak hanya menilai hasil siap.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Maklumkan halangan kepada guru dan jangan mengalih rak berat sendiri.

☐ P2 (1 markah): Bantuan pihak sesuai mengurangkan risiko semasa menyelesaikan masalah ruang.

☐ P3 (1 markah): Bincangkan tugas ringan yang sesuai dengan ahli yang belum mendapat peranan.

☐ P4 (1 markah): Peluang sebenar menyumbang menjadikan kerjasama lebih adil dan tidak hanya menilai hasil siap.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8S10 | 8.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4, 3.1.5

(a) Nyatakan satu hasil positif dan satu kelemahan pelaksanaan.

Contoh jawapan

1. Ruang kelas menjadi lebih kemas.
2. Pembahagian tugas atau penerangan peranan belum berkesan untuk semua ahli.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ruang kelas menjadi lebih kemas.

☐ P2 (1 markah): Pembahagian tugas atau penerangan peranan belum berkesan untuk semua ahli.

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima dua isi alternatif yang relevan dengan soalan dan disokong rangsangan; satu markah bagi setiap isi yang berbeza.

M8S10 (b) Cadangkan dua pembaikan aktiviti berikutnya dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Tetapkan peranan melalui perbincangan sebelum aktiviti bermula. Setiap ahli dapat memahami sumbangan yang dipersetujui dan beban tidak tertumpu pada dua orang sahaja.

Semak kemajuan serta peluang penyertaan semasa aktiviti berlangsung. Penyesuaian boleh dibuat lebih awal jika ada ahli tanpa tugas atau masih kurang jelas tentang arahan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tetapkan peranan melalui perbincangan sebelum aktiviti bermula.

☐ P2 (1 markah): Setiap ahli dapat memahami sumbangan yang dipersetujui dan beban tidak tertumpu pada dua orang sahaja.

☐ P3 (1 markah): Semak kemajuan serta peluang penyertaan semasa aktiviti berlangsung.

☐ P4 (1 markah): Penyesuaian boleh dibuat lebih awal jika ada ahli tanpa tugas atau masih kurang jelas tentang arahan.

Terima dua idea alternatif yang relevan bersama penjelasan munasabah bagi setiap idea. Perasaan atau nilai lain yang sesuai boleh diterima jika disokong alasan. Jangan beri markah penjelasan hanya kerana nama nilai disebut. Rubrik ini untuk latihan sahaja.

M8E01 | 8.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

Huraikan empat ciri sekolah sejahtera yang patut diperhatikan selain rupa bangunan. Jelaskan setiap ciri.

Contoh jawapan

Warga sekolah perlu saling menghormati tanpa merendahkan kaum, kemampuan atau peranan seseorang. Layanan sopan kepada murid, guru dan kakitangan menunjukkan bahawa hubungan bersama tidak bergantung pada popularity atau kedudukan tugas semata-mata.

Murid perlu mempunyai ruang untuk meminta bantuan dan menyampaikan masalah dengan selamat. Ketiadaan aduan sahaja belum membuktikan tiada masalah kerana sebahagian murid mungkin takut bersuara jika pernah dipermalukan atau tidak didengari.

Aktiviti perlu memberi peluang penyertaan yang adil kepada warga yang terlibat. Peranan boleh disesuaikan mengikut kemampuan dan keperluan supaya murid baharu atau individu yang memerlukan penyesuaian tidak diketepikan tanpa perbincangan.

Keselamatan dan penggunaan ruang bersama perlu dijaga dalam amalan harian. Laluan yang sesuai serta tindakan melaporkan kerosakan membantu warga menggunakan kemudahan dengan lebih teratur, bukannya menilai sekolah melalui hiasan sahaja.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Warga sekolah perlu saling menghormati tanpa merendahkan kaum, kemampuan atau peranan seseorang.

☐ H1 (1 markah): Layanan sopan kepada murid, guru dan kakitangan menunjukkan bahawa hubungan bersama tidak bergantung pada popularity atau kedudukan tugas semata-mata.

☐ F2 (1 markah): Murid perlu mempunyai ruang untuk meminta bantuan dan menyampaikan masalah dengan selamat.

☐ H2 (1 markah): Ketiadaan aduan sahaja belum membuktikan tiada masalah kerana sebahagian murid mungkin takut bersuara jika pernah dipermalukan atau tidak didengari.

☐ F3 (1 markah): Aktiviti perlu memberi peluang penyertaan yang adil kepada warga yang terlibat.

☐ H3 (1 markah): Peranan boleh disesuaikan mengikut kemampuan dan keperluan supaya murid baharu atau individu yang memerlukan penyesuaian tidak diketepikan tanpa perbincangan.

☐ F4 (1 markah): Keselamatan dan penggunaan ruang bersama perlu dijaga dalam amalan harian.

☐ H4 (1 markah): Laluan yang sesuai serta tindakan melaporkan kerosakan membantu warga menggunakan kemudahan dengan lebih teratur, bukannya menilai sekolah melalui hiasan sahaja.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M8E02 | 8.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

Huraikan empat cadangan meningkatkan kesejahteraan dan penyertaan ahli pelbagai latar. Jelaskan setiap cadangan.

Contoh jawapan

Kelab boleh bertanya pengalaman serta keperluan ahli sebelum menentukan perubahan aktiviti. Maklumat daripada peserta membantu mengenal pasti halangan sebenar dan mengelakkan andaian bahawa satu cara penyertaan sesuai untuk semua murid.

Peranan boleh dibincangkan dan dibahagikan secara adil dengan bantuan guru. Murid baharu mendapat peluang menyumbang berdasarkan minat serta kemampuan, bukannya diketepikan kerana belum dikenali atau dianggap kurang berpengalaman oleh kumpulan.

Arahan perlu diterangkan dengan jelas dan kefahaman ahli disemak secara sopan. Peluang bertanya membantu mengurangkan kekeliruan tanpa mempermalukan murid yang memerlukan penerangan tambahan atau cara komunikasi yang sedikit berbeza.

Kelab boleh menyesuaikan ruang serta tugas dan meminta maklum balas selepas aktiviti. Penyesuaian membantu peluang sebenar menyertai, manakala maklum balas menunjukkan sama ada perubahan memenuhi keperluan atau masih memerlukan pembaikan pada masa seterusnya.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kelab boleh bertanya pengalaman serta keperluan ahli sebelum menentukan perubahan aktiviti.

☐ H1 (1 markah): Maklumat daripada peserta membantu mengenal pasti halangan sebenar dan mengelakkan andaian bahawa satu cara penyertaan sesuai untuk semua murid.

☐ F2 (1 markah): Peranan boleh dibincangkan dan dibahagikan secara adil dengan bantuan guru.

☐ H2 (1 markah): Murid baharu mendapat peluang menyumbang berdasarkan minat serta kemampuan, bukannya diketepikan kerana belum dikenali atau dianggap kurang berpengalaman oleh kumpulan.

☐ F3 (1 markah): Arahan perlu diterangkan dengan jelas dan kefahaman ahli disemak secara sopan.

☐ H3 (1 markah): Peluang bertanya membantu mengurangkan kekeliruan tanpa mempermalukan murid yang memerlukan penerangan tambahan atau cara komunikasi yang sedikit berbeza.

☐ F4 (1 markah): Kelab boleh menyesuaikan ruang serta tugas dan meminta maklum balas selepas aktiviti.

☐ H4 (1 markah): Penyesuaian membantu peluang sebenar menyertai, manakala maklum balas menunjukkan sama ada perubahan memenuhi keperluan atau masih memerlukan pembaikan pada masa seterusnya.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M8E03 | 8.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

Huraikan empat manfaat amalan tersebut terhadap kesejahteraan warga sekolah. Berikan satu penjelasan bagi setiap manfaat.

Contoh jawapan

Giliran bercakap memberi peluang lebih banyak pandangan dipertimbangkan dalam keputusan kumpulan. Ahli boleh mengetahui bahawa idea mereka didengar, dan maklumat daripada pengalaman berbeza membantu memahami keperluan yang mungkin terlepas pandang sebelum ini.

Pembahagian tugas yang jelas membantu kerja disiapkan dengan lebih teratur dan seimbang. Setiap ahli memahami tanggungjawab yang dipersetujui, maka pertindihan kerja atau beban yang tertumpu pada seorang dapat dikurangkan melalui penyelarasan bersama.

Penjagaan ruang bersama menyokong keselesaan pengguna yang menjalankan pelbagai aktiviti di sekolah. Bahan yang mudah dicari dan laluan yang tidak terhalang memudahkan penggunaan harian, walaupun manfaat ini tidak menjamin semua masalah pembelajaran hilang.

Saluran meminta bantuan memberi peluang masalah diketahui oleh orang dewasa yang sesuai. Murid tidak perlu menanggung gangguan secara bersendirian, dan pihak yang menerima maklumat boleh menilai keadaan serta mengusahakan sokongan berdasarkan keperluan sebenar.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Giliran bercakap memberi peluang lebih banyak pandangan dipertimbangkan dalam keputusan kumpulan.

☐ H1 (1 markah): Ahli boleh mengetahui bahawa idea mereka didengar, dan maklumat daripada pengalaman berbeza membantu memahami keperluan yang mungkin terlepas pandang sebelum ini.

☐ F2 (1 markah): Pembahagian tugas yang jelas membantu kerja disiapkan dengan lebih teratur dan seimbang.

☐ H2 (1 markah): Setiap ahli memahami tanggungjawab yang dipersetujui, maka pertindihan kerja atau beban yang tertumpu pada seorang dapat dikurangkan melalui penyelarasan bersama.

☐ F3 (1 markah): Penjagaan ruang bersama menyokong keselesaan pengguna yang menjalankan pelbagai aktiviti di sekolah.

☐ H3 (1 markah): Bahan yang mudah dicari dan laluan yang tidak terhalang memudahkan penggunaan harian, walaupun manfaat ini tidak menjamin semua masalah pembelajaran hilang.

☐ F4 (1 markah): Saluran meminta bantuan memberi peluang masalah diketahui oleh orang dewasa yang sesuai.

☐ H4 (1 markah): Murid tidak perlu menanggung gangguan secara bersendirian, dan pihak yang menerima maklumat boleh menilai keadaan serta mengusahakan sokongan berdasarkan keperluan sebenar.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M8E04 | 8.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

Huraikan empat cara memahami dan menghormati perasaan murid dalam situasi ini. Jelaskan setiap cara.

Contoh jawapan

Guru boleh meminta murid mengaitkan perasaan dengan pengalaman tertentu yang selesa dikongsi. Penjelasan seperti diberi peluang bercakap membantu memahami sebab perasaan tanpa menganggap satu perkataan sahaja mewakili keseluruhan pengalaman seseorang dalam aktiviti.

Perasaan bercampur perlu diterima tanpa memaksa semua murid menyebut kegembiraan yang sama. Murid boleh menghargai sambutan sambil masih gementar, terutama ketika menyesuaikan diri dengan rakan atau tugasan yang belum biasa dilakukannya.

Pilihan refleksi peribadi boleh disediakan kepada murid yang kurang selesa bercakap terbuka. Cara itu menghormati privasi dan memberi ruang mendapatkan sokongan tanpa mewajibkan pendedahan pengalaman sensitif kepada seluruh kelas atau kumpulan.

Maklum balas perasaan boleh digunakan untuk menawarkan sokongan dan menambah baik aktiviti seterusnya. Mendengar sahaja belum mencukupi jika keperluan yang dinyatakan diabaikan, maka bantuan yang sesuai perlu dibincangkan bersama murid dan pihak berkaitan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Guru boleh meminta murid mengaitkan perasaan dengan pengalaman tertentu yang selesa dikongsi.

☐ H1 (1 markah): Penjelasan seperti diberi peluang bercakap membantu memahami sebab perasaan tanpa menganggap satu perkataan sahaja mewakili keseluruhan pengalaman seseorang dalam aktiviti.

☐ F2 (1 markah): Perasaan bercampur perlu diterima tanpa memaksa semua murid menyebut kegembiraan yang sama.

☐ H2 (1 markah): Murid boleh menghargai sambutan sambil masih gementar, terutama ketika menyesuaikan diri dengan rakan atau tugasan yang belum biasa dilakukannya.

☐ F3 (1 markah): Pilihan refleksi peribadi boleh disediakan kepada murid yang kurang selesa bercakap terbuka.

☐ H3 (1 markah): Cara itu menghormati privasi dan memberi ruang mendapatkan sokongan tanpa mewajibkan pendedahan pengalaman sensitif kepada seluruh kelas atau kumpulan.

☐ F4 (1 markah): Maklum balas perasaan boleh digunakan untuk menawarkan sokongan dan menambah baik aktiviti seterusnya.

☐ H4 (1 markah): Mendengar sahaja belum mencukupi jika keperluan yang dinyatakan diabaikan, maka bantuan yang sesuai perlu dibincangkan bersama murid dan pihak berkaitan.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

M8E05 | 8.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

Huraikan empat tindakan untuk menjayakan aktiviti secara selamat, adil dan bermanfaat. Jelaskan setiap tindakan.

Contoh jawapan

Kumpulan perlu memaklumkan halangan rak kepada guru sebelum cuba mengalihkannya sendiri. Rak berat melibatkan risiko yang melampaui tugas ringan murid, maka bantuan orang dewasa diperlukan supaya keinginan menyumbang tidak menjejaskan keselamatan warga.

Ahli perlu berbincang tentang tugas yang sesuai untuk individu yang belum mendapat peranan. Peluang sebenar menyumbang membolehkan kerjasama lebih adil dan mengelakkan andaian bahawa seseorang tidak berminat hanya kerana belum diberikan tugas.

Bahan boleh disusun dengan label yang jelas berdasarkan keperluan pengguna dan arahan guru. Susunan yang membantu pencarian memenuhi tujuan ruang bacaan, bukannya hanya menghasilkan penampilan menarik yang masih mengelirukan orang yang menggunakan bahan tersebut.

Selepas aktiviti, kumpulan boleh meminta pandangan pengguna dan menilai pembahagian sumbangan ahli. Maklum balas menunjukkan manfaat sebenar serta peluang penambahbaikan, sementara refleksi penyertaan membantu memastikan kejayaan tidak hanya dinilai melalui ruang yang kelihatan kemas.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kumpulan perlu memaklumkan halangan rak kepada guru sebelum cuba mengalihkannya sendiri.

☐ H1 (1 markah): Rak berat melibatkan risiko yang melampaui tugas ringan murid, maka bantuan orang dewasa diperlukan supaya keinginan menyumbang tidak menjejaskan keselamatan warga.

☐ F2 (1 markah): Ahli perlu berbincang tentang tugas yang sesuai untuk individu yang belum mendapat peranan.

☐ H2 (1 markah): Peluang sebenar menyumbang membolehkan kerjasama lebih adil dan mengelakkan andaian bahawa seseorang tidak berminat hanya kerana belum diberikan tugas.

☐ F3 (1 markah): Bahan boleh disusun dengan label yang jelas berdasarkan keperluan pengguna dan arahan guru.

☐ H3 (1 markah): Susunan yang membantu pencarian memenuhi tujuan ruang bacaan, bukannya hanya menghasilkan penampilan menarik yang masih mengelirukan orang yang menggunakan bahan tersebut.

☐ F4 (1 markah): Selepas aktiviti, kumpulan boleh meminta pandangan pengguna dan menilai pembahagian sumbangan ahli.

☐ H4 (1 markah): Maklum balas menunjukkan manfaat sebenar serta peluang penambahbaikan, sementara refleksi penyertaan membantu memastikan kejayaan tidak hanya dinilai melalui ruang yang kelihatan kemas.

Ini ialah contoh jawapan dan rubrik latihan, bukan skema rasmi. Terima empat idea alternatif yang relevan, masing-masing dengan penjelasan yang munasabah. Nilai atau perasaan lain boleh diterima jika sesuai dan disokong alasan. Markah diberi kepada isi serta penjelasan yang diminta, bukan hafalan nama nilai semata-mata.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 09 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Keselamatan Tempat Tinggal Tanggungjawab Bersama

Berstruktur dan esei pendek

Keselamatan tempat tinggal memerlukan kerjasama penduduk, termasuk remaja mengikut kemampuan mereka. Unit ini membantu kamu mengenali ancaman, menimbang kesannya dan memilih langkah pencegahan yang selamat. Kamu juga akan membincangkan perasaan apabila kawasan kediaman terpelihara serta mencuba aktiviti bersama keluarga atau jiran tanpa mengira kaum.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M9S01 | 9.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

Di Apartmen Sentosa, lampu koridor tingkat dua tidak menyala dan beberapa pasu menghalang laluan ke tangga. Iman melalui koridor itu bersama ayahnya.

(a) Nyatakan dua ancaman yang terdapat dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan selamat berserta satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

M9S02 | 9.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.2

Kawasan perumahan Cempaka mempunyai laluan pejalan kaki yang telah dibaiki. Kanak-kanak, orang dewasa dan warga tua menggunakan laluan itu setiap hari.

(a) Nyatakan dua kumpulan pengguna yang mendapat manfaat daripada pembaikan itu. [2 markah]

(b) Huraikan dua kepentingan mengekalkan keselamatan laluan tersebut. [4 markah]

M9S03 | 9.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

Yana terlihat lubang di tepi jalan masuk kediamannya. Dia belum mengetahui puncanya dan ingin memberitahu penjaga dari tempat yang selamat.

(a) Nyatakan dua butiran pemerhatian yang berguna dalam laporan Yana. [2 markah]

(b) Jelaskan dua tindakan yang patut dilakukan Yana, dengan satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

M9S04 | 9.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.4, 3.2.3

Selepas pemegang tangga dibaiki, Suren berasa lebih tenang. Neneknya masih berhati-hati kerana pernah hampir terjatuh di tangga itu.

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah bagi Suren dan satu bagi neneknya. [2 markah]

(b) Cadangkan dua respons yang menghormati perasaan nenek, berserta sebab. [4 markah]

M9S05 | 9.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

Dalam kumpulan mesej penduduk, seseorang menuduh seorang pelawat merosakkan pagar hanya kerana tidak mengenalinya. Tiada bukti perbuatan diberikan.

(a) Nyatakan dua maklumat berasaskan pemerhatian yang lebih berguna daripada identiti pelawat. [2 markah]

(b) Huraikan dua tindakan bertanggungjawab terhadap mesej itu. [4 markah]

M9S06 | 9.2

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.2, 3.2.3

Sebuah keluarga menganggap ruang tangga bersama boleh digunakan untuk menyimpan kotak kerana ruang dalam rumah mereka sempit. Jiran lain memerlukan laluan itu setiap hari.

(a) Nyatakan dua pihak yang kepentingannya perlu dipertimbangkan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah penyelesaian berserta sebab yang mengambil kira keselamatan bersama. [4 markah]

M9S07 | 9.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3

Penganjur aktiviti kejiranan menawarkan dua tugas kepada murid: menghasilkan kad keselamatan atau memeriksa kotak elektrik. Program diselia oleh orang dewasa dan terbuka kepada pelbagai kaum.

(a) Nyatakan tugas yang sesuai untuk murid dan satu syarat keselamatannya. [2 markah]

(b) Huraikan dua cara menjadikan penglibatan murid lebih bermakna dan inklusif. [4 markah]

M9S08 | 9.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.4, 3.2.3

Penduduk berjaya membersihkan laluan bersama yang sebelumnya berselerak. Ada yang berasa puas, tetapi mereka sedar bahawa barang mungkin diletakkan semula jika tiada susulan.

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebabnya. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan susulan berserta sebab bagi mengekalkan hasil aktiviti. [4 markah]

M9S09 | 9.3

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

Ketika pulang bersama kakaknya yang dewasa, Hakim melihat seseorang cuba memecahkan mangga sebuah rumah. Mereka berada cukup jauh untuk beredar tanpa mendekati orang itu.

(a) Nyatakan satu ancaman dan satu keutamaan dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Jelaskan dua langkah yang patut diambil berserta sebab. [4 markah]

M9S10 | 9.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3

Kelab remaja mahu menilai projek kad keselamatan yang telah diterangkan kepada keluarga. Mereka mempunyai gambar kad, catatan maklum balas dan senarai tugas sebenar peserta.

(a) Nyatakan dua bukti yang membantu menunjukkan pelaksanaan projek. [2 markah]

(b) Huraikan dua cara menilai projek dengan jujur serta selamat. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M9E01 | 9.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

Di kawasan kediaman Melur, papan arah tercabut, laluan ke dewan dipenuhi barang dan sebuah lampu tangga rosak. Aiden diminta mencadangkan tindakan yang sesuai untuk murid.

Huraikan empat tindakan selamat yang boleh dicadangkan Aiden. Berikan satu sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M9E02 | 9.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.2

Penduduk Taman Jati merancang usaha menjaga keselamatan kawasan bersama. Ada penduduk berpendapat usaha itu hanya menguntungkan keluarga yang mempunyai anak kecil.

Jelaskan empat kepentingan keselamatan kediaman kepada pelbagai penduduk, dengan satu huraian bagi setiap kepentingan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M9E03 | 9.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3

Dalam kumpulan mesej kejiranan, gambar seorang pelawat disebarkan bersama tuduhan tanpa bukti. Pada masa yang sama, terdapat laporan sebenar bahawa pintu pagar bersama tidak boleh ditutup dengan baik.

Huraikan empat tindakan bertanggungjawab untuk menangani maklumat dan masalah keselamatan tersebut. Berikan sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M9E04 | 9.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3, 3.2.4

Selepas laluan pejalan kaki dibaiki, keluarga kamu lebih mudah bergerak. Seorang jiran masih bimbang kerana pernah mengalami kejadian menakutkan di kawasan itu.

Huraikan dua perasaan munasabah tentang situasi ini dan dua tindakan yang menghormati kebimbangan jiran. Berikan sebab bagi setiap isi.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M9E05 | 9.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3

Kelab remaja mempunyai masa satu jam untuk membantu program keselamatan kejiranan. Peserta berbeza kemahiran dan datang daripada pelbagai kaum. Aktiviti mesti diselia dan tidak melibatkan pembaikan berbahaya.

Cadangkan empat langkah pelaksanaan yang selamat dan inklusif, dengan satu sebab bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M9S01 | 9.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

(a) Nyatakan dua ancaman yang terdapat dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Koridor kurang terang kerana lampu tidak menyala; Laluan ke tangga terhalang oleh pasu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Koridor kurang terang kerana lampu tidak menyala

☐ P2 (1 markah): Laluan ke tangga terhalang oleh pasu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S01 (b) Cadangkan dua tindakan selamat berserta satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Iman memaklumkan lokasi lampu kepada ayah untuk laporan pengurusan. Pihak sesuai boleh mengatur pemeriksaan tanpa Iman mengendalikan elektrik.

Ayah berbincang dengan pemilik pasu tentang tempat yang dibenarkan. Laluan dapat dikosongkan secara teratur tanpa pertelingkahan atau pemindahan cuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Iman memaklumkan lokasi lampu kepada ayah untuk laporan pengurusan

☐ P2 (1 markah): Pihak sesuai boleh mengatur pemeriksaan tanpa Iman mengendalikan elektrik

☐ P3 (1 markah): Ayah berbincang dengan pemilik pasu tentang tempat yang dibenarkan

☐ P4 (1 markah): Laluan dapat dikosongkan secara teratur tanpa pertelingkahan atau pemindahan cuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S02 | 9.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.2

(a) Nyatakan dua kumpulan pengguna yang mendapat manfaat daripada pembaikan itu.

Contoh jawapan

Kanak-kanak; Warga tua.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kanak-kanak

☐ P2 (1 markah): Warga tua

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S02 (b) Huraikan dua kepentingan mengekalkan keselamatan laluan tersebut.

Contoh jawapan

Pergerakan harian menjadi lebih mudah. Pengguna kurang menghadapi halangan yang boleh dielakkan ketika berjalan.

Penduduk dapat menjalankan rutin dengan lebih tenteram. Keadaan laluan yang terpelihara membantu mengurangkan kebimbangan terhadap kerosakan yang diketahui.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pergerakan harian menjadi lebih mudah

☐ P2 (1 markah): Pengguna kurang menghadapi halangan yang boleh dielakkan ketika berjalan

☐ P3 (1 markah): Penduduk dapat menjalankan rutin dengan lebih tenteram

☐ P4 (1 markah): Keadaan laluan yang terpelihara membantu mengurangkan kebimbangan terhadap kerosakan yang diketahui

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S03 | 9.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

(a) Nyatakan dua butiran pemerhatian yang berguna dalam laporan Yana.

Contoh jawapan

Lokasi lubang di tepi jalan masuk; Keadaan lubang yang terlihat dari tempat selamat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Lokasi lubang di tepi jalan masuk

☐ P2 (1 markah): Keadaan lubang yang terlihat dari tempat selamat

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S03 (b) Jelaskan dua tindakan yang patut dilakukan Yana, dengan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Yana menjauhi bahagian berlubang. Dia mengurangkan risiko terjatuh atau mengganggu pengguna lain.

Yana meminta penjaga menyampaikan laporan kepada pihak pengurusan. Pihak yang sesuai boleh menilai keadaan dan mengatur tindakan tanpa Yana menyiasat sendiri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Yana menjauhi bahagian berlubang

☐ P2 (1 markah): Dia mengurangkan risiko terjatuh atau mengganggu pengguna lain

☐ P3 (1 markah): Yana meminta penjaga menyampaikan laporan kepada pihak pengurusan

☐ P4 (1 markah): Pihak yang sesuai boleh menilai keadaan dan mengatur tindakan tanpa Yana menyiasat sendiri

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S04 | 9.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.4, 3.2.3

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah bagi Suren dan satu bagi neneknya.

Contoh jawapan

Suren berasa lega atau tenang; Nenek mungkin masih bimbang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Suren berasa lega atau tenang

☐ P2 (1 markah): Nenek mungkin masih bimbang

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S04 (b) Cadangkan dua respons yang menghormati perasaan nenek, berserta sebab.

Contoh jawapan

Suren mendengar kebimbangan nenek tanpa mengejek. Pengalaman lalu mungkin masih mempengaruhi keyakinan nenek.

Suren meminta penjaga membantu nenek menggunakan laluan yang sesuai. Sokongan praktikal membolehkan nenek bergerak mengikut keperluannya sambil terus berhati-hati.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Suren mendengar kebimbangan nenek tanpa mengejek

☐ P2 (1 markah): Pengalaman lalu mungkin masih mempengaruhi keyakinan nenek

☐ P3 (1 markah): Suren meminta penjaga membantu nenek menggunakan laluan yang sesuai

☐ P4 (1 markah): Sokongan praktikal membolehkan nenek bergerak mengikut keperluannya sambil terus berhati-hati

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S05 | 9.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

(a) Nyatakan dua maklumat berasaskan pemerhatian yang lebih berguna daripada identiti pelawat.

Contoh jawapan

Lokasi pagar yang rosak; Keadaan kerosakan yang benar-benar dilihat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Lokasi pagar yang rosak

☐ P2 (1 markah): Keadaan kerosakan yang benar-benar dilihat

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S05 (b) Huraikan dua tindakan bertanggungjawab terhadap mesej itu.

Contoh jawapan

Tidak menyebarkan tuduhan yang belum disahkan. Penyebaran boleh menjejaskan maruah orang yang mungkin tidak bersalah.

Meminta penjaga menyemak kerosakan melalui pengurusan. Laporan berasaskan keadaan membantu pembaikan tanpa murid menyiasat atau berkonfrontasi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tidak menyebarkan tuduhan yang belum disahkan

☐ P2 (1 markah): Penyebaran boleh menjejaskan maruah orang yang mungkin tidak bersalah

☐ P3 (1 markah): Meminta penjaga menyemak kerosakan melalui pengurusan

☐ P4 (1 markah): Laporan berasaskan keadaan membantu pembaikan tanpa murid menyiasat atau berkonfrontasi

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S06 | 9.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.2, 3.2.3

(a) Nyatakan dua pihak yang kepentingannya perlu dipertimbangkan.

Contoh jawapan

Keluarga yang memerlukan tempat menyimpan barang; Jiran yang menggunakan tangga bersama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keluarga yang memerlukan tempat menyimpan barang

☐ P2 (1 markah): Jiran yang menggunakan tangga bersama

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S06 (b) Cadangkan dua langkah penyelesaian berserta sebab yang mengambil kira keselamatan bersama.

Contoh jawapan

Bincang tempat simpanan yang dibenarkan dengan pengurusan. Keperluan keluarga boleh ditangani tanpa menyekat laluan bersama.

Atur pemindahan kotak oleh orang dewasa yang mampu melakukannya. Laluan dapat dilapangkan tanpa membebankan murid dengan barang berat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bincang tempat simpanan yang dibenarkan dengan pengurusan

☐ P2 (1 markah): Keperluan keluarga boleh ditangani tanpa menyekat laluan bersama

☐ P3 (1 markah): Atur pemindahan kotak oleh orang dewasa yang mampu melakukannya

☐ P4 (1 markah): Laluan dapat dilapangkan tanpa membebankan murid dengan barang berat

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S07 | 9.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3

(a) Nyatakan tugas yang sesuai untuk murid dan satu syarat keselamatannya.

Contoh jawapan

Menghasilkan kad keselamatan; Melaksanakannya dengan panduan atau persetujuan penyelia.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menghasilkan kad keselamatan

☐ P2 (1 markah): Melaksanakannya dengan panduan atau persetujuan penyelia

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S07 (b) Huraikan dua cara menjadikan penglibatan murid lebih bermakna dan inklusif.

Contoh jawapan

Bahagikan tugas kad mengikut kemampuan seperti menulis atau menerangkan. Murid dengan kemahiran berbeza dapat menyumbang tanpa melakukan tugas berbahaya.

Jemput peserta pelbagai kaum memberikan maklum balas. Panduan lebih mudah difahami oleh pengguna kawasan bersama dan kerjasama dapat diperkukuh.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bahagikan tugas kad mengikut kemampuan seperti menulis atau menerangkan

☐ P2 (1 markah): Murid dengan kemahiran berbeza dapat menyumbang tanpa melakukan tugas berbahaya

☐ P3 (1 markah): Jemput peserta pelbagai kaum memberikan maklum balas

☐ P4 (1 markah): Panduan lebih mudah difahami oleh pengguna kawasan bersama dan kerjasama dapat diperkukuh

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S08 | 9.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.4, 3.2.3

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebabnya.

Contoh jawapan

Berasa puas atau lega; Laluan yang sebelumnya berselerak kini lebih teratur.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa puas atau lega

☐ P2 (1 markah): Laluan yang sebelumnya berselerak kini lebih teratur

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S08 (b) Cadangkan dua tindakan susulan berserta sebab bagi mengekalkan hasil aktiviti.

Contoh jawapan

Sediakan peringatan tentang tempat simpanan barang yang dibenarkan. Penduduk mempunyai panduan yang jelas untuk mengelakkan halangan berulang.

Bincangkan semakan berkala melalui pengurusan. Masalah baharu boleh dikenal pasti dan ditangani secara teratur tanpa murid membuat pemeriksaan berisiko.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan peringatan tentang tempat simpanan barang yang dibenarkan

☐ P2 (1 markah): Penduduk mempunyai panduan yang jelas untuk mengelakkan halangan berulang

☐ P3 (1 markah): Bincangkan semakan berkala melalui pengurusan

☐ P4 (1 markah): Masalah baharu boleh dikenal pasti dan ditangani secara teratur tanpa murid membuat pemeriksaan berisiko

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S09 | 9.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

(a) Nyatakan satu ancaman dan satu keutamaan dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Cubaan memecahkan mangga rumah; Keselamatan Hakim dan kakaknya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Cubaan memecahkan mangga rumah

☐ P2 (1 markah): Keselamatan Hakim dan kakaknya

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S09 (b) Jelaskan dua langkah yang patut diambil berserta sebab.

Contoh jawapan

Hakim dan kakaknya beredar ke tempat selamat. Mereka mengelakkan konfrontasi yang boleh membahayakan diri.

Kakaknya mendapatkan bantuan melalui saluran pihak yang sesuai. Kejadian dapat ditangani oleh pihak yang berkeupayaan tanpa Hakim mengejar atau menyiasat sendiri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hakim dan kakaknya beredar ke tempat selamat

☐ P2 (1 markah): Mereka mengelakkan konfrontasi yang boleh membahayakan diri

☐ P3 (1 markah): Kakaknya mendapatkan bantuan melalui saluran pihak yang sesuai

☐ P4 (1 markah): Kejadian dapat ditangani oleh pihak yang berkeupayaan tanpa Hakim mengejar atau menyiasat sendiri

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S10 | 9.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3

(a) Nyatakan dua bukti yang membantu menunjukkan pelaksanaan projek.

Contoh jawapan

Catatan bahawa peserta menerangkan kad kepada keluarga; Senarai tugas yang benar-benar dilaksanakan peserta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Catatan bahawa peserta menerangkan kad kepada keluarga

☐ P2 (1 markah): Senarai tugas yang benar-benar dilaksanakan peserta

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9S10 (b) Huraikan dua cara menilai projek dengan jujur serta selamat.

Contoh jawapan

Bandingkan maklum balas keluarga dengan tujuan menjelaskan langkah keselamatan. Penilaian melihat kefahaman pengguna dan bukan hanya kecantikan kad.

Catat perkara yang perlu dibaiki tanpa mendedahkan butiran peribadi keluarga. Kumpulan boleh menambah baik panduan sambil menghormati privasi peserta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bandingkan maklum balas keluarga dengan tujuan menjelaskan langkah keselamatan

☐ P2 (1 markah): Penilaian melihat kefahaman pengguna dan bukan hanya kecantikan kad

☐ P3 (1 markah): Catat perkara yang perlu dibaiki tanpa mendedahkan butiran peribadi keluarga

☐ P4 (1 markah): Kumpulan boleh menambah baik panduan sambil menghormati privasi peserta

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9E01 | 9.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.1, 3.2.3

Huraikan empat tindakan selamat yang boleh dicadangkan Aiden. Berikan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Aiden memaklumkan keadaan papan arah kepada penjaga dari tempat selamat. Maklumat lokasi dan kerosakan membantu pihak pengurusan mengenal pasti kerja yang diperlukan tanpa Aiden menyentuh bahagian yang mungkin tajam.

Dia mencadangkan barang di laluan dipindahkan oleh orang dewasa yang sesuai. Langkah itu melapangkan ruang untuk pengguna dewan sambil mengelakkan murid mengangkat barang berat atau memindahkannya secara cuai ke laluan lain.

Dia meminta penjaga melaporkan lampu tangga kepada pihak pengurusan. Pemeriksaan elektrik memerlukan pihak berkemahiran, maka murid tidak patut membuka lampu atau menguji wayar untuk membuktikan bahawa mereka sanggup membantu.

Dia mengingatkan keluarga menggunakan laluan alternatif yang selamat sementara menunggu pembaikan. Peringatan ini mengurangkan pendedahan kepada risiko yang diketahui, tetapi masih menghormati arahan pengurusan dan tidak menjanjikan bahawa semua bahaya sudah hilang.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Aiden memaklumkan keadaan papan arah kepada penjaga dari tempat selamat

☐ H1 (1 markah): Maklumat lokasi dan kerosakan membantu pihak pengurusan mengenal pasti kerja yang diperlukan tanpa Aiden menyentuh bahagian yang mungkin tajam

☐ F2 (1 markah): Dia mencadangkan barang di laluan dipindahkan oleh orang dewasa yang sesuai

☐ H2 (1 markah): Langkah itu melapangkan ruang untuk pengguna dewan sambil mengelakkan murid mengangkat barang berat atau memindahkannya secara cuai ke laluan lain

☐ F3 (1 markah): Dia meminta penjaga melaporkan lampu tangga kepada pihak pengurusan

☐ H3 (1 markah): Pemeriksaan elektrik memerlukan pihak berkemahiran, maka murid tidak patut membuka lampu atau menguji wayar untuk membuktikan bahawa mereka sanggup membantu

☐ F4 (1 markah): Dia mengingatkan keluarga menggunakan laluan alternatif yang selamat sementara menunggu pembaikan

☐ H4 (1 markah): Peringatan ini mengurangkan pendedahan kepada risiko yang diketahui, tetapi masih menghormati arahan pengurusan dan tidak menjanjikan bahawa semua bahaya sudah hilang

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9E02 | 9.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.2

Jelaskan empat kepentingan keselamatan kediaman kepada pelbagai penduduk, dengan satu huraian bagi setiap kepentingan.

Contoh jawapan

Keselamatan membantu kanak-kanak menggunakan kawasan yang sesuai dengan lebih selamat. Apabila kerosakan yang diketahui ditangani, penjaga dapat membimbing anak menjalankan aktiviti dengan kurang halangan yang boleh dielakkan, sambil meneruskan pengawasan.

Laluan terpelihara memudahkan pergerakan warga tua dan pengguna yang memerlukan sokongan. Mereka juga menggunakan ruang bersama untuk urusan harian, jadi pembaikan serta pengurusan halangan mempunyai manfaat yang melampaui keluarga dengan anak kecil.

Langkah pencegahan membantu melindungi harta yang digunakan penduduk. Kerosakan atau kehilangan boleh mengganggu rutin dan memerlukan usaha pemulihan, maka tindakan berwaspada secara bersama membantu mengurangkan risiko yang dikenal pasti.

Keadaan lebih selamat menyokong ketenteraman seluruh kejiranan. Penduduk daripada pelbagai latar dapat menjalankan rutin dengan lebih yakin apabila terdapat kerjasama dan saluran laporan yang jelas, walaupun langkah berjaga-jaga tetap diperlukan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Keselamatan membantu kanak-kanak menggunakan kawasan yang sesuai dengan lebih selamat

☐ H1 (1 markah): Apabila kerosakan yang diketahui ditangani, penjaga dapat membimbing anak menjalankan aktiviti dengan kurang halangan yang boleh dielakkan, sambil meneruskan pengawasan

☐ F2 (1 markah): Laluan terpelihara memudahkan pergerakan warga tua dan pengguna yang memerlukan sokongan

☐ H2 (1 markah): Mereka juga menggunakan ruang bersama untuk urusan harian, jadi pembaikan serta pengurusan halangan mempunyai manfaat yang melampaui keluarga dengan anak kecil

☐ F3 (1 markah): Langkah pencegahan membantu melindungi harta yang digunakan penduduk

☐ H3 (1 markah): Kerosakan atau kehilangan boleh mengganggu rutin dan memerlukan usaha pemulihan, maka tindakan berwaspada secara bersama membantu mengurangkan risiko yang dikenal pasti

☐ F4 (1 markah): Keadaan lebih selamat menyokong ketenteraman seluruh kejiranan

☐ H4 (1 markah): Penduduk daripada pelbagai latar dapat menjalankan rutin dengan lebih yakin apabila terdapat kerjasama dan saluran laporan yang jelas, walaupun langkah berjaga-jaga tetap diperlukan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9E03 | 9.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3

Huraikan empat tindakan bertanggungjawab untuk menangani maklumat dan masalah keselamatan tersebut. Berikan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Saya tidak meneruskan penyebaran gambar serta tuduhan terhadap pelawat. Maklumat yang belum disahkan boleh menjejaskan maruah seseorang dan mewujudkan prasangka, sedangkan rupa atau status pelawat tidak membuktikan bahawa dia melakukan kesalahan.

Saya meminta penjaga membantu menyemak maklumat melalui pengurusan. Orang dewasa boleh menggunakan saluran yang sesuai untuk menilai laporan tanpa meminta murid menjejaki pelawat, mendapatkan pengakuan atau berhadapan dengan sesiapa.

Saya menyampaikan maklumat tepat tentang pintu pagar yang tidak dapat ditutup. Laporan tentang lokasi dan keadaan yang benar-benar dilihat membantu pihak pengurusan merancang pemeriksaan atau pembaikan berdasarkan masalah sebenar, bukannya tuduhan dalam mesej.

Saya mencadangkan keluarga mengikuti panduan sementara daripada pengurusan. Langkah yang dipersetujui membantu menjaga keselamatan semasa menunggu pembaikan serta mengelakkan tindakan sendiri yang mungkin menghalang laluan atau membahayakan pengguna lain.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya tidak meneruskan penyebaran gambar serta tuduhan terhadap pelawat

☐ H1 (1 markah): Maklumat yang belum disahkan boleh menjejaskan maruah seseorang dan mewujudkan prasangka, sedangkan rupa atau status pelawat tidak membuktikan bahawa dia melakukan kesalahan

☐ F2 (1 markah): Saya meminta penjaga membantu menyemak maklumat melalui pengurusan

☐ H2 (1 markah): Orang dewasa boleh menggunakan saluran yang sesuai untuk menilai laporan tanpa meminta murid menjejaki pelawat, mendapatkan pengakuan atau berhadapan dengan sesiapa

☐ F3 (1 markah): Saya menyampaikan maklumat tepat tentang pintu pagar yang tidak dapat ditutup

☐ H3 (1 markah): Laporan tentang lokasi dan keadaan yang benar-benar dilihat membantu pihak pengurusan merancang pemeriksaan atau pembaikan berdasarkan masalah sebenar, bukannya tuduhan dalam mesej

☐ F4 (1 markah): Saya mencadangkan keluarga mengikuti panduan sementara daripada pengurusan

☐ H4 (1 markah): Langkah yang dipersetujui membantu menjaga keselamatan semasa menunggu pembaikan serta mengelakkan tindakan sendiri yang mungkin menghalang laluan atau membahayakan pengguna lain

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9E04 | 9.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3, 3.2.4

Huraikan dua perasaan munasabah tentang situasi ini dan dua tindakan yang menghormati kebimbangan jiran. Berikan sebab bagi setiap isi.

Contoh jawapan

Saya berasa lega apabila laluan yang rosak sudah dibaiki. Keluarga kami kini mempunyai laluan yang lebih teratur untuk urusan harian, walaupun kami masih perlu memerhatikan keadaan serta menggunakan kawasan dengan berhati-hati.

Saya mungkin berasa prihatin terhadap kebimbangan jiran itu. Pengalaman lalu boleh mempengaruhi keyakinannya, jadi saya tidak patut menganggap semua orang mesti segera gembira atau mengejeknya kerana memerlukan masa untuk berasa tenang.

Saya mendengar penjelasan jiran dengan sopan tanpa memaksanya berkongsi butiran peribadi. Tindakan ini menunjukkan bahawa perasaannya dihormati dan memberi ruang untuk mengenal pasti sokongan yang diperlukan tanpa menyebarkan kisahnya kepada orang lain.

Saya meminta bantuan penjaga untuk mencadangkan sokongan atau laluan yang sesuai. Orang dewasa boleh berbincang dengan jiran secara berhemah tentang pilihan yang selamat, sambil mengelakkan janji bahawa pembaikan menjadikan semua kejadian buruk mustahil berlaku.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya berasa lega apabila laluan yang rosak sudah dibaiki

☐ H1 (1 markah): Keluarga kami kini mempunyai laluan yang lebih teratur untuk urusan harian, walaupun kami masih perlu memerhatikan keadaan serta menggunakan kawasan dengan berhati-hati

☐ F2 (1 markah): Saya mungkin berasa prihatin terhadap kebimbangan jiran itu

☐ H2 (1 markah): Pengalaman lalu boleh mempengaruhi keyakinannya, jadi saya tidak patut menganggap semua orang mesti segera gembira atau mengejeknya kerana memerlukan masa untuk berasa tenang

☐ F3 (1 markah): Saya mendengar penjelasan jiran dengan sopan tanpa memaksanya berkongsi butiran peribadi

☐ H3 (1 markah): Tindakan ini menunjukkan bahawa perasaannya dihormati dan memberi ruang untuk mengenal pasti sokongan yang diperlukan tanpa menyebarkan kisahnya kepada orang lain

☐ F4 (1 markah): Saya meminta bantuan penjaga untuk mencadangkan sokongan atau laluan yang sesuai

☐ H4 (1 markah): Orang dewasa boleh berbincang dengan jiran secara berhemah tentang pilihan yang selamat, sambil mengelakkan janji bahawa pembaikan menjadikan semua kejadian buruk mustahil berlaku

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M9E05 | 9.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 99-110 | Rujukan 3.2.3

Cadangkan empat langkah pelaksanaan yang selamat dan inklusif, dengan satu sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Kumpulan berbincang dengan penyelia untuk memilih hasil kecil yang boleh disiapkan. Kad panduan ringkas tentang laporan kerosakan sesuai dengan masa satu jam dan membolehkan remaja membantu tanpa mengendalikan elektrik atau menyiasat ancaman sendiri.

Tugas dibahagikan mengikut kemampuan dan minat peserta tanpa mengira kaum. Ada peserta boleh menulis, melukis atau menyemak bahasa, jadi semua orang mendapat peluang menyumbang dan tidak diketepikan hanya kerana kurang mahir dalam satu bidang.

Draf panduan disemak oleh penyelia sebelum diterangkan kepada keluarga. Semakan membantu memastikan langkah yang dicadangkan jelas serta selamat dan tidak mengandungi tuduhan, butiran peribadi atau arahan supaya murid menghadapi bahaya secara bersendirian.

Peserta merekod tindakan sebenar dan membincangkan satu penambahbaikan bersama. Catatan ringkas serta maklum balas membantu menilai manfaat aktiviti dengan jujur, bukannya mengukur kejayaan hanya melalui gambar atau mendakwa semua masalah keselamatan telah selesai.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kumpulan berbincang dengan penyelia untuk memilih hasil kecil yang boleh disiapkan

☐ H1 (1 markah): Kad panduan ringkas tentang laporan kerosakan sesuai dengan masa satu jam dan membolehkan remaja membantu tanpa mengendalikan elektrik atau menyiasat ancaman sendiri

☐ F2 (1 markah): Tugas dibahagikan mengikut kemampuan dan minat peserta tanpa mengira kaum

☐ H2 (1 markah): Ada peserta boleh menulis, melukis atau menyemak bahasa, jadi semua orang mendapat peluang menyumbang dan tidak diketepikan hanya kerana kurang mahir dalam satu bidang

☐ F3 (1 markah): Draf panduan disemak oleh penyelia sebelum diterangkan kepada keluarga

☐ H3 (1 markah): Semakan membantu memastikan langkah yang dicadangkan jelas serta selamat dan tidak mengandungi tuduhan, butiran peribadi atau arahan supaya murid menghadapi bahaya secara bersendirian

☐ F4 (1 markah): Peserta merekod tindakan sebenar dan membincangkan satu penambahbaikan bersama

☐ H4 (1 markah): Catatan ringkas serta maklum balas membantu menilai manfaat aktiviti dengan jujur, bukannya mengukur kejayaan hanya melalui gambar atau mendakwa semua masalah keselamatan telah selesai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 10 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Kemudahan Awam Dijaga Bersama

Berstruktur dan esei pendek

Kemudahan awam digunakan oleh pelbagai anggota masyarakat untuk belajar, bergerak dan beriadah. Unit ini menerangkan manfaat kemudahan tersebut, cara menjaganya bersama dan kesan vandalisme. Kamu akan menghubungkan rasa bangga atau kecewa dengan sebab yang jelas serta mempraktikkan penjagaan kemudahan melalui tugas kecil yang selamat.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M10S01 | 10.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1

Di Pekan Damai terdapat perpustakaan dan taman permainan. Kedua-duanya digunakan oleh penduduk daripada pelbagai latar mengikut aturan pengurusan.

(a) Nyatakan satu fungsi perpustakaan dan satu fungsi taman permainan. [2 markah]

(b) Huraikan dua kepentingan kemudahan awam kepada masyarakat. [4 markah]

M10S02 | 10.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2

Selepas aktiviti melukis di balai komuniti, beberapa kerusi ringan belum dikemas dan cebisan kertas bersih berada di atas meja. Petugas meminta peserta membantu mengemas.

(a) Nyatakan dua tugas ringan yang sesuai dilakukan dengan arahan petugas. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab peserta patut melaksanakan tugas tersebut. [4 markah]

M10S03 | 10.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.3

Seorang pengunjung sengaja menanggalkan huruf pada papan nama sebuah pusat komuniti. Pengunjung lain sukar mengenal pasti pintu masuk yang betul.

(a) Nyatakan perbuatan vandalisme dan satu fungsi yang terjejas. [2 markah]

(b) Huraikan dua kesan vandalisme dalam situasi ini. [4 markah]

M10S04 | 10.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.4, 3.3.5

Ruang rehat awam yang dahulu bersih kini dipenuhi contengan pada meja. Izzat teringat bahawa ramai warga tua menggunakan ruang itu setiap petang.

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah tentang keadaan dahulu dan satu tentang keadaan sekarang. [2 markah]

(b) Huraikan dua sebab yang berkaitan dengan perasaan tersebut. [4 markah]

M10S05 | 10.1

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1, 3.3.2

Basikal beberapa murid diletakkan pada laluan landai sebuah bangunan awam. Seorang pengguna kerusi roda terpaksa menunggu sehingga laluan dikosongkan.

(a) Nyatakan fungsi laluan landai dan satu masalah dalam situasi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan berserta sebab bagi menjaga akses kemudahan. [4 markah]

M10S06 | 10.2

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2, 3.3.3

Ketika bermain, bola Danial terkena pasu awam lalu pasu itu retak. Kejadian itu tidak disengajakan. Dia takut dimarahi jika memberitahu petugas.

(a) Nyatakan satu perbezaan kejadian ini daripada vandalisme dan satu tanggungjawab Danial. [2 markah]

(b) Huraikan dua langkah selamat yang patut diambilnya. [4 markah]

M10S07 | 10.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.3, 3.3.5

Kemudahan tandas di sebuah padang ditutup sementara selepas paipnya sengaja dirosakkan. Pengguna diarahkan ke tandas lain yang lebih jauh.

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebab berkaitan pengguna. [2 markah]

(b) Huraikan dua kesan vandalisme yang berbeza. [4 markah]

M10S08 | 10.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2

Pasukan sukarelawan murid diberi izin membantu di bilik bacaan. Tugas yang ditawarkan ialah menyusun majalah, mengelap meja yang selamat dan membaiki soket elektrik yang rosak.

(a) Nyatakan dua tugas yang sesuai untuk murid dengan panduan petugas. [2 markah]

(b) Huraikan dua langkah untuk melaksanakan aktiviti dengan selamat. [4 markah]

M10S09 | 10.2

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2, 3.3.3

Afiq melihat dua orang sedang merosakkan alat senaman awam. Dia berada jauh daripada mereka dan mahu membantu menjaga kemudahan itu.

(a) Nyatakan satu perbuatan vandalisme dan satu keutamaan Afiq. [2 markah]

(b) Jelaskan dua tindakan yang patut diambil serta sebabnya. [4 markah]

M10S10 | 10.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1, 3.3.2

Selepas program mengemas, kumpulan mahu mengunci ruang rehat awam agar tiada orang mengotorkannya. Petugas menjelaskan bahawa ruang itu perlu terus dibuka mengikut aturan untuk masyarakat.

(a) Nyatakan dua kepentingan yang perlu diseimbangkan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua penyelesaian yang memenuhi kedua-dua kepentingan, berserta sebab. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M10E01 | 10.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1, 3.3.2

Pusat komuniti baharu mempunyai ruang bacaan, tandas, laluan landai dan tempat menunggu. Penganjur mahu murid memahami manfaatnya kepada pengguna yang berbeza.

Huraikan empat manfaat kemudahan yang dinyatakan, dengan satu penjelasan bagi setiap manfaat.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M10E02 | 10.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2

Kelab murid akan menggunakan dewan komuniti untuk pameran kecil dengan izin pengurusan. Dewan perlu dikembalikan dalam keadaan baik untuk program lain pada hari berikutnya.

Huraikan empat amalan penjagaan sebelum, semasa atau selepas pameran. Berikan sebab bagi setiap amalan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M10E03 | 10.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.3

Bangku, papan arah dan paip di sebuah taman telah dirosakkan dengan sengaja. Sebahagian kawasan ditutup sementara untuk pembaikan. Pengunjung berbeza umur menggunakan taman itu.

Jelaskan empat kesan vandalisme kepada pengguna atau pengurusan, dengan huraian bagi setiap kesan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M10E04 | 10.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.4, 3.3.5, 3.3.2

Kamu pernah berasa bangga menggunakan perpustakaan awam yang teratur. Kini beberapa halaman buku dikoyakkan dan bahan bacaan tidak boleh dipinjam sementara diperiksa.

Huraikan dua perasaan munasabah tentang perubahan itu serta dua tindakan membina. Berikan satu sebab bagi setiap isi.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M10E05 | 10.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1, 3.3.2

Kumpulan kamu mahu menjaga ruang bacaan komuniti. Anggota berbeza kemampuan, ruang masih digunakan orang ramai dan satu peralatan elektrik dilaporkan rosak.

Rancang empat langkah penglibatan yang menjaga keselamatan serta akses pengguna. Huraikan sebab bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M10S01 | 10.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1

(a) Nyatakan satu fungsi perpustakaan dan satu fungsi taman permainan.

Contoh jawapan

Perpustakaan menyediakan bahan atau ruang bacaan; Taman permainan menyediakan ruang riadah yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Perpustakaan menyediakan bahan atau ruang bacaan

☐ P2 (1 markah): Taman permainan menyediakan ruang riadah yang sesuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S01 (b) Huraikan dua kepentingan kemudahan awam kepada masyarakat.

Contoh jawapan

Kemudahan menyokong pembelajaran. Penduduk dapat menggunakan bahan bacaan untuk menambah pengetahuan.

Kemudahan menyediakan ruang kegiatan bersama. Penduduk dapat beriadah atau berinteraksi dengan lebih teratur di tempat yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kemudahan menyokong pembelajaran

☐ P2 (1 markah): Penduduk dapat menggunakan bahan bacaan untuk menambah pengetahuan

☐ P3 (1 markah): Kemudahan menyediakan ruang kegiatan bersama

☐ P4 (1 markah): Penduduk dapat beriadah atau berinteraksi dengan lebih teratur di tempat yang sesuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S02 | 10.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2

(a) Nyatakan dua tugas ringan yang sesuai dilakukan dengan arahan petugas.

Contoh jawapan

Menyusun kerusi ringan mengikut arahan; Mengumpulkan cebisan kertas mengikut saluran yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menyusun kerusi ringan mengikut arahan

☐ P2 (1 markah): Mengumpulkan cebisan kertas mengikut saluran yang sesuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S02 (b) Jelaskan dua sebab peserta patut melaksanakan tugas tersebut.

Contoh jawapan

Pengguna seterusnya memerlukan ruang yang teratur. Meja dan kerusi yang dikemas memudahkan aktiviti lain dijalankan.

Pengguna turut bertanggungjawab menjaga kemudahan. Kerjasama mengurangkan beban yang boleh dielakkan kepada petugas dan menunjukkan penghargaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pengguna seterusnya memerlukan ruang yang teratur

☐ P2 (1 markah): Meja dan kerusi yang dikemas memudahkan aktiviti lain dijalankan

☐ P3 (1 markah): Pengguna turut bertanggungjawab menjaga kemudahan

☐ P4 (1 markah): Kerjasama mengurangkan beban yang boleh dielakkan kepada petugas dan menunjukkan penghargaan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S03 | 10.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.3

(a) Nyatakan perbuatan vandalisme dan satu fungsi yang terjejas.

Contoh jawapan

Menanggalkan huruf papan nama dengan sengaja; Memberikan maklumat lokasi atau pintu masuk kepada pengunjung.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menanggalkan huruf papan nama dengan sengaja

☐ P2 (1 markah): Memberikan maklumat lokasi atau pintu masuk kepada pengunjung

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S03 (b) Huraikan dua kesan vandalisme dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Pengunjung sukar mencari tempat yang betul. Maklumat pada papan tidak lagi lengkap untuk membantu mereka membuat pilihan arah.

Pengurusan perlu memulihkan papan. Masa dan sumber diperlukan untuk menggantikan huruf yang sengaja dirosakkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pengunjung sukar mencari tempat yang betul

☐ P2 (1 markah): Maklumat pada papan tidak lagi lengkap untuk membantu mereka membuat pilihan arah

☐ P3 (1 markah): Pengurusan perlu memulihkan papan

☐ P4 (1 markah): Masa dan sumber diperlukan untuk menggantikan huruf yang sengaja dirosakkan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S04 | 10.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.4, 3.3.5

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah tentang keadaan dahulu dan satu tentang keadaan sekarang.

Contoh jawapan

Bangga atau bersyukur ketika ruang bersih dan terpelihara; Sedih atau kecewa apabila meja diconteng.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bangga atau bersyukur ketika ruang bersih dan terpelihara

☐ P2 (1 markah): Sedih atau kecewa apabila meja diconteng

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S04 (b) Huraikan dua sebab yang berkaitan dengan perasaan tersebut.

Contoh jawapan

Ruang bersih memberi keselesaan kepada pengguna. Izzat boleh menghargai kemudahan yang membantu warga tua berehat dengan baik.

Contengan menjejaskan keadaan ruang bersama. Izzat mungkin kecewa kerana pengguna lain turut menanggung kesan perbuatan merosakkan harta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ruang bersih memberi keselesaan kepada pengguna

☐ P2 (1 markah): Izzat boleh menghargai kemudahan yang membantu warga tua berehat dengan baik

☐ P3 (1 markah): Contengan menjejaskan keadaan ruang bersama

☐ P4 (1 markah): Izzat mungkin kecewa kerana pengguna lain turut menanggung kesan perbuatan merosakkan harta

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S05 | 10.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1, 3.3.2

(a) Nyatakan fungsi laluan landai dan satu masalah dalam situasi.

Contoh jawapan

Memudahkan akses pengguna yang memerlukannya; Basikal menghalang laluan pengguna kerusi roda.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memudahkan akses pengguna yang memerlukannya

☐ P2 (1 markah): Basikal menghalang laluan pengguna kerusi roda

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S05 (b) Cadangkan dua tindakan berserta sebab bagi menjaga akses kemudahan.

Contoh jawapan

Letakkan basikal di ruang yang dibenarkan. Laluan landai kekal lapang untuk pengguna yang memerlukan akses tersebut.

Maklumkan halangan kepada petugas jika pemilik basikal tidak diketahui. Petugas boleh membantu mengurus keadaan tanpa murid memindahkan barang orang lain secara cuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Letakkan basikal di ruang yang dibenarkan

☐ P2 (1 markah): Laluan landai kekal lapang untuk pengguna yang memerlukan akses tersebut

☐ P3 (1 markah): Maklumkan halangan kepada petugas jika pemilik basikal tidak diketahui

☐ P4 (1 markah): Petugas boleh membantu mengurus keadaan tanpa murid memindahkan barang orang lain secara cuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S06 | 10.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2, 3.3.3

(a) Nyatakan satu perbezaan kejadian ini daripada vandalisme dan satu tanggungjawab Danial.

Contoh jawapan

Keretakan berlaku tanpa niat sengaja merosakkan pasu; Danial perlu memaklumkan kejadian dengan jujur.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keretakan berlaku tanpa niat sengaja merosakkan pasu

☐ P2 (1 markah): Danial perlu memaklumkan kejadian dengan jujur

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S06 (b) Huraikan dua langkah selamat yang patut diambilnya.

Contoh jawapan

Danial menjauhkan diri daripada bahagian retak dan memberitahu penjaga atau petugas. Pasu mungkin mempunyai bahagian tajam yang perlu dikendalikan pihak sesuai.

Danial meminta maaf dan bekerjasama mencari penyelesaian yang diarahkan. Kejujuran serta usaha pembaikan menunjukkan tanggungjawab walaupun kerosakan tidak disengajakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Danial menjauhkan diri daripada bahagian retak dan memberitahu penjaga atau petugas

☐ P2 (1 markah): Pasu mungkin mempunyai bahagian tajam yang perlu dikendalikan pihak sesuai

☐ P3 (1 markah): Danial meminta maaf dan bekerjasama mencari penyelesaian yang diarahkan

☐ P4 (1 markah): Kejujuran serta usaha pembaikan menunjukkan tanggungjawab walaupun kerosakan tidak disengajakan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S07 | 10.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.3, 3.3.5

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebab berkaitan pengguna.

Contoh jawapan

Berasa kecewa atau bimbang; Pengguna kehilangan kemudahan berdekatan dan perlu bergerak lebih jauh.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa kecewa atau bimbang

☐ P2 (1 markah): Pengguna kehilangan kemudahan berdekatan dan perlu bergerak lebih jauh

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S07 (b) Huraikan dua kesan vandalisme yang berbeza.

Contoh jawapan

Urusan pengguna menjadi kurang mudah. Mereka perlu meluangkan lebih masa untuk mendapatkan kemudahan tandas lain.

Pengurusan perlu menumpukan sumber kepada pembaikan. Paip yang rosak perlu dipulihkan sebelum kemudahan boleh digunakan semula dengan sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Urusan pengguna menjadi kurang mudah

☐ P2 (1 markah): Mereka perlu meluangkan lebih masa untuk mendapatkan kemudahan tandas lain

☐ P3 (1 markah): Pengurusan perlu menumpukan sumber kepada pembaikan

☐ P4 (1 markah): Paip yang rosak perlu dipulihkan sebelum kemudahan boleh digunakan semula dengan sesuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S08 | 10.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2

(a) Nyatakan dua tugas yang sesuai untuk murid dengan panduan petugas.

Contoh jawapan

Menyusun majalah mengikut arahan; Mengelap meja dengan cara serta bahan yang dibenarkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menyusun majalah mengikut arahan

☐ P2 (1 markah): Mengelap meja dengan cara serta bahan yang dibenarkan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S08 (b) Huraikan dua langkah untuk melaksanakan aktiviti dengan selamat.

Contoh jawapan

Serahkan soket rosak kepada petugas untuk tindakan pihak berkemahiran. Murid tidak patut terdedah kepada risiko elektrik semasa aktiviti sukarela.

Bahagikan tugas ringan dan semak hasil bersama petugas. Pengurusan kerja membantu ruang dikemas tanpa menghalang pengguna atau menambah kerosakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Serahkan soket rosak kepada petugas untuk tindakan pihak berkemahiran

☐ P2 (1 markah): Murid tidak patut terdedah kepada risiko elektrik semasa aktiviti sukarela

☐ P3 (1 markah): Bahagikan tugas ringan dan semak hasil bersama petugas

☐ P4 (1 markah): Pengurusan kerja membantu ruang dikemas tanpa menghalang pengguna atau menambah kerosakan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S09 | 10.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2, 3.3.3

(a) Nyatakan satu perbuatan vandalisme dan satu keutamaan Afiq.

Contoh jawapan

Merosakkan alat senaman awam dengan sengaja; Menjaga keselamatan diri sebelum mendapatkan bantuan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Merosakkan alat senaman awam dengan sengaja

☐ P2 (1 markah): Menjaga keselamatan diri sebelum mendapatkan bantuan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S09 (b) Jelaskan dua tindakan yang patut diambil serta sebabnya.

Contoh jawapan

Afiq beredar ke tempat selamat tanpa mendekati pelaku. Konfrontasi boleh meningkatkan risiko terhadap murid.

Dia memaklumkan penjaga atau petugas tentang lokasi dan perbuatan yang dilihat. Pihak yang sesuai boleh mengambil tindakan berdasarkan laporan tanpa Afiq mengejar atau menyiasat sendiri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Afiq beredar ke tempat selamat tanpa mendekati pelaku

☐ P2 (1 markah): Konfrontasi boleh meningkatkan risiko terhadap murid

☐ P3 (1 markah): Dia memaklumkan penjaga atau petugas tentang lokasi dan perbuatan yang dilihat

☐ P4 (1 markah): Pihak yang sesuai boleh mengambil tindakan berdasarkan laporan tanpa Afiq mengejar atau menyiasat sendiri

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S10 | 10.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1, 3.3.2

(a) Nyatakan dua kepentingan yang perlu diseimbangkan.

Contoh jawapan

Menjaga kebersihan dan keadaan ruang; Mengekalkan akses masyarakat mengikut aturan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menjaga kebersihan dan keadaan ruang

☐ P2 (1 markah): Mengekalkan akses masyarakat mengikut aturan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10S10 (b) Cadangkan dua penyelesaian yang memenuhi kedua-dua kepentingan, berserta sebab.

Contoh jawapan

Sediakan panduan penggunaan yang jelas dengan izin petugas. Pengguna boleh terus menggunakan ruang sambil mengetahui cara menjaganya.

Bincang jadual pengemasan atau semakan yang munasabah. Penjagaan berterusan mengekalkan keselesaan tanpa menafikan fungsi kemudahan kepada orang ramai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan panduan penggunaan yang jelas dengan izin petugas

☐ P2 (1 markah): Pengguna boleh terus menggunakan ruang sambil mengetahui cara menjaganya

☐ P3 (1 markah): Bincang jadual pengemasan atau semakan yang munasabah

☐ P4 (1 markah): Penjagaan berterusan mengekalkan keselesaan tanpa menafikan fungsi kemudahan kepada orang ramai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10E01 | 10.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1, 3.3.2

Huraikan empat manfaat kemudahan yang dinyatakan, dengan satu penjelasan bagi setiap manfaat.

Contoh jawapan

Ruang bacaan membantu penduduk mendapatkan bahan serta tempat untuk belajar. Murid dan pengguna lain dapat membaca dalam ruang yang sesuai, maka bahan perlu dikongsi serta dipulangkan mengikut aturan supaya manfaatnya diteruskan kepada orang lain.

Tandas memenuhi keperluan pengguna yang berada di pusat komuniti. Kemudahan yang berfungsi dan bersih memudahkan urusan mereka, jadi penggunaan peralatan dengan betul penting agar pengguna seterusnya tidak menghadapi gangguan yang boleh dielakkan.

Laluan landai memudahkan akses orang yang memerlukannya. Pengguna kerusi roda dan pengguna lain dapat bergerak melalui laluan yang sesuai apabila basikal atau barang tidak diletakkan sehingga menghalang fungsi asalnya.

Tempat menunggu menyediakan ruang rehat semasa pengguna menanti urusan. Perkongsian tempat duduk dan laluan secara bertimbang rasa membantu pelbagai pengguna menikmati kemudahan, bukan hanya mereka yang datang awal atau membawa banyak barang.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Ruang bacaan membantu penduduk mendapatkan bahan serta tempat untuk belajar

☐ H1 (1 markah): Murid dan pengguna lain dapat membaca dalam ruang yang sesuai, maka bahan perlu dikongsi serta dipulangkan mengikut aturan supaya manfaatnya diteruskan kepada orang lain

☐ F2 (1 markah): Tandas memenuhi keperluan pengguna yang berada di pusat komuniti

☐ H2 (1 markah): Kemudahan yang berfungsi dan bersih memudahkan urusan mereka, jadi penggunaan peralatan dengan betul penting agar pengguna seterusnya tidak menghadapi gangguan yang boleh dielakkan

☐ F3 (1 markah): Laluan landai memudahkan akses orang yang memerlukannya

☐ H3 (1 markah): Pengguna kerusi roda dan pengguna lain dapat bergerak melalui laluan yang sesuai apabila basikal atau barang tidak diletakkan sehingga menghalang fungsi asalnya

☐ F4 (1 markah): Tempat menunggu menyediakan ruang rehat semasa pengguna menanti urusan

☐ H4 (1 markah): Perkongsian tempat duduk dan laluan secara bertimbang rasa membantu pelbagai pengguna menikmati kemudahan, bukan hanya mereka yang datang awal atau membawa banyak barang

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10E02 | 10.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.2

Huraikan empat amalan penjagaan sebelum, semasa atau selepas pameran. Berikan sebab bagi setiap amalan.

Contoh jawapan

Kumpulan mendapatkan arahan petugas tentang penggunaan ruang dan peralatan. Panduan awal membantu murid memahami tempat yang dibenarkan, had tugas serta perkara yang perlu dielakkan supaya persediaan tidak merosakkan kemudahan atau mengganggu pengguna lain.

Peserta menggunakan meja dan kerusi mengikut tujuan serta kemampuan mereka. Peralatan yang berat perlu diurus pihak sesuai, manakala murid boleh membantu tugas ringan dengan arahan untuk mengurangkan risiko kecederaan dan kerosakan semasa penyusunan.

Sampah dan bahan pameran dikumpulkan melalui tempat yang ditetapkan. Pengurusan bahan selepas aktiviti memastikan lantai serta laluan tidak berselerak dan memudahkan pengguna berikutnya menjalankan program tanpa menanggung kesan kecuaian kumpulan kami.

Keadaan dewan disemak bersama petugas sebelum kumpulan pulang. Semakan membolehkan kerosakan atau barang tertinggal dilaporkan dengan jujur, lalu pihak pengurusan mendapat maklumat yang diperlukan untuk mengekalkan fungsi ruang pada hari berikutnya.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kumpulan mendapatkan arahan petugas tentang penggunaan ruang dan peralatan

☐ H1 (1 markah): Panduan awal membantu murid memahami tempat yang dibenarkan, had tugas serta perkara yang perlu dielakkan supaya persediaan tidak merosakkan kemudahan atau mengganggu pengguna lain

☐ F2 (1 markah): Peserta menggunakan meja dan kerusi mengikut tujuan serta kemampuan mereka

☐ H2 (1 markah): Peralatan yang berat perlu diurus pihak sesuai, manakala murid boleh membantu tugas ringan dengan arahan untuk mengurangkan risiko kecederaan dan kerosakan semasa penyusunan

☐ F3 (1 markah): Sampah dan bahan pameran dikumpulkan melalui tempat yang ditetapkan

☐ H3 (1 markah): Pengurusan bahan selepas aktiviti memastikan lantai serta laluan tidak berselerak dan memudahkan pengguna berikutnya menjalankan program tanpa menanggung kesan kecuaian kumpulan kami

☐ F4 (1 markah): Keadaan dewan disemak bersama petugas sebelum kumpulan pulang

☐ H4 (1 markah): Semakan membolehkan kerosakan atau barang tertinggal dilaporkan dengan jujur, lalu pihak pengurusan mendapat maklumat yang diperlukan untuk mengekalkan fungsi ruang pada hari berikutnya

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10E03 | 10.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.3

Jelaskan empat kesan vandalisme kepada pengguna atau pengurusan, dengan huraian bagi setiap kesan.

Contoh jawapan

Pengunjung kehilangan tempat duduk yang sepatutnya boleh digunakan. Bangku rosak menyusahkan mereka yang memerlukan rehat, termasuk sesetengah warga tua, dan menjadikan pengalaman berada di taman kurang selesa berbanding ketika kemudahan terpelihara.

Maklumat arah menjadi kurang jelas kepada pengunjung. Papan yang dirosakkan boleh menyebabkan pengguna keliru tentang laluan atau lokasi kemudahan, lalu mereka perlu mendapatkan bantuan tambahan walaupun maklumat itu sepatutnya mudah dibaca.

Akses kepada sebahagian ruang menjadi terhad buat sementara waktu. Penutupan untuk pembaikan membantu mengelakkan penggunaan bahagian rosak, tetapi pengguna kehilangan peluang menjalankan aktiviti di kawasan tersebut sehingga pihak sesuai mengesahkannya boleh digunakan.

Pengurusan perlu menggunakan masa dan sumber untuk pemulihan. Kerja membaiki paip serta kemudahan lain menambah beban yang boleh dielakkan, sedangkan sumber yang sama boleh menyokong penyelenggaraan atau penambahbaikan untuk manfaat masyarakat.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pengunjung kehilangan tempat duduk yang sepatutnya boleh digunakan

☐ H1 (1 markah): Bangku rosak menyusahkan mereka yang memerlukan rehat, termasuk sesetengah warga tua, dan menjadikan pengalaman berada di taman kurang selesa berbanding ketika kemudahan terpelihara

☐ F2 (1 markah): Maklumat arah menjadi kurang jelas kepada pengunjung

☐ H2 (1 markah): Papan yang dirosakkan boleh menyebabkan pengguna keliru tentang laluan atau lokasi kemudahan, lalu mereka perlu mendapatkan bantuan tambahan walaupun maklumat itu sepatutnya mudah dibaca

☐ F3 (1 markah): Akses kepada sebahagian ruang menjadi terhad buat sementara waktu

☐ H3 (1 markah): Penutupan untuk pembaikan membantu mengelakkan penggunaan bahagian rosak, tetapi pengguna kehilangan peluang menjalankan aktiviti di kawasan tersebut sehingga pihak sesuai mengesahkannya boleh digunakan

☐ F4 (1 markah): Pengurusan perlu menggunakan masa dan sumber untuk pemulihan

☐ H4 (1 markah): Kerja membaiki paip serta kemudahan lain menambah beban yang boleh dielakkan, sedangkan sumber yang sama boleh menyokong penyelenggaraan atau penambahbaikan untuk manfaat masyarakat

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10E04 | 10.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.4, 3.3.5, 3.3.2

Huraikan dua perasaan munasabah tentang perubahan itu serta dua tindakan membina. Berikan satu sebab bagi setiap isi.

Contoh jawapan

Saya berasa bangga apabila perpustakaan mempunyai bahan yang terjaga. Masyarakat termasuk murid dapat menggunakan bahan bacaan dengan selesa untuk belajar, dan keadaan itu menunjukkan usaha pengguna serta petugas menghargai kemudahan yang disediakan bersama.

Saya berasa kecewa apabila halaman buku dikoyakkan. Kerosakan menyebabkan pembaca kehilangan maklumat dan bahan tidak dapat dipinjam sementara diperiksa, maka perbuatan itu menjejaskan orang lain walaupun buku bukan milik peribadi saya.

Saya memaklumkan kerosakan kepada petugas tanpa menuduh pengguna tertentu tanpa bukti. Laporan tepat membantu petugas menilai keadaan bahan dan mengatur tindakan yang sesuai, sambil mengelakkan penyebaran tuduhan yang mungkin menjatuhkan maruah orang tidak bersalah.

Saya menjaga bahan yang dipinjam dan mengajak rakan berbuat demikian dengan sopan. Amalan cermat yang berterusan menyalurkan perasaan kepada tindakan membina serta membantu pembaca seterusnya, bukannya sekadar meluahkan kemarahan atau merosakkan bahan lain sebagai balasan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya berasa bangga apabila perpustakaan mempunyai bahan yang terjaga

☐ H1 (1 markah): Masyarakat termasuk murid dapat menggunakan bahan bacaan dengan selesa untuk belajar, dan keadaan itu menunjukkan usaha pengguna serta petugas menghargai kemudahan yang disediakan bersama

☐ F2 (1 markah): Saya berasa kecewa apabila halaman buku dikoyakkan

☐ H2 (1 markah): Kerosakan menyebabkan pembaca kehilangan maklumat dan bahan tidak dapat dipinjam sementara diperiksa, maka perbuatan itu menjejaskan orang lain walaupun buku bukan milik peribadi saya

☐ F3 (1 markah): Saya memaklumkan kerosakan kepada petugas tanpa menuduh pengguna tertentu tanpa bukti

☐ H3 (1 markah): Laporan tepat membantu petugas menilai keadaan bahan dan mengatur tindakan yang sesuai, sambil mengelakkan penyebaran tuduhan yang mungkin menjatuhkan maruah orang tidak bersalah

☐ F4 (1 markah): Saya menjaga bahan yang dipinjam dan mengajak rakan berbuat demikian dengan sopan

☐ H4 (1 markah): Amalan cermat yang berterusan menyalurkan perasaan kepada tindakan membina serta membantu pembaca seterusnya, bukannya sekadar meluahkan kemarahan atau merosakkan bahan lain sebagai balasan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M10E05 | 10.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 111-122 | Rujukan 3.3.1, 3.3.2

Rancang empat langkah penglibatan yang menjaga keselamatan serta akses pengguna. Huraikan sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Kumpulan mendapatkan izin dan menetapkan kawasan tugas bersama petugas. Perancangan ini memastikan aktiviti sesuai dengan keperluan ruang yang masih digunakan, supaya niat membantu tidak mengganggu pengguna atau melibatkan kerja yang tidak dibenarkan.

Peralatan elektrik rosak dijauhi dan diserahkan kepada pihak yang berkemahiran. Murid boleh membantu melalui laporan yang jelas tanpa membuka atau menguji peralatan, kerana menjaga kemudahan tidak bermaksud mengambil risiko yang melebihi kemampuan mereka.

Tugas ringan dibahagikan mengikut kemampuan dengan laluan pengguna dikekalkan lapang. Ahli boleh menyusun bahan atau mengemas meja mengikut arahan, sementara pembahagian yang adil membolehkan semua menyumbang tanpa memindahkan barang berat atau menutup akses.

Hasil disemak bersama petugas dan satu jadual penjagaan munasabah dicadangkan. Semakan memastikan ruang berguna kepada pengguna seterusnya, manakala amalan berterusan lebih membantu daripada mengukur kejayaan hanya melalui gambar atau menutup kemudahan selepas dibersihkan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kumpulan mendapatkan izin dan menetapkan kawasan tugas bersama petugas

☐ H1 (1 markah): Perancangan ini memastikan aktiviti sesuai dengan keperluan ruang yang masih digunakan, supaya niat membantu tidak mengganggu pengguna atau melibatkan kerja yang tidak dibenarkan

☐ F2 (1 markah): Peralatan elektrik rosak dijauhi dan diserahkan kepada pihak yang berkemahiran

☐ H2 (1 markah): Murid boleh membantu melalui laporan yang jelas tanpa membuka atau menguji peralatan, kerana menjaga kemudahan tidak bermaksud mengambil risiko yang melebihi kemampuan mereka

☐ F3 (1 markah): Tugas ringan dibahagikan mengikut kemampuan dengan laluan pengguna dikekalkan lapang

☐ H3 (1 markah): Ahli boleh menyusun bahan atau mengemas meja mengikut arahan, sementara pembahagian yang adil membolehkan semua menyumbang tanpa memindahkan barang berat atau menutup akses

☐ F4 (1 markah): Hasil disemak bersama petugas dan satu jadual penjagaan munasabah dicadangkan

☐ H4 (1 markah): Semakan memastikan ruang berguna kepada pengguna seterusnya, manakala amalan berterusan lebih membantu daripada mengukur kejayaan hanya melalui gambar atau menutup kemudahan selepas dibersihkan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 11 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Masyarakat Prihatin Alam Terpelihara

Berstruktur dan esei pendek

Alam sekitar yang terpelihara menyokong kehidupan manusia, haiwan dan tumbuhan. Dalam unit ini, kamu akan memilih amalan penjagaan yang sesuai, menjelaskan kepentingannya serta meramalkan kesan pengabaian. Kamu juga akan menghuraikan perasaan berdasarkan pengalaman dan melaksanakan aktiviti kecil bersama orang lain secara proaktif serta selamat.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M11S01 | 11.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kelas Ria mempunyai banyak kertas bersih yang hanya digunakan pada satu bahagian. Kertas itu tidak mengandungi maklumat peribadi. Murid memerlukan kertas untuk membuat draf.

(a) Nyatakan dua amalan yang boleh mengurangkan pembaziran dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab amalan tersebut sesuai. [4 markah]

M11S02 | 11.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2

Penduduk menjaga sebuah kawasan hijau kecil yang mempunyai pokok teduhan dan tumbuhan tempat hidupan kecil berlindung. Ruang itu juga digunakan untuk berehat.

(a) Nyatakan dua manfaat kawasan hijau dalam rangsangan. [2 markah]

(b) Huraikan dua kepentingan mengekalkan penjagaan kawasan tersebut. [4 markah]

M11S03 | 11.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.3

Selepas sebuah acara, pembungkus makanan ditinggalkan berhampiran saluran air. Angin boleh membawa bahan itu ke dalam saluran.

(a) Nyatakan satu punca masalah dan satu perubahan yang mungkin berlaku. [2 markah]

(b) Huraikan dua kesan munasabah daripada pengabaian itu. [4 markah]

M11S04 | 11.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

Kumpulan Nora telah menggunakan semula dua puluh helaian kertas bersih untuk nota. Mereka gembira dengan hasil kecil itu dan ingin meneruskannya.

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebab. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah susulan berserta sebab untuk meneruskan amalan. [4 markah]

M11S05 | 11.1

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1, 3.4.2

Keluarga Haris mahu membeli botol minuman baharu kerana reka bentuknya menarik. Botol yang ada masih sesuai, bersih dan selamat digunakan.

(a) Nyatakan dua perkara yang patut dipertimbangkan sebelum pembelian. [2 markah]

(b) Huraikan dua cadangan yang menyokong penggunaan sumber secara cermat. [4 markah]

M11S06 | 11.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2, 3.4.3

Sebuah taman mempunyai kawasan tanaman yang jelas dipisahkan daripada laluan. Beberapa pengunjung memijak tanaman untuk mengambil jalan pintas.

(a) Nyatakan satu perlakuan yang menjejaskan alam dan satu pihak atau hidupan yang boleh terjejas. [2 markah]

(b) Huraikan dua kesan yang mungkin berlaku jika amalan itu diteruskan. [4 markah]

M11S07 | 11.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kelab alam sekitar mahu mengumpulkan bahan kitar semula. Pusat berdekatan hanya menerima jenis bahan tertentu dan meminta bahan disediakan mengikut panduannya.

(a) Nyatakan dua maklumat yang perlu disemak sebelum pengumpulan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah pelaksanaan berserta sebab. [4 markah]

M11S08 | 11.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

Selepas aktiviti penjagaan tanaman, Chen berasa bangga tetapi masih bimbang kerana jadual penyiraman semasa cuti belum dipersetujui.

(a) Nyatakan dua perasaan yang munasabah dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Huraikan dua tindakan yang menyalurkan perasaan itu secara membina. [4 markah]

M11S09 | 11.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kumpulan murid mahu membersihkan kawasan berhampiran kolam. Penyelia mendapati tanah licin dan terdapat bekas cecair yang tidak dikenali. Aktiviti alternatif di ruang berbumbung tersedia.

(a) Nyatakan dua risiko yang dikenal pasti oleh penyelia. [2 markah]

(b) Jelaskan dua keputusan yang selamat berserta sebab. [4 markah]

M11S10 | 11.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kumpulan A menghasilkan banyak poster tetapi penggunaan kertas baharu tidak berubah. Kumpulan B menyediakan sudut draf guna semula dan mencatat penggunaan selama seminggu.

(a) Nyatakan dua jenis bukti yang lebih berkait dengan pengurangan pembaziran. [2 markah]

(b) Huraikan dua penambahbaikan yang boleh dicadangkan kepada Kumpulan A. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M11E01 | 11.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Keluarga kamu mahu mengurangkan pembaziran ketika menyediakan bekal dan bahan belajar. Mereka mempunyai bekas guna semula serta kertas bersih yang masih boleh digunakan.

Huraikan empat amalan harian yang sesuai, dengan satu sebab bagi setiap amalan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M11E02 | 11.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2

Sebuah komuniti mahu mengekalkan kawasan hijau dan mengurangkan pembaziran sumber. Sesetengah penduduk bertanya mengapa usaha itu perlu dilakukan secara berterusan.

Jelaskan empat kepentingan menjaga alam sekitar, dengan huraian yang berkait dengan komuniti tersebut.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M11E03 | 11.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.3

Di sebuah kawasan rekreasi, sampah ditinggalkan di longkang, tanaman dipijak, air paip dibiarkan mengalir dan barang yang masih baik dibuang selepas sekali guna.

Ramalkan empat kesan munasabah, satu bagi setiap perlakuan. Jelaskan hubungan sebab dan akibat tanpa membuat kepastian melampau.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M11E04 | 11.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

Kumpulan kamu berjaya menyediakan sudut kertas guna semula. Rakan mula menggunakannya, tetapi ada bahan tidak sesuai bercampur dan ahli bimbang amalan itu tidak bertahan lama.

Huraikan dua perasaan munasabah dan dua tindakan susulan. Berikan satu sebab bagi setiap isi.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M11E05 | 11.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Kelab mempunyai satu minggu untuk melaksanakan projek alam sekitar yang kecil. Tiada bajet membeli peralatan baharu. Aktiviti mesti selamat, melibatkan rakan dan mempunyai hasil yang boleh disemak.

Rancang empat langkah projek yang memenuhi syarat tersebut. Berikan sebab bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M11S01 | 11.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

(a) Nyatakan dua amalan yang boleh mengurangkan pembaziran dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Menggunakan bahagian kosong untuk draf; Menyemak keperluan sebelum mengambil kertas baharu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menggunakan bahagian kosong untuk draf

☐ P2 (1 markah): Menyemak keperluan sebelum mengambil kertas baharu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S01 (b) Jelaskan dua sebab amalan tersebut sesuai.

Contoh jawapan

Kertas yang masih berguna dimanfaatkan. Keperluan draf dapat dipenuhi tanpa terus menggunakan helaian baharu.

Penggunaan sumber menjadi lebih cermat. Murid belajar menilai keperluan sebenar dan mengelakkan pembuangan bahan yang masih sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kertas yang masih berguna dimanfaatkan

☐ P2 (1 markah): Keperluan draf dapat dipenuhi tanpa terus menggunakan helaian baharu

☐ P3 (1 markah): Penggunaan sumber menjadi lebih cermat

☐ P4 (1 markah): Murid belajar menilai keperluan sebenar dan mengelakkan pembuangan bahan yang masih sesuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S02 | 11.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2

(a) Nyatakan dua manfaat kawasan hijau dalam rangsangan.

Contoh jawapan

Memberikan teduhan atau ruang rehat kepada penduduk; Menyokong habitat hidupan kecil.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memberikan teduhan atau ruang rehat kepada penduduk

☐ P2 (1 markah): Menyokong habitat hidupan kecil

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S02 (b) Huraikan dua kepentingan mengekalkan penjagaan kawasan tersebut.

Contoh jawapan

Penduduk dapat menikmati ruang yang lebih selesa. Pokok dan keadaan yang terurus menyokong kegiatan rehat di tempat yang sesuai.

Habitat dapat dipelihara. Hidupan kecil masih mempunyai tumbuhan atau tempat berlindung yang diperlukan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Penduduk dapat menikmati ruang yang lebih selesa

☐ P2 (1 markah): Pokok dan keadaan yang terurus menyokong kegiatan rehat di tempat yang sesuai

☐ P3 (1 markah): Habitat dapat dipelihara

☐ P4 (1 markah): Hidupan kecil masih mempunyai tumbuhan atau tempat berlindung yang diperlukan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S03 | 11.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.3

(a) Nyatakan satu punca masalah dan satu perubahan yang mungkin berlaku.

Contoh jawapan

Pembungkus makanan ditinggalkan tanpa diurus; Bahan itu boleh masuk dan menghalang saluran air.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pembungkus makanan ditinggalkan tanpa diurus

☐ P2 (1 markah): Bahan itu boleh masuk dan menghalang saluran air

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S03 (b) Huraikan dua kesan munasabah daripada pengabaian itu.

Contoh jawapan

Aliran air boleh terganggu. Bahan yang terkumpul berpotensi menyekat laluan air bergantung pada keadaan setempat.

Keselesaan kawasan menurun. Pengguna seterusnya menghadapi sampah dan kerja pembersihan bertambah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Aliran air boleh terganggu

☐ P2 (1 markah): Bahan yang terkumpul berpotensi menyekat laluan air bergantung pada keadaan setempat

☐ P3 (1 markah): Keselesaan kawasan menurun

☐ P4 (1 markah): Pengguna seterusnya menghadapi sampah dan kerja pembersihan bertambah

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S04 | 11.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebab.

Contoh jawapan

Berasa puas atau bangga; Kertas yang masih sesuai berjaya digunakan semula.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa puas atau bangga

☐ P2 (1 markah): Kertas yang masih sesuai berjaya digunakan semula

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S04 (b) Cadangkan dua langkah susulan berserta sebab untuk meneruskan amalan.

Contoh jawapan

Sediakan tempat yang jelas untuk kertas guna semula. Rakan mudah menemui dan menggunakan bahan yang sesuai apabila memerlukannya.

Bahagikan tugas semakan secara bergilir dengan izin guru. Amalan dapat dijaga bersama tanpa membebankan seorang murid sahaja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan tempat yang jelas untuk kertas guna semula

☐ P2 (1 markah): Rakan mudah menemui dan menggunakan bahan yang sesuai apabila memerlukannya

☐ P3 (1 markah): Bahagikan tugas semakan secara bergilir dengan izin guru

☐ P4 (1 markah): Amalan dapat dijaga bersama tanpa membebankan seorang murid sahaja

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S05 | 11.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1, 3.4.2

(a) Nyatakan dua perkara yang patut dipertimbangkan sebelum pembelian.

Contoh jawapan

Keperluan sebenar terhadap botol tambahan; Keadaan serta kebolehgunaan botol sedia ada.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keperluan sebenar terhadap botol tambahan

☐ P2 (1 markah): Keadaan serta kebolehgunaan botol sedia ada

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S05 (b) Huraikan dua cadangan yang menyokong penggunaan sumber secara cermat.

Contoh jawapan

Terus menggunakan botol sedia ada yang sesuai. Tindakan ini mengelakkan pembelian serta pembuangan yang tidak perlu.

Rancang pembelian hanya apabila ada keperluan munasabah. Keluarga memenuhi keperluan tanpa mengumpulkan barang berlebihan kerana tertarik kepada reka bentuk sahaja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terus menggunakan botol sedia ada yang sesuai

☐ P2 (1 markah): Tindakan ini mengelakkan pembelian serta pembuangan yang tidak perlu

☐ P3 (1 markah): Rancang pembelian hanya apabila ada keperluan munasabah

☐ P4 (1 markah): Keluarga memenuhi keperluan tanpa mengumpulkan barang berlebihan kerana tertarik kepada reka bentuk sahaja

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S06 | 11.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2, 3.4.3

(a) Nyatakan satu perlakuan yang menjejaskan alam dan satu pihak atau hidupan yang boleh terjejas.

Contoh jawapan

Memijak tanaman untuk mengambil jalan pintas; Tumbuhan atau hidupan yang bergantung pada kawasan itu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memijak tanaman untuk mengambil jalan pintas

☐ P2 (1 markah): Tumbuhan atau hidupan yang bergantung pada kawasan itu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S06 (b) Huraikan dua kesan yang mungkin berlaku jika amalan itu diteruskan.

Contoh jawapan

Tanaman boleh rosak akibat pijakan berulang. Ruang hijau kehilangan sebahagian fungsi dan keadaannya menjadi kurang terpelihara.

Pengguna lain kehilangan kawasan yang selesa dinikmati. Kerosakan memerlukan usaha pemulihan serta mengurangkan manfaat ruang kepada masyarakat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tanaman boleh rosak akibat pijakan berulang

☐ P2 (1 markah): Ruang hijau kehilangan sebahagian fungsi dan keadaannya menjadi kurang terpelihara

☐ P3 (1 markah): Pengguna lain kehilangan kawasan yang selesa dinikmati

☐ P4 (1 markah): Kerosakan memerlukan usaha pemulihan serta mengurangkan manfaat ruang kepada masyarakat

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S07 | 11.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

(a) Nyatakan dua maklumat yang perlu disemak sebelum pengumpulan.

Contoh jawapan

Jenis bahan yang diterima pusat; Cara bahan perlu disediakan atau diasingkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jenis bahan yang diterima pusat

☐ P2 (1 markah): Cara bahan perlu disediakan atau diasingkan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S07 (b) Cadangkan dua langkah pelaksanaan berserta sebab.

Contoh jawapan

Sediakan panduan ringkas berdasarkan arahan pusat. Peserta dapat membawa bahan yang sesuai dan mengurangkan campuran yang tidak diterima.

Atur pengumpulan serta penghantaran bersama guru atau penjaga. Tugas dapat dijalankan secara terancang tanpa murid mengendalikan bahan atau perjalanan yang tidak sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan panduan ringkas berdasarkan arahan pusat

☐ P2 (1 markah): Peserta dapat membawa bahan yang sesuai dan mengurangkan campuran yang tidak diterima

☐ P3 (1 markah): Atur pengumpulan serta penghantaran bersama guru atau penjaga

☐ P4 (1 markah): Tugas dapat dijalankan secara terancang tanpa murid mengendalikan bahan atau perjalanan yang tidak sesuai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S08 | 11.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

(a) Nyatakan dua perasaan yang munasabah dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Bangga terhadap usaha penjagaan yang telah dilakukan; Bimbang tentang penjagaan ketika cuti.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bangga terhadap usaha penjagaan yang telah dilakukan

☐ P2 (1 markah): Bimbang tentang penjagaan ketika cuti

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S08 (b) Huraikan dua tindakan yang menyalurkan perasaan itu secara membina.

Contoh jawapan

Menghargai bantuan semua peserta. Pengiktirafan kerjasama menunjukkan kebanggaan yang sederhana tanpa mengambil semua kredit.

Membincangkan jadual sesuai dengan penyelia sebelum cuti. Kebimbangan digunakan untuk merancang kesinambungan tanpa meminta murid datang bersendirian tanpa izin.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menghargai bantuan semua peserta

☐ P2 (1 markah): Pengiktirafan kerjasama menunjukkan kebanggaan yang sederhana tanpa mengambil semua kredit

☐ P3 (1 markah): Membincangkan jadual sesuai dengan penyelia sebelum cuti

☐ P4 (1 markah): Kebimbangan digunakan untuk merancang kesinambungan tanpa meminta murid datang bersendirian tanpa izin

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S09 | 11.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

(a) Nyatakan dua risiko yang dikenal pasti oleh penyelia.

Contoh jawapan

Tanah licin berhampiran kolam; Bekas cecair yang tidak diketahui kandungannya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tanah licin berhampiran kolam

☐ P2 (1 markah): Bekas cecair yang tidak diketahui kandungannya

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S09 (b) Jelaskan dua keputusan yang selamat berserta sebab.

Contoh jawapan

Tangguhkan kerja di kawasan berisiko dan pilih aktiviti alternatif. Matlamat menjaga alam masih boleh diteruskan tanpa mendedahkan murid kepada risiko terjatuh.

Maklumkan lokasi bekas kepada pihak yang sesuai tanpa menyentuhnya. Kandungan tidak diketahui perlu diurus dengan kaedah selamat dan bukan diuji oleh murid.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tangguhkan kerja di kawasan berisiko dan pilih aktiviti alternatif

☐ P2 (1 markah): Matlamat menjaga alam masih boleh diteruskan tanpa mendedahkan murid kepada risiko terjatuh

☐ P3 (1 markah): Maklumkan lokasi bekas kepada pihak yang sesuai tanpa menyentuhnya

☐ P4 (1 markah): Kandungan tidak diketahui perlu diurus dengan kaedah selamat dan bukan diuji oleh murid

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S10 | 11.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

(a) Nyatakan dua jenis bukti yang lebih berkait dengan pengurangan pembaziran.

Contoh jawapan

Catatan penggunaan kertas yang digunakan semula; Pemerhatian perubahan amalan mengambil kertas baharu.

Semak isi penting

□ P1 (1 markah): Catatan penggunaan kertas yang digunakan semula

□ P2 (1 markah): Pemerhatian perubahan amalan mengambil kertas baharu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11S10 (b) Huraikan dua penambahbaikan yang boleh dicadangkan kepada Kumpulan A.

Contoh jawapan

Semak punca murid masih mengambil kertas baharu. Maklumat tentang masalah sebenar membantu memilih langkah yang lebih sesuai daripada menambah poster sahaja.

Gabungkan penerangan dengan kemudahan guna semula dan semakan berkala. Murid mempunyai cara praktikal untuk bertindak dan kumpulan dapat menilai sama ada amalan berubah.

Semak isi penting

□ P1 (1 markah): Semak punca murid masih mengambil kertas baharu

□ P2 (1 markah): Maklumat tentang masalah sebenar membantu memilih langkah yang lebih sesuai daripada menambah poster sahaja

□ P3 (1 markah): Gabungkan penerangan dengan kemudahan guna semula dan semakan berkala

□ P4 (1 markah): Murid mempunyai cara praktikal untuk bertindak dan kumpulan dapat menilai sama ada amalan berubah

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E01 | 11.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Huraikan empat amalan harian yang sesuai, dengan satu sebab bagi setiap amalan.

Contoh jawapan

Saya menggunakan bekas guna semula yang sesuai dan dijaga bersih untuk bekal. Amalan ini mengurangkan keperluan pembungkus sekali guna tanpa membeli bekas tambahan yang tidak diperlukan, sambil memastikan bekas yang dipilih masih memenuhi kegunaan sebenar keluarga.

Saya mengambil jumlah makanan yang munasabah berdasarkan keperluan. Perancangan hidangan membantu mengelakkan lebihan yang mungkin dibuang, maka pengurangan pembaziran bermula sebelum makanan disediakan dan bukan melalui paksaan makan melebihi kemampuan seseorang.

Saya menggunakan bahagian kosong kertas bersih untuk draf yang sesuai. Kertas tanpa maklumat peribadi masih dapat memenuhi keperluan belajar, jadi saya tidak perlu mengambil helaian baharu bagi setiap percubaan atau nota ringkas.

Saya menyemak bahan yang diterima pusat kitar semula bersama penjaga. Pengasingan mengikut panduan setempat membantu bahan dihantar melalui saluran sesuai, tetapi amalan ini melengkapi usaha mengurangkan penggunaan dan bukan alasan membeli secara berlebihan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya menggunakan bekas guna semula yang sesuai dan dijaga bersih untuk bekal

☐ H1 (1 markah): Amalan ini mengurangkan keperluan pembungkus sekali guna tanpa membeli bekas tambahan yang tidak diperlukan, sambil memastikan bekas yang dipilih masih memenuhi kegunaan sebenar keluarga

☐ F2 (1 markah): Saya mengambil jumlah makanan yang munasabah berdasarkan keperluan

☐ H2 (1 markah): Perancangan hidangan membantu mengelakkan lebihan yang mungkin dibuang, maka pengurangan pembaziran bermula sebelum makanan disediakan dan bukan melalui paksaan makan melebihi kemampuan seseorang

☐ F3 (1 markah): Saya menggunakan bahagian kosong kertas bersih untuk draf yang sesuai

☐ H3 (1 markah): Kertas tanpa maklumat peribadi masih dapat memenuhi keperluan belajar, jadi saya tidak perlu mengambil helaian baharu bagi setiap percubaan atau nota ringkas

☐ F4 (1 markah): Saya menyemak bahan yang diterima pusat kitar semula bersama penjaga

☐ H4 (1 markah): Pengasingan mengikut panduan setempat membantu bahan dihantar melalui saluran sesuai, tetapi amalan ini melengkapi usaha mengurangkan penggunaan dan bukan alasan membeli secara berlebihan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E02 | 11.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.2

Jelaskan empat kepentingan menjaga alam sekitar, dengan huraian yang berkait dengan komuniti tersebut.

Contoh jawapan

Penjagaan kawasan hijau membantu memelihara habitat hidupan. Tumbuhan serta ruang yang sesuai menyokong tempat berlindung dan keperluan hidupan tertentu, maka kerosakan tidak patut dianggap hanya menjejaskan rupa kawasan atau kepentingan manusia sahaja.

Persekitaran yang terurus memberi keselesaan kepada masyarakat. Penduduk boleh menjalankan kegiatan di tempat yang lebih bersih dan sesuai apabila sampah diurus serta tanaman dijaga, walaupun penyelenggaraan masih perlu diteruskan secara berkala.

Penggunaan cermat mengurangkan pembaziran sumber yang diperlukan. Air, kertas dan barang kegunaan perlu digunakan mengikut keperluan sebenar supaya usaha mendapatkan serta mengurus sumber itu tidak disia-siakan melalui penggunaan atau pembelian berlebihan.

Alam yang terpelihara memberi manfaat kepada generasi akan datang. Mereka juga memerlukan sumber dan ruang kehidupan yang baik, jadi keputusan hari ini perlu menimbang kesan masa depan tanpa mengabaikan keperluan munasabah masyarakat sekarang.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Penjagaan kawasan hijau membantu memelihara habitat hidupan

☐ H1 (1 markah): Tumbuhan serta ruang yang sesuai menyokong tempat berlindung dan keperluan hidupan tertentu, maka kerosakan tidak patut dianggap hanya menjejaskan rupa kawasan atau kepentingan manusia sahaja

☐ F2 (1 markah): Persekitaran yang terurus memberi keselesaan kepada masyarakat

☐ H2 (1 markah): Penduduk boleh menjalankan kegiatan di tempat yang lebih bersih dan sesuai apabila sampah diurus serta tanaman dijaga, walaupun penyelenggaraan masih perlu diteruskan secara berkala

☐ F3 (1 markah): Penggunaan cermat mengurangkan pembaziran sumber yang diperlukan

☐ H3 (1 markah): Air, kertas dan barang kegunaan perlu digunakan mengikut keperluan sebenar supaya usaha mendapatkan serta mengurus sumber itu tidak disia-siakan melalui penggunaan atau pembelian berlebihan

☐ F4 (1 markah): Alam yang terpelihara memberi manfaat kepada generasi akan datang

☐ H4 (1 markah): Mereka juga memerlukan sumber dan ruang kehidupan yang baik, jadi keputusan hari ini perlu menimbang kesan masa depan tanpa mengabaikan keperluan munasabah masyarakat sekarang

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E03 | 11.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.3

Ramalkan empat kesan munasabah, satu bagi setiap perlakuan. Jelaskan hubungan sebab dan akibat tanpa membuat kepastian melampau.

Contoh jawapan

Sampah dalam longkang boleh mengganggu aliran air. Bahan yang terkumpul berpotensi menyekat saluran dan menyumbang kepada limpahan dalam keadaan tertentu, tetapi keadaan sebenar turut bergantung pada faktor lain seperti hujan serta reka bentuk saliran.

Tanaman yang dipijak berulang kali boleh mengalami kerosakan. Kerosakan mengurangkan keadaan ruang hijau yang terpelihara dan mungkin mengganggu hidupan yang bergantung pada tanaman, lalu usaha pemulihan diperlukan untuk mengembalikan manfaat kawasan.

Air yang terus mengalir tanpa digunakan menjadi pembaziran. Sumber itu tidak memenuhi keperluan sesiapa ketika dibiarkan mengalir, maka penutupan paip atau laporan kebocoran diperlukan tanpa mendakwa seluruh bekalan pasti habis serta-merta.

Pembuangan barang yang masih sesuai boleh menambah bahan buangan. Barang kehilangan peluang untuk digunakan semula dan perlu diurus sebagai sisa, sedangkan menilai keperluan serta keadaan barang boleh mengurangkan pembelian dan pembuangan yang tidak perlu.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Sampah dalam longkang boleh mengganggu aliran air

☐ H1 (1 markah): Bahan yang terkumpul berpotensi menyekat saluran dan menyumbang kepada limpahan dalam keadaan tertentu, tetapi keadaan sebenar turut bergantung pada faktor lain seperti hujan serta reka bentuk saliran

☐ F2 (1 markah): Tanaman yang dipijak berulang kali boleh mengalami kerosakan

☐ H2 (1 markah): Kerosakan mengurangkan keadaan ruang hijau yang terpelihara dan mungkin mengganggu hidupan yang bergantung pada tanaman, lalu usaha pemulihan diperlukan untuk mengembalikan manfaat kawasan

☐ F3 (1 markah): Air yang terus mengalir tanpa digunakan menjadi pembaziran

☐ H3 (1 markah): Sumber itu tidak memenuhi keperluan sesiapa ketika dibiarkan mengalir, maka penutupan paip atau laporan kebocoran diperlukan tanpa mendakwa seluruh bekalan pasti habis serta-merta

☐ F4 (1 markah): Pembuangan barang yang masih sesuai boleh menambah bahan buangan

☐ H4 (1 markah): Barang kehilangan peluang untuk digunakan semula dan perlu diurus sebagai sisa, sedangkan menilai keperluan serta keadaan barang boleh mengurangkan pembelian dan pembuangan yang tidak perlu

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E04 | 11.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.4, 3.4.1

Huraikan dua perasaan munasabah dan dua tindakan susulan. Berikan satu sebab bagi setiap isi.

Contoh jawapan

Saya berasa puas apabila melihat rakan menggunakan kertas yang masih sesuai. Usaha kumpulan menghasilkan perubahan yang dapat diperhatikan dan mengurangkan keperluan mengambil kertas baharu bagi draf, walaupun hasilnya belum menyelesaikan semua masalah pembaziran dalam kelas.

Saya juga berasa bimbang tentang bahan tidak sesuai yang bercampur. Campuran itu boleh menyukarkan penggunaan dan menunjukkan panduan belum cukup jelas, jadi kebimbangan boleh dijadikan dorongan memperbaiki sistem tanpa menyalahkan atau memalukan peserta tertentu.

Saya mencadangkan label yang menerangkan jenis kertas yang boleh diletakkan. Panduan ringkas membantu rakan memilih kertas bersih tanpa maklumat peribadi, lalu sudut itu lebih mudah digunakan dengan betul daripada hanya mengharapkan semua orang memahami sendiri.

Saya berbincang dengan guru tentang tugas semakan secara bergilir. Pembahagian tanggungjawab yang munasabah membantu amalan diteruskan dan tidak membebankan seorang murid, manakala catatan hasil ringkas membolehkan kumpulan menilai perubahan serta menghargai kerjasama.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya berasa puas apabila melihat rakan menggunakan kertas yang masih sesuai

☐ H1 (1 markah): Usaha kumpulan menghasilkan perubahan yang dapat diperhatikan dan mengurangkan keperluan mengambil kertas baharu bagi draf, walaupun hasilnya belum menyelesaikan semua masalah pembaziran dalam kelas

☐ F2 (1 markah): Saya juga berasa bimbang tentang bahan tidak sesuai yang bercampur

☐ H2 (1 markah): Campuran itu boleh menyukarkan penggunaan dan menunjukkan panduan belum cukup jelas, jadi kebimbangan boleh dijadikan dorongan memperbaiki sistem tanpa menyalahkan atau memalukan peserta tertentu

☐ F3 (1 markah): Saya mencadangkan label yang menerangkan jenis kertas yang boleh diletakkan

☐ H3 (1 markah): Panduan ringkas membantu rakan memilih kertas bersih tanpa maklumat peribadi, lalu sudut itu lebih mudah digunakan dengan betul daripada hanya mengharapkan semua orang memahami sendiri

☐ F4 (1 markah): Saya berbincang dengan guru tentang tugas semakan secara bergilir

☐ H4 (1 markah): Pembahagian tanggungjawab yang munasabah membantu amalan diteruskan dan tidak membebankan seorang murid, manakala catatan hasil ringkas membolehkan kumpulan menilai perubahan serta menghargai kerjasama

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M11E05 | 11.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 123-134 | Rujukan 3.4.1

Rancang empat langkah projek yang memenuhi syarat tersebut. Berikan sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Kumpulan mengenal pasti satu masalah kecil seperti pembaziran kertas dengan izin guru. Fokus yang jelas membantu memilih usaha yang boleh dilaksanakan dalam seminggu menggunakan bahan sedia ada, berbanding mengumumkan projek besar yang tidak sepadan dengan masa serta kemampuan.

Kumpulan menyediakan sudut guna semula daripada bekas sedia ada yang selamat. Bekas dan kertas bersih dipilih dengan panduan guru supaya tiada pembelian tidak perlu atau pendedahan maklumat peribadi, sambil memberi rakan cara praktikal untuk bertindak.

Tugas menerangkan panduan dan menyemak bahan dibahagikan secara bergilir. Penglibatan beberapa rakan menunjukkan pengurusan bersama serta mengelakkan beban berlebihan pada seorang peserta, dan semua tugas kekal ringan tanpa menyentuh sisa tajam atau bahan tidak dikenali.

Kumpulan mencatat penggunaan selama seminggu dan membincangkan penambahbaikan. Catatan helaian yang dimanfaatkan membantu menilai hasil berkaitan matlamat, manakala refleksi membolehkan amalan yang berguna diteruskan tanpa bergantung hanya pada jumlah poster atau gambar aktiviti.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kumpulan mengenal pasti satu masalah kecil seperti pembaziran kertas dengan izin guru

☐ H1 (1 markah): Fokus yang jelas membantu memilih usaha yang boleh dilaksanakan dalam seminggu menggunakan bahan sedia ada, berbanding mengumumkan projek besar yang tidak sepadan dengan masa serta kemampuan

☐ F2 (1 markah): Kumpulan menyediakan sudut guna semula daripada bekas sedia ada yang selamat

☐ H2 (1 markah): Bekas dan kertas bersih dipilih dengan panduan guru supaya tiada pembelian tidak perlu atau pendedahan maklumat peribadi, sambil memberi rakan cara praktikal untuk bertindak

☐ F3 (1 markah): Tugas menerangkan panduan dan menyemak bahan dibahagikan secara bergilir

☐ H3 (1 markah): Penglibatan beberapa rakan menunjukkan pengurusan bersama serta mengelakkan beban berlebihan pada seorang peserta, dan semua tugas kekal ringan tanpa menyentuh sisa tajam atau bahan tidak dikenali

☐ F4 (1 markah): Kumpulan mencatat penggunaan selama seminggu dan membincangkan penambahbaikan

☐ H4 (1 markah): Catatan helaian yang dimanfaatkan membantu menilai hasil berkaitan matlamat, manakala refleksi membolehkan amalan yang berguna diteruskan tanpa bergantung hanya pada jumlah poster atau gambar aktiviti

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 12 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Remaja Berhemah Harapan Negara

Berstruktur dan esei pendek

Remaja berhemah membuat pertimbangan yang baik dan menjaga tingkah laku ketika berhubung dengan orang lain. Unit ini membincangkan ciri, kepentingan serta kaitan perlakuan remaja dengan imej negara. Kamu akan menilai pilihan dalam situasi harian, menyatakan kebanggaan secara munasabah dan mempraktikkan tindakan sopan yang menghormati keselamatan serta maruah semua orang.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M12S01 | 12.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

Dalam perbincangan kumpulan, Naim memberi giliran kepada rakan dan meminta penjelasan sebelum menyatakan pandangan berbeza. Dia tidak mengejek cadangan orang lain.

(a) Nyatakan dua ciri berhemah yang ditunjukkan Naim. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab tindakannya sesuai. [4 markah]

M12S02 | 12.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

Sera terlupa membawa bahan yang dijanjikan untuk kerja kumpulan. Dia memberitahu perkara sebenar, meminta maaf dan menawarkan bantuan untuk mencari bahan gantian.

(a) Nyatakan dua tindakan bertanggungjawab yang dilakukan Sera. [2 markah]

(b) Huraikan dua kepentingan tindakan tersebut. [4 markah]

M12S03 | 12.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.3

Dalam program sekolah yang diselia guru, seorang peserta luar meminta bantuan mencari meja pendaftaran. Kamal menunjukkan arah dengan sopan dan merujuk petugas apabila tidak pasti.

(a) Nyatakan dua perlakuan Kamal yang memberi pengalaman baik kepada peserta. [2 markah]

(b) Huraikan dua sebab perlakuan itu boleh menyumbang kepada imej positif. [4 markah]

M12S04 | 12.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.4

Pasukan Mila membantu menyediakan tempat duduk untuk program komuniti. Mereka menerima ucapan terima kasih daripada penyelia walaupun tidak memenangi sebarang pertandingan.

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebab. [2 markah]

(b) Huraikan dua cara menzahirkan kebanggaan secara berhemah. [4 markah]

M12S05 | 12.1

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

Seorang rakan meminta Arif menulis komen menghina murid lain supaya diterima dalam kumpulan. Arif mahu menjaga persahabatan tetapi tidak mahu memalukan sesiapa.

(a) Nyatakan dua kepentingan yang perlu dipertimbangkan Arif. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan berhemah berserta sebab. [4 markah]

M12S06 | 12.2

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

Ketua kumpulan mahu keputusan segera dan mencadangkan agar hanya pendapatnya digunakan. Ahli lain mempunyai maklumat penting tetapi belum diberi giliran bercakap.

(a) Nyatakan dua ciri yang perlu diperbaiki dalam perbincangan itu. [2 markah]

(b) Huraikan dua langkah yang menyeimbangkan kesopanan dan keperluan membuat keputusan. [4 markah]

M12S07 | 12.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.3

Selepas melihat seorang remaja bertindak kasar, seorang pelawat membuat kesimpulan bahawa semua remaja negara ini bersikap sama. Rakan kamu mahu membalas dengan kata-kata kasar.

(a) Nyatakan dua kelemahan dalam keadaan tersebut. [2 markah]

(b) Huraikan dua respons yang lebih berhemah serta sebabnya. [4 markah]

M12S08 | 12.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.4, 3.5.1, 3.5.2

Jasmin membantu aktiviti komuniti tetapi berasa sumbangannya terlalu kecil berbanding rakan yang menjadi pengacara. Dia sebenarnya memastikan bahan peserta disusun dengan baik.

(a) Nyatakan satu sumbangan Jasmin dan satu perasaan positif yang munasabah. [2 markah]

(b) Huraikan dua sebab sumbangan Jasmin tetap bernilai. [4 markah]

M12S09 | 12.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

Rakan memberitahu kamu bahawa dia diugut dan diminta merahsiakannya. Dia bimbang dianggap tidak setia jika meminta pertolongan. Kamu berdua masih murid sekolah.

(a) Nyatakan satu keutamaan dan satu sumber bantuan yang sesuai. [2 markah]

(b) Huraikan dua tindakan berhemah yang mengutamakan keutamaan tersebut. [4 markah]

M12S10 | 12.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

Kelab meminta Faiz memegang tiga tugas besar pada hujung minggu. Faiz juga mempunyai komitmen keluarga dan belajar. Dia mahu membantu dengan jujur dan mampu menyiapkan tugasnya.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu disemak sebelum Faiz menerima tugas. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah bertanggungjawab berserta sebab. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M12E01 | 12.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1

Kumpulan kamu menerima ahli baharu. Dia belum biasa dengan cara perbincangan dan berasa segan menyatakan idea. Kamu mahu menunjukkan ciri remaja berhemah.

Huraikan empat perlakuan berhemah yang sesuai, dengan satu sebab bagi setiap perlakuan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M12E02 | 12.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.2

Dalam persiapan acara sekolah, satu kumpulan mengamalkan kejujuran, menepati tugas, mendengar pandangan dan meminta izin sebelum meminjam bahan. Guru meminta kamu menjelaskan manfaatnya.

Huraikan empat kepentingan amalan tersebut, satu bagi setiap amalan yang dinyatakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M12E03 | 12.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.3

Sekolah menganjurkan pertemuan dengan peserta luar. Murid bertugas memberi panduan, menjawab pertanyaan dan membantu aktiviti. Satu kesilapan maklumat telah berlaku semasa pendaftaran.

Cadangkan empat perlakuan yang dapat menyumbang kepada pengalaman positif serta imej negara, dengan huraian bagi setiap perlakuan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M12E04 | 12.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.4, 3.5.1

Kamu membantu program komuniti bersama rakan. Tugas kamu menyusun bahan dan menjaga giliran peserta. Program berjalan teratur tetapi masih ada perkara yang boleh diperbaiki.

Huraikan dua sebab kamu boleh berasa bangga dan dua tindakan susulan yang berhemah. Berikan penjelasan bagi setiap isi.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

M12E05 | 12.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2, 3.5.3

Kumpulan kamu menerima mesej mengejek seorang peserta luar selepas acara sekolah. Ada rakan mahu menyebarkan gambar memalukan, manakala seorang lagi berkata semua perkara patut disembunyikan untuk menjaga imej sekolah dan negara.

Huraikan empat tindakan berhemah untuk menjaga maruah, menangani masalah dan menunjukkan tanggungjawab. Berikan sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti pihak yang terlibat dan keperluan dalam situasi.
2. Susun empat isi berbeza serta sebab atau kesan bagi setiap isi.
3. Semak kaitan dengan situasi, keselamatan dan alternatif yang munasabah.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M12S01 | 12.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

(a) Nyatakan dua ciri berhemah yang ditunjukkan Naim.

Contoh jawapan

Menghormati giliran dan pandangan rakan; Menyampaikan ketidaksetujuan dengan sopan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menghormati giliran dan pandangan rakan

☐ P2 (1 markah): Menyampaikan ketidaksetujuan dengan sopan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S01 (b) Jelaskan dua sebab tindakannya sesuai.

Contoh jawapan

Rakan mendapat peluang menjelaskan idea. Kumpulan boleh memahami cadangan sebelum menilai kekuatan atau kelemahannya.

Perbincangan menumpukan masalah dan bukannya penghinaan. Peserta dapat berbeza pandangan sambil menjaga maruah serta hubungan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rakan mendapat peluang menjelaskan idea

☐ P2 (1 markah): Kumpulan boleh memahami cadangan sebelum menilai kekuatan atau kelemahannya

☐ P3 (1 markah): Perbincangan menumpukan masalah dan bukannya penghinaan

☐ P4 (1 markah): Peserta dapat berbeza pandangan sambil menjaga maruah serta hubungan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S02 | 12.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

(a) Nyatakan dua tindakan bertanggungjawab yang dilakukan Sera.

Contoh jawapan

Mengakui bahawa dia terlupa membawa bahan; Menawarkan bantuan mencari bahan gantian.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Mengakui bahawa dia terlupa membawa bahan

☐ P2 (1 markah): Menawarkan bantuan mencari bahan gantian

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S02 (b) Huraikan dua kepentingan tindakan tersebut.

Contoh jawapan

Kejujuran membantu kumpulan memahami masalah sebenar. Ahli boleh merancang penyelesaian berdasarkan maklumat tepat dan bukan menunggu tanpa penjelasan.

Usaha membaiki keadaan menyokong kepercayaan. Sera menunjukkan bahawa dia mengambil berat tentang kesan kesilapannya kepada rakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kejujuran membantu kumpulan memahami masalah sebenar

☐ P2 (1 markah): Ahli boleh merancang penyelesaian berdasarkan maklumat tepat dan bukan menunggu tanpa penjelasan

☐ P3 (1 markah): Usaha membaiki keadaan menyokong kepercayaan

☐ P4 (1 markah): Sera menunjukkan bahawa dia mengambil berat tentang kesan kesilapannya kepada rakan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S03 | 12.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.3

(a) Nyatakan dua perlakuan Kamal yang memberi pengalaman baik kepada peserta.

Contoh jawapan

Menunjukkan arah dengan sopan; Merujuk petugas apabila tidak pasti.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menunjukkan arah dengan sopan

☐ P2 (1 markah): Merujuk petugas apabila tidak pasti

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S03 (b) Huraikan dua sebab perlakuan itu boleh menyumbang kepada imej positif.

Contoh jawapan

Layanan sopan membuat peserta berasa dihormati. Pengalaman interaksi boleh mempengaruhi sebahagian tanggapannya terhadap masyarakat setempat.

Maklumat yang tepat menunjukkan tanggungjawab. Peserta mendapat bantuan yang boleh dipercayai dan tidak dikelirukan oleh jawapan yang direka.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Layanan sopan membuat peserta berasa dihormati

☐ P2 (1 markah): Pengalaman interaksi boleh mempengaruhi sebahagian tanggapannya terhadap masyarakat setempat

☐ P3 (1 markah): Maklumat yang tepat menunjukkan tanggungjawab

☐ P4 (1 markah): Peserta mendapat bantuan yang boleh dipercayai dan tidak dikelirukan oleh jawapan yang direka

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S04 | 12.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.4

(a) Nyatakan satu perasaan munasabah dan satu sebab.

Contoh jawapan

Berasa bangga atau puas; Tugas mereka membantu kelancaran program komuniti.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa bangga atau puas

☐ P2 (1 markah): Tugas mereka membantu kelancaran program komuniti

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S04 (b) Huraikan dua cara menzahirkan kebanggaan secara berhemah.

Contoh jawapan

Menghargai usaha semua ahli serta penyelia. Kejayaan tugas bergantung pada kerjasama dan bukan sumbangan seorang sahaja.

Terus memperbaiki cara membantu pada program akan datang. Rasa bangga menjadi dorongan belajar dan bukannya alasan berasa sempurna.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menghargai usaha semua ahli serta penyelia

☐ P2 (1 markah): Kejayaan tugas bergantung pada kerjasama dan bukan sumbangan seorang sahaja

☐ P3 (1 markah): Terus memperbaiki cara membantu pada program akan datang

☐ P4 (1 markah): Rasa bangga menjadi dorongan belajar dan bukannya alasan berasa sempurna

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S05 | 12.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

(a) Nyatakan dua kepentingan yang perlu dipertimbangkan Arif.

Contoh jawapan

Maruah murid yang menjadi sasaran komen; Hubungan persahabatan yang tidak memerlukan perbuatan menghina.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Maruah murid yang menjadi sasaran komen

☐ P2 (1 markah): Hubungan persahabatan yang tidak memerlukan perbuatan menghina

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S05 (b) Cadangkan dua tindakan berhemah berserta sebab.

Contoh jawapan

Arif menolak ajakan dengan bahasa tegas dan sopan. Dia mempertahankan maruah orang lain tanpa perlu membalas penghinaan kepada rakannya.

Arif mencadangkan komunikasi yang membantu atau mendapatkan bantuan guru jika tekanan berterusan. Persahabatan boleh dibina melalui tindakan baik dan sokongan diperlukan jika keadaan menjadi tidak selamat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Arif menolak ajakan dengan bahasa tegas dan sopan

☐ P2 (1 markah): Dia mempertahankan maruah orang lain tanpa perlu membalas penghinaan kepada rakannya

☐ P3 (1 markah): Arif mencadangkan komunikasi yang membantu atau mendapatkan bantuan guru jika tekanan berterusan

☐ P4 (1 markah): Persahabatan boleh dibina melalui tindakan baik dan sokongan diperlukan jika keadaan menjadi tidak selamat

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S06 | 12.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

(a) Nyatakan dua ciri yang perlu diperbaiki dalam perbincangan itu.

Contoh jawapan

Kesediaan mendengar pandangan ahli; Sikap adil memberi peluang menyumbang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kesediaan mendengar pandangan ahli

☐ P2 (1 markah): Sikap adil memberi peluang menyumbang

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S06 (b) Huraikan dua langkah yang menyeimbangkan kesopanan dan keperluan membuat keputusan.

Contoh jawapan

Tetapkan giliran ringkas untuk maklumat penting. Ahli dapat didengar tanpa perbincangan berpanjangan tanpa arah.

Bandingkan cadangan dengan kriteria yang dipersetujui. Keputusan berasaskan alasan lebih adil daripada mengikut kedudukan ketua semata-mata.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tetapkan giliran ringkas untuk maklumat penting

☐ P2 (1 markah): Ahli dapat didengar tanpa perbincangan berpanjangan tanpa arah

☐ P3 (1 markah): Bandingkan cadangan dengan kriteria yang dipersetujui

☐ P4 (1 markah): Keputusan berasaskan alasan lebih adil daripada mengikut kedudukan ketua semata-mata

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S07 | 12.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.3

(a) Nyatakan dua kelemahan dalam keadaan tersebut.

Contoh jawapan

Kesimpulan umum dibuat berdasarkan seorang individu; Cadangan membalas secara kasar boleh menambah pengalaman negatif.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kesimpulan umum dibuat berdasarkan seorang individu

☐ P2 (1 markah): Cadangan membalas secara kasar boleh menambah pengalaman negatif

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S07 (b) Huraikan dua respons yang lebih berhemah serta sebabnya.

Contoh jawapan

Jelaskan dengan sopan bahawa satu individu tidak mewakili semua remaja. Penilaian yang adil perlu mengambil kira kepelbagaian tindakan dan pengalaman.

Akui bahawa perbuatan kasar itu tidak sesuai sambil menunjukkan layanan baik. Tanggungjawab tidak memerlukan kesalahan disembunyikan dan pengalaman baharu yang positif boleh membantu hubungan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jelaskan dengan sopan bahawa satu individu tidak mewakili semua remaja

☐ P2 (1 markah): Penilaian yang adil perlu mengambil kira kepelbagaian tindakan dan pengalaman

☐ P3 (1 markah): Akui bahawa perbuatan kasar itu tidak sesuai sambil menunjukkan layanan baik

☐ P4 (1 markah): Tanggungjawab tidak memerlukan kesalahan disembunyikan dan pengalaman baharu yang positif boleh membantu hubungan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S08 | 12.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.4, 3.5.1, 3.5.2

(a) Nyatakan satu sumbangan Jasmin dan satu perasaan positif yang munasabah.

Contoh jawapan

Menyusun bahan peserta supaya aktiviti berjalan teratur; Berasa puas atau bangga dengan tugas yang dilaksanakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menyusun bahan peserta supaya aktiviti berjalan teratur

☐ P2 (1 markah): Berasa puas atau bangga dengan tugas yang dilaksanakan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S08 (b) Huraikan dua sebab sumbangan Jasmin tetap bernilai.

Contoh jawapan

Tugas sokongan membantu kelancaran acara. Peserta memperoleh bahan yang diperlukan tanpa kekeliruan yang boleh dielakkan.

Pelaksanaan yang bertanggungjawab menyokong kerjasama. Setiap ahli boleh menyumbang mengikut kemampuan tanpa perlu memegang peranan yang paling menonjol.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tugas sokongan membantu kelancaran acara

☐ P2 (1 markah): Peserta memperoleh bahan yang diperlukan tanpa kekeliruan yang boleh dielakkan

☐ P3 (1 markah): Pelaksanaan yang bertanggungjawab menyokong kerjasama

☐ P4 (1 markah): Setiap ahli boleh menyumbang mengikut kemampuan tanpa perlu memegang peranan yang paling menonjol

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S09 | 12.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

(a) Nyatakan satu keutamaan dan satu sumber bantuan yang sesuai.

Contoh jawapan

Keselamatan rakan; Guru, penjaga atau orang dewasa lain yang dipercayai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keselamatan rakan

☐ P2 (1 markah): Guru, penjaga atau orang dewasa lain yang dipercayai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S09 (b) Huraikan dua tindakan berhemah yang mengutamakan keutamaan tersebut.

Contoh jawapan

Dengar dengan tenang dan jelaskan bahawa bantuan diperlukan apabila keselamatan terancam. Sokongan mengurangkan rasa bersendirian tanpa menjanjikan untuk menyimpan bahaya sebagai rahsia.

Bantu rakan mendapatkan orang dewasa yang dipercayai tanpa menyebarkan kisah kepada orang ramai. Pihak sesuai boleh membantu melindunginya sambil menjaga maruah dan mengelakkan konfrontasi oleh murid.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dengar dengan tenang dan jelaskan bahawa bantuan diperlukan apabila keselamatan terancam

☐ P2 (1 markah): Sokongan mengurangkan rasa bersendirian tanpa menjanjikan untuk menyimpan bahaya sebagai rahsia

☐ P3 (1 markah): Bantu rakan mendapatkan orang dewasa yang dipercayai tanpa menyebarkan kisah kepada orang ramai

☐ P4 (1 markah): Pihak sesuai boleh membantu melindunginya sambil menjaga maruah dan mengelakkan konfrontasi oleh murid

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S10 | 12.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu disemak sebelum Faiz menerima tugas.

Contoh jawapan

Masa yang benar-benar tersedia; Keupayaan serta komitmen lain yang perlu dipenuhi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Masa yang benar-benar tersedia

☐ P2 (1 markah): Keupayaan serta komitmen lain yang perlu dipenuhi

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12S10 (b) Cadangkan dua langkah bertanggungjawab berserta sebab.

Contoh jawapan

Pilih tugas yang sesuai dengan masa dan kemampuan. Komitmen yang realistik lebih mudah dilaksanakan dengan baik berbanding menerima semuanya untuk mendapat pujian.

Maklumkan had penglibatan lebih awal dan bincang pembahagian dengan penyelaras. Penganjur dapat merancang bantuan lain tanpa menunggu tugas yang tidak mungkin disiapkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pilih tugas yang sesuai dengan masa dan kemampuan

☐ P2 (1 markah): Komitmen yang realistik lebih mudah dilaksanakan dengan baik berbanding menerima semuanya untuk mendapat pujian

☐ P3 (1 markah): Maklumkan had penglibatan lebih awal dan bincang pembahagian dengan penyelaras

☐ P4 (1 markah): Penganjur dapat merancang bantuan lain tanpa menunggu tugas yang tidak mungkin disiapkan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12E01 | 12.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1

Huraikan empat perlakuan berhemah yang sesuai, dengan satu sebab bagi setiap perlakuan.

Contoh jawapan

Saya menyambut ahli baharu dengan bahasa yang sopan dan mesra. Layanan yang menghormati maruah membantu dia berasa diterima dalam kumpulan tanpa dinilai melalui loghat, kaum atau latar belakang yang mungkin berbeza daripada ahli lain.

Saya menerangkan aturan perbincangan dan memberinya pilihan untuk bertanya. Penjelasan tentang giliran serta tugas membantu dia memahami cara menyumbang, sambil mengelakkan paksaan supaya dia bercakap panjang sebelum bersedia atau mengetahui perkara yang dibincangkan.

Saya mendengar ideanya tanpa menyampuk dan meminta penjelasan apabila perlu. Tindakan ini menunjukkan bahawa cadangannya dihargai sebagai sebahagian perbincangan, walaupun kumpulan masih boleh menilai alasan serta memilih penyelesaian yang paling sesuai secara sopan.

Saya membahagikan tugas secara adil mengikut kemampuan serta persetujuan ahli. Peluang menyumbang melalui tugas yang sesuai membantu ahli baharu membina keyakinan, dan tanggungjawab sebenar lebih bermakna daripada sekadar memujinya tanpa memberi ruang penglibatan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya menyambut ahli baharu dengan bahasa yang sopan dan mesra

☐ H1 (1 markah): Layanan yang menghormati maruah membantu dia berasa diterima dalam kumpulan tanpa dinilai melalui loghat, kaum atau latar belakang yang mungkin berbeza daripada ahli lain

☐ F2 (1 markah): Saya menerangkan aturan perbincangan dan memberinya pilihan untuk bertanya

☐ H2 (1 markah): Penjelasan tentang giliran serta tugas membantu dia memahami cara menyumbang, sambil mengelakkan paksaan supaya dia bercakap panjang sebelum bersedia atau mengetahui perkara yang dibincangkan

☐ F3 (1 markah): Saya mendengar ideanya tanpa menyampuk dan meminta penjelasan apabila perlu

☐ H3 (1 markah): Tindakan ini menunjukkan bahawa cadangannya dihargai sebagai sebahagian perbincangan, walaupun kumpulan masih boleh menilai alasan serta memilih penyelesaian yang paling sesuai secara sopan

☐ F4 (1 markah): Saya membahagikan tugas secara adil mengikut kemampuan serta persetujuan ahli

☐ H4 (1 markah): Peluang menyumbang melalui tugas yang sesuai membantu ahli baharu membina keyakinan, dan tanggungjawab sebenar lebih bermakna daripada sekadar memujinya tanpa memberi ruang penglibatan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12E02 | 12.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.2

Huraikan empat kepentingan amalan tersebut, satu bagi setiap amalan yang dinyatakan.

Contoh jawapan

Kejujuran membantu kumpulan mendapatkan gambaran yang benar tentang persediaan. Apabila masalah atau kesilapan dimaklumkan, ahli boleh mencari penyelesaian berdasarkan keadaan sebenar dan tidak membuang masa menunggu sesuatu yang belum tersedia tanpa penjelasan.

Menepati tugas menyokong kepercayaan antara ahli kumpulan. Ahli lain boleh merancang bahagian kerja mereka apabila komitmen dilaksanakan atau perubahan dimaklumkan lebih awal, maka kerjasama menjadi lebih teratur dan tidak bergantung pada janji kosong.

Mendengar pandangan membantu kumpulan memahami maklumat serta pilihan yang berbeza. Peserta mendapat peluang menyumbang sebelum keputusan dibuat, dan perbezaan idea dapat dibincangkan dengan alasan tanpa memerlukan penghinaan atau persetujuan palsu daripada semua orang.

Meminta izin menghormati hak pemilik bahan dan menjaga hubungan. Pemilik boleh menetapkan syarat yang munasabah tentang penggunaan serta pemulangan, sementara peminjam menunjukkan tanggungjawab menjaga barang dan tidak menganggap keperluan kumpulan mengatasi hak orang lain.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kejujuran membantu kumpulan mendapatkan gambaran yang benar tentang persediaan

☐ H1 (1 markah): Apabila masalah atau kesilapan dimaklumkan, ahli boleh mencari penyelesaian berdasarkan keadaan sebenar dan tidak membuang masa menunggu sesuatu yang belum tersedia tanpa penjelasan

☐ F2 (1 markah): Menepati tugas menyokong kepercayaan antara ahli kumpulan

☐ H2 (1 markah): Ahli lain boleh merancang bahagian kerja mereka apabila komitmen dilaksanakan atau perubahan dimaklumkan lebih awal, maka kerjasama menjadi lebih teratur dan tidak bergantung pada janji kosong

☐ F3 (1 markah): Mendengar pandangan membantu kumpulan memahami maklumat serta pilihan yang berbeza

☐ H3 (1 markah): Peserta mendapat peluang menyumbang sebelum keputusan dibuat, dan perbezaan idea dapat dibincangkan dengan alasan tanpa memerlukan penghinaan atau persetujuan palsu daripada semua orang

☐ F4 (1 markah): Meminta izin menghormati hak pemilik bahan dan menjaga hubungan

☐ H4 (1 markah): Pemilik boleh menetapkan syarat yang munasabah tentang penggunaan serta pemulangan, sementara peminjam menunjukkan tanggungjawab menjaga barang dan tidak menganggap keperluan kumpulan mengatasi hak orang lain

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12E03 | 12.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.3

Cadangkan empat perlakuan yang dapat menyumbang kepada pengalaman positif serta imej negara, dengan huraian bagi setiap perlakuan.

Contoh jawapan

Murid menyambut peserta pelbagai latar dengan sopan dan adil. Layanan yang menghormati semua peserta memberi pengalaman baik tentang masyarakat setempat tanpa menganggap orang tertentu lebih layak dibantu kerana rupa, bahasa atau tempat asal mereka.

Murid memberikan maklumat tepat dan merujuk petugas apabila tidak pasti. Kejujuran tentang batas pengetahuan membantu peserta mendapatkan panduan yang boleh dipercayai, berbanding mereka-reka jawapan untuk kelihatan cekap sehingga urusan orang lain menjadi keliru.

Kesilapan maklumat diakui dan dibetulkan kepada peserta yang terjejas. Permohonan maaf bersama pembaikan menunjukkan tanggungjawab, kerana menjaga imej negara tidak bermaksud menyembunyikan masalah daripada pihak yang memerlukan maklumat benar atau boleh membantu menyelesaikannya.

Murid menghormati perbezaan cara berkomunikasi tanpa mengejek sebutan atau budaya. Interaksi yang matang boleh menyumbang kepada tanggapan positif, namun satu perbuatan tetap tidak mewakili semua rakyat dan sumbangan baik perlu diteruskan selepas program selesai.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Murid menyambut peserta pelbagai latar dengan sopan dan adil

☐ H1 (1 markah): Layanan yang menghormati semua peserta memberi pengalaman baik tentang masyarakat setempat tanpa menganggap orang tertentu lebih layak dibantu kerana rupa, bahasa atau tempat asal mereka

☐ F2 (1 markah): Murid memberikan maklumat tepat dan merujuk petugas apabila tidak pasti

☐ H2 (1 markah): Kejujuran tentang batas pengetahuan membantu peserta mendapatkan panduan yang boleh dipercayai, berbanding mereka-reka jawapan untuk kelihatan cekap sehingga urusan orang lain menjadi keliru

☐ F3 (1 markah): Kesilapan maklumat diakui dan dibetulkan kepada peserta yang terjejas

☐ H3 (1 markah): Permohonan maaf bersama pembaikan menunjukkan tanggungjawab, kerana menjaga imej negara tidak bermaksud menyembunyikan masalah daripada pihak yang memerlukan maklumat benar atau boleh membantu menyelesaikannya

☐ F4 (1 markah): Murid menghormati perbezaan cara berkomunikasi tanpa mengejek sebutan atau budaya

☐ H4 (1 markah): Interaksi yang matang boleh menyumbang kepada tanggapan positif, namun satu perbuatan tetap tidak mewakili semua rakyat dan sumbangan baik perlu diteruskan selepas program selesai

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12E04 | 12.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.4, 3.5.1

Huraikan dua sebab kamu boleh berasa bangga dan dua tindakan susulan yang berhemah. Berikan penjelasan bagi setiap isi.

Contoh jawapan

Saya berasa bangga kerana tugas menyusun bahan membantu peserta mendapatkan keperluan mereka. Walaupun peranan itu kurang menonjol, bahan yang teratur menyokong kelancaran acara dan menunjukkan bahawa sumbangan kecil yang dilaksanakan dengan baik tetap bernilai kepada masyarakat.

Saya berasa puas kerana kami menjaga giliran dengan menghormati peserta. Aturan yang dilaksanakan secara sopan membantu orang menunggu dengan lebih teratur tanpa layanan pilih kasih, maka kebanggaan kami berkait dengan manfaat sebenar dan bukannya jumlah pujian.

Saya mengucapkan terima kasih kepada rakan dan penyelia atas kerjasama mereka. Penghargaan menunjukkan bahawa kejayaan bukan hasil usaha seorang sahaja serta mengelakkan kebanggaan daripada berubah menjadi sikap mengambil semua kredit atau merendahkan sumbangan orang lain.

Saya meminta maklum balas dan memilih satu perkara untuk diperbaiki pada masa depan. Kesediaan belajar mengekalkan amalan berhemah selepas program, kerana berasa bangga tidak bermaksud diri sudah sempurna atau semua cadangan pembaikan boleh diketepikan tanpa pertimbangan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya berasa bangga kerana tugas menyusun bahan membantu peserta mendapatkan keperluan mereka

☐ H1 (1 markah): Walaupun peranan itu kurang menonjol, bahan yang teratur menyokong kelancaran acara dan menunjukkan bahawa sumbangan kecil yang dilaksanakan dengan baik tetap bernilai kepada masyarakat

☐ F2 (1 markah): Saya berasa puas kerana kami menjaga giliran dengan menghormati peserta

☐ H2 (1 markah): Aturan yang dilaksanakan secara sopan membantu orang menunggu dengan lebih teratur tanpa layanan pilih kasih, maka kebanggaan kami berkait dengan manfaat sebenar dan bukannya jumlah pujian

☐ F3 (1 markah): Saya mengucapkan terima kasih kepada rakan dan penyelia atas kerjasama mereka

☐ H3 (1 markah): Penghargaan menunjukkan bahawa kejayaan bukan hasil usaha seorang sahaja serta mengelakkan kebanggaan daripada berubah menjadi sikap mengambil semua kredit atau merendahkan sumbangan orang lain

☐ F4 (1 markah): Saya meminta maklum balas dan memilih satu perkara untuk diperbaiki pada masa depan

☐ H4 (1 markah): Kesediaan belajar mengekalkan amalan berhemah selepas program, kerana berasa bangga tidak bermaksud diri sudah sempurna atau semua cadangan pembaikan boleh diketepikan tanpa pertimbangan

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

M12E05 | 12.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 135-146 | Rujukan 3.5.1, 3.5.2, 3.5.3

Huraikan empat tindakan berhemah untuk menjaga maruah, menangani masalah dan menunjukkan tanggungjawab. Berikan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Saya tidak menyebarkan gambar atau mesej yang memalukan peserta tersebut. Penyebaran menambah orang yang melihat penghinaan dan boleh menjejaskan maruahnya, jadi menahan diri daripada berkongsi ialah langkah awal yang lebih bertanggungjawab daripada sekadar tidak memberi tanda suka.

Saya menyatakan bantahan dengan bahasa tegas tetapi tidak menghina pengirim. Penolakan menjelaskan bahawa ejekan tidak sesuai sambil mengelakkan pertengkaran atau penghinaan balas, kerana sikap berhemah boleh mempertahankan maruah seseorang tanpa mengikuti tekanan kumpulan.

Saya mendapatkan bantuan guru untuk menangani keadaan melalui saluran yang sesuai. Guru boleh membantu melindungi peserta dan membincangkan tindakan pembaikan, manakala murid tidak perlu menyiasat sendiri atau menyebarkan identiti orang lain kepada khalayak yang lebih luas.

Saya menggalakkan pembetulan serta permohonan maaf yang sesuai dengan bimbingan guru. Menjaga imej melalui tanggungjawab memerlukan masalah diakui dan ditangani, bukannya disembunyikan supaya kelihatan sempurna, dan pembelajaran daripada kejadian dapat membantu interaksi yang lebih baik seterusnya.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya tidak menyebarkan gambar atau mesej yang memalukan peserta tersebut

☐ H1 (1 markah): Penyebaran menambah orang yang melihat penghinaan dan boleh menjejaskan maruahnya, jadi menahan diri daripada berkongsi ialah langkah awal yang lebih bertanggungjawab daripada sekadar tidak memberi tanda suka

☐ F2 (1 markah): Saya menyatakan bantahan dengan bahasa tegas tetapi tidak menghina pengirim

☐ H2 (1 markah): Penolakan menjelaskan bahawa ejekan tidak sesuai sambil mengelakkan pertengkaran atau penghinaan balas, kerana sikap berhemah boleh mempertahankan maruah seseorang tanpa mengikuti tekanan kumpulan

☐ F3 (1 markah): Saya mendapatkan bantuan guru untuk menangani keadaan melalui saluran yang sesuai

☐ H3 (1 markah): Guru boleh membantu melindungi peserta dan membincangkan tindakan pembaikan, manakala murid tidak perlu menyiasat sendiri atau menyebarkan identiti orang lain kepada khalayak yang lebih luas

☐ F4 (1 markah): Saya menggalakkan pembetulan serta permohonan maaf yang sesuai dengan bimbingan guru

☐ H4 (1 markah): Menjaga imej melalui tanggungjawab memerlukan masalah diakui dan ditangani, bukannya disembunyikan supaya kelihatan sempurna, dan pembelajaran daripada kejadian dapat membantu interaksi yang lebih baik seterusnya

Jawapan contoh bukan satu-satunya jawapan. Terima isi lain yang relevan, selamat dan disokong situasi. Nilai yang berkaitan boleh diterima apabila dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi peperiksaan.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 13 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Patuhi Etiket Keluarga Harmoni

Berstruktur dan esei pendek

Etiket di rumah ialah adab yang membantu anggota keluarga berinteraksi dengan sopan dan menjaga keselesaan bersama. Bentuk amalan mungkin berbeza antara keluarga, tetapi pertimbangan terhadap orang lain tetap penting. Unit ini membimbing kamu mengenal pasti adab, menilai kesannya dan berlatih secara selamat. Menghormati keluarga juga membenarkan kamu menyatakan keperluan serta mendapatkan bantuan apabila tidak selamat.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M13S01 | 13.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.5

Tania mahu menggunakan meja dan bahan jahitan milik ibu untuk menyiapkan hiasan kelas. Ibu belum mengetahui rancangannya.

(a) Nyatakan dua etiket yang perlu dipertimbangkan sebelum Tania bermula. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan Tania selepas mendapat izin. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

M13S02 | 13.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.5

Keluarga Kiran merancang waktu berbual bersama. Setiap orang diminta mendengar sehingga pembicara selesai.

(a) Nyatakan dua manfaat amalan mendengar secara bergilir. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara Kiran membantu perbualan tersebut. Jelaskan satu sebab bagi setiap cara. [4 markah]

M13S03 | 13.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.3, 4.1.5

Selepas membuat model, Izzat meninggalkan bahan di ruang laluan rumah. Adiknya perlu menggunakan laluan itu.

(a) Nyatakan dua kemungkinan kesan tindakan Izzat. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan pembaikan Izzat. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

M13S04 | 13.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.4, 4.1.5

Buku nota Eva dipulangkan oleh abang dalam keadaan baik pada masa yang dijanjikan. Eva mahu menyatakan penghargaan.

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah yang mungkin dialami Eva. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara Eva mengekalkan hubungan yang saling menghormati. Jelaskan satu sebab bagi setiap cara. [4 markah]

M13S05 | 13.1

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.5

Haziq berkunjung ke rumah sepupu. Dia tidak pasti sama ada makanan boleh diambil terus atau perlu menunggu semua orang.

(a) Nyatakan dua sikap beradab yang sesuai dalam keadaan ini. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan Haziq semasa makan bersama. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

M13S06 | 13.2

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.5

Dua beradik berkongsi satu komputer untuk tugas sekolah. Kedua-duanya mempunyai tarikh penghantaran yang berbeza.

(a) Nyatakan dua manfaat persetujuan giliran bagi mereka. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara menyusun penggunaan komputer. Jelaskan satu sebab bagi setiap cara. [4 markah]

M13S07 | 13.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.3, 4.1.5

Nora berkongsi gambar keluarga kepada kumpulan rakan tanpa bertanya. Seorang anggota keluarga tidak selesa dengan perkongsian itu.

(a) Nyatakan dua kemungkinan kesan terhadap anggota keluarga tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah Nora menangani keadaan. Jelaskan satu sebab bagi setiap langkah. [4 markah]

M13S08 | 13.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.4, 4.1.5

Rafi berasa sedih kerana percakapannya dipotong. Dia ingin meminta giliran bercakap tanpa menyinggung anggota keluarga.

(a) Nyatakan perasaan Rafi dan sebab perasaan itu berdasarkan situasi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara Rafi berkomunikasi. Jelaskan satu sebab bagi setiap cara. [4 markah]

M13S09 | 13.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.5

Seorang anggota keluarga memerlukan lebih masa melakukan tugas kerana kemampuan pergerakannya berbeza. Jadual lama membuatnya sukar menyiapkan bahagian tugas.

(a) Nyatakan dua keperluan yang patut dipertimbangkan dalam pembahagian tugas. [2 markah]

(b) Cadangkan dua perubahan yang beradab. Jelaskan satu sebab bagi setiap perubahan. [4 markah]

M13S10 | 13.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.5

Dalam situasi rekaan, seorang saudara menyuruh seorang murid menyimpan rahsia tentang tindakan yang membuat murid itu tidak selamat.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu diutamakan oleh murid. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan selamat. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M13E01 | 13.5

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.2, 4.1.5

Keluarga mahu mewujudkan suasana makan bersama yang menghormati semua anggota. Seorang kanak-kanak memerlukan masa lebih panjang untuk menyampaikan pandangan.

Huraikan empat amalan etiket untuk menjadikan waktu makan lebih selesa. Jelaskan sebab bagi setiap amalan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M13E02 | 13.5

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.3, 4.1.5

Rumah keluarga mempunyai satu sudut belajar. Dua beradik kerap berselisih kerana meninggalkan barang dan menggunakan ruang tanpa persetujuan.

Huraikan empat tindakan untuk memulihkan penggunaan sudut belajar yang beradab. Berikan satu sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M13E03 | 13.5

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.4, 4.1.5

Keluarga merancang perbualan mingguan. Ada anggota yang pendiam, ada yang cepat menjawab dan ada yang berasa kecewa kerana tidak didengar.

Huraikan empat cara menjalankan perbualan yang menghormati perasaan serta pandangan anggota keluarga. Jelaskan sebabnya.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M13E04 | 13.5

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.3, 4.1.5

Seorang murid tersilap menyebarkan gambar aktiviti keluarga tanpa persetujuan. Dia mahu membaiki keadaan dan mengamalkan etiket digital di rumah.

Huraikan empat tindakan yang boleh diambil oleh murid itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M13E05 | 13.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.2, 4.1.5

Sebuah keluarga mahu menyambut saudara sambil menjaga rehat seorang anggota dan ruang peribadi semua penghuni.

Huraikan empat cara menyeimbangkan layanan sopan kepada tetamu dengan keperluan penghuni. Berikan sebab bagi setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M13S01 | 13.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.5

(a) Nyatakan dua etiket yang perlu dipertimbangkan sebelum Tania bermula.

Contoh jawapan

Meminta izin menggunakan ruang dan bahan milik ibu. Berbincang tentang masa atau batas penggunaan yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Meminta izin menggunakan ruang dan bahan milik ibu.

☐ P2 (1 markah): Berbincang tentang masa atau batas penggunaan yang sesuai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S01 (b) Cadangkan dua tindakan Tania selepas mendapat izin. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Patuhi batas penggunaan bahan yang dipersetujui. Bahan yang diperlukan ibu tidak digunakan tanpa persetujuan.

Kemas semula meja selepas selesai. Ruang itu dapat digunakan dengan selesa oleh pengguna seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Patuhi batas penggunaan bahan yang dipersetujui.

☐ P2 (1 markah): Bahan yang diperlukan ibu tidak digunakan tanpa persetujuan.

☐ P3 (1 markah): Kemas semula meja selepas selesai.

☐ P4 (1 markah): Ruang itu dapat digunakan dengan selesa oleh pengguna seterusnya.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S02 | 13.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.5

(a) Nyatakan dua manfaat amalan mendengar secara bergilir.

Contoh jawapan

Pandangan lebih mudah difahami. Setiap anggota mendapat peluang bersuara.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pandangan lebih mudah difahami.

☐ P2 (1 markah): Setiap anggota mendapat peluang bersuara.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S02 (b) Cadangkan dua cara Kiran membantu perbualan tersebut. Jelaskan satu sebab bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Tunggu sehingga orang lain selesai sebelum menjawab. Dia dapat memahami maksud penuh dan mengurangkan salah faham.

Jemput anggota yang belum bersuara secara sopan tanpa memaksa. Mereka mempunyai peluang berkongsi mengikut keselesaan sendiri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tunggu sehingga orang lain selesai sebelum menjawab.

☐ P2 (1 markah): Dia dapat memahami maksud penuh dan mengurangkan salah faham.

☐ P3 (1 markah): Jemput anggota yang belum bersuara secara sopan tanpa memaksa.

☐ P4 (1 markah): Mereka mempunyai peluang berkongsi mengikut keselesaan sendiri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S03 | 13.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.3, 4.1.5

(a) Nyatakan dua kemungkinan kesan tindakan Izzat.

Contoh jawapan

Pergerakan adik menjadi sukar. Anggota lain perlu mengalihkan bahan sebelum menggunakan laluan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pergerakan adik menjadi sukar.

☐ P2 (1 markah): Anggota lain perlu mengalihkan bahan sebelum menggunakan laluan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S03 (b) Cadangkan dua tindakan pembaikan Izzat. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Simpan bahan di tempat yang sesuai dengan segera jika selamat. Laluan dapat digunakan semula tanpa halangan.

Tetapkan tempat menyimpan projek yang belum siap bersama keluarga. Bahan tidak perlu ditinggalkan di laluan selepas aktiviti seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Simpan bahan di tempat yang sesuai dengan segera jika selamat.

☐ P2 (1 markah): Laluan dapat digunakan semula tanpa halangan.

☐ P3 (1 markah): Tetapkan tempat menyimpan projek yang belum siap bersama keluarga.

☐ P4 (1 markah): Bahan tidak perlu ditinggalkan di laluan selepas aktiviti seterusnya.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S04 | 13.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.4, 4.1.5

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah yang mungkin dialami Eva.

Contoh jawapan

Berasa dihargai. Berasa lega.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa dihargai.

☐ P2 (1 markah): Berasa lega.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S04 (b) Cadangkan dua cara Eva mengekalkan hubungan yang saling menghormati. Jelaskan satu sebab bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Ucapkan terima kasih atas penjagaan buku dan ketepatan masa. Penghargaan mengiktiraf usaha abang menepati persetujuan.

Amalkan izin dan pemulangan yang sama apabila meminjam barang abang. Hubungan saling menghormati diperkukuh melalui tindakan kedua-dua pihak.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ucapkan terima kasih atas penjagaan buku dan ketepatan masa.

☐ P2 (1 markah): Penghargaan mengiktiraf usaha abang menepati persetujuan.

☐ P3 (1 markah): Amalkan izin dan pemulangan yang sama apabila meminjam barang abang.

☐ P4 (1 markah): Hubungan saling menghormati diperkukuh melalui tindakan kedua-dua pihak.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S05 | 13.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.5

(a) Nyatakan dua sikap beradab yang sesuai dalam keadaan ini.

Contoh jawapan

Bertanya tentang kebiasaan rumah dengan sopan. Menghormati persetujuan munasabah tuan rumah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bertanya tentang kebiasaan rumah dengan sopan.

☐ P2 (1 markah): Menghormati persetujuan munasabah tuan rumah.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S05 (b) Cadangkan dua tindakan Haziq semasa makan bersama. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Minta makanan dihulurkan apabila sukar dicapai. Dia tidak perlu mengganggu ruang makan orang lain.

Ambil jumlah yang sesuai dan tambah selepas meminta jika perlu. Makanan dapat dikongsi dengan pertimbangan terhadap tetamu lain.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Minta makanan dihulurkan apabila sukar dicapai.

☐ P2 (1 markah): Dia tidak perlu mengganggu ruang makan orang lain.

☐ P3 (1 markah): Ambil jumlah yang sesuai dan tambah selepas meminta jika perlu.

☐ P4 (1 markah): Makanan dapat dikongsi dengan pertimbangan terhadap tetamu lain.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S06 | 13.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.5

(a) Nyatakan dua manfaat persetujuan giliran bagi mereka.

Contoh jawapan

Masa penggunaan lebih terancang. Pertikaian tentang komputer dapat dikurangkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Masa penggunaan lebih terancang.

☐ P2 (1 markah): Pertikaian tentang komputer dapat dikurangkan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S06 (b) Cadangkan dua cara menyusun penggunaan komputer. Jelaskan satu sebab bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Bandingkan tarikh dan keperluan tugasan sebelum menetapkan giliran. Keperluan yang lebih mendesak dapat dipertimbangkan secara munasabah.

Maklumkan awal jika memerlukan perubahan masa. Adik atau abang boleh menyesuaikan rancangan tanpa kehilangan giliran secara mengejut.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bandingkan tarikh dan keperluan tugasan sebelum menetapkan giliran.

☐ P2 (1 markah): Keperluan yang lebih mendesak dapat dipertimbangkan secara munasabah.

☐ P3 (1 markah): Maklumkan awal jika memerlukan perubahan masa.

☐ P4 (1 markah): Adik atau abang boleh menyesuaikan rancangan tanpa kehilangan giliran secara mengejut.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S07 | 13.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.3, 4.1.5

(a) Nyatakan dua kemungkinan kesan terhadap anggota keluarga tersebut.

Contoh jawapan

Berasa privasinya tidak dihormati. Kurang yakin gambar akan dikongsi dengan persetujuannya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa privasinya tidak dihormati.

☐ P2 (1 markah): Kurang yakin gambar akan dikongsi dengan persetujuannya.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S07 (b) Cadangkan dua langkah Nora menangani keadaan. Jelaskan satu sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Minta maaf dan hentikan perkongsian serta dapatkan bantuan penjaga untuk mengurus salinan yang boleh dipadam. Tindakan itu mengurangkan pendedahan lanjut dan mengakui kebimbangan anggota keluarga.

Dapatkan persetujuan sebelum berkongsi gambar pada masa hadapan. Setiap orang boleh menyatakan batas privasi yang dikehendaki.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Minta maaf dan hentikan perkongsian serta dapatkan bantuan penjaga untuk mengurus salinan yang boleh dipadam.

☐ P2 (1 markah): Tindakan itu mengurangkan pendedahan lanjut dan mengakui kebimbangan anggota keluarga.

☐ P3 (1 markah): Dapatkan persetujuan sebelum berkongsi gambar pada masa hadapan.

☐ P4 (1 markah): Setiap orang boleh menyatakan batas privasi yang dikehendaki.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S08 | 13.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.4, 4.1.5

(a) Nyatakan perasaan Rafi dan sebab perasaan itu berdasarkan situasi.

Contoh jawapan

Rafi berasa sedih. Percakapannya dipotong sebelum selesai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rafi berasa sedih.

☐ P2 (1 markah): Percakapannya dipotong sebelum selesai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S08 (b) Cadangkan dua cara Rafi berkomunikasi. Jelaskan satu sebab bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Pilih masa yang tenang dan terangkan pengalaman menggunakan ayat tentang diri sendiri. Penjelasan dapat didengar tanpa tuduhan atau pertengkaran yang bertambah.

Cadangkan setiap orang diberi masa menghabiskan pandangan. Persetujuan giliran melindungi peluang bersuara semua anggota keluarga.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pilih masa yang tenang dan terangkan pengalaman menggunakan ayat tentang diri sendiri.

☐ P2 (1 markah): Penjelasan dapat didengar tanpa tuduhan atau pertengkaran yang bertambah.

☐ P3 (1 markah): Cadangkan setiap orang diberi masa menghabiskan pandangan.

☐ P4 (1 markah): Persetujuan giliran melindungi peluang bersuara semua anggota keluarga.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S09 | 13.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.5

(a) Nyatakan dua keperluan yang patut dipertimbangkan dalam pembahagian tugas.

Contoh jawapan

Kemampuan setiap anggota. Masa yang munasabah untuk menyiapkan tugas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kemampuan setiap anggota.

☐ P2 (1 markah): Masa yang munasabah untuk menyiapkan tugas.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S09 (b) Cadangkan dua perubahan yang beradab. Jelaskan satu sebab bagi setiap perubahan.

Contoh jawapan

Bincangkan pembahagian tugas berdasarkan kemampuan dan pilihan yang sesuai. Kerjasama menjadi lebih adil tanpa menganggap semua orang mampu melakukan tugas sama.

Berikan bantuan yang dipersetujui tanpa mengejek atau mengambil alih semuanya. Anggota keluarga terus dapat menyumbang sambil maruah serta pilihannya dihormati.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bincangkan pembahagian tugas berdasarkan kemampuan dan pilihan yang sesuai.

☐ P2 (1 markah): Kerjasama menjadi lebih adil tanpa menganggap semua orang mampu melakukan tugas sama.

☐ P3 (1 markah): Berikan bantuan yang dipersetujui tanpa mengejek atau mengambil alih semuanya.

☐ P4 (1 markah): Anggota keluarga terus dapat menyumbang sambil maruah serta pilihannya dihormati.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S10 | 13.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.5

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu diutamakan oleh murid.

Contoh jawapan

Keselamatan diri. Mendapatkan bantuan orang dewasa dipercayai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keselamatan diri.

☐ P2 (1 markah): Mendapatkan bantuan orang dewasa dipercayai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13S10 (b) Cadangkan dua tindakan selamat. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Beralih ke tempat selamat jika boleh. Jarak daripada keadaan mengancam dapat mengurangkan risiko segera.

Beritahu orang dewasa dipercayai tentang perkara yang berlaku. Bantuan sesuai boleh diperoleh dan murid tidak menanggung kebimbangan seorang diri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Beralih ke tempat selamat jika boleh.

☐ P2 (1 markah): Jarak daripada keadaan mengancam dapat mengurangkan risiko segera.

☐ P3 (1 markah): Beritahu orang dewasa dipercayai tentang perkara yang berlaku.

☐ P4 (1 markah): Bantuan sesuai boleh diperoleh dan murid tidak menanggung kebimbangan seorang diri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13E01 | 13.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.2, 4.1.5

Huraikan empat amalan etiket untuk menjadikan waktu makan lebih selesa. Jelaskan sebab bagi setiap amalan.

Contoh jawapan

Waktu makan boleh menjadi peluang mendengar dan menghargai anggota keluarga melalui tindakan yang mudah.

Saya akan memberi peluang setiap anggota menghabiskan percakapan sebelum memberikan jawapan. Cara ini membantu mesej difahami dan mengelakkan seseorang berasa suaranya diketepikan.

Saya akan memberi masa tambahan kepada anggota yang memerlukan bantuan komunikasi. Kelajuan bercakap tidak menentukan kepentingan pandangannya dalam perbualan keluarga yang sama.

Saya akan meminta makanan dihulurkan dengan sopan apabila bekas berada jauh. Permintaan itu mengurangkan gangguan pada ruang makan dan pinggan anggota lain.

Saya akan membantu mengemas bahagian yang mampu dilakukan selepas semua selesai. Ruang bersama menjadi lebih teratur dan beban kerja tidak ditinggalkan kepada seorang sahaja.

Amalan ini perlu dilakukan secara konsisten sambil keperluan setiap anggota dibincangkan dengan hormat.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya akan memberi peluang setiap anggota menghabiskan percakapan sebelum memberikan jawapan.

☐ H1 (1 markah): Cara ini membantu mesej difahami dan mengelakkan seseorang berasa suaranya diketepikan.

☐ F2 (1 markah): Saya akan memberi masa tambahan kepada anggota yang memerlukan bantuan komunikasi.

☐ H2 (1 markah): Kelajuan bercakap tidak menentukan kepentingan pandangannya dalam perbualan keluarga yang sama.

☐ F3 (1 markah): Saya akan meminta makanan dihulurkan dengan sopan apabila bekas berada jauh.

☐ H3 (1 markah): Permintaan itu mengurangkan gangguan pada ruang makan dan pinggan anggota lain.

☐ F4 (1 markah): Saya akan membantu mengemas bahagian yang mampu dilakukan selepas semua selesai.

☐ H4 (1 markah): Ruang bersama menjadi lebih teratur dan beban kerja tidak ditinggalkan kepada seorang sahaja.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13E02 | 13.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.3, 4.1.5

Huraikan empat tindakan untuk memulihkan penggunaan sudut belajar yang beradab. Berikan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Perselisihan ruang boleh ditangani dengan persetujuan yang jelas dan pertimbangan terhadap keperluan kedua-dua pihak.

Kedua-dua beradik perlu membincangkan masa penggunaan berdasarkan jadual dan keperluan tugas masing-masing. Persetujuan mengurangkan perebutan serta membantu mereka merancang kerja dengan lebih tenang.

Mereka perlu meminta izin sebelum menggunakan bahan atau hasil kerja milik seorang lagi. Hak pemilik dihormati dan barang tidak hilang ketika diperlukan untuk tugas.

Setiap orang perlu menyimpan bahan selepas menggunakan sudut belajar mengikut persetujuan bersama. Pengguna seterusnya memperoleh ruang yang kemas tanpa perlu mengalihkan semua bahan orang lain.

Jika tersilap, mereka perlu mengaku dan membincangkan pembaikan tanpa saling menghina. Tindakan itu menangani kesan sebenar serta membantu membina semula kepercayaan secara beransur-ansur.

Jadual boleh disemak apabila keadaan berubah supaya persetujuan terus sesuai dan tidak membebankan seseorang.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kedua-dua beradik perlu membincangkan masa penggunaan berdasarkan jadual dan keperluan tugas masing-masing.

☐ H1 (1 markah): Persetujuan mengurangkan perebutan serta membantu mereka merancang kerja dengan lebih tenang.

☐ F2 (1 markah): Mereka perlu meminta izin sebelum menggunakan bahan atau hasil kerja milik seorang lagi.

☐ H2 (1 markah): Hak pemilik dihormati dan barang tidak hilang ketika diperlukan untuk tugas.

☐ F3 (1 markah): Setiap orang perlu menyimpan bahan selepas menggunakan sudut belajar mengikut persetujuan bersama.

☐ H3 (1 markah): Pengguna seterusnya memperoleh ruang yang kemas tanpa perlu mengalihkan semua bahan orang lain.

☐ F4 (1 markah): Jika tersilap, mereka perlu mengaku dan membincangkan pembaikan tanpa saling menghina.

☐ H4 (1 markah): Tindakan itu menangani kesan sebenar serta membantu membina semula kepercayaan secara beransur-ansur.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13E03 | 13.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.2, 4.1.4, 4.1.5

Huraikan empat cara menjalankan perbualan yang menghormati perasaan serta pandangan anggota keluarga. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Perbualan keluarga lebih bermakna apabila anggota diberi ruang menyertai dengan cara yang selesa dan selamat.

Pilih masa yang dipersetujui supaya anggota mempunyai peluang menyertai tanpa tekanan yang tidak perlu. Perhatian lebih mudah diberikan apabila tanggungjawab lain telah diambil kira dalam rancangan.

Gunakan giliran bercakap dan elakkan menjawab bagi pihak anggota yang belum selesai. Setiap orang mendapat ruang menyatakan pengalaman sebenar tanpa maksudnya diubah oleh orang lain.

Benarkan anggota pendiam menulis atau berkongsi secara ringkas mengikut keselesaan mereka sendiri. Pilihan yang berbeza membantu penyertaan tanpa memaksa semua orang menggunakan cara komunikasi sama.

Dengar perasaan kecewa dan bincangkan perubahan tertentu tanpa menuduh seseorang terlalu sensitif. Perasaan boleh menjadi petunjuk keperluan yang belum dipenuhi dan membantu pembaikan hubungan keluarga.

Persetujuan akhir hendaklah diterangkan dengan sopan dan boleh dinilai semula berdasarkan pengalaman semua anggota.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pilih masa yang dipersetujui supaya anggota mempunyai peluang menyertai tanpa tekanan yang tidak perlu.

☐ H1 (1 markah): Perhatian lebih mudah diberikan apabila tanggungjawab lain telah diambil kira dalam rancangan.

☐ F2 (1 markah): Gunakan giliran bercakap dan elakkan menjawab bagi pihak anggota yang belum selesai.

☐ H2 (1 markah): Setiap orang mendapat ruang menyatakan pengalaman sebenar tanpa maksudnya diubah oleh orang lain.

☐ F3 (1 markah): Benarkan anggota pendiam menulis atau berkongsi secara ringkas mengikut keselesaan mereka sendiri.

☐ H3 (1 markah): Pilihan yang berbeza membantu penyertaan tanpa memaksa semua orang menggunakan cara komunikasi sama.

☐ F4 (1 markah): Dengar perasaan kecewa dan bincangkan perubahan tertentu tanpa menuduh seseorang terlalu sensitif.

☐ H4 (1 markah): Perasaan boleh menjadi petunjuk keperluan yang belum dipenuhi dan membantu pembaikan hubungan keluarga.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13E04 | 13.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.3, 4.1.5

Huraikan empat tindakan yang boleh diambil oleh murid itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Kesilapan digital perlu ditangani dengan tindakan nyata kerana ucapan maaf sahaja tidak menghentikan perkongsian lanjut.

Dia perlu mendengar kebimbangan anggota keluarga yang terlibat tanpa mengecilkan perasaan mereka. Langkah ini membantu memahami batas privasi yang telah terganggu oleh perkongsian tersebut.

Dia perlu meminta maaf dan menghentikan penyebaran lanjut dengan bantuan penjaga jika diperlukan. Tindakan pembaikan menunjukkan tanggungjawab serta mengurangkan pendedahan tambahan yang masih boleh dielakkan.

Dia perlu meminta persetujuan sebelum berkongsi gambar atau maklumat keluarga pada masa hadapan. Setiap orang berpeluang menentukan sama ada perkongsian itu sesuai dengan pilihan dan keselesaannya.

Dia perlu menyemak kandungan bersama penjaga apabila tidak pasti tentang kesesuaian perkongsian. Panduan membantu menilai maklumat peribadi dan kemungkinan kesan sebelum sesuatu bahan disebarkan.

Murid tidak perlu mendedahkan konflik keluarga kepada kelas untuk membuktikan bahawa pembaikan telah dilakukan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Dia perlu mendengar kebimbangan anggota keluarga yang terlibat tanpa mengecilkan perasaan mereka.

☐ H1 (1 markah): Langkah ini membantu memahami batas privasi yang telah terganggu oleh perkongsian tersebut.

☐ F2 (1 markah): Dia perlu meminta maaf dan menghentikan penyebaran lanjut dengan bantuan penjaga jika diperlukan.

☐ H2 (1 markah): Tindakan pembaikan menunjukkan tanggungjawab serta mengurangkan pendedahan tambahan yang masih boleh dielakkan.

☐ F3 (1 markah): Dia perlu meminta persetujuan sebelum berkongsi gambar atau maklumat keluarga pada masa hadapan.

☐ H3 (1 markah): Setiap orang berpeluang menentukan sama ada perkongsian itu sesuai dengan pilihan dan keselesaannya.

☐ F4 (1 markah): Dia perlu menyemak kandungan bersama penjaga apabila tidak pasti tentang kesesuaian perkongsian.

☐ H4 (1 markah): Panduan membantu menilai maklumat peribadi dan kemungkinan kesan sebelum sesuatu bahan disebarkan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M13E05 | 13.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 147-160 | Rujukan 4.1.1, 4.1.2, 4.1.5

Huraikan empat cara menyeimbangkan layanan sopan kepada tetamu dengan keperluan penghuni. Berikan sebab bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Etiket yang baik mengambil kira tetamu dan penghuni, termasuk mereka yang memerlukan rehat atau bantuan.

Keluarga boleh memilih ruang menerima tetamu yang tidak mengganggu tempat rehat anggota berkenaan. Tetamu masih disambut dengan baik sementara keperluan rehat penghuni tetap diambil kira.

Penghuni boleh menerangkan keperluan merendahkan bunyi dengan bahasa yang sopan dan jelas. Penjelasan membantu tetamu memahami keadaan tanpa berasa dituduh sengaja menimbulkan gangguan di rumah.

Bilik peribadi dan barang milik penghuni perlu digunakan hanya selepas persetujuan yang sesuai. Kehadiran tetamu tidak menghapuskan privasi atau hak pemilik terhadap ruang dan barang sendiri.

Tugas melayan serta mengemas boleh dibahagi mengikut kemampuan dan masa anggota keluarga. Kerjasama yang munasabah mengurangkan beban seorang penghuni dan menjaga keselesaan sepanjang kunjungan berlangsung.

Jika rancangan berubah, keluarga boleh berbincang semula supaya kesopanan dan keperluan asas terus dihormati.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Keluarga boleh memilih ruang menerima tetamu yang tidak mengganggu tempat rehat anggota berkenaan.

☐ H1 (1 markah): Tetamu masih disambut dengan baik sementara keperluan rehat penghuni tetap diambil kira.

☐ F2 (1 markah): Penghuni boleh menerangkan keperluan merendahkan bunyi dengan bahasa yang sopan dan jelas.

☐ H2 (1 markah): Penjelasan membantu tetamu memahami keadaan tanpa berasa dituduh sengaja menimbulkan gangguan di rumah.

☐ F3 (1 markah): Bilik peribadi dan barang milik penghuni perlu digunakan hanya selepas persetujuan yang sesuai.

☐ H3 (1 markah): Kehadiran tetamu tidak menghapuskan privasi atau hak pemilik terhadap ruang dan barang sendiri.

☐ F4 (1 markah): Tugas melayan serta mengemas boleh dibahagi mengikut kemampuan dan masa anggota keluarga.

☐ H4 (1 markah): Kerjasama yang munasabah mengurangkan beban seorang penghuni dan menjaga keselesaan sepanjang kunjungan berlangsung.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 14 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Hindari Ketagihan Hidup Sejahtera

Berstruktur dan esei pendek

Ketagihan yang membawa mudarat perlu ditangani dengan pertimbangan, sokongan dan tindakan selamat. Unit ini meneroka perlakuan yang sukar dikawal sehingga mengganggu tanggungjawab, hubungan atau kesejahteraan. Minat yang kerap dilakukan tidak boleh terus dilabel sebagai ketagihan. Kamu akan belajar menilai kesan, membina rutin seimbang dan mendapatkan bantuan tanpa menghina orang yang sedang menghadapi kesukaran.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M14S01 | 14.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.1, 4.2.3

Wen sering terlepas tugasan kumpulan kerana sukar berhenti bermain. Dia berkata dia mahu mengubah rutin tetapi tidak tahu caranya.

(a) Nyatakan dua maklumat dalam situasi yang menunjukkan kebimbangan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah bantuan yang sesuai. Jelaskan satu sebab bagi setiap langkah. [4 markah]

M14S02 | 14.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3

Nabil menggunakan sebahagian wang makan untuk pertaruhan. Kini dia tidak mempunyai wang yang dirancang bagi keperluan makan dan berasa bimbang.

(a) Nyatakan dua kesan yang disokong situasi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan yang membantu Nabil. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

M14S03 | 14.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.5

Seorang rakan mengaku berasa malu untuk meminta bantuan kerana takut ditertawakan. Dia sukar mengawal suatu perlakuan yang mengganggu tugasnya.

(a) Nyatakan dua bentuk sokongan yang boleh diberikan oleh rakan sebaya. [2 markah]

(b) Jelaskan dua batas selamat dalam memberi sokongan, berserta sebabnya. [4 markah]

M14S04 | 14.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.4, 4.2.5

Selepas mengikuti rutin bersama penjaga, Shanti kembali menepati janji membantu keluarga. Dia ingin membuat refleksi tentang perubahan itu.

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah yang mungkin dialami Shanti. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara meneruskan usaha tersebut. Jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M14S05 | 14.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.5

Kumpulan rakan mengajak Hakim bertaruh semasa permainan. Hakim tidak mahu menyertai dan bimbang mereka akan terus mendesak.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu diutamakan oleh Hakim. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan penolakan yang selamat. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

M14S06 | 14.2

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3

Tugas mengurus bahan projek diberikan kepada Mila, tetapi perlakuan yang sukar dikawalnya membuatkan bahan tidak disediakan beberapa kali. Ahli kumpulan terpaksa menangguhkan kerja.

(a) Nyatakan dua kesan terhadap kumpulan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah menangani keadaan tanpa memalukan Mila. Jelaskan sebabnya. [4 markah]

M14S07 | 14.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.5

Rohit mendapati ajakan lewat malam daripada kumpulan permainan sering membuatnya mengabaikan rancangan belajar. Dia mahu mengenal pasti pencetus.

(a) Nyatakan dua perkara yang patut Rohit perhatikan dalam corak tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua perubahan yang boleh dicuba dengan penjaga. Jelaskan sebabnya. [4 markah]

M14S08 | 14.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.4

Seorang murid sudah membuat kemajuan tetapi kembali sukar mengikuti rutin semasa cuti. Dia berasa kecewa dan mahu berhenti meminta bantuan.

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah berkaitan pengalaman murid itu. [2 markah]

(b) Cadangkan dua respons yang menyokong perubahan. Jelaskan sebab setiap respons. [4 markah]

M14S09 | 14.1

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.1, 4.2.3

Dua murid menggunakan peranti dengan kerap. Seorang menggunakannya untuk tugasan dan berhenti mengikut rancangan, manakala seorang lagi berulang kali gagal berhenti sehingga tugas terabai.

(a) Nyatakan dua maklumat yang membezakan corak penggunaan mereka. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara membincangkan kebimbangan tanpa membuat diagnosis. Jelaskan sebabnya. [4 markah]

M14S10 | 14.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.5

Satu iklan menjanjikan perlakuan memudaratkan hilang segera selepas membeli produk rahsia. Seorang murid bercadang menggunakan wang simpanannya untuk mencuba.

(a) Nyatakan dua perkara tentang dakwaan iklan yang perlu disemak. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan selamat murid tersebut. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M14E01 | 14.5

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3, 4.2.5

Ethan mahu mengurus penggunaan permainan digital kerana tugas sekolah dan janji keluarga kerap terabai. Penjaganya bersedia membantu.

Huraikan empat langkah yang boleh dimasukkan dalam pelan perubahan Ethan. Jelaskan sebab bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M14E02 | 14.3

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3, 4.2.5

Rakan kamu mengaku wang keperluannya digunakan untuk pertaruhan. Dia mahu bantuan tetapi meminta kamu jangan memberitahu sesiapa walaupun keadaan semakin mengganggunya.

Huraikan empat cara membantu rakan secara bertanggungjawab dan selamat. Jelaskan sebab bagi setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M14E03 | 14.5

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.4, 4.2.5

Kelas mahu menjalankan kempen menghindari perlakuan yang membawa mudarat. Kempen mesti memberi sokongan tanpa melabel atau memalukan murid.

Huraikan empat komponen kempen yang selamat dan bermanfaat. Jelaskan sebab bagi setiap komponen.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M14E04 | 14.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3, 4.2.4

Selepas beberapa minggu menepati rancangan, seorang murid kembali sukar mengawal aktiviti ketika jadual keluarganya berubah. Dia menganggap seluruh usahanya sudah gagal.

Huraikan empat respons yang membantu murid menilai semula keadaan secara realistik. Jelaskan sebab setiap respons.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M14E05 | 14.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.1, 4.2.3, 4.2.5

Sebuah kumpulan rakan kerap mengajak ahli menyertai pertaruhan. Seorang murid mahu kekal bersahabat tetapi tidak mahu terlibat atau menghadapi tekanan sendirian.

Huraikan empat tindakan untuk menjaga pilihan dan keselamatan murid itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M14S01 | 14.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.1, 4.2.3

(a) Nyatakan dua maklumat dalam situasi yang menunjukkan kebimbangan.

Contoh jawapan

Wen sukar berhenti bermain. Tugasan kumpulan sering terlepas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Wen sukar berhenti bermain.

☐ P2 (1 markah): Tugasan kumpulan sering terlepas.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S01 (b) Cadangkan dua langkah bantuan yang sesuai. Jelaskan satu sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Ajak Wen berbincang dengan penjaga atau guru yang dipercayai. Orang dewasa boleh membantu memahami keperluan dan menyusun sokongan yang sesuai.

Rancang satu perubahan kecil dalam rutin bersama pihak yang membantu. Langkah yang munasabah lebih mudah dicuba dan dinilai berbanding tuntutan perubahan sempurna serta-merta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Ajak Wen berbincang dengan penjaga atau guru yang dipercayai.

☐ P2 (1 markah): Orang dewasa boleh membantu memahami keperluan dan menyusun sokongan yang sesuai.

☐ P3 (1 markah): Rancang satu perubahan kecil dalam rutin bersama pihak yang membantu.

☐ P4 (1 markah): Langkah yang munasabah lebih mudah dicuba dan dinilai berbanding tuntutan perubahan sempurna serta-merta.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S02 | 14.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3

(a) Nyatakan dua kesan yang disokong situasi.

Contoh jawapan

Wang keperluan makan berkurang. Nabil berasa bimbang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Wang keperluan makan berkurang.

☐ P2 (1 markah): Nabil berasa bimbang.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S02 (b) Cadangkan dua tindakan yang membantu Nabil. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Beritahu penjaga dipercayai tentang wang dan kebimbangan yang dialami. Keperluan segera serta sokongan perubahan boleh dibincangkan dengan orang yang mampu membantu.

Jauhi pertaruhan seterusnya dan minta bantuan mengurus wang keperluan. Usaha mengejar wang yang hilang melalui pertaruhan boleh meneruskan masalah yang sama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Beritahu penjaga dipercayai tentang wang dan kebimbangan yang dialami.

☐ P2 (1 markah): Keperluan segera serta sokongan perubahan boleh dibincangkan dengan orang yang mampu membantu.

☐ P3 (1 markah): Jauhi pertaruhan seterusnya dan minta bantuan mengurus wang keperluan.

☐ P4 (1 markah): Usaha mengejar wang yang hilang melalui pertaruhan boleh meneruskan masalah yang sama.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S03 | 14.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.5

(a) Nyatakan dua bentuk sokongan yang boleh diberikan oleh rakan sebaya.

Contoh jawapan

Mendengar tanpa menghina. Menemani mendapatkan orang dewasa dipercayai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Mendengar tanpa menghina.

☐ P2 (1 markah): Menemani mendapatkan orang dewasa dipercayai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S03 (b) Jelaskan dua batas selamat dalam memberi sokongan, berserta sebabnya.

Contoh jawapan

Jangan menentukan rawatan sendiri atau memberi bahan tanpa panduan profesional. Peranan rakan ialah menyokong akses bantuan dan bukan menggantikan pihak berkelayakan.

Jangan berjanji menyimpan semua bahaya sebagai rahsia. Keselamatan mungkin memerlukan penglibatan orang dewasa yang boleh membantu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jangan menentukan rawatan sendiri atau memberi bahan tanpa panduan profesional.

☐ P2 (1 markah): Peranan rakan ialah menyokong akses bantuan dan bukan menggantikan pihak berkelayakan.

☐ P3 (1 markah): Jangan berjanji menyimpan semua bahaya sebagai rahsia.

☐ P4 (1 markah): Keselamatan mungkin memerlukan penglibatan orang dewasa yang boleh membantu.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S04 | 14.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.4, 4.2.5

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah yang mungkin dialami Shanti.

Contoh jawapan

Berasa lega. Berasa lebih yakin.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa lega.

☐ P2 (1 markah): Berasa lebih yakin.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S04 (b) Cadangkan dua cara meneruskan usaha tersebut. Jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Terus menggunakan peringatan yang dipersetujui jika masih membantu. Sokongan yang berkesan boleh mengekalkan tindakan walaupun kemajuan telah dicapai.

Semak rutin bersama penjaga apabila jadual berubah. Pelan kekal sesuai dengan keperluan sebenar dan tidak bergantung pada rancangan lama sahaja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terus menggunakan peringatan yang dipersetujui jika masih membantu.

☐ P2 (1 markah): Sokongan yang berkesan boleh mengekalkan tindakan walaupun kemajuan telah dicapai.

☐ P3 (1 markah): Semak rutin bersama penjaga apabila jadual berubah.

☐ P4 (1 markah): Pelan kekal sesuai dengan keperluan sebenar dan tidak bergantung pada rancangan lama sahaja.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S05 | 14.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.5

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu diutamakan oleh Hakim.

Contoh jawapan

Menjauhi penglibatan dalam pertaruhan. Keselamatan diri apabila ditekan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menjauhi penglibatan dalam pertaruhan.

☐ P2 (1 markah): Keselamatan diri apabila ditekan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S05 (b) Cadangkan dua tindakan penolakan yang selamat. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Nyatakan penolakan yang ringkas dan beralih ke tempat selamat. Dia menetapkan batas tanpa perlu berdebat atau menerima ajakan untuk menjaga hati.

Maklumkan orang dewasa dipercayai jika desakan berterusan. Sokongan dewasa boleh membantu menangani tekanan yang sukar diurus sendiri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Nyatakan penolakan yang ringkas dan beralih ke tempat selamat.

☐ P2 (1 markah): Dia menetapkan batas tanpa perlu berdebat atau menerima ajakan untuk menjaga hati.

☐ P3 (1 markah): Maklumkan orang dewasa dipercayai jika desakan berterusan.

☐ P4 (1 markah): Sokongan dewasa boleh membantu menangani tekanan yang sukar diurus sendiri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S06 | 14.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3

(a) Nyatakan dua kesan terhadap kumpulan.

Contoh jawapan

Kerja kumpulan tertangguh. Kepercayaan terhadap komitmen penyediaan bahan boleh berkurang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kerja kumpulan tertangguh.

☐ P2 (1 markah): Kepercayaan terhadap komitmen penyediaan bahan boleh berkurang.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S06 (b) Cadangkan dua langkah menangani keadaan tanpa memalukan Mila. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Bincang kesan tugas yang terabai secara peribadi dengan bahasa yang tidak menghina. Mila dapat memahami masalah sebenar tanpa dijadikan sasaran ejekan kumpulan.

Minta bantuan guru menyusun sokongan dan pembahagian tugas sementara yang sesuai. Projek boleh diteruskan sambil keperluan bantuan Mila turut dipertimbangkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bincang kesan tugas yang terabai secara peribadi dengan bahasa yang tidak menghina.

☐ P2 (1 markah): Mila dapat memahami masalah sebenar tanpa dijadikan sasaran ejekan kumpulan.

☐ P3 (1 markah): Minta bantuan guru menyusun sokongan dan pembahagian tugas sementara yang sesuai.

☐ P4 (1 markah): Projek boleh diteruskan sambil keperluan bantuan Mila turut dipertimbangkan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S07 | 14.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.5

(a) Nyatakan dua perkara yang patut Rohit perhatikan dalam corak tersebut.

Contoh jawapan

Masa ajakan biasanya diterima. Kesan ajakan terhadap rancangan belajar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Masa ajakan biasanya diterima.

☐ P2 (1 markah): Kesan ajakan terhadap rancangan belajar.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S07 (b) Cadangkan dua perubahan yang boleh dicuba dengan penjaga. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Tetapkan waktu menyemak mesej yang tidak bertembung dengan tugasan penting. Gangguan kepada masa belajar dapat dikurangkan melalui batas yang dirancang.

Sediakan aktiviti alternatif dan tempat menyimpan peranti mengikut persetujuan. Pilihan serta susunan persekitaran membantu pelaksanaan rancangan apabila ajakan muncul.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tetapkan waktu menyemak mesej yang tidak bertembung dengan tugasan penting.

☐ P2 (1 markah): Gangguan kepada masa belajar dapat dikurangkan melalui batas yang dirancang.

☐ P3 (1 markah): Sediakan aktiviti alternatif dan tempat menyimpan peranti mengikut persetujuan.

☐ P4 (1 markah): Pilihan serta susunan persekitaran membantu pelaksanaan rancangan apabila ajakan muncul.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S08 | 14.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.4

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah berkaitan pengalaman murid itu.

Contoh jawapan

Kecewa apabila rutin terganggu. Tawar hati sehingga mahu berhenti meminta bantuan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kecewa apabila rutin terganggu.

☐ P2 (1 markah): Tawar hati sehingga mahu berhenti meminta bantuan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S08 (b) Cadangkan dua respons yang menyokong perubahan. Jelaskan sebab setiap respons.

Contoh jawapan

Akui usaha yang telah dilakukan tanpa menafikan kesukaran semasa. Kemajuan terdahulu masih bermakna dan murid tidak perlu dilabel sebagai gagal sepenuhnya.

Semak pelan bersama penyokong untuk menyesuaikannya dengan jadual cuti. Keadaan baharu mungkin memerlukan langkah dan bantuan yang berbeza.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Akui usaha yang telah dilakukan tanpa menafikan kesukaran semasa.

☐ P2 (1 markah): Kemajuan terdahulu masih bermakna dan murid tidak perlu dilabel sebagai gagal sepenuhnya.

☐ P3 (1 markah): Semak pelan bersama penyokong untuk menyesuaikannya dengan jadual cuti.

☐ P4 (1 markah): Keadaan baharu mungkin memerlukan langkah dan bantuan yang berbeza.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S09 | 14.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.1, 4.2.3

(a) Nyatakan dua maklumat yang membezakan corak penggunaan mereka.

Contoh jawapan

Keupayaan berhenti mengikut rancangan. Kesan terhadap tanggungjawab harian.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keupayaan berhenti mengikut rancangan.

☐ P2 (1 markah): Kesan terhadap tanggungjawab harian.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S09 (b) Cadangkan dua cara membincangkan kebimbangan tanpa membuat diagnosis. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Terangkan pemerhatian tentang kawalan dan kesan, bukan menggunakan gelaran ketagihan terhadap individu. Pemerhatian lebih tepat daripada kesimpulan berdasarkan kekerapan penggunaan semata-mata.

Cadangkan perbincangan dengan orang dewasa dipercayai jika masalah berterusan. Penilaian dan sokongan sesuai boleh diperoleh tanpa rakan mengambil peranan profesional.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan pemerhatian tentang kawalan dan kesan, bukan menggunakan gelaran ketagihan terhadap individu.

☐ P2 (1 markah): Pemerhatian lebih tepat daripada kesimpulan berdasarkan kekerapan penggunaan semata-mata.

☐ P3 (1 markah): Cadangkan perbincangan dengan orang dewasa dipercayai jika masalah berterusan.

☐ P4 (1 markah): Penilaian dan sokongan sesuai boleh diperoleh tanpa rakan mengambil peranan profesional.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S10 | 14.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.5

(a) Nyatakan dua perkara tentang dakwaan iklan yang perlu disemak.

Contoh jawapan

Bukti bagi janji perubahan segera. Maklumat tentang produk dan kesesuaiannya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bukti bagi janji perubahan segera.

☐ P2 (1 markah): Maklumat tentang produk dan kesesuaiannya.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14S10 (b) Cadangkan dua tindakan selamat murid tersebut. Jelaskan satu sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Rujuk penjaga dipercayai sebelum membeli atau menggunakan produk. Orang dewasa dapat membantu menilai dakwaan dan menghubungkan murid dengan bantuan sesuai.

Teruskan mendapatkan sokongan yang bersesuaian dan jangan menggantikannya hanya kerana iklan. Dakwaan pemasaran belum membuktikan produk itu mampu memenuhi keperluan murid.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rujuk penjaga dipercayai sebelum membeli atau menggunakan produk.

☐ P2 (1 markah): Orang dewasa dapat membantu menilai dakwaan dan menghubungkan murid dengan bantuan sesuai.

☐ P3 (1 markah): Teruskan mendapatkan sokongan yang bersesuaian dan jangan menggantikannya hanya kerana iklan.

☐ P4 (1 markah): Dakwaan pemasaran belum membuktikan produk itu mampu memenuhi keperluan murid.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14E01 | 14.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3, 4.2.5

Huraikan empat langkah yang boleh dimasukkan dalam pelan perubahan Ethan. Jelaskan sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Perubahan lebih munasabah apabila Ethan mempunyai langkah jelas dan sokongan yang tidak memalukan dirinya.

Ethan boleh menerangkan corak permainan dan tanggungjawab yang terabai kepada penjaga secara jujur. Maklumat sebenar membantu penjaga memahami keperluannya tanpa bergantung pada andaian atau label sahaja.

Dia boleh menyusun waktu untuk tugas, rehat dan permainan melalui persetujuan yang munasabah. Rutin pelbagai membantu menjaga tanggungjawab sambil mengekalkan ruang untuk aktiviti santai yang sesuai.

Dia boleh menggunakan peringatan serta susunan peranti yang dipersetujui untuk memudahkan peralihan aktiviti. Isyarat dan persekitaran yang dirancang membantu melaksanakan batas apabila dia sukar berhenti sendiri.

Dia boleh menyemak kemajuan bersama penjaga dan mendapatkan bantuan tambahan apabila masih diperlukan. Pelan dapat disesuaikan dengan kesukaran sebenar tanpa menuntut perubahan sempurna berlaku dalam sehari.

Kemajuan kecil wajar dihargai, sementara kebimbangan berterusan perlu dibincangkan dengan pihak yang sesuai.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Ethan boleh menerangkan corak permainan dan tanggungjawab yang terabai kepada penjaga secara jujur.

☐ H1 (1 markah): Maklumat sebenar membantu penjaga memahami keperluannya tanpa bergantung pada andaian atau label sahaja.

☐ F2 (1 markah): Dia boleh menyusun waktu untuk tugas, rehat dan permainan melalui persetujuan yang munasabah.

☐ H2 (1 markah): Rutin pelbagai membantu menjaga tanggungjawab sambil mengekalkan ruang untuk aktiviti santai yang sesuai.

☐ F3 (1 markah): Dia boleh menggunakan peringatan serta susunan peranti yang dipersetujui untuk memudahkan peralihan aktiviti.

☐ H3 (1 markah): Isyarat dan persekitaran yang dirancang membantu melaksanakan batas apabila dia sukar berhenti sendiri.

☐ F4 (1 markah): Dia boleh menyemak kemajuan bersama penjaga dan mendapatkan bantuan tambahan apabila masih diperlukan.

☐ H4 (1 markah): Pelan dapat disesuaikan dengan kesukaran sebenar tanpa menuntut perubahan sempurna berlaku dalam sehari.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14E02 | 14.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3, 4.2.5

Huraikan empat cara membantu rakan secara bertanggungjawab dan selamat. Jelaskan sebab bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Membantu rakan bermaksud menjaga maruahnya sambil memudahkan langkah mendapatkan sokongan, bukannya menyelesaikan semuanya sendirian.

Saya akan mendengar kebimbangannya tanpa menggunakan gelaran yang menghina atau menyalahkan seluruh dirinya. Pendekatan hormat memudahkan dia bercakap tentang keperluan sebenar dan menerima sokongan yang sesuai.

Saya akan menjelaskan bahawa bahaya tidak boleh dijanjikan sebagai rahsia daripada semua orang dewasa. Keselamatan dan keperluannya mungkin memerlukan bantuan yang tidak dapat diberikan oleh rakan sebaya sahaja.

Saya akan menawarkan diri menemani dia bercakap dengan penjaga atau guru kaunseling dipercayai. Langkah konkrit ini dapat mengurangkan rasa terasing dan membuka akses kepada panduan yang bersesuaian.

Saya tidak akan meminjamkan wang untuk meneruskan pertaruhan atau menyertai aktiviti itu bersamanya. Bantuan tidak sepatutnya menyediakan sumber bagi perlakuan yang sedang menjejaskan keperluan dan tanggungjawabnya.

Maklumat peribadinya perlu dijaga dan hanya dikongsi secara sesuai dengan pihak yang boleh membantu.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Saya akan mendengar kebimbangannya tanpa menggunakan gelaran yang menghina atau menyalahkan seluruh dirinya.

☐ H1 (1 markah): Pendekatan hormat memudahkan dia bercakap tentang keperluan sebenar dan menerima sokongan yang sesuai.

☐ F2 (1 markah): Saya akan menjelaskan bahawa bahaya tidak boleh dijanjikan sebagai rahsia daripada semua orang dewasa.

☐ H2 (1 markah): Keselamatan dan keperluannya mungkin memerlukan bantuan yang tidak dapat diberikan oleh rakan sebaya sahaja.

☐ F3 (1 markah): Saya akan menawarkan diri menemani dia bercakap dengan penjaga atau guru kaunseling dipercayai.

☐ H3 (1 markah): Langkah konkrit ini dapat mengurangkan rasa terasing dan membuka akses kepada panduan yang bersesuaian.

☐ F4 (1 markah): Saya tidak akan meminjamkan wang untuk meneruskan pertaruhan atau menyertai aktiviti itu bersamanya.

☐ H4 (1 markah): Bantuan tidak sepatutnya menyediakan sumber bagi perlakuan yang sedang menjejaskan keperluan dan tanggungjawabnya.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14E03 | 14.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.3, 4.2.4, 4.2.5

Huraikan empat komponen kempen yang selamat dan bermanfaat. Jelaskan sebab bagi setiap komponen.

Contoh jawapan

Kempen sekolah patut memberikan pengetahuan, latihan dan akses bantuan dengan cara yang menghormati semua murid.

Kempen boleh menerangkan perbezaan antara minat seimbang dengan perlakuan yang sukar dikawal sehingga memudaratkan. Penerangan berasaskan kesan mengelakkan semua hobi atau penggunaan peranti dilabel sebagai ketagihan secara mudah.

Murid boleh berlatih ayat penolakan menggunakan situasi rekaan tanpa bahan berbahaya atau pertaruhan sebenar. Lakonan membina kemahiran menetapkan batas sambil mengelakkan risiko dan tekanan untuk mencuba perlakuan tersebut.

Kempen boleh memperkenalkan orang dewasa dipercayai yang dapat dihubungi untuk berbincang secara sesuai. Murid mengetahui jalan mendapatkan sokongan dan tidak perlu menanggung kebimbangan seorang diri secara senyap.

Bahan kempen boleh menghargai kemajuan serta menegaskan bahawa bantuan tidak menandakan kelemahan seseorang. Mesej ini mengurangkan stigma dan memberi ruang kepada perasaan berbeza sepanjang proses perubahan berlaku.

Pengalaman peribadi tidak perlu didedahkan sebagai syarat menyertai kempen atau menunjukkan kefahaman terhadap unit.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kempen boleh menerangkan perbezaan antara minat seimbang dengan perlakuan yang sukar dikawal sehingga memudaratkan.

☐ H1 (1 markah): Penerangan berasaskan kesan mengelakkan semua hobi atau penggunaan peranti dilabel sebagai ketagihan secara mudah.

☐ F2 (1 markah): Murid boleh berlatih ayat penolakan menggunakan situasi rekaan tanpa bahan berbahaya atau pertaruhan sebenar.

☐ H2 (1 markah): Lakonan membina kemahiran menetapkan batas sambil mengelakkan risiko dan tekanan untuk mencuba perlakuan tersebut.

☐ F3 (1 markah): Kempen boleh memperkenalkan orang dewasa dipercayai yang dapat dihubungi untuk berbincang secara sesuai.

☐ H3 (1 markah): Murid mengetahui jalan mendapatkan sokongan dan tidak perlu menanggung kebimbangan seorang diri secara senyap.

☐ F4 (1 markah): Bahan kempen boleh menghargai kemajuan serta menegaskan bahawa bantuan tidak menandakan kelemahan seseorang.

☐ H4 (1 markah): Mesej ini mengurangkan stigma dan memberi ruang kepada perasaan berbeza sepanjang proses perubahan berlaku.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14E04 | 14.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.2, 4.2.3, 4.2.4

Huraikan empat respons yang membantu murid menilai semula keadaan secara realistik. Jelaskan sebab setiap respons.

Contoh jawapan

Kesukaran semula tidak menghapuskan semua kemajuan, tetapi memberikan maklumat untuk memperbaiki rancangan dan sokongan.

Akui kemajuan yang pernah dicapai dengan menyebut tindakan khusus seperti menyiapkan tugas mengikut rancangan. Pengiktirafan menunjukkan usaha terdahulu masih bernilai walaupun cabaran baharu sedang dihadapi pada masa sekarang.

Dengar perasaan kecewanya tanpa memaksa dia segera gembira atau membandingkan dirinya dengan orang lain. Perasaan yang diterima dengan hormat memudahkan perbincangan jujur tentang kesukaran dan sokongan yang diperlukan.

Kenal pasti perubahan jadual yang mempengaruhi rutin bersama penjaga atau orang dewasa yang membantu. Memahami keadaan baharu membolehkan pencetus serta pertindihan tanggungjawab ditangani melalui langkah yang lebih sesuai.

Laraskan pelan dan bincangkan bantuan tambahan jika langkah sedia ada belum memenuhi keperluannya. Semakan berterusan mengelakkan tuntutan sempurna dan memastikan perubahan disokong berdasarkan pengalaman sebenar murid tersebut.

Murid patut digalakkan terus meminta bantuan serta menghargai perubahan kecil yang dapat dilaksanakan dengan selamat.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Akui kemajuan yang pernah dicapai dengan menyebut tindakan khusus seperti menyiapkan tugas mengikut rancangan.

☐ H1 (1 markah): Pengiktirafan menunjukkan usaha terdahulu masih bernilai walaupun cabaran baharu sedang dihadapi pada masa sekarang.

☐ F2 (1 markah): Dengar perasaan kecewanya tanpa memaksa dia segera gembira atau membandingkan dirinya dengan orang lain.

☐ H2 (1 markah): Perasaan yang diterima dengan hormat memudahkan perbincangan jujur tentang kesukaran dan sokongan yang diperlukan.

☐ F3 (1 markah): Kenal pasti perubahan jadual yang mempengaruhi rutin bersama penjaga atau orang dewasa yang membantu.

☐ H3 (1 markah): Memahami keadaan baharu membolehkan pencetus serta pertindihan tanggungjawab ditangani melalui langkah yang lebih sesuai.

☐ F4 (1 markah): Laraskan pelan dan bincangkan bantuan tambahan jika langkah sedia ada belum memenuhi keperluannya.

☐ H4 (1 markah): Semakan berterusan mengelakkan tuntutan sempurna dan memastikan perubahan disokong berdasarkan pengalaman sebenar murid tersebut.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M14E05 | 14.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 161-172 | Rujukan 4.2.1, 4.2.3, 4.2.5

Huraikan empat tindakan untuk menjaga pilihan dan keselamatan murid itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Persahabatan yang baik menghormati pilihan dan batas, bukannya memerlukan penglibatan dalam semua aktiviti kumpulan.

Murid boleh menyatakan penolakan yang jelas dan ringkas tanpa menghina atau memberi janji bersyarat. Batas yang terang mengelakkan salah faham bahawa dia mungkin menyertai jika tekanan terus diberikan.

Dia boleh mencadangkan permainan tanpa pertaruhan atau aktiviti lain yang sesuai untuk dilakukan bersama. Alternatif menyediakan peluang bersahabat tanpa menggunakan wang keperluan atau melibatkan perlakuan yang membawa risiko.

Dia boleh beredar ke tempat selamat apabila penolakan tidak dihormati atau desakan semakin kuat. Menjauh mengurangkan tekanan langsung dan tidak memerlukan konfrontasi yang mungkin membahayakan dirinya di situ.

Dia boleh memberitahu penjaga atau guru dipercayai tentang desakan yang masih berterusan selepas ditolak. Orang dewasa dapat membantu merancang sokongan dan memastikan murid tidak perlu mengurus ancaman seorang diri.

Latihan penolakan boleh dilakukan secara rekaan terlebih dahulu supaya murid lebih bersedia membuat pilihan selamat.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Murid boleh menyatakan penolakan yang jelas dan ringkas tanpa menghina atau memberi janji bersyarat.

☐ H1 (1 markah): Batas yang terang mengelakkan salah faham bahawa dia mungkin menyertai jika tekanan terus diberikan.

☐ F2 (1 markah): Dia boleh mencadangkan permainan tanpa pertaruhan atau aktiviti lain yang sesuai untuk dilakukan bersama.

☐ H2 (1 markah): Alternatif menyediakan peluang bersahabat tanpa menggunakan wang keperluan atau melibatkan perlakuan yang membawa risiko.

☐ F3 (1 markah): Dia boleh beredar ke tempat selamat apabila penolakan tidak dihormati atau desakan semakin kuat.

☐ H3 (1 markah): Menjauh mengurangkan tekanan langsung dan tidak memerlukan konfrontasi yang mungkin membahayakan dirinya di situ.

☐ F4 (1 markah): Dia boleh memberitahu penjaga atau guru dipercayai tentang desakan yang masih berterusan selepas ditolak.

☐ H4 (1 markah): Orang dewasa dapat membantu merancang sokongan dan memastikan murid tidak perlu mengurus ancaman seorang diri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 15 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Patuhi Peraturan Sekolah

Berstruktur dan esei pendek

Peraturan sekolah membantu warga sekolah belajar dan menggunakan ruang bersama dengan teratur. Unit ini meneliti peraturan, sebab pematuhan serta akibat pelanggaran berdasarkan situasi. Kamu juga akan berlatih bekerjasama secara adil tanpa mengira kaum. Jika sesuatu arahan tidak jelas atau menimbulkan kebimbangan keselamatan, dapatkan penjelasan guru dan gunakan saluran yang sesuai untuk menyuarakan perkara tersebut.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M15S01 | 15.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.1, 4.3.6

Guru menyediakan aturan bilik seni: bahan mesti dipinjam melalui rekod dan dipulangkan ke rak selepas digunakan. Kumpulan kamu diminta membentangkannya.

(a) Nyatakan dua peraturan dalam situasi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara kumpulan membentangkan aturan dengan jelas. Jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M15S02 | 15.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.2, 4.3.4

Tiga kumpulan mahu menggunakan satu ruang persembahan pada waktu yang sama. Tiada jadual penggunaan atau aturan giliran disediakan.

(a) Nyatakan dua masalah yang mungkin berlaku. [2 markah]

(b) Cadangkan dua aturan yang membantu keadaan ini. Jelaskan sebab setiap aturan. [4 markah]

M15S03 | 15.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.3, 4.3.6

Peraturan meminta bahan kelas disimpan selepas aktiviti. Seorang murid meninggalkannya di atas kerusi sehingga rakan lain tidak dapat duduk.

(a) Nyatakan dua kesan pelanggaran tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan pembaikan yang sesuai. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan. [4 markah]

M15S04 | 15.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.4, 4.3.5

Semua murid mematuhi aturan suara perlahan di sudut bacaan. Zulaikha dapat menumpukan perhatian dan mahu menceritakan pengalamannya.

(a) Nyatakan dua manfaat pematuhan dalam situasi tersebut. [2 markah]

(b) Nyatakan dua perasaan munasabah Zulaikha dan jelaskan satu sebab bagi setiap perasaan. [4 markah]

M15S05 | 15.1

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.1, 4.3.6

Mesej rakan menyatakan tempat pemulangan alat sukan sudah berubah. Papan kenyataan sekolah masih menunjukkan tempat lama.

(a) Nyatakan dua sumber sesuai untuk menyemak maklumat. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan sebelum berkongsi aturan kepada kelas. Jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M15S06 | 15.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.6, 4.3.7

Murid baharu belum memahami giliran meminjam tablet sekolah. Beberapa rakan tidak mahu membantu kerana bahasa pertuturannya berbeza.

(a) Nyatakan dua keperluan murid baharu tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua bentuk kerjasama kelas. Jelaskan sebab setiap bentuk kerjasama. [4 markah]

M15S07 | 15.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.3, 4.3.6

Seorang murid tersilap merosakkan bahan aktiviti dan takut dimarahi. Dia bercadang menyalahkan pengguna sebelum dirinya.

(a) Nyatakan dua masalah yang boleh ditimbulkan jika dia menyalahkan orang lain. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan bertanggungjawab. Jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M15S08 | 15.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.4, 4.3.6

Aturan satu aktiviti kurang jelas tentang penggunaan alat bantuan. Seorang murid mahu bertanya tetapi takut dianggap tidak patuh.

(a) Nyatakan dua manfaat mendapatkan penjelasan guru. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara menyuarakan kebimbangan. Jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M15S09 | 15.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.4, 4.3.6, 4.3.7

Aktiviti menggunakan satu laluan yang sukar diakses oleh seorang peserta. Rakan mahu meneruskan tanpa bertanya keperluannya kerana takut jadual terganggu.

(a) Nyatakan dua perkara yang patut dipertimbangkan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan kerjasama. Jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M15S10 | 15.3

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.3, 4.3.6

Dalam situasi rekaan, seorang senior mendakwa murid mesti melakukan tindakan berbahaya sebagai peraturan tidak bertulis. Murid itu belum mendapat pengesahan guru.

(a) Nyatakan dua sebab dakwaan senior tidak boleh diterima begitu sahaja. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan selamat murid. Jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M15E01 | 15.5

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.1, 4.3.4, 4.3.6, 4.3.7

Kelas kamu mahu meningkatkan pematuhan aturan meminjam dan memulangkan peralatan aktiviti. Ada murid baharu yang belum biasa dengan prosesnya.

Huraikan empat tindakan kelas untuk membantu semua murid memahami dan mengamalkan aturan. Jelaskan sebabnya.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M15E02 | 15.5

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.2, 4.3.4, 4.3.6

Dua kumpulan bertembung jadual penggunaan ruang latihan. Mereka mahu mengelakkan pertikaian dan memastikan semua kumpulan memperoleh peluang yang munasabah.

Huraikan empat langkah menyelesaikan pertindihan penggunaan ruang. Jelaskan sebab bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M15E03 | 15.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.3, 4.3.4, 4.3.6

Seorang murid melanggar aturan penggunaan bahan kelas sehingga bahan rosak. Dia mahu bertanggungjawab tanpa mereka cerita atau melakukan pembaikan yang tidak selamat.

Huraikan empat tindakan yang patut dilakukan murid itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M15E04 | 15.5

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.4, 4.3.5, 4.3.7

Sekolah menjalankan aktiviti baharu. Seorang murid memerlukan bantuan akses, manakala murid baharu memerlukan penerangan bahasa yang lebih mudah.

Huraikan empat cara warga kelas bekerjasama melaksanakan aturan secara adil. Jelaskan sebab setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M15E05 | 15.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.1, 4.3.4, 4.3.6, 4.3.7

Rakan menyebarkan arahan tidak rasmi yang dikatakan peraturan sekolah. Sebahagian arahannya tidak jelas dan satu daripadanya menimbulkan kebimbangan keselamatan.

Huraikan empat tindakan bertanggungjawab sebelum arahan itu diamalkan atau disebarkan lagi. Jelaskan sebabnya.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M15S01 | 15.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.1, 4.3.6

(a) Nyatakan dua peraturan dalam situasi.

Contoh jawapan

Pinjaman bahan mesti direkodkan. Bahan mesti dipulangkan ke rak selepas digunakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pinjaman bahan mesti direkodkan.

☐ P2 (1 markah): Bahan mesti dipulangkan ke rak selepas digunakan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S01 (b) Cadangkan dua cara kumpulan membentangkan aturan dengan jelas. Jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Terangkan urutan pinjaman menggunakan contoh rekaan yang ringkas. Pendengar dapat melihat tindakan yang perlu dilakukan sebelum menggunakan bahan.

Tunjukkan rak pemulangan dengan panduan guru. Murid mengetahui tempat sebenar untuk meletakkan bahan selepas digunakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan urutan pinjaman menggunakan contoh rekaan yang ringkas.

☐ P2 (1 markah): Pendengar dapat melihat tindakan yang perlu dilakukan sebelum menggunakan bahan.

☐ P3 (1 markah): Tunjukkan rak pemulangan dengan panduan guru.

☐ P4 (1 markah): Murid mengetahui tempat sebenar untuk meletakkan bahan selepas digunakan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S02 | 15.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.2, 4.3.4

(a) Nyatakan dua masalah yang mungkin berlaku.

Contoh jawapan

Kumpulan berebut masa penggunaan ruang. Sebahagian kumpulan mungkin tidak sempat berlatih.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kumpulan berebut masa penggunaan ruang.

☐ P2 (1 markah): Sebahagian kumpulan mungkin tidak sempat berlatih.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S02 (b) Cadangkan dua aturan yang membantu keadaan ini. Jelaskan sebab setiap aturan.

Contoh jawapan

Sediakan giliran yang dipersetujui bersama guru. Setiap kumpulan mengetahui peluang dan boleh merancang latihan.

Tetapkan cara memohon perubahan masa melalui penyelia. Pertindihan baharu dapat diurus tanpa mengambil giliran orang lain secara sepihak.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan giliran yang dipersetujui bersama guru.

☐ P2 (1 markah): Setiap kumpulan mengetahui peluang dan boleh merancang latihan.

☐ P3 (1 markah): Tetapkan cara memohon perubahan masa melalui penyelia.

☐ P4 (1 markah): Pertindihan baharu dapat diurus tanpa mengambil giliran orang lain secara sepihak.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S03 | 15.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.3, 4.3.6

(a) Nyatakan dua kesan pelanggaran tersebut.

Contoh jawapan

Tempat duduk tidak boleh digunakan seperti biasa. Rakan perlu mengalihkan bahan sebelum duduk.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tempat duduk tidak boleh digunakan seperti biasa.

☐ P2 (1 markah): Rakan perlu mengalihkan bahan sebelum duduk.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S03 (b) Cadangkan dua tindakan pembaikan yang sesuai. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Simpan bahan di tempat yang ditetapkan jika selamat. Kerusi kembali tersedia untuk digunakan oleh rakan.

Semak ruang selepas setiap aktiviti sebelum beredar. Pemeriksaan ringkas membantu mengelakkan halangan yang sama berulang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Simpan bahan di tempat yang ditetapkan jika selamat.

☐ P2 (1 markah): Kerusi kembali tersedia untuk digunakan oleh rakan.

☐ P3 (1 markah): Semak ruang selepas setiap aktiviti sebelum beredar.

☐ P4 (1 markah): Pemeriksaan ringkas membantu mengelakkan halangan yang sama berulang.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S04 | 15.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.4, 4.3.5

(a) Nyatakan dua manfaat pematuhan dalam situasi tersebut.

Contoh jawapan

Gangguan bunyi berkurang. Murid lebih mudah menumpukan perhatian pada bacaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Gangguan bunyi berkurang.

☐ P2 (1 markah): Murid lebih mudah menumpukan perhatian pada bacaan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S04 (b) Nyatakan dua perasaan munasabah Zulaikha dan jelaskan satu sebab bagi setiap perasaan.

Contoh jawapan

Zulaikha mungkin berasa tenang. Suasana bacaan tidak terganggu oleh suara kuat.

Zulaikha mungkin berasa dihargai. Keperluannya untuk membaca turut dijaga oleh tindakan rakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Zulaikha mungkin berasa tenang.

☐ P2 (1 markah): Suasana bacaan tidak terganggu oleh suara kuat.

☐ P3 (1 markah): Zulaikha mungkin berasa dihargai.

☐ P4 (1 markah): Keperluannya untuk membaca turut dijaga oleh tindakan rakan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S05 | 15.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.1, 4.3.6

(a) Nyatakan dua sumber sesuai untuk menyemak maklumat.

Contoh jawapan

Guru yang mengurus alat sukan. Maklumat rasmi sekolah yang disahkan terkini.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Guru yang mengurus alat sukan.

☐ P2 (1 markah): Maklumat rasmi sekolah yang disahkan terkini.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S05 (b) Cadangkan dua tindakan sebelum berkongsi aturan kepada kelas. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Dapatkan pengesahan tentang tempat yang sedang digunakan. Maklumat yang bercanggah dapat diselesaikan sebelum murid bertindak.

Sampaikan aturan yang telah disahkan bersama konteks penggunaannya. Rakan memahami perkara yang perlu dilakukan dan tidak menyebarkan khabar angin.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dapatkan pengesahan tentang tempat yang sedang digunakan.

☐ P2 (1 markah): Maklumat yang bercanggah dapat diselesaikan sebelum murid bertindak.

☐ P3 (1 markah): Sampaikan aturan yang telah disahkan bersama konteks penggunaannya.

☐ P4 (1 markah): Rakan memahami perkara yang perlu dilakukan dan tidak menyebarkan khabar angin.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S06 | 15.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.6, 4.3.7

(a) Nyatakan dua keperluan murid baharu tersebut.

Contoh jawapan

Penerangan yang dapat difahami. Layanan hormat tanpa diskriminasi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Penerangan yang dapat difahami.

☐ P2 (1 markah): Layanan hormat tanpa diskriminasi.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S06 (b) Cadangkan dua bentuk kerjasama kelas. Jelaskan sebab setiap bentuk kerjasama.

Contoh jawapan

Terangkan aturan dengan bahasa mudah atau contoh visual yang disahkan guru. Kefahaman dibina tanpa menganggap perbezaan bahasa sebagai kesalahan murid.

Beri bantuan berdasarkan keperluan kepada semua rakan. Peluang mengikuti aturan tidak dibezakan mengikut kaum atau bahasa keluarga.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan aturan dengan bahasa mudah atau contoh visual yang disahkan guru.

☐ P2 (1 markah): Kefahaman dibina tanpa menganggap perbezaan bahasa sebagai kesalahan murid.

☐ P3 (1 markah): Beri bantuan berdasarkan keperluan kepada semua rakan.

☐ P4 (1 markah): Peluang mengikuti aturan tidak dibezakan mengikut kaum atau bahasa keluarga.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S07 | 15.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.3, 4.3.6

(a) Nyatakan dua masalah yang boleh ditimbulkan jika dia menyalahkan orang lain.

Contoh jawapan

Orang yang tidak terlibat boleh dipersalahkan. Kepercayaan terhadap rekod dan penjelasannya boleh terjejas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Orang yang tidak terlibat boleh dipersalahkan.

☐ P2 (1 markah): Kepercayaan terhadap rekod dan penjelasannya boleh terjejas.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S07 (b) Cadangkan dua tindakan bertanggungjawab. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Maklumkan fakta kejadian kepada guru dengan jujur. Guru boleh memahami keadaan sebenar sebelum menentukan langkah pembaikan.

Bantu pembaikan melalui arahan yang sesuai dan selamat. Kesan kerosakan dapat ditangani tanpa menambah risiko atau menyembunyikan masalah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Maklumkan fakta kejadian kepada guru dengan jujur.

☐ P2 (1 markah): Guru boleh memahami keadaan sebenar sebelum menentukan langkah pembaikan.

☐ P3 (1 markah): Bantu pembaikan melalui arahan yang sesuai dan selamat.

☐ P4 (1 markah): Kesan kerosakan dapat ditangani tanpa menambah risiko atau menyembunyikan masalah.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S08 | 15.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.4, 4.3.6

(a) Nyatakan dua manfaat mendapatkan penjelasan guru.

Contoh jawapan

Aturan dapat difahami dengan tepat. Keperluan bantuan dapat dipertimbangkan secara sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Aturan dapat difahami dengan tepat.

☐ P2 (1 markah): Keperluan bantuan dapat dipertimbangkan secara sesuai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S08 (b) Cadangkan dua cara menyuarakan kebimbangan. Jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Terangkan halangan yang dialami dengan bahasa sopan dan fakta yang khusus. Guru memperoleh maklumat yang diperlukan untuk memahami masalah sebenar.

Cadangkan pilihan pelaksanaan dan minta panduan guru. Penyelesaian boleh diselaraskan secara adil tanpa murid mereka aturan sendiri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan halangan yang dialami dengan bahasa sopan dan fakta yang khusus.

☐ P2 (1 markah): Guru memperoleh maklumat yang diperlukan untuk memahami masalah sebenar.

☐ P3 (1 markah): Cadangkan pilihan pelaksanaan dan minta panduan guru.

☐ P4 (1 markah): Penyelesaian boleh diselaraskan secara adil tanpa murid mereka aturan sendiri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S09 | 15.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.4, 4.3.6, 4.3.7

(a) Nyatakan dua perkara yang patut dipertimbangkan.

Contoh jawapan

Keselamatan dan akses peserta. Peluang semua peserta menyertai aktiviti dengan sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keselamatan dan akses peserta.

☐ P2 (1 markah): Peluang semua peserta menyertai aktiviti dengan sesuai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S09 (b) Cadangkan dua tindakan kerjasama. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Dengar keperluan peserta dengan cara yang dihormati. Keputusan tidak dibuat berdasarkan andaian tentang kemampuan atau kehendaknya.

Rujuk guru untuk laluan atau susunan bantuan yang sesuai. Pelaksanaan dapat disesuaikan dengan selamat sambil tujuan aktiviti diteruskan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dengar keperluan peserta dengan cara yang dihormati.

☐ P2 (1 markah): Keputusan tidak dibuat berdasarkan andaian tentang kemampuan atau kehendaknya.

☐ P3 (1 markah): Rujuk guru untuk laluan atau susunan bantuan yang sesuai.

☐ P4 (1 markah): Pelaksanaan dapat disesuaikan dengan selamat sambil tujuan aktiviti diteruskan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S10 | 15.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.3, 4.3.6

(a) Nyatakan dua sebab dakwaan senior tidak boleh diterima begitu sahaja.

Contoh jawapan

Sumber peraturan belum disahkan oleh sekolah. Tindakan yang diminta membahayakan keselamatan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sumber peraturan belum disahkan oleh sekolah.

☐ P2 (1 markah): Tindakan yang diminta membahayakan keselamatan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15S10 (b) Cadangkan dua tindakan selamat murid. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Jangan melakukan tindakan berbahaya dan beralih ke tempat selamat jika perlu. Keselamatan tidak boleh diketepikan hanya kerana seseorang mendakwa mempunyai kuasa.

Maklumkan guru atau orang dewasa dipercayai tentang arahan tersebut. Pihak bertanggungjawab boleh menyemak dakwaan dan memberikan perlindungan yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jangan melakukan tindakan berbahaya dan beralih ke tempat selamat jika perlu.

☐ P2 (1 markah): Keselamatan tidak boleh diketepikan hanya kerana seseorang mendakwa mempunyai kuasa.

☐ P3 (1 markah): Maklumkan guru atau orang dewasa dipercayai tentang arahan tersebut.

☐ P4 (1 markah): Pihak bertanggungjawab boleh menyemak dakwaan dan memberikan perlindungan yang sesuai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15E01 | 15.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.1, 4.3.4, 4.3.6, 4.3.7

Huraikan empat tindakan kelas untuk membantu semua murid memahami dan mengamalkan aturan. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Aturan lebih mudah dipatuhi apabila diterangkan dengan tepat dan diamalkan melalui bantuan serta teladan bersama.

Kelas perlu mendapatkan aturan yang sah daripada guru sebelum menyediakan sebarang penerangan kepada rakan. Sumber yang disahkan mengelakkan khabar angin atau andaian sekolah lain dianggap sebagai aturan sebenar.

Murid boleh membentangkan urutan pinjaman dan pemulangan menggunakan bahasa mudah serta contoh yang jelas. Penerangan praktikal membantu rakan mengetahui tindakan yang perlu dilakukan pada setiap peringkat penggunaan peralatan.

Ahli kelas boleh membantu sesiapa yang masih kurang faham tanpa memilih kaum atau bahasa keluarga. Bantuan berdasarkan keperluan memberi peluang adil kepada semua murid untuk melaksanakan aturan dengan betul.

Setiap pengguna perlu menjadi teladan dengan memulangkan bahan dan menyemak keadaan tempat selepas aktiviti. Tindakan konsisten menunjukkan kerjasama sebenar serta memastikan peralatan tersedia untuk pengguna yang datang kemudian.

Kesukaran pelaksanaan patut dirujuk kepada guru supaya penambahbaikan boleh dibuat tanpa murid menghukum rakan sendiri.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kelas perlu mendapatkan aturan yang sah daripada guru sebelum menyediakan sebarang penerangan kepada rakan.

☐ H1 (1 markah): Sumber yang disahkan mengelakkan khabar angin atau andaian sekolah lain dianggap sebagai aturan sebenar.

☐ F2 (1 markah): Murid boleh membentangkan urutan pinjaman dan pemulangan menggunakan bahasa mudah serta contoh yang jelas.

☐ H2 (1 markah): Penerangan praktikal membantu rakan mengetahui tindakan yang perlu dilakukan pada setiap peringkat penggunaan peralatan.

☐ F3 (1 markah): Ahli kelas boleh membantu sesiapa yang masih kurang faham tanpa memilih kaum atau bahasa keluarga.

☐ H3 (1 markah): Bantuan berdasarkan keperluan memberi peluang adil kepada semua murid untuk melaksanakan aturan dengan betul.

☐ F4 (1 markah): Setiap pengguna perlu menjadi teladan dengan memulangkan bahan dan menyemak keadaan tempat selepas aktiviti.

☐ H4 (1 markah): Tindakan konsisten menunjukkan kerjasama sebenar serta memastikan peralatan tersedia untuk pengguna yang datang kemudian.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15E02 | 15.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.2, 4.3.4, 4.3.6

Huraikan empat langkah menyelesaikan pertindihan penggunaan ruang. Jelaskan sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Sumber yang dikongsi memerlukan aturan dan komunikasi supaya keperluan berbeza dapat diselaraskan dengan adil.

Kedua-dua kumpulan perlu menyemak aturan tempahan sebenar dengan guru atau penyelia yang bertanggungjawab. Semakan memastikan penyelesaian berdasarkan proses sah dan bukan dakwaan pihak yang bersuara paling kuat.

Setiap kumpulan perlu menerangkan keperluan latihan dan waktu yang masih boleh diubah secara munasabah. Maklumat yang jelas membolehkan pertindihan dinilai tanpa menganggap keperluan kumpulan sendiri sahaja yang penting.

Kumpulan boleh bersetuju dengan pembahagian masa atau pertukaran melalui panduan penyelia yang sesuai. Persetujuan memberi peluang kepada kedua-dua pihak sambil mengelakkan pengambilan giliran secara sepihak tanpa penjelasan.

Selepas latihan, kumpulan perlu mengosongkan serta mengemas ruang pada masa yang telah dipersetujui. Pematuhan memastikan pengguna seterusnya dapat memulakan aktiviti dan memperkukuh kepercayaan terhadap aturan yang dibuat.

Jika timbul perubahan baharu, gunakan saluran yang sama untuk berbincang dan bukannya menyembunyikan jadual.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kedua-dua kumpulan perlu menyemak aturan tempahan sebenar dengan guru atau penyelia yang bertanggungjawab.

☐ H1 (1 markah): Semakan memastikan penyelesaian berdasarkan proses sah dan bukan dakwaan pihak yang bersuara paling kuat.

☐ F2 (1 markah): Setiap kumpulan perlu menerangkan keperluan latihan dan waktu yang masih boleh diubah secara munasabah.

☐ H2 (1 markah): Maklumat yang jelas membolehkan pertindihan dinilai tanpa menganggap keperluan kumpulan sendiri sahaja yang penting.

☐ F3 (1 markah): Kumpulan boleh bersetuju dengan pembahagian masa atau pertukaran melalui panduan penyelia yang sesuai.

☐ H3 (1 markah): Persetujuan memberi peluang kepada kedua-dua pihak sambil mengelakkan pengambilan giliran secara sepihak tanpa penjelasan.

☐ F4 (1 markah): Selepas latihan, kumpulan perlu mengosongkan serta mengemas ruang pada masa yang telah dipersetujui.

☐ H4 (1 markah): Pematuhan memastikan pengguna seterusnya dapat memulakan aktiviti dan memperkukuh kepercayaan terhadap aturan yang dibuat.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15E03 | 15.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.3, 4.3.4, 4.3.6

Huraikan empat tindakan yang patut dilakukan murid itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Pelanggaran peraturan perlu ditangani melalui kejujuran, pembaikan dan pembelajaran yang tetap menghormati keselamatan murid.

Dia perlu menghentikan penggunaan bahan dan memaklumkan keadaan kepada guru yang bertanggungjawab dengan segera. Langkah ini membolehkan risiko dinilai sebelum orang lain menggunakan bahan yang mungkin tidak lagi sesuai.

Dia perlu menerangkan perkara yang benar-benar berlaku tanpa menyalahkan pengguna lain atau menambah cerita. Maklumat tepat membantu guru memahami punca dan menentukan langkah pembaikan yang adil berdasarkan keadaan sebenar.

Dia perlu mengikuti arahan pembaikan yang sesuai dengan kemampuannya serta tidak menyentuh bahan berbahaya sendiri. Tanggungjawab membaiki kesilapan tetap perlu menjaga keselamatan supaya masalah asal tidak menjadi lebih serius.

Dia perlu mengenal pasti amalan penggunaan yang perlu diubah sebelum menjalankan aktiviti seterusnya di kelas. Refleksi terhadap tindakan tertentu membantu mencegah pengulangan dan membina semula kepercayaan melalui tingkah laku konsisten.

Akibat tatatertib bergantung pada proses sekolah dan tidak patut direka atau ditentukan sesuka hati oleh rakan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Dia perlu menghentikan penggunaan bahan dan memaklumkan keadaan kepada guru yang bertanggungjawab dengan segera.

☐ H1 (1 markah): Langkah ini membolehkan risiko dinilai sebelum orang lain menggunakan bahan yang mungkin tidak lagi sesuai.

☐ F2 (1 markah): Dia perlu menerangkan perkara yang benar-benar berlaku tanpa menyalahkan pengguna lain atau menambah cerita.

☐ H2 (1 markah): Maklumat tepat membantu guru memahami punca dan menentukan langkah pembaikan yang adil berdasarkan keadaan sebenar.

☐ F3 (1 markah): Dia perlu mengikuti arahan pembaikan yang sesuai dengan kemampuannya serta tidak menyentuh bahan berbahaya sendiri.

☐ H3 (1 markah): Tanggungjawab membaiki kesilapan tetap perlu menjaga keselamatan supaya masalah asal tidak menjadi lebih serius.

☐ F4 (1 markah): Dia perlu mengenal pasti amalan penggunaan yang perlu diubah sebelum menjalankan aktiviti seterusnya di kelas.

☐ H4 (1 markah): Refleksi terhadap tindakan tertentu membantu mencegah pengulangan dan membina semula kepercayaan melalui tingkah laku konsisten.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15E04 | 15.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.4, 4.3.5, 4.3.7

Huraikan empat cara warga kelas bekerjasama melaksanakan aturan secara adil. Jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Kerjasama tanpa diskriminasi menjadikan aturan lebih bermakna apabila setiap peserta berpeluang memahami dan melaksanakannya.

Kelas boleh mendengar keperluan kedua-dua murid dengan sopan tanpa mengejek keadaan atau bahasa pertuturan mereka. Maklumat daripada murid sendiri mengelakkan andaian yang mungkin menyebabkan bantuan tidak sesuai atau tidak diperlukan.

Guru boleh dirujuk untuk menyelaraskan bantuan akses yang selamat sambil mengekalkan tujuan aktiviti sekolah. Pelaksanaan adil mempertimbangkan halangan sebenar dan bukan memaksa semua peserta melalui keadaan yang sama sahaja.

Rakan boleh menerangkan aturan menggunakan contoh mudah yang telah disahkan serta memberi masa untuk bertanya. Kefahaman yang jelas membantu murid baharu menyertai aktiviti tanpa takut dipersalahkan kerana belum mengenali proses.

Selepas aktiviti, peserta boleh berkongsi perasaan dan cadangan secara sukarela melalui cara yang mereka selesa. Maklum balas membantu menilai sama ada bantuan berkesan tanpa memaksa semua orang melaporkan perasaan yang sama.

Bantuan perlu berdasarkan keperluan, manakala maruah serta keselamatan semua murid hendaklah terus dihormati sepanjang aktiviti.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kelas boleh mendengar keperluan kedua-dua murid dengan sopan tanpa mengejek keadaan atau bahasa pertuturan mereka.

☐ H1 (1 markah): Maklumat daripada murid sendiri mengelakkan andaian yang mungkin menyebabkan bantuan tidak sesuai atau tidak diperlukan.

☐ F2 (1 markah): Guru boleh dirujuk untuk menyelaraskan bantuan akses yang selamat sambil mengekalkan tujuan aktiviti sekolah.

☐ H2 (1 markah): Pelaksanaan adil mempertimbangkan halangan sebenar dan bukan memaksa semua peserta melalui keadaan yang sama sahaja.

☐ F3 (1 markah): Rakan boleh menerangkan aturan menggunakan contoh mudah yang telah disahkan serta memberi masa untuk bertanya.

☐ H3 (1 markah): Kefahaman yang jelas membantu murid baharu menyertai aktiviti tanpa takut dipersalahkan kerana belum mengenali proses.

☐ F4 (1 markah): Selepas aktiviti, peserta boleh berkongsi perasaan dan cadangan secara sukarela melalui cara yang mereka selesa.

☐ H4 (1 markah): Maklum balas membantu menilai sama ada bantuan berkesan tanpa memaksa semua orang melaporkan perasaan yang sama.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M15E05 | 15.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 173-186 | Rujukan 4.3.1, 4.3.4, 4.3.6, 4.3.7

Huraikan empat tindakan bertanggungjawab sebelum arahan itu diamalkan atau disebarkan lagi. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Tanggungjawab terhadap peraturan bermula dengan maklumat yang tepat, pertimbangan keselamatan dan komunikasi melalui saluran sesuai.

Murid perlu menyemak sumber arahan dengan guru atau dokumen sekolah yang berautoriti dan sesuai. Pengesahan membezakan peraturan sebenar daripada khabar angin serta dakwaan rakan yang mungkin belum diperiksa ketepatannya.

Murid perlu menyatakan bahagian yang tidak jelas menggunakan soalan khusus dan bahasa yang sopan. Pertanyaan membantu guru menjelaskan tindakan yang diperlukan tanpa menganggap kekeliruan sebagai niat sengaja melanggar aturan.

Arahan yang membahayakan tidak patut diikuti sementara bantuan orang dewasa dipercayai diperoleh dengan selamat. Pematuhan tidak memerlukan murid mengabaikan keselamatan atau menerima ancaman atas nama peraturan yang belum disahkan.

Maklumat yang telah disahkan boleh diterangkan semula kepada semua rakan tanpa memalukan penyebar asal. Pembaikan maklumat membantu pemahaman bersama dan mengurangkan pengulangan cerita yang mengelirukan tanpa menambah konflik peribadi.

Murid tidak perlu menyiasat atau menghukum rakan sendiri untuk menunjukkan bahawa mereka menghormati kehidupan sekolah.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Murid perlu menyemak sumber arahan dengan guru atau dokumen sekolah yang berautoriti dan sesuai.

☐ H1 (1 markah): Pengesahan membezakan peraturan sebenar daripada khabar angin serta dakwaan rakan yang mungkin belum diperiksa ketepatannya.

☐ F2 (1 markah): Murid perlu menyatakan bahagian yang tidak jelas menggunakan soalan khusus dan bahasa yang sopan.

☐ H2 (1 markah): Pertanyaan membantu guru menjelaskan tindakan yang diperlukan tanpa menganggap kekeliruan sebagai niat sengaja melanggar aturan.

☐ F3 (1 markah): Arahan yang membahayakan tidak patut diikuti sementara bantuan orang dewasa dipercayai diperoleh dengan selamat.

☐ H3 (1 markah): Pematuhan tidak memerlukan murid mengabaikan keselamatan atau menerima ancaman atas nama peraturan yang belum disahkan.

☐ F4 (1 markah): Maklumat yang telah disahkan boleh diterangkan semula kepada semua rakan tanpa memalukan penyebar asal.

☐ H4 (1 markah): Pembaikan maklumat membantu pemahaman bersama dan mengurangkan pengulangan cerita yang mengelirukan tanpa menambah konflik peribadi.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 16 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Kenali Hak Kanak-kanak

Berstruktur dan esei pendek

Setiap kanak-kanak mempunyai hak yang menyokong kehidupan, perkembangan, perlindungan dan penyertaan. Hak ini tidak bergantung pada pencapaian, tingkah laku, kaum, kewarganegaraan atau keadaan upaya. Unit ini membantu kamu mengenali hak, memahami peranan pihak yang melindunginya dan mengambil tindakan selamat. Suara kanak-kanak perlu didengar, sementara orang dewasa tetap bertanggungjawab menyediakan perlindungan yang sesuai.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M16S01 | 16.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2

Sebuah pusat kanak-kanak menyediakan makanan, ruang belajar, perlindungan daripada gangguan dan peluang menyampaikan pandangan tentang aktiviti.

(a) Namakan dua kelompok hak yang disokong oleh makanan dan ruang belajar. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kepentingan kemudahan tersebut, satu berkaitan makanan dan satu berkaitan pembelajaran. [4 markah]

M16S02 | 16.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

Dalam perbincangan lawatan, murid diminta memberi pandangan. Satu cadangan lokasi kurang selamat dan guru mahu mencari alternatif.

(a) Nyatakan dua kelompok hak yang perlu dipertimbangkan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan guru dan murid yang menghormati kedua-dua hak. Jelaskan sebabnya. [4 markah]

M16S03 | 16.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.3, 4.4.4

Papan maklumat kelas menyenaraikan Jabatan Kebajikan Masyarakat dan Yayasan Chow Kit sebagai pihak yang menyokong kanak-kanak.

(a) Nyatakan kategori setiap organisasi, sama ada badan kerajaan atau bukan kerajaan. [2 markah]

(b) Huraikan satu peranan setiap organisasi tersebut dan kepentingan peranan itu. [4 markah]

M16S04 | 16.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.5, 4.4.6

Semua peserta, termasuk yang menggunakan alat bantuan komunikasi, diberi masa menyampaikan pandangan sebelum aktiviti dipilih.

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah yang mungkin dialami peserta. [2 markah]

(b) Cadangkan dua amalan untuk mengekalkan penyertaan yang adil. Jelaskan sebab setiap amalan. [4 markah]

M16S05 | 16.2

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2

Sebuah kumpulan menyatakan bahawa bantuan asas hanya patut diberi kepada kanak-kanak yang tidak pernah melakukan kesilapan.

(a) Nyatakan dua perkara yang tidak menentukan pemilikan hak kanak-kanak. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab pandangan kumpulan itu perlu diperbetulkan. [4 markah]

M16S06 | 16.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.3, 4.4.4

Dalam situasi rekaan, seorang kanak-kanak memerlukan perlindungan kebajikan dan terdapat kebimbangan tentang kesalahan terhadapnya. Orang dewasa sedang menyelaraskan bantuan.

(a) Namakan dua badan kerajaan yang mempunyai peranan berkaitan situasi tersebut. [2 markah]

(b) Huraikan satu peranan setiap badan serta satu manfaat bagi setiap peranan. [4 markah]

M16S07 | 16.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

Seorang kanak-kanak baharu diketepikan daripada perbincangan kerana negara asal dan bahasa keluarganya berbeza.

(a) Nyatakan dua hak atau prinsip yang perlu dihormati dalam keadaan ini. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan rakan yang menyokong haknya. Jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M16S08 | 16.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.5, 4.4.6

Selepas menerima bantuan, seorang kanak-kanak masih bimbang dan tidak mahu menceritakan pengalamannya di hadapan kelas.

(a) Nyatakan perasaan kanak-kanak itu dan satu pilihan peribadinya yang perlu dihormati. [2 markah]

(b) Cadangkan dua respons yang menghormati keadaan tersebut. Jelaskan sebabnya. [4 markah]

M16S09 | 16.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.6

Kelas mahu menyokong kanak-kanak yang memerlukan bantuan. Ada cadangan menyebarkan gambar, nama dan cerita sensitifnya untuk menarik perhatian ramai.

(a) Nyatakan dua risiko pendedahan maklumat tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara membantu dengan lebih selamat. Jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M16S10 | 16.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

Dalam situasi rekaan, rakan memberitahu bahawa seseorang mengancamnya dan melarang dia meminta bantuan. Kamu tidak mengetahui semua butiran.

(a) Nyatakan dua keutamaan ketika memberi respons. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan kamu dan jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M16E01 | 16.5

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Kelas mahu memilih aktiviti hujung penggal. Murid mempunyai minat, kemampuan komunikasi dan keperluan akses yang berbeza.

Huraikan empat cara memastikan hak penyertaan serta perlindungan semua murid dihormati. Jelaskan sebabnya.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M16E02 | 16.3

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.3, 4.4.4

Sebuah komuniti mahu memahami bagaimana badan kerajaan dan bukan kerajaan saling melengkapi dalam menyokong kanak-kanak.

Huraikan empat sumbangan atau cara kerjasama yang relevan. Nyatakan pihak yang sesuai dan jelaskan manfaat setiap idea.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M16E03 | 16.5

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Seorang murid berkata hak hanya untuk kanak-kanak yang cemerlang, berasal dari negara tertentu dan tidak pernah melanggar peraturan.

Huraikan empat idea untuk membetulkan pandangan tersebut dengan sopan. Jelaskan sebab bagi setiap idea.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M16E04 | 16.5

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.5, 4.4.6

Seorang kanak-kanak baru menerima sokongan selepas menghadapi keadaan sukar. Rakan mahu membantu tetapi tidak tahu cara menjaga privasi dan perasaannya.

Huraikan empat cara memberi sokongan yang menghormati kanak-kanak tersebut. Jelaskan sebab bagi setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M16E05 | 16.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Dalam situasi rekaan, seorang kanak-kanak memberitahu rakannya bahawa dia diancam dan diminta merahsiakan keadaan tersebut. Rakannya mahu membantu dengan selamat.

Huraikan empat tindakan yang sesuai untuk rakan itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M16S01 | 16.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2

(a) Namakan dua kelompok hak yang disokong oleh makanan dan ruang belajar.

Contoh jawapan

Kelangsungan hidup melalui keperluan makanan. Perkembangan melalui peluang belajar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kelangsungan hidup melalui keperluan makanan.

☐ P2 (1 markah): Perkembangan melalui peluang belajar.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S01 (b) Jelaskan dua kepentingan kemudahan tersebut, satu berkaitan makanan dan satu berkaitan pembelajaran.

Contoh jawapan

Makanan menyokong keperluan asas kanak-kanak. Mereka tidak perlu mengabaikan keperluan makan untuk menyertai aktiviti harian.

Ruang belajar menyokong perkembangan kebolehan. Kanak-kanak mendapat tempat serta peluang mempelajari perkara baharu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Makanan menyokong keperluan asas kanak-kanak.

☐ P2 (1 markah): Mereka tidak perlu mengabaikan keperluan makan untuk menyertai aktiviti harian.

☐ P3 (1 markah): Ruang belajar menyokong perkembangan kebolehan.

☐ P4 (1 markah): Kanak-kanak mendapat tempat serta peluang mempelajari perkara baharu.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S02 | 16.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

(a) Nyatakan dua kelompok hak yang perlu dipertimbangkan.

Contoh jawapan

Hak penyertaan. Hak perlindungan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hak penyertaan.

☐ P2 (1 markah): Hak perlindungan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S02 (b) Cadangkan dua tindakan guru dan murid yang menghormati kedua-dua hak. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Dengar sebab murid mencadangkan lokasi tersebut. Pandangan dan minat mereka dapat dipertimbangkan dalam rancangan.

Bincangkan lokasi alternatif yang selamat bersama murid. Tujuan aktiviti boleh diteruskan tanpa mengabaikan perlindungan peserta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dengar sebab murid mencadangkan lokasi tersebut.

☐ P2 (1 markah): Pandangan dan minat mereka dapat dipertimbangkan dalam rancangan.

☐ P3 (1 markah): Bincangkan lokasi alternatif yang selamat bersama murid.

☐ P4 (1 markah): Tujuan aktiviti boleh diteruskan tanpa mengabaikan perlindungan peserta.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S03 | 16.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.3, 4.4.4

(a) Nyatakan kategori setiap organisasi, sama ada badan kerajaan atau bukan kerajaan.

Contoh jawapan

Jabatan Kebajikan Masyarakat ialah badan kerajaan. Yayasan Chow Kit ialah organisasi bukan kerajaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jabatan Kebajikan Masyarakat ialah badan kerajaan.

☐ P2 (1 markah): Yayasan Chow Kit ialah organisasi bukan kerajaan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S03 (b) Huraikan satu peranan setiap organisasi tersebut dan kepentingan peranan itu.

Contoh jawapan

JKM memberikan sokongan berkaitan kebajikan serta perlindungan kanak-kanak. Keperluan kanak-kanak yang memerlukan bantuan dapat ditangani melalui pihak sesuai.

Yayasan Chow Kit menyediakan sokongan seperti ruang selamat dan peluang pembelajaran. Kanak-kanak mendapat persekitaran serta aktiviti yang menyokong perkembangan potensi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): JKM memberikan sokongan berkaitan kebajikan serta perlindungan kanak-kanak.

☐ P2 (1 markah): Keperluan kanak-kanak yang memerlukan bantuan dapat ditangani melalui pihak sesuai.

☐ P3 (1 markah): Yayasan Chow Kit menyediakan sokongan seperti ruang selamat dan peluang pembelajaran.

☐ P4 (1 markah): Kanak-kanak mendapat persekitaran serta aktiviti yang menyokong perkembangan potensi.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S04 | 16.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.5, 4.4.6

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah yang mungkin dialami peserta.

Contoh jawapan

Berasa dihargai. Berasa lebih yakin untuk menyertai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa dihargai.

☐ P2 (1 markah): Berasa lebih yakin untuk menyertai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S04 (b) Cadangkan dua amalan untuk mengekalkan penyertaan yang adil. Jelaskan sebab setiap amalan.

Contoh jawapan

Sediakan pilihan bercakap, menulis atau menggunakan alat bantuan yang sesuai. Cara komunikasi yang berbeza tidak menjadi halangan untuk pandangan didengar.

Berikan masa munasabah sebelum memuktamadkan keputusan. Peserta tidak ditinggalkan hanya kerana memerlukan lebih masa menyampaikan mesej.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan pilihan bercakap, menulis atau menggunakan alat bantuan yang sesuai.

☐ P2 (1 markah): Cara komunikasi yang berbeza tidak menjadi halangan untuk pandangan didengar.

☐ P3 (1 markah): Berikan masa munasabah sebelum memuktamadkan keputusan.

☐ P4 (1 markah): Peserta tidak ditinggalkan hanya kerana memerlukan lebih masa menyampaikan mesej.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S05 | 16.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2

(a) Nyatakan dua perkara yang tidak menentukan pemilikan hak kanak-kanak.

Contoh jawapan

Tingkah laku yang sentiasa sempurna. Pencapaian atau markah peperiksaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tingkah laku yang sentiasa sempurna.

☐ P2 (1 markah): Pencapaian atau markah peperiksaan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S05 (b) Jelaskan dua sebab pandangan kumpulan itu perlu diperbetulkan.

Contoh jawapan

Hak dimiliki setiap kanak-kanak dan bukan hadiah untuk kepatuhan. Kesilapan tidak menghapuskan keperluan asas atau membenarkan penderaan terhadap seseorang.

Bantuan menyokong kesejahteraan dan peluang perkembangan. Kanak-kanak yang menghadapi kesukaran tetap memerlukan sokongan untuk belajar serta menjalani kehidupan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hak dimiliki setiap kanak-kanak dan bukan hadiah untuk kepatuhan.

☐ P2 (1 markah): Kesilapan tidak menghapuskan keperluan asas atau membenarkan penderaan terhadap seseorang.

☐ P3 (1 markah): Bantuan menyokong kesejahteraan dan peluang perkembangan.

☐ P4 (1 markah): Kanak-kanak yang menghadapi kesukaran tetap memerlukan sokongan untuk belajar serta menjalani kehidupan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S06 | 16.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.3, 4.4.4

(a) Namakan dua badan kerajaan yang mempunyai peranan berkaitan situasi tersebut.

Contoh jawapan

Jabatan Kebajikan Masyarakat. Polis Diraja Malaysia.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jabatan Kebajikan Masyarakat.

☐ P2 (1 markah): Polis Diraja Malaysia.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S06 (b) Huraikan satu peranan setiap badan serta satu manfaat bagi setiap peranan.

Contoh jawapan

JKM boleh membantu aspek kebajikan serta perlindungan kanak-kanak. Keperluan sokongan kanak-kanak dapat ditangani sambil tindakan lain diselaraskan.

PDRM menjalankan siasatan dan penguatkuasaan berkaitan kesalahan. Kebimbangan tentang kesalahan dinilai oleh pihak berautoriti dan bukan disiasat sendiri oleh murid.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): JKM boleh membantu aspek kebajikan serta perlindungan kanak-kanak.

☐ P2 (1 markah): Keperluan sokongan kanak-kanak dapat ditangani sambil tindakan lain diselaraskan.

☐ P3 (1 markah): PDRM menjalankan siasatan dan penguatkuasaan berkaitan kesalahan.

☐ P4 (1 markah): Kebimbangan tentang kesalahan dinilai oleh pihak berautoriti dan bukan disiasat sendiri oleh murid.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S07 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

(a) Nyatakan dua hak atau prinsip yang perlu dihormati dalam keadaan ini.

Contoh jawapan

Peluang penyertaan kanak-kanak. Layanan tanpa diskriminasi berdasarkan latar belakang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Peluang penyertaan kanak-kanak.

☐ P2 (1 markah): Layanan tanpa diskriminasi berdasarkan latar belakang.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S07 (b) Cadangkan dua tindakan rakan yang menyokong haknya. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Jemput pandangannya dengan bahasa atau cara komunikasi yang dapat difahami. Perbezaan bahasa tidak sepatutnya menghalang suara kanak-kanak didengar.

Maklumkan guru jika tindakan mengetepikannya berterusan. Orang dewasa boleh membantu mewujudkan pelaksanaan aktiviti yang lebih adil dan selamat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jemput pandangannya dengan bahasa atau cara komunikasi yang dapat difahami.

☐ P2 (1 markah): Perbezaan bahasa tidak sepatutnya menghalang suara kanak-kanak didengar.

☐ P3 (1 markah): Maklumkan guru jika tindakan mengetepikannya berterusan.

☐ P4 (1 markah): Orang dewasa boleh membantu mewujudkan pelaksanaan aktiviti yang lebih adil dan selamat.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S08 | 16.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.5, 4.4.6

(a) Nyatakan perasaan kanak-kanak itu dan satu pilihan peribadinya yang perlu dihormati.

Contoh jawapan

Dia masih berasa bimbang. Dia tidak mahu berkongsi pengalaman di hadapan kelas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dia masih berasa bimbang.

☐ P2 (1 markah): Dia tidak mahu berkongsi pengalaman di hadapan kelas.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S08 (b) Cadangkan dua respons yang menghormati keadaan tersebut. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Jangan memaksanya memberikan cerita atau ucapan di hadapan orang ramai. Menerima bantuan tidak menghapuskan privasi atau mewajibkan pendedahan pengalaman sensitif.

Benarkan bantuan daripada orang dewasa sesuai diteruskan mengikut keperluan. Perasaan selamat mungkin mengambil masa dan tidak boleh dipaksa muncul serta-merta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jangan memaksanya memberikan cerita atau ucapan di hadapan orang ramai.

☐ P2 (1 markah): Menerima bantuan tidak menghapuskan privasi atau mewajibkan pendedahan pengalaman sensitif.

☐ P3 (1 markah): Benarkan bantuan daripada orang dewasa sesuai diteruskan mengikut keperluan.

☐ P4 (1 markah): Perasaan selamat mungkin mengambil masa dan tidak boleh dipaksa muncul serta-merta.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S09 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.6

(a) Nyatakan dua risiko pendedahan maklumat tersebut.

Contoh jawapan

Privasi kanak-kanak terjejas. Pendedahan boleh menambah tekanan atau risiko kepadanya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Privasi kanak-kanak terjejas.

☐ P2 (1 markah): Pendedahan boleh menambah tekanan atau risiko kepadanya.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S09 (b) Cadangkan dua cara membantu dengan lebih selamat. Jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Rujuk guru atau penjaga yang bertanggungjawab sebelum mengadakan kegiatan bantuan. Keperluan dan cara sokongan dapat diselaraskan oleh pihak yang sesuai.

Gunakan maklumat umum yang diperlukan tanpa mendedahkan identiti atau pengalaman sensitif. Bantuan boleh diteruskan sambil maruah serta privasi kanak-kanak dilindungi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rujuk guru atau penjaga yang bertanggungjawab sebelum mengadakan kegiatan bantuan.

☐ P2 (1 markah): Keperluan dan cara sokongan dapat diselaraskan oleh pihak yang sesuai.

☐ P3 (1 markah): Gunakan maklumat umum yang diperlukan tanpa mendedahkan identiti atau pengalaman sensitif.

☐ P4 (1 markah): Bantuan boleh diteruskan sambil maruah serta privasi kanak-kanak dilindungi.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S10 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

(a) Nyatakan dua keutamaan ketika memberi respons.

Contoh jawapan

Keselamatan rakan. Bantuan daripada orang dewasa dipercayai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keselamatan rakan.

☐ P2 (1 markah): Bantuan daripada orang dewasa dipercayai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S10 (b) Cadangkan dua tindakan kamu dan jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Dengar tanpa menyalahkan rakan dan bantu dia mendapatkan guru atau penjaga dipercayai. Kebimbangan dapat disampaikan kepada orang yang mampu menyelaraskan perlindungan.

Elakkan konfrontasi sendiri dan jangan menyebarkan identiti atau cerita kepada umum. Tindakan itu mengurangkan risiko tambahan sambil maklumat diurus melalui pihak yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dengar tanpa menyalahkan rakan dan bantu dia mendapatkan guru atau penjaga dipercayai.

☐ P2 (1 markah): Kebimbangan dapat disampaikan kepada orang yang mampu menyelaraskan perlindungan.

☐ P3 (1 markah): Elakkan konfrontasi sendiri dan jangan menyebarkan identiti atau cerita kepada umum.

☐ P4 (1 markah): Tindakan itu mengurangkan risiko tambahan sambil maklumat diurus melalui pihak yang sesuai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E01 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Huraikan empat cara memastikan hak penyertaan serta perlindungan semua murid dihormati. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Aktiviti bersama lebih bermakna apabila suara murid didengar dan keputusan mempertimbangkan keselamatan serta peluang yang adil.

Guru dan rakan boleh menyediakan pilihan bercakap, menulis atau menggunakan bantuan komunikasi yang sesuai. Pilihan tersebut membolehkan pandangan dikongsi tanpa menjadikan satu cara bercakap sebagai syarat untuk menyertai perbincangan.

Setiap cadangan perlu didengar sebelum keputusan dibuat, dengan masa yang munasabah bagi peserta yang memerlukan. Peluang sebenar bersuara tidak wujud jika keputusan sudah ditetapkan sebelum semua murid sempat memberikan pandangan.

Keperluan akses dan keselamatan perlu dibincangkan bersama guru serta murid yang terlibat secara hormat. Rancangan dapat disesuaikan berdasarkan pengalaman sebenar dan tidak menganggap semua peserta mempunyai keperluan yang sama.

Jika sesuatu lokasi berisiko, kelas boleh mencari alternatif yang mengekalkan tujuan aktiviti dengan lebih selamat. Hak penyertaan dihormati melalui perbincangan, sementara orang dewasa tetap melaksanakan tanggungjawab melindungi semua peserta.

Pandangan tidak semestinya diluluskan sepenuhnya, tetapi alasan keputusan hendaklah diterangkan dengan cara yang boleh difahami.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Guru dan rakan boleh menyediakan pilihan bercakap, menulis atau menggunakan bantuan komunikasi yang sesuai.

☐ H1 (1 markah): Pilihan tersebut membolehkan pandangan dikongsi tanpa menjadikan satu cara bercakap sebagai syarat untuk menyertai perbincangan.

☐ F2 (1 markah): Setiap cadangan perlu didengar sebelum keputusan dibuat, dengan masa yang munasabah bagi peserta yang memerlukan.

☐ H2 (1 markah): Peluang sebenar bersuara tidak wujud jika keputusan sudah ditetapkan sebelum semua murid sempat memberikan pandangan.

☐ F3 (1 markah): Keperluan akses dan keselamatan perlu dibincangkan bersama guru serta murid yang terlibat secara hormat.

☐ H3 (1 markah): Rancangan dapat disesuaikan berdasarkan pengalaman sebenar dan tidak menganggap semua peserta mempunyai keperluan yang sama.

☐ F4 (1 markah): Jika sesuatu lokasi berisiko, kelas boleh mencari alternatif yang mengekalkan tujuan aktiviti dengan lebih selamat.

☐ H4 (1 markah): Hak penyertaan dihormati melalui perbincangan, sementara orang dewasa tetap melaksanakan tanggungjawab melindungi semua peserta.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E02 | 16.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.3, 4.4.4

Huraikan empat sumbangan atau cara kerjasama yang relevan. Nyatakan pihak yang sesuai dan jelaskan manfaat setiap idea.

Contoh jawapan

Perlindungan kanak-kanak melibatkan fungsi yang berbeza, jadi satu organisasi tidak semestinya menjalankan semua tugas sekaligus.

Jabatan Kebajikan Masyarakat boleh membantu aspek kebajikan dan perlindungan kanak-kanak mengikut keperluan yang dikenal pasti. Sokongan ini membantu memastikan kebimbangan tentang kehidupan serta keselamatan kanak-kanak dirujuk kepada pihak yang berperanan.

Polis Diraja Malaysia menjalankan siasatan dan penguatkuasaan apabila terdapat kebimbangan tentang kesalahan terhadap kanak-kanak. Fungsi berautoriti ini membolehkan perkara berkaitan kesalahan dinilai tanpa meminta murid menyiasat atau berkonfrontasi sendiri.

Yayasan Chow Kit menyediakan sokongan seperti ruang selamat, penjagaan dan peluang pembelajaran kepada kanak-kanak. Program sokongan memberi persekitaran untuk mengembangkan potensi sambil membantu keperluan yang tidak semestinya berupa siasatan.

Orang dewasa bertanggungjawab boleh menyelaraskan rujukan antara pihak yang sesuai sambil menjaga maklumat peribadi kanak-kanak. Kerjasama menghubungkan keperluan yang berlainan dan mengelakkan identiti atau pengalaman sensitif didedahkan tanpa keperluan kepada umum.

Setiap pihak perlu bekerja mengikut peranan, dengan maruah serta kesejahteraan kanak-kanak menjadi perhatian bersama.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Jabatan Kebajikan Masyarakat boleh membantu aspek kebajikan dan perlindungan kanak-kanak mengikut keperluan yang dikenal pasti.

☐ H1 (1 markah): Sokongan ini membantu memastikan kebimbangan tentang kehidupan serta keselamatan kanak-kanak dirujuk kepada pihak yang berperanan.

☐ F2 (1 markah): Polis Diraja Malaysia menjalankan siasatan dan penguatkuasaan apabila terdapat kebimbangan tentang kesalahan terhadap kanak-kanak.

☐ H2 (1 markah): Fungsi berautoriti ini membolehkan perkara berkaitan kesalahan dinilai tanpa meminta murid menyiasat atau berkonfrontasi sendiri.

☐ F3 (1 markah): Yayasan Chow Kit menyediakan sokongan seperti ruang selamat, penjagaan dan peluang pembelajaran kepada kanak-kanak.

☐ H3 (1 markah): Program sokongan memberi persekitaran untuk mengembangkan potensi sambil membantu keperluan yang tidak semestinya berupa siasatan.

☐ F4 (1 markah): Orang dewasa bertanggungjawab boleh menyelaraskan rujukan antara pihak yang sesuai sambil menjaga maklumat peribadi kanak-kanak.

☐ H4 (1 markah): Kerjasama menghubungkan keperluan yang berlainan dan mengelakkan identiti atau pengalaman sensitif didedahkan tanpa keperluan kepada umum.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E03 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Huraikan empat idea untuk membetulkan pandangan tersebut dengan sopan. Jelaskan sebab bagi setiap idea.

Contoh jawapan

Pandangan tersebut perlu dibetulkan dengan penjelasan yang menghormati rakan sambil menegaskan hak semua kanak-kanak.

Hak asasi dimiliki setiap kanak-kanak sebagai manusia dan tidak bergantung pada markah atau pencapaian akademik. Murid yang memerlukan bantuan belajar tetap mempunyai keperluan perkembangan dan bukan kurang bernilai daripada rakan lain.

Kesilapan tingkah laku boleh diperbetulkan melalui cara yang sesuai tanpa menghapuskan hak perlindungan seseorang kanak-kanak. Tindakan pembetulan tidak membenarkan penderaan, penghinaan atau penafian keperluan asas sebagai balasan atas kesilapan yang dilakukan.

Kaum dan kewarganegaraan tidak menentukan sama ada seorang kanak-kanak memiliki maruah serta hak asasi. Perbezaan latar belakang tidak wajar dijadikan alasan menganggap sebahagian kanak-kanak langsung tidak layak menerima perlindungan.

Keadaan upaya yang berbeza perlu dipertimbangkan melalui sokongan akses dan peluang penyertaan yang sesuai. Bantuan membolehkan hak direalisasikan dan bukan hadiah selepas seseorang membuktikan kemampuan melakukan semua perkara secara sendiri.

Hak juga perlu dibezakan daripada setiap kehendak barang, supaya perbincangan kekal tepat dan tidak mengelirukan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Hak asasi dimiliki setiap kanak-kanak sebagai manusia dan tidak bergantung pada markah atau pencapaian akademik.

☐ H1 (1 markah): Murid yang memerlukan bantuan belajar tetap mempunyai keperluan perkembangan dan bukan kurang bernilai daripada rakan lain.

☐ F2 (1 markah): Kesilapan tingkah laku boleh diperbetulkan melalui cara yang sesuai tanpa menghapuskan hak perlindungan seseorang kanak-kanak.

☐ H2 (1 markah): Tindakan pembetulan tidak membenarkan penderaan, penghinaan atau penafian keperluan asas sebagai balasan atas kesilapan yang dilakukan.

☐ F3 (1 markah): Kaum dan kewarganegaraan tidak menentukan sama ada seorang kanak-kanak memiliki maruah serta hak asasi.

☐ H3 (1 markah): Perbezaan latar belakang tidak wajar dijadikan alasan menganggap sebahagian kanak-kanak langsung tidak layak menerima perlindungan.

☐ F4 (1 markah): Keadaan upaya yang berbeza perlu dipertimbangkan melalui sokongan akses dan peluang penyertaan yang sesuai.

☐ H4 (1 markah): Bantuan membolehkan hak direalisasikan dan bukan hadiah selepas seseorang membuktikan kemampuan melakukan semua perkara secara sendiri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E04 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.5, 4.4.6

Huraikan empat cara memberi sokongan yang menghormati kanak-kanak tersebut. Jelaskan sebab bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Sokongan yang baik menjaga maruah, pilihan dan keselamatan, bukannya menuntut seseorang menunjukkan reaksi yang ditetapkan.

Rakan boleh mendengar jika dia memilih untuk berkongsi tanpa mendesak butiran yang tidak mahu diceritakan. Pilihan itu menjaga privasi dan mengelakkan pengalaman sensitif dijadikan syarat untuk diterima dalam kumpulan rakan.

Rakan boleh menerima bahawa dia mungkin berasa lega dan bimbang pada masa yang sama. Perasaan selepas menerima bantuan berbeza antara individu dan tidak semestinya berubah menjadi gembira dengan serta-merta.

Rakan boleh memberi peluang menyertai aktiviti melalui cara yang sesuai dengan keselesaan serta keperluannya. Penyertaan yang tidak memaksa membantu dia terus berhubung dengan orang lain sambil suara dan pilihannya dihormati.

Apabila terdapat kebimbangan keselamatan, rakan boleh membantu mendapatkan orang dewasa dipercayai tanpa menyebarkan cerita kepada umum. Saluran bantuan yang sesuai melindungi kebajikannya sambil mengelakkan pendedahan identiti atau tekanan tambahan yang tidak perlu.

Rakan tidak perlu menjadi penyiasat atau perawat, tetapi boleh membantu membuka jalan kepada sokongan yang sesuai.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Rakan boleh mendengar jika dia memilih untuk berkongsi tanpa mendesak butiran yang tidak mahu diceritakan.

☐ H1 (1 markah): Pilihan itu menjaga privasi dan mengelakkan pengalaman sensitif dijadikan syarat untuk diterima dalam kumpulan rakan.

☐ F2 (1 markah): Rakan boleh menerima bahawa dia mungkin berasa lega dan bimbang pada masa yang sama.

☐ H2 (1 markah): Perasaan selepas menerima bantuan berbeza antara individu dan tidak semestinya berubah menjadi gembira dengan serta-merta.

☐ F3 (1 markah): Rakan boleh memberi peluang menyertai aktiviti melalui cara yang sesuai dengan keselesaan serta keperluannya.

☐ H3 (1 markah): Penyertaan yang tidak memaksa membantu dia terus berhubung dengan orang lain sambil suara dan pilihannya dihormati.

☐ F4 (1 markah): Apabila terdapat kebimbangan keselamatan, rakan boleh membantu mendapatkan orang dewasa dipercayai tanpa menyebarkan cerita kepada umum.

☐ H4 (1 markah): Saluran bantuan yang sesuai melindungi kebajikannya sambil mengelakkan pendedahan identiti atau tekanan tambahan yang tidak perlu.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E05 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Huraikan empat tindakan yang sesuai untuk rakan itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Keutamaan ialah keselamatan kanak-kanak dan akses kepada bantuan, bukan mendapatkan cerita lengkap untuk dikongsi kepada orang ramai.

Rakan perlu mendengar dengan tenang dan tidak menyalahkan kanak-kanak atas ancaman yang diceritakan kepadanya. Respons yang menghormati membantu kanak-kanak menyampaikan kebimbangan tanpa berasa dirinya patut dipersalahkan kerana meminta bantuan.

Rakan perlu membantu mendapatkan guru, penjaga atau orang dewasa dipercayai yang boleh menyelaraskan perlindungan sesuai. Ancaman mungkin memerlukan tindakan dan sumber bantuan yang berada di luar kemampuan rakan sebaya untuk menguruskannya.

Rakan tidak perlu berkonfrontasi, memerangkap atau menjalankan siasatan sendiri terhadap orang yang disebut dalam cerita. Tindakan sendiri boleh meningkatkan risiko, sedangkan pihak berautoriti mempunyai peranan yang sesuai untuk menyemak kebimbangan tersebut.

Maklumat perlu dijaga daripada penyebaran awam tetapi disampaikan secara sesuai kepada pihak yang boleh membantu. Privasi mengehadkan pendedahan tidak perlu dan bukan alasan menyimpan bahaya sebagai rahsia daripada semua orang dewasa.

Hak perlindungan tidak bergantung pada latar belakang atau tingkah laku kanak-kanak yang sedang meminta pertolongan itu.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Rakan perlu mendengar dengan tenang dan tidak menyalahkan kanak-kanak atas ancaman yang diceritakan kepadanya.

☐ H1 (1 markah): Respons yang menghormati membantu kanak-kanak menyampaikan kebimbangan tanpa berasa dirinya patut dipersalahkan kerana meminta bantuan.

☐ F2 (1 markah): Rakan perlu membantu mendapatkan guru, penjaga atau orang dewasa dipercayai yang boleh menyelaraskan perlindungan sesuai.

☐ H2 (1 markah): Ancaman mungkin memerlukan tindakan dan sumber bantuan yang berada di luar kemampuan rakan sebaya untuk menguruskannya.

☐ F3 (1 markah): Rakan tidak perlu berkonfrontasi, memerangkap atau menjalankan siasatan sendiri terhadap orang yang disebut dalam cerita.

☐ H3 (1 markah): Tindakan sendiri boleh meningkatkan risiko, sedangkan pihak berautoriti mempunyai peranan yang sesuai untuk menyemak kebimbangan tersebut.

☐ F4 (1 markah): Maklumat perlu dijaga daripada penyebaran awam tetapi disampaikan secara sesuai kepada pihak yang boleh membantu.

☐ H4 (1 markah): Privasi mengehadkan pendedahan tidak perlu dan bukan alasan menyimpan bahaya sebagai rahsia daripada semua orang dewasa.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.

UNIT 17 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Rasuah Musuh Negara

Berstruktur dan esei pendek

Rasuah menjejaskan keadilan apabila suapan digunakan untuk mempengaruhi tindakan atau keputusan secara tidak wajar. Suapan bukan wang sahaja, tetapi penilaian mesti melihat tujuan dan kaitannya dengan sesuatu tugas. Unit ini menggunakan situasi rekaan untuk menerangkan contoh, akibat dan pencegahan rasuah. Kamu akan belajar menolak tawaran yang tidak wajar serta mendapatkan bantuan melalui cara yang selamat.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M17S01 | 17.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.1, 4.5.2

Dalam situasi rekaan, seorang pemeriksa ditawarkan hadiah peribadi jika dia meluluskan bahan yang tidak memenuhi syarat.

(a) Nyatakan dua unsur yang menunjukkan pertukaran tidak wajar. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab tawaran tersebut menjejaskan amanah. [4 markah]

M17S02 | 17.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.1, 4.5.2

Seorang datuk memberi hadiah hari lahir tanpa syarat kepada cucunya. Dalam situasi lain, seseorang menawarkan baucar supaya penjaga giliran mendahulukannya secara tidak wajar.

(a) Nyatakan tujuan pemberian dalam setiap situasi. [2 markah]

(b) Jelaskan dua pertimbangan untuk membezakan pemberian biasa daripada tawaran suapan. [4 markah]

M17S03 | 17.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.3, 4.5.4

Suapan mempengaruhi pemilihan bahan projek yang tidak sesuai. Sumber bersama telah digunakan tetapi pengguna tidak memperoleh fungsi yang diperlukan.

(a) Nyatakan dua kesan dalam situasi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah pencegahan dalam proses pemilihan. Jelaskan sebab setiap langkah. [4 markah]

M17S04 | 17.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4, 4.5.5

Nurin berasa kecewa melihat ketidakadilan dalam situasi rekaan rasuah. Dia mahu menyatakan pendiriannya tanpa menyerang sesiapa.

(a) Nyatakan dua perasaan atau pendirian munasabah terhadap perbuatan tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara menyalurkan pendirian secara bertanggungjawab. Jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M17S05 | 17.2

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.1, 4.5.2

Pemohon dalam situasi rekaan telah memenuhi syarat perkhidmatan. Namun, seorang pemegang tugas meminta bayaran peribadi tidak rasmi sebelum melaksanakan tugas yang memang menjadi tanggungjawabnya.

(a) Nyatakan dua maklumat yang menunjukkan kebimbangan integriti. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab kelayakan pemohon tidak menghapuskan masalah tersebut. [4 markah]

M17S06 | 17.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4, 4.5.6

Seorang murid mendengar sendiri tawaran untuk mengubah satu keputusan, tetapi butiran lain hanya diperoleh daripada khabar angin.

(a) Nyatakan dua kategori maklumat yang perlu dibezakan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan selamat murid. Jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M17S07 | 17.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4, 4.5.6

Dalam latihan kelas, seorang ahli panel mempunyai hubungan keluarga dengan pemilik cadangan. Tiada hadiah atau permintaan layanan khas dinyatakan.

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu difahami tentang situasi ini. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan untuk menjaga keadilan. Jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M17S08 | 17.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4

Kelab mahu memahami peranan Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia dalam menangani kebimbangan rasuah. Ahli masih murid sekolah.

(a) Nyatakan dua fungsi umum SPRM yang berkaitan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara murid mendapatkan bantuan apabila mempunyai kebimbangan. Jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M17S09 | 17.2

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.2, 4.5.3

Dalam situasi rekaan, manfaat diberikan selepas keputusan sebagai balasan kerana penilai sengaja mengabaikan syarat. Pemberi mengatakan masa pemberian menjadikannya tidak bermasalah.

(a) Nyatakan dua fakta yang perlu diberi perhatian. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab alasan pemberi tidak mencukupi untuk membenarkan perbuatan itu. [4 markah]

M17S10 | 17.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4, 4.5.5, 4.5.6

Panel latihan projek ditawarkan hadiah untuk tabung kelas jika memilih cadangan tertentu tanpa mengikut kriteria. Ada ahli berpendapat tujuan tabung menjadikan tawaran itu wajar.

(a) Nyatakan dua masalah dalam tawaran tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan panel dan jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M17E01 | 17.5

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.2, 4.5.3, 4.5.6

Dalam simulasi sekolah, panel ditawarkan baucar supaya memilih projek yang tidak memenuhi kriteria. Panel mahu menunjukkan cara menjaga amanah.

Huraikan empat tindakan panel yang berintegriti. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M17E02 | 17.4

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.3, 4.5.4, 4.5.5

Kumpulan kamu menyediakan penerangan tentang rasuah dan mahu menunjukkan kesannya terhadap keadilan, sumber bersama serta kepercayaan masyarakat.

Huraikan empat idea yang boleh dimasukkan dalam penerangan. Jelaskan sebab atau kesan bagi setiap idea.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M17E03 | 17.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.2, 4.5.4, 4.5.6

Seorang murid mempunyai kebimbangan tentang tawaran untuk mempengaruhi keputusan. Sebahagian maklumat dilihat sendiri dan sebahagian lagi belum disahkan.

Huraikan empat tindakan selamat dan bertanggungjawab untuk menangani kebimbangan tersebut. Jelaskan sebabnya.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M17E04 | 17.2

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.1, 4.5.2, 4.5.3

Dalam situasi rekaan, pemohon yang memenuhi syarat diminta memberi bayaran peribadi tidak rasmi supaya pegawai menjalankan tugas yang memang diamanahkan kepadanya.

Huraikan empat idea untuk menjelaskan masalah moral situasi tersebut. Berikan sebab atau kesan bagi setiap idea.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M17E05 | 17.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.2, 4.5.4, 4.5.5, 4.5.6

Sebuah kelab mahu membuat keputusan pemilihan yang adil. Ada hubungan keluarga antara penilai dan peserta, manakala satu tawaran hadiah pula disertai syarat layanan khas.

Huraikan empat langkah mengurus kedua-dua keadaan dengan berintegriti. Jelaskan sebab bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M17S01 | 17.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.1, 4.5.2

(a) Nyatakan dua unsur yang menunjukkan pertukaran tidak wajar.

Contoh jawapan

Hadiah peribadi ditawarkan sebagai manfaat. Kelulusan bahan yang tidak memenuhi syarat diminta sebagai balasan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hadiah peribadi ditawarkan sebagai manfaat.

☐ P2 (1 markah): Kelulusan bahan yang tidak memenuhi syarat diminta sebagai balasan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S01 (b) Jelaskan dua sebab tawaran tersebut menjejaskan amanah.

Contoh jawapan

Penilaian cuba dialihkan daripada syarat kepada manfaat pemeriksa. Keputusan sepatutnya berdasarkan keperluan yang ditetapkan dan bukan keuntungan peribadi.

Tanggungjawab memeriksa bahan cuba diketepikan. Pengguna boleh menerima hasil yang tidak sesuai walaupun proses kelulusan kelihatan telah selesai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Penilaian cuba dialihkan daripada syarat kepada manfaat pemeriksa.

☐ P2 (1 markah): Keputusan sepatutnya berdasarkan keperluan yang ditetapkan dan bukan keuntungan peribadi.

☐ P3 (1 markah): Tanggungjawab memeriksa bahan cuba diketepikan.

☐ P4 (1 markah): Pengguna boleh menerima hasil yang tidak sesuai walaupun proses kelulusan kelihatan telah selesai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S02 | 17.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.1, 4.5.2

(a) Nyatakan tujuan pemberian dalam setiap situasi.

Contoh jawapan

Hadiah datuk ialah pemberian hari lahir tanpa syarat berkaitan tugas. Baucar ditawarkan untuk mendapatkan keutamaan giliran yang tidak wajar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hadiah datuk ialah pemberian hari lahir tanpa syarat berkaitan tugas.

☐ P2 (1 markah): Baucar ditawarkan untuk mendapatkan keutamaan giliran yang tidak wajar.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S02 (b) Jelaskan dua pertimbangan untuk membezakan pemberian biasa daripada tawaran suapan.

Contoh jawapan

Periksa sama ada manfaat dikaitkan dengan tindakan atau keputusan yang diamanahkan. Hubungan itu membantu mengenal pasti pengaruh terhadap tugas dan bukan menilai bentuk hadiah sahaja.

Periksa tujuan serta kesesuaian tindakan yang diminta dengan aturan yang sah. Pemberian tidak boleh dianggap bersih hanya kerana dinamakan hadiah atau bernilai kecil.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Periksa sama ada manfaat dikaitkan dengan tindakan atau keputusan yang diamanahkan.

☐ P2 (1 markah): Hubungan itu membantu mengenal pasti pengaruh terhadap tugas dan bukan menilai bentuk hadiah sahaja.

☐ P3 (1 markah): Periksa tujuan serta kesesuaian tindakan yang diminta dengan aturan yang sah.

☐ P4 (1 markah): Pemberian tidak boleh dianggap bersih hanya kerana dinamakan hadiah atau bernilai kecil.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S03 | 17.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.3, 4.5.4

(a) Nyatakan dua kesan dalam situasi.

Contoh jawapan

Sumber bersama digunakan pada hasil yang tidak sesuai. Keperluan pengguna tidak dipenuhi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sumber bersama digunakan pada hasil yang tidak sesuai.

☐ P2 (1 markah): Keperluan pengguna tidak dipenuhi.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S03 (b) Cadangkan dua langkah pencegahan dalam proses pemilihan. Jelaskan sebab setiap langkah.

Contoh jawapan

Gunakan kriteria yang jelas sebelum menilai pilihan. Keputusan dapat dibandingkan dengan keperluan sebenar dan bukan kehendak pemberi manfaat.

Rekod alasan serta dapatkan semakan pihak bertanggungjawab. Keputusan lebih mudah diperiksa apabila terdapat percanggahan atau kebimbangan pengaruh tidak wajar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Gunakan kriteria yang jelas sebelum menilai pilihan.

☐ P2 (1 markah): Keputusan dapat dibandingkan dengan keperluan sebenar dan bukan kehendak pemberi manfaat.

☐ P3 (1 markah): Rekod alasan serta dapatkan semakan pihak bertanggungjawab.

☐ P4 (1 markah): Keputusan lebih mudah diperiksa apabila terdapat percanggahan atau kebimbangan pengaruh tidak wajar.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S04 | 17.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4, 4.5.5

(a) Nyatakan dua perasaan atau pendirian munasabah terhadap perbuatan tersebut.

Contoh jawapan

Kecewa terhadap ketidakadilan. Menolak perbuatan yang merosakkan amanah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kecewa terhadap ketidakadilan.

☐ P2 (1 markah): Menolak perbuatan yang merosakkan amanah.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S04 (b) Cadangkan dua cara menyalurkan pendirian secara bertanggungjawab. Jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Terangkan kesan rasuah kepada keadilan berdasarkan fakta situasi. Perbincangan menumpukan mudarat perbuatan dan bukannya penghinaan terhadap individu.

Dapatkan bantuan orang dewasa dipercayai untuk saluran kebimbangan yang sesuai. Tindakan boleh diambil secara selamat tanpa tuduhan awam atau siasatan sendiri.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan kesan rasuah kepada keadilan berdasarkan fakta situasi.

☐ P2 (1 markah): Perbincangan menumpukan mudarat perbuatan dan bukannya penghinaan terhadap individu.

☐ P3 (1 markah): Dapatkan bantuan orang dewasa dipercayai untuk saluran kebimbangan yang sesuai.

☐ P4 (1 markah): Tindakan boleh diambil secara selamat tanpa tuduhan awam atau siasatan sendiri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S05 | 17.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.1, 4.5.2

(a) Nyatakan dua maklumat yang menunjukkan kebimbangan integriti.

Contoh jawapan

Bayaran peribadi tidak rasmi diminta. Pelaksanaan tugas yang diamanahkan dijadikan syarat pertukaran manfaat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bayaran peribadi tidak rasmi diminta.

☐ P2 (1 markah): Pelaksanaan tugas yang diamanahkan dijadikan syarat pertukaran manfaat.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S05 (b) Jelaskan dua sebab kelayakan pemohon tidak menghapuskan masalah tersebut.

Contoh jawapan

Amanah masih cuba ditukar dengan manfaat peribadi. Kewajipan menjalankan tugas tidak sepatutnya bergantung pada suapan di luar proses yang sah.

Layanan adil kepada pemohon boleh terjejas. Orang yang enggan memberi manfaat mungkin menghadapi halangan walaupun memenuhi syarat perkhidmatan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Amanah masih cuba ditukar dengan manfaat peribadi.

☐ P2 (1 markah): Kewajipan menjalankan tugas tidak sepatutnya bergantung pada suapan di luar proses yang sah.

☐ P3 (1 markah): Layanan adil kepada pemohon boleh terjejas.

☐ P4 (1 markah): Orang yang enggan memberi manfaat mungkin menghadapi halangan walaupun memenuhi syarat perkhidmatan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S06 | 17.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4, 4.5.6

(a) Nyatakan dua kategori maklumat yang perlu dibezakan.

Contoh jawapan

Perkara yang didengar sendiri. Perkara yang belum disahkan atau diperoleh melalui khabar angin.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Perkara yang didengar sendiri.

☐ P2 (1 markah): Perkara yang belum disahkan atau diperoleh melalui khabar angin.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S06 (b) Cadangkan dua tindakan selamat murid. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Terangkan fakta dan batas pengetahuan kepada orang dewasa dipercayai. Pihak yang membantu boleh menilai maklumat tanpa tersalah anggap andaian sebagai fakta.

Elakkan menyebarkan nama atau membuat konfrontasi sendiri. Privasi dan keselamatan dijaga sementara saluran berautoriti yang sesuai digunakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan fakta dan batas pengetahuan kepada orang dewasa dipercayai.

☐ P2 (1 markah): Pihak yang membantu boleh menilai maklumat tanpa tersalah anggap andaian sebagai fakta.

☐ P3 (1 markah): Elakkan menyebarkan nama atau membuat konfrontasi sendiri.

☐ P4 (1 markah): Privasi dan keselamatan dijaga sementara saluran berautoriti yang sesuai digunakan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S07 | 17.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4, 4.5.6

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu difahami tentang situasi ini.

Contoh jawapan

Hubungan keluarga boleh menimbulkan kepentingan peribadi yang perlu diurus. Hubungan itu sahaja bukan bukti rasuah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hubungan keluarga boleh menimbulkan kepentingan peribadi yang perlu diurus.

☐ P2 (1 markah): Hubungan itu sahaja bukan bukti rasuah.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S07 (b) Cadangkan dua tindakan untuk menjaga keadilan. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Maklumkan hubungan tersebut kepada guru penyelia sebelum penilaian. Guru boleh menyelaraskan cara mengurus kepentingan yang mungkin mempengaruhi keputusan.

Ikut kriteria dan aturan semakan yang ditetapkan guru. Cadangan dinilai secara adil tanpa markah tambahan atau penolakan semata-mata kerana hubungan keluarga.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Maklumkan hubungan tersebut kepada guru penyelia sebelum penilaian.

☐ P2 (1 markah): Guru boleh menyelaraskan cara mengurus kepentingan yang mungkin mempengaruhi keputusan.

☐ P3 (1 markah): Ikut kriteria dan aturan semakan yang ditetapkan guru.

☐ P4 (1 markah): Cadangan dinilai secara adil tanpa markah tambahan atau penolakan semata-mata kerana hubungan keluarga.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S08 | 17.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4

(a) Nyatakan dua fungsi umum SPRM yang berkaitan.

Contoh jawapan

Menerima dan mempertimbangkan aduan berkaitan rasuah. Menyiasat kesalahan rasuah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menerima dan mempertimbangkan aduan berkaitan rasuah.

☐ P2 (1 markah): Menyiasat kesalahan rasuah.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S08 (b) Cadangkan dua cara murid mendapatkan bantuan apabila mempunyai kebimbangan. Jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Beritahu guru atau penjaga dipercayai tentang fakta yang diketahui. Orang dewasa boleh membantu memahami keadaan dan menggunakan saluran yang sesuai.

Serahkan urusan siasatan kepada pihak berautoriti. Murid tidak perlu memerangkap atau berkonfrontasi sendiri yang boleh menambah risiko.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Beritahu guru atau penjaga dipercayai tentang fakta yang diketahui.

☐ P2 (1 markah): Orang dewasa boleh membantu memahami keadaan dan menggunakan saluran yang sesuai.

☐ P3 (1 markah): Serahkan urusan siasatan kepada pihak berautoriti.

☐ P4 (1 markah): Murid tidak perlu memerangkap atau berkonfrontasi sendiri yang boleh menambah risiko.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S09 | 17.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.2, 4.5.3

(a) Nyatakan dua fakta yang perlu diberi perhatian.

Contoh jawapan

Manfaat ialah balasan kepada tindakan penilai. Syarat sengaja diabaikan dalam keputusan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Manfaat ialah balasan kepada tindakan penilai.

☐ P2 (1 markah): Syarat sengaja diabaikan dalam keputusan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S09 (b) Jelaskan dua sebab alasan pemberi tidak mencukupi untuk membenarkan perbuatan itu.

Contoh jawapan

Hubungan manfaat dengan pengabaian amanah tetap wujud walaupun keputusan telah dibuat. Rasuah boleh melibatkan balasan tindakan dan bukan hanya dorongan sebelum keputusan.

Pihak lain masih boleh terjejas oleh keputusan yang tidak adil. Masa penerimaan manfaat tidak memulihkan peluang atau hasil yang telah dipengaruhi secara tidak wajar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hubungan manfaat dengan pengabaian amanah tetap wujud walaupun keputusan telah dibuat.

☐ P2 (1 markah): Rasuah boleh melibatkan balasan tindakan dan bukan hanya dorongan sebelum keputusan.

☐ P3 (1 markah): Pihak lain masih boleh terjejas oleh keputusan yang tidak adil.

☐ P4 (1 markah): Masa penerimaan manfaat tidak memulihkan peluang atau hasil yang telah dipengaruhi secara tidak wajar.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S10 | 17.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.4, 4.5.5, 4.5.6

(a) Nyatakan dua masalah dalam tawaran tersebut.

Contoh jawapan

Hadiah disyaratkan dengan keputusan tertentu. Kriteria pemilihan diminta supaya diabaikan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hadiah disyaratkan dengan keputusan tertentu.

☐ P2 (1 markah): Kriteria pemilihan diminta supaya diabaikan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17S10 (b) Cadangkan dua tindakan panel dan jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Tolak tawaran bersyarat serta maklumkan guru penyelia. Tujuan penggunaan hadiah tidak menghapuskan pengaruh tidak wajar terhadap keputusan panel.

Nilai semua cadangan berdasarkan kriteria yang dipersetujui. Peluang peserta dijaga dan pilihan menumpukan manfaat projek sebenar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tolak tawaran bersyarat serta maklumkan guru penyelia.

☐ P2 (1 markah): Tujuan penggunaan hadiah tidak menghapuskan pengaruh tidak wajar terhadap keputusan panel.

☐ P3 (1 markah): Nilai semua cadangan berdasarkan kriteria yang dipersetujui.

☐ P4 (1 markah): Peluang peserta dijaga dan pilihan menumpukan manfaat projek sebenar.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17E01 | 17.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.2, 4.5.3, 4.5.6

Huraikan empat tindakan panel yang berintegriti. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Simulasi membolehkan murid melatih penolakan terhadap pengaruh tidak wajar tanpa menggunakan wang atau tawaran sebenar.

Panel perlu mengenal pasti bahawa baucar dikaitkan dengan permintaan mengubah keputusan secara tidak wajar. Hubungan manfaat dengan amanah lebih penting daripada nama pemberian atau nilai hadiah yang ditawarkan kepadanya.

Panel perlu menolak tawaran bersyarat tanpa meminta manfaat yang lebih kecil atau bentuk pemberian lain. Penukaran jumlah atau bentuk hadiah tidak menghapuskan tujuan mempengaruhi penilaian dan menjejaskan peluang peserta lain.

Panel perlu memaklumkan tawaran kepada guru penyelia melalui cara yang sesuai serta menjaga fakta diketahui. Guru boleh membantu menyelaraskan tindakan tanpa murid membuat tuduhan awam atau berkonfrontasi sendiri dengan pihak lain.

Panel perlu menilai semua projek berdasarkan kriteria dan merekodkan alasan pilihan yang dibuat secara jujur. Proses yang boleh diterangkan membantu memastikan keputusan menumpukan tujuan projek dan bukan keuntungan peribadi mana-mana ahli.

Ketegasan perlu disertai kesopanan, dengan amanah dan keselamatan menjadi panduan sepanjang proses latihan dijalankan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Panel perlu mengenal pasti bahawa baucar dikaitkan dengan permintaan mengubah keputusan secara tidak wajar.

☐ H1 (1 markah): Hubungan manfaat dengan amanah lebih penting daripada nama pemberian atau nilai hadiah yang ditawarkan kepadanya.

☐ F2 (1 markah): Panel perlu menolak tawaran bersyarat tanpa meminta manfaat yang lebih kecil atau bentuk pemberian lain.

☐ H2 (1 markah): Penukaran jumlah atau bentuk hadiah tidak menghapuskan tujuan mempengaruhi penilaian dan menjejaskan peluang peserta lain.

☐ F3 (1 markah): Panel perlu memaklumkan tawaran kepada guru penyelia melalui cara yang sesuai serta menjaga fakta diketahui.

☐ H3 (1 markah): Guru boleh membantu menyelaraskan tindakan tanpa murid membuat tuduhan awam atau berkonfrontasi sendiri dengan pihak lain.

☐ F4 (1 markah): Panel perlu menilai semua projek berdasarkan kriteria dan merekodkan alasan pilihan yang dibuat secara jujur.

☐ H4 (1 markah): Proses yang boleh diterangkan membantu memastikan keputusan menumpukan tujuan projek dan bukan keuntungan peribadi mana-mana ahli.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17E02 | 17.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.3, 4.5.4, 4.5.5

Huraikan empat idea yang boleh dimasukkan dalam penerangan. Jelaskan sebab atau kesan bagi setiap idea.

Contoh jawapan

Penerangan patut menumpukan mudarat perbuatan rasuah dan cara menjaga amanah melalui contoh rekaan yang jelas.

Rasuah boleh mengalihkan keputusan daripada kelayakan kepada manfaat peribadi yang diterima oleh pemegang amanah. Pihak yang memenuhi kriteria mungkin kehilangan peluang walaupun telah mematuhi proses dan menyediakan cadangan yang sesuai.

Rasuah boleh menyebabkan sumber bersama dibelanjakan untuk hasil yang tidak memenuhi keperluan pengguna sebenar. Apabila syarat diketepikan kerana suapan, wang atau bahan mungkin tidak menghasilkan manfaat yang telah dirancang.

Rasuah boleh mengurangkan kepercayaan apabila orang meragui sama ada keputusan dibuat secara adil dan telus. Keraguan terhadap proses menjejaskan keyakinan bahawa usaha jujur akan dinilai berdasarkan alasan yang sah dan munasabah.

Masyarakat boleh menyokong pencegahan melalui kriteria jelas, rekod tepat dan saluran kebimbangan yang sesuai. Langkah tersebut memudahkan semakan serta mengurangkan ruang pengaruh tidak wajar tanpa menuduh orang berdasarkan khabar angin.

Penolakan terhadap ketidakadilan tidak membenarkan penghinaan atau andaian bahawa semua masalah pasti berpunca daripada rasuah.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Rasuah boleh mengalihkan keputusan daripada kelayakan kepada manfaat peribadi yang diterima oleh pemegang amanah.

☐ H1 (1 markah): Pihak yang memenuhi kriteria mungkin kehilangan peluang walaupun telah mematuhi proses dan menyediakan cadangan yang sesuai.

☐ F2 (1 markah): Rasuah boleh menyebabkan sumber bersama dibelanjakan untuk hasil yang tidak memenuhi keperluan pengguna sebenar.

☐ H2 (1 markah): Apabila syarat diketepikan kerana suapan, wang atau bahan mungkin tidak menghasilkan manfaat yang telah dirancang.

☐ F3 (1 markah): Rasuah boleh mengurangkan kepercayaan apabila orang meragui sama ada keputusan dibuat secara adil dan telus.

☐ H3 (1 markah): Keraguan terhadap proses menjejaskan keyakinan bahawa usaha jujur akan dinilai berdasarkan alasan yang sah dan munasabah.

☐ F4 (1 markah): Masyarakat boleh menyokong pencegahan melalui kriteria jelas, rekod tepat dan saluran kebimbangan yang sesuai.

☐ H4 (1 markah): Langkah tersebut memudahkan semakan serta mengurangkan ruang pengaruh tidak wajar tanpa menuduh orang berdasarkan khabar angin.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17E03 | 17.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.2, 4.5.4, 4.5.6

Huraikan empat tindakan selamat dan bertanggungjawab untuk menangani kebimbangan tersebut. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Kebimbangan rasuah perlu ditangani melalui fakta, bantuan dan saluran yang sesuai, bukan melalui penyebaran tuduhan awam.

Murid perlu membezakan perkara yang benar-benar diketahui daripada cerita atau andaian yang belum dapat disahkan. Pemisahan ini membantu pihak yang menerima maklumat menilai fakta tanpa tersalah anggap semua cerita mempunyai asas sama.

Murid perlu memberitahu penjaga atau guru dipercayai tentang kebimbangan dengan bahasa yang tepat dan berhemah. Orang dewasa boleh memberikan panduan serta membantu memilih saluran yang sesuai dengan keadaan dan keselamatan murid.

Murid tidak perlu berkonfrontasi, memerangkap atau menerima tawaran sebagai cara mengumpulkan bukti sendiri secara rahsia. Siasatan ialah urusan pihak berautoriti dan tindakan sendiri boleh meningkatkan risiko kepada murid atau orang lain.

Orang dewasa boleh membantu menghubungkan perkara yang sesuai kepada saluran berautoriti seperti SPRM untuk pertimbangan. SPRM mempunyai peranan menerima aduan dan menyiasat, sementara murid tidak menentukan kesalahan atau hukuman seseorang sendiri.

Maklumat hendaklah dijaga daripada pendedahan tidak perlu sambil bantuan yang sah dapat diteruskan mengikut keadaan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Murid perlu membezakan perkara yang benar-benar diketahui daripada cerita atau andaian yang belum dapat disahkan.

☐ H1 (1 markah): Pemisahan ini membantu pihak yang menerima maklumat menilai fakta tanpa tersalah anggap semua cerita mempunyai asas sama.

☐ F2 (1 markah): Murid perlu memberitahu penjaga atau guru dipercayai tentang kebimbangan dengan bahasa yang tepat dan berhemah.

☐ H2 (1 markah): Orang dewasa boleh memberikan panduan serta membantu memilih saluran yang sesuai dengan keadaan dan keselamatan murid.

☐ F3 (1 markah): Murid tidak perlu berkonfrontasi, memerangkap atau menerima tawaran sebagai cara mengumpulkan bukti sendiri secara rahsia.

☐ H3 (1 markah): Siasatan ialah urusan pihak berautoriti dan tindakan sendiri boleh meningkatkan risiko kepada murid atau orang lain.

☐ F4 (1 markah): Orang dewasa boleh membantu menghubungkan perkara yang sesuai kepada saluran berautoriti seperti SPRM untuk pertimbangan.

☐ H4 (1 markah): SPRM mempunyai peranan menerima aduan dan menyiasat, sementara murid tidak menentukan kesalahan atau hukuman seseorang sendiri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17E04 | 17.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.1, 4.5.2, 4.5.3

Huraikan empat idea untuk menjelaskan masalah moral situasi tersebut. Berikan sebab atau kesan bagi setiap idea.

Contoh jawapan

Rasuah tidak hanya berkaitan meluluskan permohonan yang tidak layak; pengaruh tidak wajar terhadap pelaksanaan amanah juga penting.

Permintaan itu mengaitkan manfaat peribadi dengan pelaksanaan tugas yang sepatutnya dilakukan melalui proses yang sah. Masalah amanah tetap wujud walaupun pemohon layak kerana tugas tidak patut dijadikan pertukaran untuk suapan peribadi.

Bayaran peribadi perlu dibezakan daripada fi rasmi yang mempunyai tujuan, kadar dan rekod yang ditetapkan. Nama bayaran sahaja tidak mencukupi untuk menilai kewajarannya tanpa melihat aturan serta siapa memperoleh manfaat tersebut.

Layanan kepada pemohon boleh menjadi tidak adil jika tugas hanya dilaksanakan apabila manfaat peribadi diberikan. Orang yang enggan atau tidak mampu memberi suapan mungkin menghadapi halangan walaupun telah memenuhi syarat perkhidmatan.

Kepercayaan terhadap proses boleh merosot apabila orang menganggap amanah bergantung pada bayaran tambahan yang tidak wajar. Kriteria yang jelas kehilangan makna jika pelaksanaannya boleh dipengaruhi oleh keuntungan peribadi di luar proses sah.

Penjelasan ini menilai situasi rekaan secara moral dan tidak menentukan kesalahan undang-undang mana-mana individu sebenar.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Permintaan itu mengaitkan manfaat peribadi dengan pelaksanaan tugas yang sepatutnya dilakukan melalui proses yang sah.

☐ H1 (1 markah): Masalah amanah tetap wujud walaupun pemohon layak kerana tugas tidak patut dijadikan pertukaran untuk suapan peribadi.

☐ F2 (1 markah): Bayaran peribadi perlu dibezakan daripada fi rasmi yang mempunyai tujuan, kadar dan rekod yang ditetapkan.

☐ H2 (1 markah): Nama bayaran sahaja tidak mencukupi untuk menilai kewajarannya tanpa melihat aturan serta siapa memperoleh manfaat tersebut.

☐ F3 (1 markah): Layanan kepada pemohon boleh menjadi tidak adil jika tugas hanya dilaksanakan apabila manfaat peribadi diberikan.

☐ H3 (1 markah): Orang yang enggan atau tidak mampu memberi suapan mungkin menghadapi halangan walaupun telah memenuhi syarat perkhidmatan.

☐ F4 (1 markah): Kepercayaan terhadap proses boleh merosot apabila orang menganggap amanah bergantung pada bayaran tambahan yang tidak wajar.

☐ H4 (1 markah): Kriteria yang jelas kehilangan makna jika pelaksanaannya boleh dipengaruhi oleh keuntungan peribadi di luar proses sah.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M17E05 | 17.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 201-214 | Rujukan 4.5.2, 4.5.4, 4.5.5, 4.5.6

Huraikan empat langkah mengurus kedua-dua keadaan dengan berintegriti. Jelaskan sebab bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Integriti memerlukan pertimbangan konteks supaya kepentingan peribadi dan tawaran suapan tidak disamakan secara sembarangan.

Hubungan keluarga yang boleh mempengaruhi penilaian perlu dimaklumkan kepada guru atau penyelia sebelum keputusan dibuat. Pendedahan membolehkan konflik kepentingan diurus secara sesuai tanpa menganggap hubungan keluarga itu sendiri sebagai bukti rasuah.

Tawaran hadiah yang meminta layanan khas perlu ditolak dan dimaklumkan melalui saluran penyelia yang sesuai. Tujuan mempengaruhi amanah secara tidak wajar tetap menjejaskan keadilan walaupun pemberian itu dinamakan hadiah atau saguhati.

Semua peserta perlu dinilai mengikut kriteria yang dipersetujui dengan alasan keputusan direkodkan secara tepat. Proses ini membantu menjaga peluang adil tanpa memberi keutamaan kepada kenalan atau menghukum peserta kerana pertalian keluarga.

Ahli boleh menyatakan penolakan terhadap ketidakadilan dengan tegas sambil menjaga maruah dan keselamatan semua pihak. Perasaan kecewa terhadap rasuah tidak membenarkan ancaman, tuduhan terbuka tanpa maklumat atau siasatan yang dilakukan sendiri.

Jika timbul keraguan baharu, semakan penyelia lebih bertanggungjawab daripada membuat keputusan rahsia atau menukar aturan sesuka hati.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Hubungan keluarga yang boleh mempengaruhi penilaian perlu dimaklumkan kepada guru atau penyelia sebelum keputusan dibuat.

☐ H1 (1 markah): Pendedahan membolehkan konflik kepentingan diurus secara sesuai tanpa menganggap hubungan keluarga itu sendiri sebagai bukti rasuah.

☐ F2 (1 markah): Tawaran hadiah yang meminta layanan khas perlu ditolak dan dimaklumkan melalui saluran penyelia yang sesuai.

☐ H2 (1 markah): Tujuan mempengaruhi amanah secara tidak wajar tetap menjejaskan keadilan walaupun pemberian itu dinamakan hadiah atau saguhati.

☐ F3 (1 markah): Semua peserta perlu dinilai mengikut kriteria yang dipersetujui dengan alasan keputusan direkodkan secara tepat.

☐ H3 (1 markah): Proses ini membantu menjaga peluang adil tanpa memberi keutamaan kepada kenalan atau menghukum peserta kerana pertalian keluarga.

☐ F4 (1 markah): Ahli boleh menyatakan penolakan terhadap ketidakadilan dengan tegas sambil menjaga maruah dan keselamatan semua pihak.

☐ H4 (1 markah): Perasaan kecewa terhadap rasuah tidak membenarkan ancaman, tuduhan terbuka tanpa maklumat atau siasatan yang dilakukan sendiri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.